

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK HALK EDEBİYATI BİLİM DALI

TARSUS MASALLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Ali Berat ALPTEKİN

HAZIRLAYAN
Öznur KARA

KONYA 2007

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	IV
GİRİŞ	1
TARİHİ VE COĞRAFİ YÖNÜYLE TARSUS'A GENEL BİR BAKIŞ.....	1
COĞRAFİ KONUM	1
TARSUS'UN TARİHİ.....	2
TARSUS'UN DOĞAL VE TARİHİ YERLERİ.....	3
BİRİNCİ BÖLÜM	9
TARSUS MASALLARININ DERLEME ŞEKLİ	9
ARAŞTIRMAYA ÇIKMADAN ÖNCE YAPILAN ÇALIŞMALAR	9
I. Yayınların İncelenmesi	9
İKİNCİ BÖLÜM.....	24
TARSUS MASALLARININ MOTİF VE TİP YAPISI.....	24
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	67
TARSUS MASALLARININ FORMEL YAPISI	67
1. Başlangıç (Giriş) Formolleri	67
a. Sade Başlangıç (Giriş) Formelleri	68
b. Tekerlemeli Başlangıç (Giriş) Formolleri	69
2. Bağlayış (Geçiş) Formelleri	72
3. Benzer Durumlarda Kullanılan Formeller	76
a. Karşılıklı iki varlığın konuşması:	76
b. Bir varlığın tasviri ile ilgili formeller:.....	77
e. Masalın kahramanlarından birinin konuşması:	77
B. Çıplak Bitiş.....	78
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	84
TARSUS MASALLARINDAN ÖRNEKLER.....	84
1. KEÇİ İLE KURT	84
2. YILAN İLE ADAM	86
3. YILAN İLE TİLKİ.....	89
4. AYI İLE TİLKİ	91
5. GEYİK İLK TİLKİ	95
6. TİLKİNİN OKI'Ci:.....	97

7. TİLKİNİN KUYRUĞU	98
8. KURT İLE AT	100
9. APTAL KURDUN BACAĞI	103
10. CANAVARIN OĞLU BAYTAR OLUR MU?	106
11. KUYRUK ACISI	107
12. YENGEÇ, KAPLUMBAĞA VE TİLKİ.....	108
13. AYAĞINA DİKEN BATAN HOROZ	110
14. SİHİRLİ ÇAKMAK.....	112
15. ODUNCU VE KIZLARI	114
16. PADİŞAHIN ÜÇ KIZI.....	116
17. PADİŞAHIN ÜÇ OĞLU.....	119
18. ÜÇ DİLEK	121
19. ÜÇ KARDEŞ	124
20. ÜÇ NASİHAT.....	126
21. ÜÇ TURUNÇLAR.....	130
22. İHTİYAR ÇİFTÇİ İLE ÜÇ OĞLU	140
23. HAZİNE GÖLÜ.....	148
24. İPLİKÇİNİN KIZLARI	154
25. TEMBEL KIZIN ŞANSI	156
26. SU GÜZELİ	160
27. KELOĞLAN İLE DEVLER.....	163
28.ÇÖMÜDÜK	173
29. ALİ İLE VELİ.....	176
30. KELOĞLAN İLK VEFASIZ ARKADAŞI	178
31. KÖTÜ KRAL.....	186
32. İHTİYAR BALIKÇI	188
33. HIRSIZ KADI.....	190
34. BONCUK PADİŞAH.....	192
35. KAF DAĞI'NIN ALTINI.....	195
36. GENÇLİKTE Mİ İHTİYARLIKTA MI ?	196
37. TUZ HAKKI	202
38. DEVLE EVLENEN KIZ.....	204

39. BUGÜNÜN İŞİNİ YARINA BIRAKMA	206
40. SARAYDAKİ EKSİKLİK.....	208
41. ON PARMAĞINDA ON MARİFET.....	211
42. YAZGIYA BOZGU OLMAZ.....	214
43. ŞEMSEM GÜZELİ.....	215
44. İKİ KARDEŞ	218
45. PADİŞAHIN OĞLU	222
46. HELVACI GÜZELİ.....	227
47. EŞEĞİ DE VERSEN OLMAZ MIYDI?.....	230
48. KÖPEĞİN NEYİ OLUYORSUN?	230
49. GÖMMECE İMAMI.....	231
50. BEN NE YAPAYIM DİNİ İMANI?.....	231
KAYNAKÇA.....	232
EKLER.....	235
a) Tarsus Fotoğrafları	236
b) Tarsus Haritası	242

ÖN SÖZ

Türk halk kültürünün en zengin, en değerli hazinelerinden biri de masallardır. Masal, edebiyatımızın sözlü anlatıma dayanan türleri arasında yer alır. Bu türler destandan romana doğru bir sıra izler. Bu sıralamada destandan sonraki basamakla masal bulunmaktadır.

Teknolojik gelişmeler dünyanın her yerinde olduğu gibi Türkiye'de de halkın yaşayışını ve alışkanlıklarını değiştirmektedir. Bu değişimde olumlu yanlar olduğu kadar olumsuz yanlar da mevcuttur.

Hızla şehirleşen ülkemizde, dün mevcut olan birçok şeyi bugün göremiyoruz. Bugüne kadar gelebilenlere de sahip çıkmakta zorlanıyoruz. Maddî ve manevî kültür değerlerimiz hızla eriyip yok olmaktadır.

Bu hızlı değişimden en çok etkilenen alanlardan biri de sözlü edebiyattır. Özellikle anlatıma dayalı edebiyat türleri eriyip kaybolmaktadır.

Bu nedenle bugün masallarımız Türkiye'nin her tarafında anlatılmakla beraber en saf hâlini küçük yerleşim birimleri olan köylerde muhafaza etmektedir.

Türk kültürü ve edebiyatı açısından çok kıymetli olan masallar üzerinde bugüne kadar pek çok derleme ve inceleme yapılmıştır. Biz de Türk kültürüne hizmetten nasibimizi alabilmek için Tarsus masalları üzerinde tez hazırlamayı uygun bulduk. Masal derleyeceğimiz yer olarak da dünyanın en eski yerleşim merkezlerinden biri olan tarihî dokusunu ve kültürünü hâlâ muhafaza eden Tarsus'u seçtik.

Bu çalışmamıza kadar Tarsus masalları üzerinde bu kadar ayrıntılı bir derleme ve inceleme yapılmamıştır. İlk defa bu tezde elli masal derlenerek, bilimsel yönden incelemeye tabi tutulmuştur. Tezimize seçtiğimiz masalların hepsi kaynak şahıslarla birebir görüşmek suretiyle derlenmiş ve yazıya aktarılmıştır. Tarsus'un yirmi bir köyünü gezerek toplayıp hazırlamış olduğumuz masalların dışında da ulaşamadığımız yerlerde başka masalların da olduğu muhakkaktır.

Türkiye'de masalların bilimsel açıdan incelenmesinde; **Prof. Dr. Pertev Naili Boratay, Prof. Dr. Saim Sakaoglu, Prof. Dr. Ali Berat Alptekin, Prof. Dr. Bilge Seyidoğlu, Prof. Dr. Umay Günay**'ın büyük gayret ve emekleri vardır. Hocalarımızın yap-

miş oldukları çalışmalardan önce masal inceleme sahasında Türkiye'de herhangi bir bilimsel çalışma söz konusu değildi. Hocalarımız balı dillerinde masal üzerine yapılan araştırmaları özellikle **Antti Aarne, Stith Thompson, Wolfram Eberhard, Axel Olrik, Robert Petsch** gibi araştırmacıların çalışmalarını inceleyerek Türk edebiyatına kaynak niteliğinde eserler kazandırmışlardır.

Biz de değerli akademisyenlerimizin ortaya koymuş oldukları bilimsel yöntemlerle tamamı Tarsus'un köylerinden derlenmiş olan elli masalı incelemeye aldık.

Çalışmamız Ön Söz ve Girişten sonra dört bölümden oluşmaktadır.

Çalışmamızın Giriş kısmında, Tarsus'un coğrafi ve tarihî özellikleri ile sosyo ekonomik yapısı incelenmiştir.

Birinci Bölümde, Tarsus masallarının derleme şekli ve bu konu üzerine yapılan çalışmalar hakkında bilgi verilmiştir.

İkinci Bölümde, masallar motif ve tip yapısı bakımından incelenerek **Antti Aarne, Stith Thompson ve Wolfram Eberhard-Pertev Naili Boratav**'ın kataloglarındaki tip numaraları ile birlikte motif sıralan verilmiştir.

Üçüncü Bölümde, Tarsus masallarının) formel yapılarını inceledik.

Dördüncü Bölümde, Tarsus'un dağ ve ova köylerinden derlemiş olduğumuz masal metinlerine yer verdik.

Bu vesile ile, lisansüstü öğrenimim boyunca beni cesaretlendiren ve daima teşvik eden. yoğun çalışma temposu içinde her zaman benim çalışmalarına vakit ayıran, şahsî kütüphanesinden bana kaynak eserler veren, tez konumun tespitinden tamamlanmasına kadar her aşamasında büyük yardım ve desteklerini gördüğüm kıymetli hocam **Prof. Dr. Ali Berat Alptekin'e** minnet ve teşekkürlerimi bildiririm.

Yine, bana evlerini açan ve zamanlarını ayırarak masal anlatan kaynak şahıslara ve her zaman maddî ve manevî yardımlarını esirgemeyen babam **Azmi Kara** ve annem **Şükriye Metin Kara**'ya teşekkür ederim.

03. Ocak 2007 **Öznur KARA**

GİRİŞ

TARİHİ VE COĞRAFİ YÖNÜYLE TARSUS'A GENEL BİR BAKIŞ

Mersin'in 27 km. doğusunda bulunan Tarsus, Mersin'in en büyük ilçesidir. Tarsus, Çukurova'da kara ve demiryollarının kavşağı üzerine kurulmuş; tarım, ticaret ve tekstil sanayi üzerinde gelişmiştir.

Tarsus Parkı ve Şelalesi en önemli dinlenme ve gezi yerleri olup, halk yaz aylarında Toroslar'ın Çamlıyayla Yaylası'na çıkar. Hititler'e kadar uzanan tarihi boyunca yörede Asurlar, Persler, Selefkoslar, Romalılar, Bizanslılar ve Türkler hüküm sürmüşlerdir.

Eski çağlarda Kilikya eyaletine başkentlik yapmış olan bu kent, Hristiyan havarilerinden St. Paul'un de doğum yeridir. Hristiyanların en önemli havarilerinden St. Paul'un doğum yeri olması, bir hac kenti özelliği taşıması ile Hristiyanlarca kutsal bir kent sayılmaktadır.

COĞRAFİ KONUM

Tarsus, Akdeniz Bölgesinde İçel iline bağlı bir ilçedir. İlçenin doğusunda Adana; kuzeyinde Niğde ve Konya; batısında Mersin il merkezi güneyinde Akdeniz yer almaktadır. Coğrafi özellik olarak 34 53' enlem ve 36 56' boylam arasında bulunan Tarsus, Berdan Nehri'nin alüvyal ovasında kurulmuştur.

İlçe merkezinin deniz seviyesinden yüksekliği yeni yerleşim alanlarıyla 15–100 m arasında değişmektedir. E–5 ve E–24 Karayolları ile demiryolu kent içinden geçmektedir. Geniş ulaşım ağına sahip olan ilçeye en yakın hava alanı Adana'dadır.

İlçenin güney kısımlarını mümbit ovalar, kuzeyini de sarp Toros Dağları oluşturur. %94,3'ü tarıma elverişli olan toprakların yeryüzü şekillerine göre en büyük pay %59,4 ile dağlarındır. III. Zaman kıvrımları ile yükselip daha sonraki tektonik ve volkanik hareketlerle yeni şekillenmeler kazanan ilçenin kuzey alanları, şiddetli aşınmalar sonucu, vadilerle parçalanmış geniş platolar ortaya çıkmıştır. Toros Dağları'nın homojen devamı görüntüsünde olan Tarsus ve Berdan ovaları Akdeniz'le sınırlanır. Vadiler güneyden kuzeye doğru sokulduğundan. Akdeniz iklim özellikleri iç kesimlere

girebilmektedir. Bu vadi olukları iç ve yüksek kesimlerde yerleşim ve tarımsal etkinlik merkezi olarak onaya çıkmaktadır. İlçeyi kuzeyden sınırlayan Toros Dağları, İç Anadolu'nun sönük şekilli Konya düzlüğü ile Akdeniz arasında, yüksek çatılı bir kuşak halinde doğu-batı yönünde uzanır.

Torosların en yüksek tepesi olan Medetsiz Tepesi ilçe sınırları içerisinde. 3165 metre yüksekliğindeki tepenin denize mesafesi 75 km.dir. Bolkar Dağlarının güneydoğu yamaçlarından başlayan Tarsus Çayı Vadisi, çok dar ve diktir. Daha sonra doğudan güneye bir yay çizen Tarsus Çayı Vadisi, kıyı kuşağına inene dek fazla genişlemez. Kıyıya yakın kesimlerde vadi tabanı birden genişleyerek Seyhan Irmağının vadi tabanı ile birleşir. Bu geniş düzlükler üzerinde Tarsus ve Berdan ovaları yer almaktadır.

Çukurova'nın bir parçası durumunda olan Tarsus Ovası, Tarsus (Berdan) Çayı ile Seyhan Irmağı arasını bütünüyle kaplamaktadır. 85.000 hektar alan kaplayan Tarsus ovası, kıyidan kumul selleri ve lagün gölleri ile ayrılmış durumdadır. Denizden yüksekliği ortalama 30 metre olan Tarsus Ovasının eğimi %5'm altındadır. Alüvyal topraklarla kaplı olan ovada sulamanın geliştirilmesi ile Akdeniz iklimine uygun tüm ürünler yetiştirilmekte, ikinci ürün yaygınlaştırılmıştır. Çok çalışıldığında ve bilimsel tarım kurallarına uyulduğu takdirde üçüncü ürün alınabilmektedir.

TARSUS'UN TARİHİ

"Gündelik delillerdeyim!

Hey... İçimde arlık susun:

Halkı ve tarihi ile baş başayım Tarsus'un..."

Behçet Kemal Çağlar

Anadolu'nun eski yerleşim alanlarından biri olan Tarsus, yazılı tarih dönemleri ardından kurulan birçok krallıkların. Antik Çağlarda Kilikya'nın başkenti olmuş; tarihî, kültürel ve ekonomik yönleriyle Ön Asya ve Anadolu'nun en önemli kentlerinden biridir. Hristiyanların en önemli Havarilerinden St. Paul'un doğum yeri olması, bir haç kenti özelliği taşımasıyla, bu dinin yayılmasında önemli bir yere sahiptir. Orta Çağ ve Yeni Çağlarda İslam ve Türk kültürünün yoğunlaştığı bir bilim merkezi olarak, yüzyıllar boyu varlığını sürdürmüştür; özellikle 19. yüzyılda bölgenin en gelişmiş ticaret ve tarım

merkezi olmuştur. Ancak bu yüzyıldan itibaren alüvyonsal dolgu nedeniyle limanın işlevini yitirmesi; Sığ akarsu ve Aymaz gölünün büyük tonajlı gemilerin giriş ve çıkışına elverişli olmaması nedeniyle, Adana ve Mersin gibi hızla gelişen iki büyük metropolün orta yerinde bu iki kent sistemi içinde yer almış Mersin limanına yakınlığı, kara ve demir yolları kavşağı üzerinde yer almasıyla günümüzde de tarım, ticaret ve tekstil sanayisinde Mersin'den sonra gelişmiş en büyük ilçesidir.

Kuruluşu antik çağlara dayanan Tarsus ismini eski bir Klikya tanrısı olan Tarhon veya Tarkon' dan almış olduğu bilinmektedir Tarsus ismi Arap kaynaklarında ve doğu kökenli tarihçilerin kitaplarında Efsun ve Arsus diye geçmektedir. İslam dünyasında ise Tarsus'un Âdem'in oğlu Şit aleyhisselam tarafından kurulduğu belirtilmektedir. (Metin Kurt, Tarsus Belediyesi Basın Arşivi, Tarsus 2006.)

TARSUS'UN DOĞAL VE TARİHİ YERLERİ

Gözlükule Höyüğü: Tarsus kent merkezindeki höyük, iki tepeden oluşmaktadır. Ortaçağda höyük üzerinde bir gözetleme kulesinin bulunması, Gözlükule isimlendirmesini sağlamış olmalıdır.

Bölgedeki ilk kazı, Konsolos W. Barker tarafından yapılmıştır. 1934 yılında Hetty Goldmam'ın başlattığı yüzey araştırmaları, 1939'a kadar devam etmiştir. II. Dünya Savaşı nedeni ile son verilmiştir. 1947–1948 yıllarında kısa süre kazı çalışmalarında ortaya çıkan buluntular Tarsus Müzesi'nde sergilenmektedir. Geç Neolitik Çağ'dan başlayarak İslam□ dönemlere kadar süren 33 kültür tabakası saptanmıştır.

Cumhuriyet Alanı ve Antik Cadde: Cumhuriyet Alanı kent merkezinde, Aziz Paul Kuyusu'nun yaklaşık 150 m. güneybatısındadır. 1993 yılında bir temel kazısı sırasında tesadüfen birtakım buluntulara rastlanması sonucunda başlayan kazılara, doğu-batı yönlü bir cadde ve buranın çevresinde çeşitli dönemlere ait yapı kalıntıları ortaya çıkarılmıştır.

7 m. genişlikteki, balıksırtı biçimindeki kaplama taşları bazalttan(koyu renkli sert bir yanardağ kültesi) yapılmıştır ve bunların genişliği 2 m.ye ulaşmaktadır.

Yer yer bozulmalar olmasına karşın caddenin zemini Antik Çağ'daki görünümünü büyük oranda korumuştur.

Caddenin iki kenarında iç bükey formu yağmur kanalları bulunmaktadır. Yüzey suları ile birlikte diğer alıklarında atılmasını sağlayan bu kanallar, cadde zemininin ortalama 2.20 m. altından geçerek 0.70 m. genişliğinde ana kanalla, kentin güneyine yani Regma lagününe(denizkulağı) yönlendirilmiştir.

Kazı alanının güneybatısında mozaik kaplı avlusu olan bir evin şimdilik tek odası ortaya çıkarılmıştır. Dikdörtgen biçimli avlunun ortasında havuz kalıntısı bulunmaktadır. Gri renkli mermer levhalarla kaplanmıştır. Odanın batısındaki kuzey-güney yönlü kanal, avludaki havuz sularını ana kanalizasyona iletmek üzere yapılmıştır. Bu yapı kalıntısının II. Yüzyıla ait olduğu ve konut olarak kullanıldığı düşünülmektedir.

Aziz Paul Kuyusu: Tarsus merkezde yer alan kuyu, Aziz Paul'un doğduğu ve yaşadığı kutsal yer olarak günümüze kadar gelmiştir. Aziz Paul'a izafe edilen bu yerin Kültür Bakanlığınca çevre düzenlemesi yapılmıştır. 1999 yılında Tarsus Müzesi tarafından kurtarma kazısı yapılmış ve kazıda Aziz Paul'un yaşadığı I. yy.a tekabül eden sivil mimarî yapı kalıntıları ortaya çıkartılmıştır. Aziz Paul'un doğduğu ve yaşadığı ev olarak bilinen yapı kalıntısının ortasındaki kuyunun suyu Hristiyanlarca şifalı olarak kabul edilmektedir. Hristiyanlar hac için Kudüs'e giderken Tarsus'a uğrayacak Aziz Paul'un Kuyusu'ndan şifalı ve kutsal olduğuna inandıkları suyu içmektedirler. Bu nedenle Aziz Paul Kuyusu, Hristiyanlarca önemli bir ziyaret merkezi olmuştur.

Aziz Paul Kilisesi: Cumhuriyet Mahallesindeki Kilise, Aziz Paul Kuyusu gibi Hristiyanlarca St. Paul Kilisesi olarak tanınmıştır.

1862 yılında yapılan kilise, Tarsus'tan Hristiyan cemaatin ayrılması ile uzun yıllar boş olarak kalmış, kısa bir dönem askerlik şubesi ve lojman binası olarak kullanılmıştır. Kültür Bakanlığınca koruma altına alınarak onarımı yapılmış ve ibadete açılmıştır.

Donuktaş Roma Tapınağı: Tekke Mahallesinde bulunan tapınağın hangi tanrı için yapıldığı konusunda kesin bir bilgi yoktur. Ortaçağ gezginlerinden V. Langois, Asur Kralı Sardanipal'ın mezarı olarak nitelendirilmiştir. Tapmakta ilk ciddi incelemeyi

1888-1890'da R. Koldevvey yapmıştır. Fransız konsolos Ch. Texier tarafından kazı yapılmış ve büyük bir heykele ait olduğu sanılan bir parmak bulunmuştur.

Prof. Dr. Nezahat Baydur tarafından başlatılan bilimsel kazılar sonucunda, tapınak olduğu kuşku görmeyen anıtsal yapı ortaya çıkartılmıştır.

Yapı, 20 basamaklı bir kaide üzerindedir. Ana mekânın üstünün açık olduğu anlaşılmıştır. Dıştan uzunluğu 98 metre, genişliği ise 6.50 metredir. Kazıklıda çıkan çok sayıda mermer levhalar tapınağın duvarlarının dış cephesinin mermerle kaplanmış olduğunu göstermektedir.

Romu Yolu ve Kapısı: Tarsus'un 15 km. kuzeyinde bulunan Sağlıklı Köyü"nde bulunan yol, ana kaya üzerinde serpantin taşı ile yapılmış Roma Yolu'ndan, Tarsus ve civarı sahile kadar görülebilmektedir. Genişliği 2.96 ile 3.00 metre arasında değişen yolun sağlam kalan uzunluğu 3 km. kadardır. Ortalama 0.40 m. genişliğinde kireç taşı levhalarla kaplanmıştır ve kenarında korkuluklar vardır.

Roma Yolu'nun üzerinde dar ve bezemesiz kemerli bir kapı vardır. Kapıda gezginler zafer takı olarak yapıldığını yazmaktadır. Ama alan ve el işçiliği kalitesi bakımından Roma Devri'nin parlak zamanlarında yapıldığı anlaşılmaktadır. Takın, Kilikya sınırlarının başlangıç yeri olarak sınır kapısı olduğunu söyleyen araştırmacılar da vardır.

Altından Roma Yolu geçen takın genişliği 8.80 m, kemer yüksekliği 5.20 m. takın iç genişliği 4,1 I metre, yan payelerinin genişliği 2.34- 2.35 metredir. Kalınlığı ise 0.99–1.00 metre arasında değişmektedir.

Çavuşlu Köyü Gözetleme Kulesi: Tarsus-Pozantı karayolunun 25. km.sinde sağa dönerek 7 km.lik berkitme yoldan sonra Çavuşlu Köyü'nün Köyünü mevkiinde Gözetleme Kulesi'ne ulaşılmaktadır. Ortaçağa tarihlenen Gözetleme Kulesi, dörtgen planlıdır. İki katlı olan yapının orta kat ahşap giriş erleri görülmektedir.

Kleopatra Kapısı (Deniz Kapısı): Tarsuslu yerli halkın " Kancık Kapı" olarak adlandırdığı Kleopatra Kapısı ayakta kalan tek antik kem kapısıdır. Bizans döneminde inşa edilen kent surlarının Dağ Kapısı, Adana Kapısı ve Deniz Kapısı bulunuyordu. Evliya Çelebi, Seyahatnamesinde Tarsus'u anlatırken, bu kapı için İskele Kapısı diye yazmıştır.

Yapısında kesme taşlar ve Horasan harcı kullanılmış, kemeri at n.ılı şeklinde ve yerden yüksekliği 6.17 metre, derinliği ise 6.18 metredir-

İç içe iki surdan oluşan kentle, savaş anında kapılar kapanmaktaydı. Kleopatra Kapısı da bu surların kapılarından birisidir.

Mısır'ın ünlü Kraliçesi Kleopatra'nın Romalı General Anlonius Tarsus'ta buluşmak üzere geldiklerinde, o zamanın limanı olan Gözlükule'de büyük bir törenle karşılanarak Deniz Kapısından kente geldikleri söylenir. Bu nedenle Deniz Kapısına Kleopatra Kapısı da denilir.

Deniz Kapısı, daha sonraki yıllarda yıkılmış, yerine devşirme taşlardan bugünkü kapı yapılmıştır.

Eshab-ı Kehf (Yedi Uyurlar Mağarası): Tarsus'un 12 km. kuzeyinde bulunan bu mağara, Hristiyan ve Müslümanlarca kutsal bir ziyaret yeri olarak kabul edilmektedir.

Kutsal kitabımız Kur'an-ı Kerim'de de adı geçen bu mağaranın öyküsü şöyledir:

Çok tanrılı dönemde tek Allah'a inandıkları için eziyet edilmekten kaçan 7 kişi, köpekleri ile birlikte bu mağaraya saklanmışlardır. Allah'ın yardımıyla taş kesilip asırlık uykuya dalan bu inançlı kişiler uyandıklarında ise zamanın çok farklı ve insanların değişmiş olduklarını görerek, tekrar mağaraya dönüp Allah'a kendilerine yardım etmeleri için dua etmişler.

Bunun üzerine mağarada açılan bir yolu takip ederek ortadan kaybolmuşlardır. Mağaranın Üstünde 1873 yılında Sultan Abdülaziz tarafından yaptırılan camiye sonradan üç şerefeli bir minare de eklenmiştir.

Beyaz Çarşı: Ulu Cami'nin batısında dikdörtgen planlı, beş kubbeli, 16. yüz yıldan kalma ve Ramazanoğlu İbrahim Bey yapıldığı kabul edilen bu yapı, uzun yıllar imalathane olarak kullanılmıştır.

Son yıllarda Tarsus Belediyesi tarafından onarılmış ve bir çarşı haline getirilmiştir.

Yapının firiz süsü olarak kullanılan motifleri, yerli halk tarafından sapsız kaşıklara benzetildiğinden Beyaz Çarşı binasına " Kırık Kaşık" da denilir.

Ulu Camii: Ulu Camii, eski bir kilisenin yerinde 1579 yılımla İbrahim Bey tarafından yaptırılmıştır.

Cami avlusunda açılan kuzeydeki büyük kapı, mimari işlemleri ile tipik bir Memluk yapıtıdır. Tek şerefeli minaresinde ise Osmanlı ve Selçuklu mimarî özellikleri görülür.

Caminin doğusundaki türbede, Şit Aleyhisselam, Lokman Hekim ve Halife Memun'un mezarları bulunmaktadır.

Makam-ı Şerif Camisi: Kentin merkezinde 1857'de yapılmış olan cami, eski ve yeni bölümlerden olmak üzere iki ayrı özellik gösterir.

Bugün camiye giriş 22x23 metre boyutlarındaki tek sıra sütunlu yeni yapıdan sağlanmıştır.

Caminin eski kısmına yeni yapılan üç kapıyla girilir. Onarım görmüş bir kubbeli caminin tek şerefeli minaresi vardır,

Eski Hamam: Yeni Vakıf iş hanının yanı başındaki Hamam, bir Roma Hamamının kalıntıları üzerinde kurulmuştur. Ramazanoğulları zamanında yapıldığı söylenen Hamamın kapısının yanındaki kitabeden 1870 yılında onarım gördüğü anlaşılmaktadır. Efsanevî Şahmeran'ın bu hamamda öldürüldüğü söylenir. Bu nedenle Eski Hamam'a Şahmeran Hamamı da denir.

Onur Yazıtı: Kleopatra Kapısı'nın hemen kuzeyinde yerleştirilmiş olan kaide, vaktiyle Roma İmparatoru Marcus Aurelis Severus'un heykelini taşımakta idi.

Kaide üzerindeki yazıtlar, bu heykelin seçkin kent Tarsus halkı tarafından İmparatorun onuru ve esenliği için dikildiği anlatılmaktadır.

Altından Geçme: Kentin ortasında bulunan ve tuğladan örülü bu dev gibi duvar kalıntısının bir Roma Hamamı'na ait olduğu anlaşılmıştır.

Bac Köprüsü: Eski zamanlarda Tarsus'u Adana'ya bağlayan yol üzerinde bulunan bu üç gözlü taş köprü, Bizans imparatoru Justinianus (İÖ.527- 565) tarafından

Tarsus'u Berdan ayı'nın su baskınından korumak amacıyla yaptırılmıştır. Eski dönemlerde köprüden geçme paralı olduğundan, bu ad verilmiştir. Tarsus Belediyesi tarafından onarılan köprü, Berdan ayı'nın yatak değıştirmesi nedeniyle kullanılmamaktadır.

Daniyal Peygamber Kabri: Evliyalar kenti Tarsus'ta Daniyal Peygamberin mezarının bulunması, Tarsus için önemli bir turizm potansiyelidir. Daniyal Peygamber, Babil Kralı II. Nebukadnesar (MÖ. 605- 563) zamanında yaşamış; Bahirde tutsak olan Yahudileri kehanetleri ile kurtarmış bir peygamberdir. Söylenceye göre; Babil Kralı rüyasında İsmailoğullarından gelecek bir çocuğun kendi tahtını sarsacağını görmesi üzerine. İsmailoğullarından doğan tüm erkek çocukların öldürölmesini emretmiştir. Bu durum karşısında, Daniyal Peygamber doğunca ailesi onu dağ başında bir mağaraya bırakmıştır. Mağarada bulunan bir erkek ve bir dişi aslanın yanında büyüyen Daniyal Peygamber, delikanlı olunca kavminin arşına karışmıştır. Öldüğünde ise Tarsus'a şimdiki Makam Cami'nin bulunduğu yere gömölümüştür. (Metin Kurt, Tarsus Belediyesi Basın Arşivi, Tarsus 2006.)

BİRİNCİ BÖLÜM

TARSUS MASALLARININ DERLEME ŞEKLİ

ARAŞTIRMAYA ÇIKMADAN ÖNCE YAPILAN ÇALIŞMALAR

I. Yayınların İncelenmesi

Mersin ilinin Tarsus ilçesinde yapacağımız derleme çalışmalarından önce, Tarsus ve yakın çevresi ile ilgili folklor ve halk edebiyatı sahasında yayımlanan kitaplar, bölgenin tarihi ve coğrafyası ile ilgili eserler, mahallî gazeteler, dergiler ve konumuz ile ilgili öğrenci tezleri gözden geçirilmiştir.

Ulaşabildiğimiz ve inceleyebildiğimiz kaynakların hepsinde masal metni bulunmamaktadır. Buna rağmen folklor ve halk edebiyatı malzemeleri yönünden oldukça zengindir. Gözden geçirdiğimiz kaynaklar şunlardır:

a) Kitaplar

Fahrettin Alişar, **Tarsus Çocuk Folklorundan Damlalar**, Mersin 1992.

Fuat Akbaş-Sait Uğur, **İçel Rehberi**, Mersin 1944.

Halil Aksoy, **Tarsus'tan Derlemeler**, Tarsus 2005.

Selma Aktan, **İçel İli Yakın Çevre İncelemeleri İlçeler**, İstanbul 1980.

Halil Atılğan, **Mersin ve Tarsus Köylerinden Derlenmiş Değişetler**, Mersin 1989.

_____, **Tarsus Türküleri**, Ankara 1998.

Cahil Beğenç, **Toroslardan Aşağı**, Ankara 1945.

Mustafa Necati Çıplak, **İçel Tarihi**, Ankara 1968.

Hacer Demirkan, **Tarsus'tan Derlenen Bilmece ve Masallar**, Ankara 2000.

Ali Demirtaş, **İçel İli Yakın Çevre İncelemesi**, Ankara 1978.

Hilmi Dulkadır, **İçel İli Halk Kültürü Bibliyografyası**, Ankara 1995.

Arif Erzen, **Tarsus Kılavuzu**, Ankara 1943.

Ebru Kırıkçı, **Tarsus İlçesi Fakılar Köyü Folkloru Araştırması**, Mersin 2003.

Nimet Altıntaş Okan, **Masal**, Ankara 1998.

Mehmet Önder, **Efsane, Destan ve Öyküleriyle Anadolu Kentleri**, İstanbul 1989.

Hikmet Öz, **Tarsus Tarihi**, Tarsus 1991.

_____, **Bilinmeyen Tarsus**, Ankara 1998.

Mustafa Özkan, **Güneyin İncisi İçel**, Ankara 1965.

Metin Soysal, **İlden İle Türkiye**, İstanbul 1873.

Sait Uğur, **İçel Folkloru** I.cilt, Ankara 1947; II. cilt. Ankara 1948; III. cilt, Ankara 1948.

Ali Rıza Yalgın, **Cenupta Türkmen Oymakları**, Ankara 1977.

b) Dergiler

İçel, İçel Kültürü, Türk Yurdu, Türk Folklor Araştırmaları, Dağarcık, Türk Kültürü, Türk Folkloru, Türk Dili, Folkloru Doğru.

c) Yıllıklar

İçelli Yıllığı, Ankara 1967.

ç) Mahallî Gazeteler

Tarsus Ayna, Tarsus Ekspres, İçel Ekspres, Zirve, Merhaba, Yeni Ses, Yeni Doğuş, Akdeniz, İleri, Eshab-ı Kehf, Yenice Vitrin, Namrun Haber.

d) Öğrenci Tezleri

Tarsus bölgesinde derleme çalışmalarına başlamadan önce Mersin Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi ve Çukurova Üniversitesi Kütüphanelerindeki bölgemiz ve konumuz ile ilgili öğrenci tezleri tespit edilmiştir.

Bu alışmaları şu şekilde sıralayabiliriz:

1) Doktora Tezleri

Ali Berat Alplekin, **Taşeli Masalları**, Ankara 2002.

Umay Günay, **Elazığ Masalları**, Erzurum 1975.

Ruhi Kara, **Erzincan Masalları**, Erzurum 1996.

Mehmet zelik, **Afyonkarahisar Masalları zerine Bir Araştırma**, Konya 2002.

Saim Sakaoğlu, **Gümüşhane ve Bayburt Masalları**, Ankara 2002.

Esmā şimşek, **Yukarı Çukurova Masallarında Motif ve Tip Araştırması**, II C., Ankara 2001.

2) Yüksek Lisans Tezleri

Metin Ergun, **Türkmen ve Anadolu Halk Masallarının Yapı ve Motif Acısından Mukayesesi zerine Bir Araştırma**, Erzurum 1988.

Meriç Güven, **Bin Bir Gece Masalları zerinde Motif Araştırması**, Elazığ 1994.

Serdar Derman, **Anadil (Türkçe) ğretiminde Masal Metinlerinin Kullanılması**, Konya 2002.

II. Mahall Yöneticilere Müracaat

Masal derlemek için sahaya çıkmadan önce bölgenin ileri gelenleri, mahalli yöneticiler ile irtibat kurduk. Bunların yanı sıra masal konusunda saha araştırması yaptığı bilinen Tarsus Abdülkerim Bengi Anadolu Lisesinde Edebiyat ğretmeni Halil Aksoy, emekli ğretmen Abdullah Tufan ve eczacı Orhan Kır ile görüştük.

III. Masalların Teyple Tespiti

Araştırmamızdaki masalların büyük bir kısmı anlatıcılardan bizzat dinlenip teybe kaydedilmek sureliyle derlenmiştir. Derlemelerimiz sırasında 133 masal, 8 fıkra teyp bandına kaydedilmiştir. Ancak, bu masalların bir kısmı varyant durumunda olduğu

için en az deęiřime uęradıęını dūřındūęūmūz elli masal metin haline getirilip incelememize konu olmuřtur.

İki masal ve dūrt fıkra hariç dięer būtin masalları kendimiz derledik. İki masal ve dūrt fıkrayı Edebiyat ōęretmeni olan Halil Aksoy Bey derleyerek çalıřmamıza katkıda buluřmuřtur.

Kendi memleketim olan Tarsus'ta derleme yapmak benim için hem çok eğlenceli hem de çok eğiticiydi. Saha çalışmalarımız sırasında hiçbir zorluk yaşanmamıştır.

Derlemelerimiz. Tarsus'un hem yayla kōylerinden hem de ova kōylerinden yapılmıştır. Gittięimiz. yayla kōyleri şunlardır: İnkōy, Boğazpınar, Fenk, Çukurbaę, Sandal, Keřli, amalan, Belen, Tekeliōren, Kaburgedięi, Kurtukuru. Kenzin, Darıpınan, Olukkoyağı, Ayvalı, Ardıçlı, Efeler, Fakılar, Meřelik, Sarışık, Ziflik. Derleme yaptığımız ova kōyleri ise şunlardır: ōplū, Yaramış, Ballica, iekli, Tizlik, Ağzıdelik, Melike, Heleke, Hacıbozan, Egemen, Kefeli, Yunusoęlu, Alifakı.

IV. Derleme İle İlgili Bazı Hususlar

a) Derleme Sırasında Karşılaşılan Bazı Zorluklar

Derleme sırasında birçok araştırmacının karşılaştığı ulaşım sorununu, kendi memleketimizde olmamız sebebiyle biz yaşamadık. Gittięimiz birçok kōyde akraba, hısım ya da tanıdık dostlarımız vardı. Ancak, yaşadığımız en būyūk sorun; masal anlatıcısı olan " kaynak şahısları" bulamamak oldu. Bulduęumuz masal anlatıcıları ise masal bilmediklerini ya da arlık unuttuklarını sōyleyerek anlatmaktan kaçındılar.

İnsanlar artık akřamlarını masal anlatarak deęil televizyon izleyerek geçiriyor. Televizyonun girdięi evlerde, çocuklar annelerinden masal anlatmalarını istemiyor. Anlatanların ve dinleyenlerin gūn geçtikçe azalması sonucu, masallarımız her geçen gūn biraz daha unutulmaktadır. Bu nedenle, sōzlū edebiyat ūrūnlerimizin en gūzel ōrneklerini oluřturan masallarımızın tek tek tespit edilip yazıya aktarılması gerekmektedir.

Bizim karşılaştığımız masal anlatıcıları erkeklerden ziyade kadınlardır. Bizim de bayan olmamızın verdiği rahatlıkla, kadınlar masal anlamken sıkılmadan rahat bir biçimde kendilerini ifade ettiler.

Masal anlatmaya geçmeden önce, kadınlarla yaptığımız sohbetlerin temel konusunu geçim sıkıntısı oluşturmuştur. Hatta “Hoca Hanım, biz ekmek derdinden masalı, hikâyeyi unuttuk gittik artık.” şeklinde yakınmalarla sık sık karşılaştık. Anlatıcılarımız, masalları genelde annelerinden, ninelerinden, köyün yaşlılarından, çocukluk dönemlerinde öğrendiklerini söylediler.

İnsanımız, masal anlatmayı çocuk işi olarak gördükleri için bizim yaptığımız işi de pek önemsemediler. Hatla, masal dinlemek için geldiğimizi söylediğimiz zaman hemen herkes gülmektedir. Ancak masalları derlemedeki asıl amacımızı anlatınca bize hak verdiler.

b) Masal Anlatıcıları İle İlgili Bazı Özellikler

Masal anlatıcılarımız özellikle kadın anlatıcılarımız ilk önce çekinseler de biraz sohbetten sonra bayan olmamızın da verdiği rahatlıklarla hiç çekinmeden masalları anlatabilmişlerdir.

Sahaya çıkmadan önce yanımıza kadınlar için baş Örtüsü, erkekler için çakmak ve çocuklar için de çikolata aldık. Çünkü biliyoruz ki, hediyeleşmek insanlar arasındaki iletişimi kolaylaştıracaktır.

Ayrıca, bize evlerini ve gönüllerini uçan insanlarda küçük birer hatıra bırakmak isledik.

V. Kaynak Şahıslar İle İlgili Bilgiler

Derleme yaparken okuduğumuz ve hocalarımızdan öğrendiğimiz uygulamaları elimizden geldiği kadar uymaya çalıştık. Ancak, bu metotlardaki önceliklerden biri olan, kaynak şahısların seçiminde okuma-yazma bilmeyenlerin tercih edilmesi kuralına bağlı kalamadık. Çünkü halkımızın büyük çoğunluğu ve dolayısıyla anlatıcılarımızın geneli artık okuma-yazma bilmektedir. Sadece bir masalımızın anlatıcısı okuma-yazma bilmemektedirler.

Adı ve soyadı: Ayşe Akbaş

Yaşı: 57

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Mesleği: Ev hanımı

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Taşobası Köyü

Masalı kimden dinlediği: Yaşlılardan

Anlattığı Masalın Numarası: 49.

Adı ve soyadı: Halil Aksoy

Yaşı: 53

Öğrenim durumu: Üniversite mezunu

Mesleği: Öğretmen

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Merkez

Masalı kimden dinlediği: Yaşlılardan

Anlattığı Masalın Numarası: 45, 46, 47, 48.

Adı ve soyadı: Esmâ Ballı

Yaşı: 58

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Mesleği: Ev hanımı

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Sarı Kavak Köyü

Masalı kimden dinlediği: Annesinden

Anlattığı Masalın Numarası: 30.

Adı ve soyadı: Ayşegül Başol

Yaşı: 73

Öğrenim durumu: Okuma yazması yok

Mesleği: Ev hanımı

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Çamalan Köyü

Masalı kimden dinlediği: Dedesinden

Anlattığı Masalın Numarası: 9.

Adı ve soyadı: Fatma Belen

Yaşı: 84

Öğrenim durumu: Okuma yazması yok

Mesleği: Ev hanımı

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Topaklı Köyü

Masalı kimden dinlediği: Annesinden

Anlattığı Masalın Numarası: 2.

Adı ve soyadı: Mehmet Bulut

Yaşı: 28

Öğrenim durumu: Üniversite

Mesleği: Öğretmen

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Reşadiye Köyü

Masalı kimden dinlediği: Babaannesinden

Anlattığı Masalın Numarası: 34.

Adı ve soyadı: Arife Çınar

Yaşı: 50

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Mesleği: Ev hanımı

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Fenk Köyü

Masalı kimden dinlediği: Halasından

Anlattığı Masalın Numarası: 13, 38.

Adı ve soyadı: Ayşe Demir

Yaşı: 58

Öğrenim durumu: Lise

Mesleği: Bankacı

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Merkez

Masalı kimden dinlediği: Annesinden

Anlattığı Masalın Numarası: 18, 24.

Adı ve soyadı: Gökçen Demirel

Yaşı: 60

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Mesleği: Ev hanımı

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Çamlıyayla

Masalı kimden dinlediği: Annesinden

Anlattığı Masalın Numarası: 29.

Adı ve soyadı: Harun Dilek

Yaşı: 88

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Mesleği: Çiftçi

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Balıca Köyü

Masalı kimden dinlediği: Annesinden

Anlattığı Masalın Numarası: 19.

Adı ve soyadı: Şerife Doğu

Yaşı: 59

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Mesleği: Ev hanımı

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Kurt Çukuru Köyü

Masalı kimden dinlediği: Teyzesinin kızından

Anlattığı Masalın Numarası: 10.

Adı ve soyadı: Nihayet Eker

Yaşı: 76

Öğrenim durumu: Okuma yazması yok

Mesleği: Ev hanımı

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Kaburgediği Köyü

Masalı kimden dinlediği: Annesinden

Anlattığı Masalın Numarası: 31.

Adı ve soyadı: Hamide Gül Ergü

Yaşı: 28

Öğrenim durumu: Üniversite

Mesleği: Öğretmen

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Merkez

Masalı kimden dinlediği: Annesinden

Anlattığı Masalın Numarası: 17.

Adı ve soyadı: Nevin Kadir

Yaşı: 72

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Mesleği: Ev hanımı

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Simithacılı Köyü

Masalı kimden dinlediği: Annesinden

Anlattığı Masalın Numarası: 21.

Adı soyadı: Azmi Kara

Yaşı: 52

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Mesleği: Emekli işçi

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Merkez

Masalı kimden dinlediği: Annesinden

Anlattığı Masalın Numarası: 50.

Adı ve soyadı: Cengiz Kara

Yaşı: 25

Öğrenim durumu: Üniversite

Mesleği: İşçi

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Merkez

Masalı kimden dinlediği: Anneannesinden

Anlattığı Masalın Numarası: 11.

Adı ve soyadı: Emine Kara

Yaşı: 18

Öğrenim durumu: Lise devam ediyor

Mesleği: Öğrenci

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Merkez

Masalı kimden dinlediği: Anneannesinden

Anlattığı Masalın Numarası: 23.

Adı ve soyadı: Hasan Kara

Yaşı: 76

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Mesleği: Çiftçi

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Çöplü Köyü

Masalı kimden dinlediği: Amcasının hanımın-

Anlattığı Masalın Numarası: 26, 44.

Adı ve soyadı: Nadire Kara

Yaşı: 84

Öğrenim durumu: Okuma yazması yok

Mesleği: Ev hanımı

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Çöplü Köyü

Masalı kimden dinlediği: Teyzesinden

Anlattığı Masalın Numarası: 39.

Adı ve soyadı: Şükriye Metin Kara

Yaşı: 52

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Mesleği: Ev hanımı

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Merkez

Masalı kimden dinlediği: Babaannesinden dinlemiş.

Anlattığı Masalın Numarası: 1, 14, 27, 35, 40, 42.

Adı ve soyadı: Ümmü Gülsüm Karabacak

Yaşı: 65

Öğrenim durumu: Okuma yazması yok

Mesleği: Ev hanımı

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Sandal Köyü

Masalı kimden dinlediği: Babaannesinden

Anlattığı Masalın Numarası: 3.

Adı ve soyadı: Durmuş Ali Küpeli

Yaşı: 85

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Mesleği: Çiftçi

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Sandal Köyü

Masalı kimden dinlediği: Annesinden

Anlattığı Masalın Numarası: 7.

Adı ve soyadı: Emine Küpeli

Yaşı: 78

Öğrenim durumu: Okuma yazması yok

Mesleği: Ev hanımı

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Sandal Köyü

Masalı kimden dinlediği: Yaşlılardan

Anlattığı Masalın Numarası: 16, 32.

Adı ve soyadı: Selver Kocabaş

Yaşı: 41

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Mesleği: Ev hanımı

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Sarı Veli Köyü

Masalı kimden dinlediği: Annesinden

Anlattığı Masalın Numarası: 43.

Adı ve soyadı: Sümeyye Koç

Yaşı: 76

Öğrenim durumu: Okuma yazması yok

Mesleği: Ev hanımı

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Sarısık Köyü

Masalı kimden dinlediği: Anneannesinden

Anlattığı Masalın Numarası: 28.

Adı ve soyadı: Maşide Oğuz.

Yaşı: 26

Öğrenim durumu: Lise

Mesleği: Ev hanımı

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Fenk Köyü

Masalı kimden dinlediği: Babaannesinden

Anlattığı Masalın Numarası: 6.

Adı ve soyadı: Fatma Özgen

Yaşı: 66

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Mesleği: Ev hanımı

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Gülek

Masalı kimden dinlediği: Annesinden

Anlattığı Masalın Numarası: 38.

Adı ve soyadı: Hayriye Pınar

Yaşı: 67

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Mesleği: Ev hanımı

Masalın derlendiği yer: Tarsus- Ereze Köyü

Masalı kimden dinlediği: Halasından

Anlattığı Masalın Numarası: 8.

Adı ve soyadı: Kadriye Sağlam
Yaşı: 68
Öğrenim durumu: İlkokul me/uniu
Mesleği: Ev hanımı
Masalın derlendiği yer: Tarsus-Kenzin Köyü
Masalı kimden dinlediği: Anneannesinden
Anlattığı Masalın Numarası: 25.

Adı ve soyadı: Funda Özge Şahin
Yaşı: 26
Öğrenim durumu: Yüksek okul
Mesleği: Ev hanımı
Masalın derlendiği yer: Tarsus-Hacıhamzalı Köyü
Masalı kimden dinlediği: Annesinden
Anlattığı Masalın Numarası: 4.

Adı ve soyadı: Emine Şimşek
Yaşı: 49
Öğrenim durumu: İlkokul mezunu
Mesleği: Ev hanımı
Masalın derlendiği yer: Tarsus-Sağlıklı Köyü
Masalı kimden dinlediği: Babaannesinden
Anlattığı Masalın Numarası: 37.

Adı ve soyadı: Hatice Temizer
Yaşı: 42
Öğrenim durumu: Üniversite mezunu
Mesleği: öğretmen
Masalın derlendiği yer: Tarsus-Sandal Köyü
Masalı kimden dinlediği: Annesinden
Anlattığı Masalın Numarası: 5, 12, 41.

Adı ve soyadı: Emine Tezer

Yaşı: 44

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Mesleği: Ev hanımı

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Yanıkışla Köyü

Masalı kimden dinlediği: Teyzesinden

Anlattığı Masalın Numarası:

Adı ve soyadı: Hayriye Yaman

Yaşı: 67

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Mesleği: Ev hanımı

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Çamtepe Köyü

Masalı kimden dinlediği: Teyzesinden

Anlattığı Masalın Numarası: 20.

Adı ve soyadı: Özlem Yavaş

Yaşı: 57

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Mesleği: Ev hanımı

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Dörtler Köyü

Masalı kimden dinlediği: Teyzesinden

Anlattığı Masalın Numarası: 33.

Adı ve soyadı: Hatice Yıldız

Yaşı: 49

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Mesleği: Ev hanımı

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Ağzıdelik Köyü

Masalı kimden dinlediği: Annesinden

Anlattığı Masalın Numarası: 22.

Adı ve soyadı: Özlem Yüksel

Yaşı: 45

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Mesleği: Ev hanımı

Masalın derlendiği yer: Tarsus-Çamlıyayla

Masalı kimden dinlediği: Babaannesinden

Anlattığı Masalın Numarası: 15.

İKİNCİ BÖLÜM

TARSUS MASALLARININ MOTİF VE TİP YAPISI

Masalın yapısını oluşturan ve motif adını verdiğimiz unsurlar masal incelemeleri açısından son derece önemlidir (Sakaoğlu, 1999: 15.). Motif, Fransızca bir kelime olup aslı Latince ‘motivun’dur (Alptekin, 2002:113). Bu kelimenin her sahada değişik anlamları vardır. Ancak resim, musiki ve el sanatlarındaki motifle edebiyattaki motif oldukça farklıdır. Hatla anlatmaya dayalı türler dediğimiz destan, fıkra, masal ve halk hikâyelerinde bile motif birbirinden farklıdır (Alptekin, 2002a:113). Anlatmaya dayalı türler üzerindeki ilk motif çalışmaları 19. yüzyılın ikinci yarısında başlamıştır. Batıda motif üzerine çalışma yapanların başında Stith Thompson ve Max Lüthi gelir.

Bu bölümde, incelemeye aldığımız elli Tarsus Masalını Eberhard-Boratav ve Aarne-Thompson kataloguna göre aşağıdaki şekilde sınıflandırdık. Ancak bazı masallarımızın bu katalogda örnekleri olmadığı için tip numaralan verilememiştir.

Sınıflandırmaya giren masalların numaralan şu şekilde sıralanmıştır:

1. Hayvan Masalları: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12.

2. Asıl Halk Masaları: 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44.

3. Fıkralar: 45, 46, 47, 48.

4. Zincirlemeli Masallar: Örneği yoktur.

Tarsus Masallarının tip ve motif sıraları verilirken Ali Berat Alptekin’in *Taşeli Masalları* adlı eserindeki sıralama dikkate alınmıştır.

Masalın adı

Masalın EB ve AaTh kataloglarındaki tip numarası

Masalı anlatanın adı ve bulunduğu yer

Masalın özeti (Alptekin, 2002: 62).

BİRİNCİ MASAL

1. Keçi ile Kurt

2. EB:-,AaTh:-

3. Şükriye Metin Kara, Tarsus-Merkez

4. Masalın Özeli

a. Yavrularına süt yapabilmek için otlamaya giden keçi, iki yavrusuna kapıyı parolayı söylemeden kimseye açmamalarını söyler.

b. Bir gün keçinin parolasını duyan kurt, anne keçi gittikten bir süre sonra kapıyı çalıp parolayı yavrulara söyler.

c. Annelerinin geldiğini zanneden yavrular kapıyı açınca onları bir lokmada mideye indirir.

d. Akşam eve dönen anne keçi, yavrularını göremeyince önce ayıdan şüphelenir ve onun evine gidip yavrularını sorar.

e. Ayı, yavrularını yemediğini ve tilkiye gitmesini söyler.

f. Ondan tilkiye giden anne keçi, yavruları burada da bulamayıp kurdun evine gider.

g. Yavrularını kurdun yemiş olduğunu anlayınca hemen saldırıya geçer. Kurdun karnını boynuzlarıyla yarıp yavrularını kurtarır.

İKİNCİ MASAL

1. Yılan ile Adam

2. HB:48,AaTh: 155

3. Fatma Belen, Tarsus-Topaklı Köyü

4. Masalın Özeti

- a. Yolculuğa çıkan bir adam, yemek yemek ve dinlenmek için oturduğu bir ağacın altında uyur.
- b. Bu sırada yaktığı ateş ağacı sarar. Yangına uyanan adam, ağacın tepesinde bir yılan görür ve onun göz göre göre yanmasına dayanamayıp kurtarır.
- c. Canını kurtaran yılan, adamın yaptığı iyiliğe karşılık onu sokmak ister.
- d. Adam yılanı kendisini öldürmeden önce üç kişiye danışmayı teklif eder. Yolda karşılarına çıkan öküz ile at, yılanı insanoğlunu öldürmesini tavsiye eder.
- e. Üçüncü olarak bir tilki ile karşılaşırlar. Tilki durumu anlayıp hemen kendine fayda sağlamanın yollarını arar ve gizlice adamla anlaşarak yılanı onu sokmamasını söyler ve onu ikna eder.
- f. Adam tilkiye, canını kurtarmasının karşılığı olarak vaat ettiği kırk tavuğun yerine çuvalın içinde kırk tazi getirir.
- g. Tazıların elinden canını zor kurtaran tilki, insanoğlundan intikam almaya yemin eder.
- h. Adamın kümesinden her gün bir tavuk kaçırarak öldürür ve adamın verdiği sözü tutmamasının intikamını alır.

ÜÇÜNCÜ MASAL

1. Yılan ile Tilki
2. EB:-, AaTh:-
3. Ümmü Gülsüm Karabacak, Tarsus- Sandal Köyü
4. Masalın Özeti
 - a. Bir yılan ile tilki arkadaş olmuşlar.
 - b. Ormanda dolaşırken önlerine bir ırmak çıkmış.
 - c. Sudan geçemeyen yılan tilkinin boynun dolanıp onunla suda ilerlemeye başlamış.

- d. Irmağın ortasında yılanın yılanlığı tutmuş ve tilkiyi boğmak istemiş.
- e. Tilki yılanın niyetini anlayınca arkadaşlığın hatırına son kez yılanı boynundan öpmek işlemiş.
- f. Tilkinin niyetini anlamayan yılan, onun bu isteğine izin vermiş.
- g. Fırsatı yakalayan tilki, yılanı boynundan ısırarak öldürmüştü.
- h. Kıyıya ulaştığında yılanın cesedi bir değnek gibi kumların üzerinde yatıyormuş.
- i. Yılan ihanetinin bedelini canıyla ödemiş.

DÖRDÜNCÜ MASAL

- 1. Ayı ile Tilki
- 2. EB: 5, AaTh: 2B, 3
- 3. Funda Özge Şahin, Tarsus-Hacı Hamzalı Köyü
- 4. Masalın Özeti
 - a. Ayı ile tilki arkadaş olmuşlar.
 - b. Bir gün deli avcının bağına varıp üzüm yemeye başlamışlar.
 - c. Doyduktan sonra bağdan çıkıp giderken yolda ayı, avcının kurduğu tuzağa yakalanmış.
 - d. Ayı, kendisini kurtarması için tilkiye yalvarmış ama tilki çekip gitmiş.
 - e. Ayıyı bulan deli avcı, ona bir güzel sopa çekmiş.
 - f. Ayı arkasına bile bakmadan ormana kaçıp tilkinin yanına gitmiş.
 - g. Tilki yine ayıyı kandırıp ortaklaşa ekin ekmeyi teklif etmiş.
 - h. Ayı kabul edince tarlayı ekmişler.
 - i. Hasat zamanı, tilki başlarını kendine diplerini ayıya bırakacak şekilde anlaşılmış.

- j. Kandırıldığını çok sonra anlayan ayıyı tilki yine ikna etmiş.
- k. Bu sefer ettiklerinin baş kısmı ayının, kök kısmı tilkinin olacakmış.
- l. Tilki bu sefer de soğan ekmiş ve yine ayıyı kandırmış.
- m. Daha fazla dayanamayan ayı ile tilki kavga etmeye başlamışlar.
- n. Tilki, hile ile ayıyı bir güzel dövünce ayı tarladan da ortaklıktan da vazgeçmiş.

BEŞİNCİ MASAL

- 1. Geyik ile Tilki
- 2. EB:-, AaTh:-
- 3. Hatice Temizer, Tarsus-Merkez
- 4. Masalın Özeli
 - a. Ormanlar kralı aslanın canı geyik yemek işlemiş.
 - b. Tilkiyi yanına çağırıp kendisine bir geyik getirmesini istemiş.
 - c. Tilkinin hile ile getirdiği geyiği elinden kaçırmış.
 - d. Tilkidten aynı geyiği tekrar getirmesini işlemiş.
 - e. Tilki itiraz edememiş mecburen geyiği aramaya başlamış.
 - f. Bulup epey uğraştıktan sonra yine gelmesi için ikna etmiş.
 - g. Bu defa aslana yeni olan geyiğin beynini de dayanamayan tilki yemiş.
 - h. Aslan geyiğin beynini sorduğunda ise "Beyni olsa aynı tuzağa iki defa düşer miydi?" demiş.

ALTINCI MASAL

1. Tilkinin Orucu
2. UB:-, AaTh:-
3. Maşide Oğuz, Tarsus-Fenk Köyü
4. Masalın Özeli

a. Bir gün tilki yiyecek bir şeyler bulmak için dolaşırken bir geyik budunun ağaçla asılı olduğunu görür.

b. Ancak bu durumdan şüphelenip etrafa bakımlıca bunun bir tuzak olduğunu anlar ve ağacın altında beklemeye başlar.

c. Bu sırada bir kurt gelir ve bulu görür ama tilkinin neden yemediğini anlamaz.

d. Tilki oruç olduğunu söyleyince dala asılıp butu düşürür.

e. Ancak tuzağa yakalanmasıyla neye uğradığını şaşırır.

f. Kurt ağaçla sallanırken tilki eti yemeye başlar.

g. "Hani oruçtun" diyen tilkiye de biraz önce topun patladığını söyler.

YEDİNCİ MASAL

1. Tilkinin Kuyruğu
2. KB: 29, AaTh: 2032, 2034
3. Durmuş Ali Küpeli, Tarsus-Sandal Köyü
4. Masalın Özeti

a. Yaşlı bir kadın, keçilerinin sütünü satarak geçiniyormuş.

b. Bir tilki, kadının sütleri topladığı yeri görünce, her gün gelip sütleri içmeye başlamış.

c. Bir zaman sonra kadın dayanamayıp gizlice sütün başını beklemeye başlamış.

d. Tilki gelip sütleri içerken baltayla kuyruğunu kezmiş.

e. Kuyruğunu geri isteyince, kadın da içtiği sütleri geri getirirse kuyruğunu vereceğini söylemiş.

f. Süt bulmak için yola düşen tilki, bir keçiden süt istemiş.

g. Keçi de karşılığında tilkiden ot istemiş.

h. Ot bulmak için yola çıkınca, ağaç budayan bir adamdan biraz dal istemiş.

i. Adam da dal karşılığında yumurta istemiş.

j. Tavuğa gidip yumurta istemiş. Tavuk da yumurtaya karşılık darı istemiş.

k. Darı ekili tarlaya varıp biraz darı istemiş.

l. Tarla da darı karşılığında gübre istemiş.

m. Gübre almak için ineğe gidince, inek de ondan ot istemiş.

n. İşin sonunda dürüstlükten vazgeçen tilki, bir samanlıktan ot çalıp ineğe, inekten aldığı gübreyi tarlaya, tarladan aldığı darıyı tavuğa, tavuktan aldığı yumurtayı atlama, adamdan aldığı dalı keçiye, keçiden aldığı sütü yaşlı kadına getirip kadının gelin teliyle süslediği kuyruğunu almış.

o. Tilkinin kuyruğuna hayran kalan diğer tilkiler bunu nasıl yaptığını merak etmiş.

p. Onlara kuyruklarını bir gece ırmakta bekletmelerini söylemiş.

q. Ertesi gün soğuktan hepsinin kuyruğu kopmuş, kimisi de ölmüş.

r. Ölenlerin mallarına konan tilki de zenginlik içinde yaşamış.

SEKİZİNCİ MASAL

1. At ile Kurt

2. EB:-, AaTh:-

3. Hayriye Pınar, Tarsus-Ereze Köyü

4. Masalın Özeti

a. Bir keçi ile koyun arkadaş olup ormanda otlamaya haşlamış.

b. Bunları gören kurt, Önce koyunun yanına gelmiş. Koyun meşhur dansını göstermek bahanesiyle kurdun elinden kaçmış.

c. Yaptığı hatayı anlayan kurt, biraz ilerde keçiye rastlamış ve onu yemek istemiş.

d. Keçi de yavrularına sütlerini verip gelme bahanesiyle kurttan kurtulmuş.

e. Kurt, yine bir hata yaptığını anlamış ama iş işten geçmiş. Biraz ilerde bir ata rastlamış.

f. Hemen atı yemek istemiş.

g. At ise padişaha ait olduğunu ve kendisini yerse başının derde gireceğini söylemiş.

h. Kurt, onun padişaha ait olduğuna inanmamış.

i. At da nalının altındaki padişahlık yazısına bakmasını söylemiş.

j. Kurt, atın ayağının altına bakarken öyle bir tekme vurmuş ki, aç gözlü kurt oracıkla ölmüş.

DOKUZUNCU MASAL

1. Aptal Kurdun Bacağı

2. EB:-, AaTh:-

3. Ayşegül Başol, Tarsus-Çamalan Köyü

4. Masalın Özeti

- a. Ormanlar kralı aslan hastalanmış.
- b. Bütün orman sakinleri de onu ziyarete gelmiş.
- c. En sona da bir kurt ve tilki kalmış.
- d. Tilkiden önce gelen kurt, geç kalma sebebinin tilki olduğu yalanını söylemiş.
- e. Bir iftiraya kurban gittiğini anlayan tilki de aslanın hastalığına derman aramak için geç kaldığını söylemiş.
- f. Hastalığın dermanı olarak da bir kurdun sağ bacağı yemek olduğunu söylemiş,
- g. Hemen kurt yakalanıp sağ bacağı kesilmiş.
- h. Bir vakit sonra topallayarak gezen kurt ve tilki karşılaşmış.
- i. Yaptığı hileyi kurda anlatan tilki intikamını almış biçimde oradan uzaklaşmış.

ONUNCU MASAL

1. Canavarın Oğlu Baytar Olur Mu?
2. EB:-, AaTh:-
3. Şerife Doğu, Tarsus-Kurt Çukuru Köyü
4. Masalın Özeti
 - a. Aç aç dolaşan bir kurdun önüne bir eşek çıkar.
 - b. Kurdu gören eşek, kaçamayacağını anlayınca hemen bir hile düşünmüş.
 - c. Kurda, kaydığını ve her yerine diken batlığını, ayağındaki dikenini çıkardıktan sonra onu yemesini söylemiş.

d. Kurt, dikenini çıkarmak için eğildiğinde öyle bir tekme almış ki, kurdun bütün dişleri dökülmüş.

c. Kurt ettiği aptallığı anlamış ama iş işten geçmiş.

ON BİRİNCİ MASAL

1. Kuyruk Acısı

2. EB:-, AaTh:-

3. Cengiz Kara, Tarsus-Merkez

4. Masalın Özeti

a. İğde satarak geçimini sağlayan bir ihtiyarın bahçesine bir tilki musallat olmuş.

b. Her gün gelip iğdeleri yiyormuş.

c. Bütün uyarılarına rağmen tilki yemeye devam edince yaşlı kadın iğde ağacını gizlice beklemeye başlamış.

d. Tilki gelip ağaca çıkınca hemen bir ateş yakmış.

e. Tilki inip kaçayım derken kuyruğunu yakmış.

f. Bundan sonra nine de ağaç da rahat etmiş.

ON İKİNCİ MASAL

1. Tiki. Kaplumbağa ve Yengeç

2. EB: 4, AaTh: 275

3. Halice Temizer, Tarsus-Merkez,

4. Masalın Özeti

a. Tilki, kaplumbağa ve yengeç birlikte tarlaya ekin ekerler.

b. Tilki hasat zamanı tembellik edip işten kaçır ve bütün işi kaplumbağa ve yengeç yapar.

c. Hasat bittikten sonra, sıra ekini paylaşmaya gelir ve yarış yapıp en hızlı koşanın ekini almasına karar verirler.

d. Tilkinin kuyruğuna tutunan yengeç ikinci olurken; kardeşini kendi yerine samanın içine saklayan kaplumbağa birinci olur ve tilki kazdığı kuyuya düşer.

ON ÜÇÜNCÜ MASAL

1. Oduncu ve Kızları

2. EB: 168, AaTh: 450

3. Arife Çınar, Tarsus-Fenk Köyü

4. Masalın Özeti

a. Bir gün karısı ölen ormancı, üç kızı ile yalnız kalmış.

b. Bir zaman sonra tekrar evlenmiş.

c. Üvey anne kızlara olmadık işkenceler yapıyormuş. Her akşam kocasına da dert yapıyormuş.

d. Karısının şikâyetlerine daha fazla dayanamayan oduncu, kızlarını alıp koza lak toplamak için ormanda bırakmış.

e. Terk edildiklerini anlayan kızlar bir köy yolu bulmak için dolaşırken karşılarına bir ev çıkmış.

f. Yemek yiyip karınlarını doyurduktan sonra o gece korkmadan uyumuşlar.

g. Kardeşlerden büyük olanı evin sahibinin dışarıya kemik parçaları ve kül döktüğünü görünce ondan şüphelenmeye başlamış.

h. Kadını atlatıp kardeşleri ile beraber evden kaçmış.

i. Birkaç gün sonra yaptığına pişman olan babaları kızlarını aramaya başlamış.

j. Bunu gören üvey anne kızları bulmuş.

k. Ancak ırmağa düşüp akıntıya kapılmış.

l. Daha sonra kızlarını bulan baba, özür dileyip kızlarıyla beraber mutluluk içinde yaşamış.

ON DÖRDÜNCÜ MASAL

1. Padişahın Üç Kızı

2. EB:239, AaTh: 707

3. Şükrüye Metin Kara, Tarsus-Merkez

4. Masalın Özeti

a. Bir padişah, bir gün ülkesinde ışık yakma yasağı koyar.

b. Yasağa uyup uymayanları belirlemek için şehirde tebdil-i kıyafetle gezerken, bir evde ışık yandığını görür. Eve yaklaşıp konuşulanları dinleyen padişah, üç genç kızın kendi aralarında konuşup şu vaatlerde bulunduğunu işitir:

ba. En büyük kız padişaha hah dokuyacak, üzerinde bir tabur asker oturacak;

bb. Ortanca kız bir alaya yetecek yamak pişirecek;

bc. En küçük kız ise, padişaha kız ve oğlan evlat doğuracağını söyler.

c. Padişah bunları duyunca, üç kızı da alır fakat en büyük kız telgraf tellerinden halı dokuduğu, ortanca kız yemeğe fazla tuz koyduğu için kendisi için yaptıklarını beğenmez.

d. Askerleri ile beraber sefere çıkan padişah, en küçük kızı annesine emanet eder.

e. En küçük kız, kız ve oğlan doğurarak padişaha verdiği sözü yerine getirir.

f. En küçük kız kardeşlerini kıskanan ablaları, yeni doğan bebekleri alarak yerine köpek yavruları koyarlar.

g. Karısının köpek doğurduğunu zanneden padişah, onun yedi yol ayırımına götürülüp beline kadar gömdürerek gelip geçen yüzüne tükürmesini emreder.

h. Kadının çocuklarını bir dev götürüp büyütürken, yoldan geçen bir fırıncı da kadının haline acıyıp onu kurtarıp evine götürür.

ı. Dev, karısına getirdiği çocuklar büyüdüğünde onlara insan evladı olduklarını söylememesini tembihler.

i. Fakat devin karısı bu yasağa uymaz. Çocuklar insan olduklarını öğrenince dev onları ormana bırakıp terk eder. Ormanda odun toplayan fırıncı, çocukları bulur ve evine götürür.

j. Fırıncının her şeyi anlatmasıyla gerçekleri anlayan padişah, karısını ve çocuklarını yanına alıp, kötü kalpli teyzeleri cezalandırır.

ON BEŞİNCİ MASAL

1. Padişahın Üç Oğlu

2. EB:86, AaTh: 402–513

3. Özlem Yüksel, Tarsus-Çamlıyayla

4. Masalın Özeti

a. Üç oğlunun da evlenme çağı gelen padişah, onlara ok attırarak düştüğü yerdeki kızı oğullarıyla evlendirmiş.

b. Ancak en küçük oğlanın oku bir gölün ortasına düşmüş.

c. Üzümü içinde saraya donen küçük oğlan yolda ihtiyar bir adamla karşılaşır.

d. Delikanlı, adamın dediklerini yaparak güzel bir kız bulur ve onunla evlenmek için saraya götürür.

e. Kızı gören padişah ona âşık olur ve kendisi evlenmek ister. Bu yüzden evlenebilmesi için oğluna dört zor şartı yerine getirmesini söyler.

- f. İlk şart olarak kızın da yardımıyla bir halem yüzüğü bulup getirmiş.
- g. İkinci şart olarak öyle bir salkım üzüm getirmiş ki, kırk asker yese bile bilmiyormuş.
- h. Üçüncü şart olarak da öyle bir kazan pilav getirmiş ki, bütün askerler yese hile bitmemiş.
- i. Son olarak da kendisi dön ama sakalı beş yaşında olan bir çocuk gelirmiş.
- j. Çocuk, elindeki kopuzu padişahın başına vurunca oracıkla ölmüş.
- k. Delikanlı da güzel peri kızı ile evlenerek mutluluk içinde yaşamış.

ON ALTINCI MASAL

- 1. Üç Dilek
- 2. EB:-, AaTh:-
- 3. Emine Küpeli, Tarsus-Sandal Köyü
- 4. Masalın Özeli
 - a. Bir gün çobanın birinin karşısına bir ihtiyar çıkar ve ona bir sandık ve eşek emanet eder.
 - b. Ama bir daha gelmez ve çoban sandığı açınca dünya güzeli bir kız çıkmış ve mutluluk içinde yaşamaya başlamışlar.
 - c. Bir gün çobanın karısını gören padişah ona âşık olur ve çobanı huzuruna çağırıp onu ülkeden uzaklaştırmak için üç zor dilekte bulunur.
 - d. Çoban karısının yardımıyla önce bir salkım üzüm getirir ve tüm hak yediği halde üzüm bilmez.
 - e. İkinci istek olarak da içinden doru bir at çıkan bir yumurta getirir.
 - f. Son olarak da padişahın anne ve babasının cennette ini cehennemde mi olduğunu öğrenir.

g. Sonunda yaptıklarına pişman olan padişah, asıl niyetini anlatıp af diler.

ON YEDİNCİ MASAL

1. Üç Kardeş

2. EB:72, AaTh: 301 A, 302

3. Hamide Ergü, Tarsus-Merkez

4. Masalın Özeti

a. Bir adamın elma bahçesine bir dev musallat olur ve elmaları yer.

b. Adam, bu devı öldürmeleri için üç oğluna sırasıyla görev verir.

c. Büyük ve ortanca oğlan bu göreve başaramamış. Sıra küçük oğlana gelmiş.

d. Küçük oğlan devı yaralamış. Dev kaçıp bir kuyuya girmiş.

e. Büyük ve küçük oğlan kuyuya inmiş ama devı bulamadan dönmüş.

f. Son olarak küçük oğlan inmiş ve devı bulup öldürmüş.

g. Kuyuda üç güzel kız görüp avuçlarına ağabeylerinin ve kendisinin adını yazmış.

h. Ağabeylerine önce kızları sonra da kendisini çekmesini söylemiş.

t. Ancak ağabeyleri kızları çekildikten sonra küçük oğlanı kuyuda bırakmışlar.

j. Delikanlı kuyudan çıkış ararken bir ağaç görür ve başındaki yavruları yılanlardan kurtarır.

k. Bunun üzerine anne kuş da onu kuyudan çıkarmak için söz verip yanına el ve süt alıp uçarken kendisine vermesini söylemiş.

l. Kuşun yardımıyla yeryüzüne çıkan delikanlı evine dönmüş.

m. Ağabeyler yaptıklarından pişman olup af dilemişler.

n. Nasiplerine düşen kızlarla evlenip mutlu olmuşlar.

ON SEKİZİNCİ MASAL

1. Üç Nasihat
2. EB:308, AaTh: 910 A, 910 B
3. Ayşe Demir, Tarsus-Merkez
4. Masalın Özeli

a. Yaşlı bir adam, üç oğlunu da başına toplayıp artık yaşlandığını malını en akıllı oğluna bırakacağını, bunun için üçüne de eşit para verip bir sınav yapıp çağını söylemiş.

b. Parayı alan küçük oğlan doğuya, ortanca oğlan halıya gider. Ancak, büyük oğlan paraya dokunmaz ve işlerine devam eder.

c. Ortanca oğlan gittiği ülkelerden yaptığı alışverişle kazandığı parayı ülkesine dönüp bir dükkân açarak işletmeye başlamış.

d. Küçük oğlan yolda giderken karşısına bir ihtiyar çıkmış ve ona üç nasihat satmış.

e. Bu nasihatleri kullanarak hayatta kalmış ve çok zengin olarak ülkesine donmuş.

f. Ailesiyle beraber bolluk içinde yaşamaya devam etmiş.

ON DOKUZUNCU MASAL

1. Üç Turunçlar
2. EB: 89, AaTh: 408
3. Harun Dilek. Tarsus-Balıca Köyü
4. Masalın Özeti

a. Bir şehzade yaşlı bir kadının bedduası ile üç turunçların aşkına tutulur.

b. Üç turunçları bulmak için yollara düşer.

- c. Yolda bir kurdun yavrularım yılandan kurtarır.
- d. Anne kurt da şehzadenin yardımına karşılık ona yolu tarifeden
- e. Şehzade üç turunçların bulunduğu devin bahçesine girer ve kurdun söylediklerini yapar.
- ea. Açık kapıyı kapatır, kapalı kapıyı açar.
- eb. Koyunun önüne otu, köpeğin önüne eti koyar.
- ec. Dikenleri sevgiyle okşar.
- eç. Yerden aldığı üç taşla ağaçtaki üç turuncu düşürür.
- f. Şehzade turuncun ikisini su başında kesmediği için kızlar ölür ama üçüncü turuncu su başında keser.
- g. Turunçtan çıkan kızla evlenmek isteyen şehzade, ona elbise geçirmek için gittiğinde kız, bir ağacın başına çıkar.
- h. O sırada ırmağa gelen çirkin bir kız, hile ile üç turunçların yerine geçer ve kızın başındaki üç gümüş saçı koparınca turunç güzeli bir güvercine dönüşür.
- i. Şehzadeyle evlenen çirkin kız. güvercinden kurtulmak için onu öldürtür.
- j. Güvercinin kemiklerinin gömüldüğü yerden bir kavak ağacı bitmiş.
- k. Çirkin kız ses çıkarıp duran kavak ağacını da kestirip beşik yaptırmış.
- l. Kavağın bir parçasını çeşme bacındaki kadın evine alıp götürmüştü.
- m. Tahta parçasından güzel bir kız çıkıp her gün ihtiyar kadının evini temizliyormuş.
- n. Bir gün şehzade çok hastalanmış. Sarayın hekimleri çare bulamayınca ülkede yaşayan herkesten bir kap yemek istenmiş.
- o. Güzel kız da bir tas yemek yapıp ihtiyar kadınla saraya göndermiş.
- p. Şehzade çorbayı yerken kaşığına Turunç güzeline verdiği yüzük gelmiş ve yemeği onun yapmış olduğunu anlamış.

q. Turunç güzelini bulup olanları öğrenince, hemen çirkin kızı cezalandırıp gerçek sevdiğiyle mutlu bir hayat sürmüş.

YİRMİNCİ MASAL

1. İhtiyar Çiftçi ve Üç Oğlu

2. EB:-, AaTh:-

3. Hayriye Yaman, Tarsus-Çamtepe Köyü

4. Masalın Özeti

a. İhtiyar bir çiftçinin tarlasına bir hırsız gelir ve her gün darılarını götürürmüş.

b. Adam üç oğlunu başına toplayıp olanları anlatmış ve hırsızı bulmalarını istemiş.

c. Büyük ve ortanca oğlan hırsızı yakalamayı başaramazken küçük oğlan, tarlanın yolundaki bir kuyunun içine bakarken içinden hırsızı yakalamayı ve çok güzel bir evi olmasını dilemiş.

d. Kuyunun yanındaki kurbağayı da alarak hırsızı beklemeye başlamış.

e. Tarlaya gelen kuşu vuracağı sırada onun güzel bir kız okluğunu görüp yakalar ve evin yoluna düşer.

f. Eve vardığında bambaşka çok güzel bir ev görür.

g. Karısı ve ailesi ile mutluluk içinde yaşamışlar.

YİRMİ BİRİNCİ MASAL

1. Hazine Gölü

2. EB:-, AaTh:-

3. Nevin Kadir, Tarsus-Simithacılı Köyü

4. Masalın Özeti

- a. Kırk köyü olan bir bey varmış.
- b. Bu bey çok zalimmiş.
- c. Ölüm korkusuyla bütün malını göle gömdürmüş.
- d. Zalim bey öldüğünde karısı göle gidip hazineyi çıkarmak istemiş ama taş yağmuruna tutulmuş.
- e. Sonunda konuyu danışmana açmış. Danışman orada cinlerin olduğunu ve gitmemesini söylemiş.
- f. Ancak tekrar gidip yine taşlanınca aralık oraya bir daha uğramamış.
- g. Danışman cinlerle anlaşarak hazinenin yarısını onlara bırakma şartıyla alımları çıkarıp fakir insanlara dağılmış.
- h. Bir zaman sonra gölün suyu kendiliğinden kurumuş.
- i. Kadın, adamlarını da alıp hazineyi çıkarmaya geldiğinde hiçbir şey bulamamış ve kahrından ölmüş.

YİRMİ İKİNCİ MASAL

- 1. İplikçinin Kızları
- 2. EB:239, AaTh: 707
- 3. Hatice Yıldız, Tarsus-Ağzıdelik Köyü
- 4. Masalın Özeti
 - a. İplik eğirerek geçinen bir kadın ve üç kızı varmış.
 - b. Bir gün hakan, gece ışık yakma yasağı koymuş ve bu yasağa uyulup uyulmadığını kontrol etmek için gece şehri gezmeye başlamış.
 - c. Bir evden ışık geldiğini görüp oraya gitmiş ve konuşulanları dinlemiş.
 - ca. Büyük kız sarayın aşçısıyla evlenip hiç aç kalmamayı dilemiş.
 - cb. Ortanca kız, fırıncıyla evlenip ekmek sıkıntısı çekmemeyi dilemiş.

cc. En küçük kız ise hakanla evlenip ona bir kız ve bir oğlan doğurmayı dilemiş.

d. Hakan ertesi gün iplikçi ve kızlarını çağırıp dileklerini yerine getirir ve küçük kızla evlenir.

e. Küçük kızın bir erkek bir de kız çocuğu olmuş.

f. Ancak hakanın kız kardeşleri kadına iftira atarak çocuklarını gizlice bir sepetle ırmağa salmışlar. Çocukların yerine de iki köpek yavrusu koymuşlar.

g. Kardeşlerinin iftirasına inanan hakan, karısını bir daha görmek istememiş.

h. Bir balıkçı sepetteki çocukları bulup ortalık biraz sakinleşince gidip hakana her şeyi anlatmış.

i. Hakan adama inanmamış ama içini rahatlatmak için çocukları saraya getirtip karısına vermiş. O âna kadar durmadan ağlayan çocuklar annelerinin kucağında susmuşlar.

j. Hakan kardeşlerini cezalandırıp, balıkçı ve karısını ödüllendirmiş ve ailesi ile birlikte mutlu bir hayat sürmüştü,

YİRMİ ÜÇÜNCÜ MASAL

1. Tembel Kızın Şansı

2. EB:-, AaTh:-

3. Emine Kara, Tarsus-Merkez

4. Masalın Özeti

a. Ülkenin birinde bir kadınla üç kızı varmış. İki kız annesiyle ip eğirirken küçük kız tembel tembel otururmuş. Bir gün dayanamayan kadın kızına bir tokat atmış.

b. Kızın ağlama sesini duyan sultana iplikçi kadın, onun çok çalışkan olduğunu ve eğirecek ip bulamayınca ağladığını söylemiş.

c. Sultan da onu sarayına götürüp üç oda dolusu keten vermişler.

d. Ancak kız hiçbir şey yapamamış ve pencereden bakarken üç kadın görmüş ve üzüntüsünü soran kadınlara başından geçenleri anlatış.

e. Kadınlar, onları da düğününe çağırmak şartıyla ketenleri gireceklerini söylemişler.

f. Kızın kabul etmesiyle hemen işe başlamışlar.

g. Kız da iplikleri sultana gösterip oğluyla evlenmiş.

h. Düğününe de kendisine yardım eden üç kadını davet etmiş,

i. Mutluluk içinde yaşamını sürdürmüştü.

YİRMİ DÖRDÜNCÜ MASAL

1. Keçeli Kız

2. EB: 189, AaTh: 510B

3. Ayşe Demir, Tarsus-Merkez

4. Masalın Özeti

a. Padişahın karısı, ölmeden önce kocasına şöyle vasiyet eder: " Çok sevdiğim nalinların kimi ayağına olursa onu eş olarak al."

b. Padişah bütün şehirde nalinları dolaştırır ama şehirdeki hiçbir kızın ayağına olmaz. En sonunda kendi kızının ayağına olur. Bunun üzerine kendi kızı ile evlenmek ister. Fakat kızı razı olmaz ve kendisine kırk gün izin vermesini isler. Babası da bu nu kabul eder.

c. Kız. hapsedildiği odanın penceresinde otururken, pencerenin önünden geçmekte olan birinin yardımıyla keçeden bir elbise giyerek dağa kaçar ve ormanda yaşamaya başlar.

d. Ormanda ava çıkan padişahın oğlu, keçe giymiş kızı bulur ve acıyarak evine getirir.

e. Kızın adı Keçeli kız olarak kalır ve kız, kim olduğunu herkesten gizler.

f. Bir gün, padişahın oğlunun da eş seçmek için katılacağı bir düğüne keçesini çıkarıp gizlice katılır.

g. Düğün evinde şehzadenin eşini bulmak için attığı yüzüğü keçeli kız alır ve eve gelip tekrar keçesini giyer.

h. Şehzade, yüzüğü alan kızı bir türlü bulmaz.

ı. Bir gün, yine ava çıkan şehzadeye keçeli kız da bir ekmek yapar ve yüzüğü ekmeğin içine koyar. Avda karnını doyurmak için ekmeğini yemeye başlayan şehzade, ekmeğin içinden kendi yüzüğünün çıktığını görünce her şeyi anlar.

i. Eve dönen şehzade, keçeli kızın gerçek kimliğini öğrenir ve keçesini çıkartır.

j. Keçeli kızla evlenen şehzade de muradına nail olur.

YİRMİ BEŞİNCİ MASAL

1. Keloğlan ile Devler

2. EB:-, AaTh:-

3. Kadriye Sağlam, Tarsus-Kenzin Köyü

4. Masalın Özeti

a. Keloğlanın tembelliğinden bıkan annesi bir gün onu döve döve kovalamış. Dayaklan kurtulamayacağını anlayan Keloğlan, yollara düşmüş.

b. Yolu devlerin ülkesine düşmüş. O kadar açmış ki, koca kazanları görünce dayanamamış. O sırada devin biri keli görmüş.

c. Onu yakalayıp yiyecekleri sırada Keloğlan hile hem devlerin elinden kurtulmuş hem de büyük bir hazinenin yerini öğrenmiş.

d. Ormanda giderken bir tilki ile arkadaş olmuş. Bu sırada devler hileyi anlayıp peşine düşmüşler.

e. Kızıl tavuğu kendisine getirmesi karşılığında tilki, Keloğlan devlerden kurtarmış.

f. Keloğlan gidip iki kese altın vererek tavuğu tilkiye getirmiş.

g. Keloğlan sandık dolusu altınla köye dönünce, herkes kızını vermek için sıraya girmiş.

h. Keloğlan, tavuk aldığı adamın kızını istemesi için annesini göndermiş ve hep beraber mutlu bir hayat sürmüşler.

YİRMİ ALTINCI MASAL

1. Çömüdük

2. EB:367, AaTh: 1132

3. Hasan Kara, Tarsus-Çöplü Köyü

4. Masalın Özeti

a. Bir padişahın üç oğlu bir kızı varmış.

b. Öleceği zaman onları başına toplayıp ülkenin karşındaki dağa ava gitmemelerini ve köse birinin yanına çalışmak için girmemelerini söyler.

c. Padişah öldükten uzun yıllar sonra sırasıyla büyük ve ortanca oğlan karşiki dağa ava gidip dönmemişler.

d. Onları merak eden küçük oğlan da o dağa gitmiş ve ağabeylerini öldüren Arap'ı öldürmüş ve gömmüş.

e. Bu dağı çok seven küçük oğlan kız kardeşini de getirip buraya yerleşmiş.

f. Zavallı kız ağabeylerini öldüren Arap'tan öcünü almak için her gün bulaşık suyunu onun mezarına dökmüş.

g. Bulaşık suyu Arap'ın tıslımlıymış ve kırkinci gün Arap geri dirilip zorla kıza sahip olmuş. Bir vakit sonra kızın postlu bir oğlu doğmuş ve dillenip adının Çömüdük olduğunu söylemiş.

h. Delikanlıyı öldürmek isteyen Arap'ın niyetini anlayan Çömüdük, hem annesini hem de babasını öldürmüştü.

1. Dayısı kız kardeşini öldürdüğü için Çömüdük'ü af edememiş ve ondan uzaklaşmış.

j. Delikanlı Çömüdük'ten ayrıldıktan sonra bir kösenin yanında işe başlamış.

k. Çömüdük, bir hatası yüzünden dayısını öldüren kösedan intikam almak için onun yanında işe girmiş.

l. Önce kösenin keçisiyle ineğini yemiştir. Sonra kösenin oğlunu öldürmüştü.

m. Çömüdük'ten kurtulmaya çalışan köse, hile ile onu öldürmek isterken kendi karısını öldürmüştü.

n. En sonunda da kösenin kendisini öldürerek dayısının öcünü almış.

YİRMİ YEDİNCİ MASAL

1. Ali ile Veli

2. EB: 67, 253, AaTh: 613

3. Şükriye Metin Kara, Tarsus-Merkez.

4. Masalın Özeti

a. İş bulup para kazanmak için gurbete çıkan Ali ile Veli yola koyulurlar.

b. Yolda önce Ali'nin azığına yerler. Sıra Veli'nin azığına gelince o, arkadaşından yemeğine karşılık bir gözünü vermesini ister.

c. Ali mecburen teklifi kabul eder ve yemeğin karşılığı olarak bir gözünü çıkarıp verir.

d. Biraz sonra yine acıkırlar ve Ali, yemek karşılığında diğer gözünü de verir.

e. Böylece iki gözünden de olan Ali'yi arkadaşı bir ağacın tepesine çıkarır ve onu terk eder.

f. Gece olunca ağacın altına gelen haramiler, allında oturdukları ağacın yapraklarının şifalı olduğunu ve göze sürüldüğünde körlüğü giderdiğini ve ağacın karşısındaki hazine mağarasının "Açıl susam açıl" parolasıyla açılacağını söylerler.

g. Adamların oradan uzaklaşmasıyla hemen bir yaprağı gözüne süren Ali, tekrar görmeye haşlar.

h. Haramilerin sözünü ettiği mağaranın önüne varıp parolayı söylemesiyle de mağara açılır ve Ali, ağzına kadar allın dolu mağaradan taşıyabileceği kadarını yüklenip köyüne döner.

ı. Zengin olup köyünde rahat bir hayat süren Ali'nin evine bir gün bir dilenci gelir. Geleli dilenci Ali'yi aldatan arkadaşı Veli'dir.

i. Ali'nin nasıl zengin olduğunu Öğrenen Veli, hemen mağaraya gider.

j. Kötü kalpli Veli, mağarada açgözlülüğünden ne alacağını şaşırırken, haramiler gelir ve onu öldürürler. Böylece kötü kalpli Veli, yaptıklarının cezasını bulur.

YİRMİ SKKİZİNCİ MASAL

Keloğlan ile Vefasız Arkadaşı

EB:-, AaTh:-

Sümeyye Koç, Tarsus-Sarıış Köyü

Masalın Özeti

a. Keloğlan ve yakın arkadaşı Hıdır bir gün para kazanmak için gurbete çıkmışlar.

b. Yolda giderken azıklarını yiyip bitirmişler.

c.Keloğlan'ın parası olduğunu bilen Hıdır kendisinin parası olmadığını söyleyip ona eklemek aldırılmış.

d. Bir süre Keloğlan'ın parası bitmiş.

e. Bu sırada önlerine bir eşkıya çıkmış. İkisini de aramış ve param yok diyen Hıdır'ın yalanı ortaya çıkmış.

f. Hıdır'ı dövüp göndermişler ve Keloğlan'ı da dürüstlüğünden dolayı ödüllendirmişler ve ona bir küp dolusu allının yerini söylemişler.

g. Keloğlan, gidip tarif edilen yerden altını çıkarmış.

h. Altınları da alıp köyüne dönmüş ve dillere destan bir düğünle evlenmiş.

ı. Sakal olan Hıdır, Keloğlan'ın hayrat olarak yaptırdığı sakallar evinde yaşamına devam ediyormuş.

j. Keloğlan'ı çok kıskanan Hıdır, sakalları ziyarete gelen Gül şah'ı merdivenden düşürüp bacağını kırmasını sağlamış.

k. Karısının acılarına dayanamayan Keloğlan, sakatları sorguya çekmeye başlamış ama Hıdır kendini Kemal olarak tanıtmış. Ancak biraz konuşunca Keloğlan, onun Hıdır olduğunu anlamış.

l. Herkesin kınadığı Hıdır, artık köyünde de duramayıp çekip gitmek zorunda kalmış.

YİRMİ DOKUZUNCU MASAL

1. Kötü Kral

2. RB:-,AaTh:-

3. Gökçen Demirel. Tarsus-Çamlıyayla

4. Masalın Özeti

a. Kötü kalpli bir kralın iyi kalpli bir kızı varmış ve kız, babasının yaptığı kötülüklerden dolayı çok üzülürmüş.

b. Komşu ülkenin de çok iyi bir kralı ve iyi kalpli bir oğlu varmış.

c. Bir gün kötü kralın kızı çok hastalanmış ve ülkedeki hekimler bir çare bulamamış.

d. Derdinin tek dermanı Kaf Dağındaki devler ülkesinde yetişen şifalı ot muş ama kimse oraya gitmeye cesaret edemiyormuş.

e. Komşu ülkedeki iyi kalpli delikanlı kıza çok üzölmüş ve babasından izin alarak otu bulmaya gitmiş.

f. Birçok mücadeleden sonra otu bulup hekimlere vermiş.

g. Güzel kız iyileşmiş ve kendisi için canını tehlikeye atan adamla evlenmiş.

h. Kötü kral da kızının başına gelenlerden kendini sorumlu tutmuş ve arlık kimseye zulmetmemiş.

OTUZUNCU MASAL

1. İhtiyar Balıkçı

2. EB:-, AaTh:-

3. Esmâ Ballı, Tarsus-San Kavak Köyü

4. Masalın Özeti

a. Balık utarak geçimini sağlayan ihtiyar adamın ağına bir gün bir peri kızı ta kılmış.

b. Balıkçıdan bir dilek dilemesini söylemiş.

c. Ailesine yetecek çok güzel yemekler istediğini söylemiş.

d. Eve döndüğünde yemeğı hazır bulmuş.

c. Ertesi gün de aynı saatte aynı yere gitmiş. Peri kızı yine gelmiş.

f. Balıkçı bu kez, çok büyük bir saray istediğini söylemiş.

g. Eve döndüğünde saray karşısında duruyormuş.

h. Bunun üzerine ertesi gün de aynı yere gitmiş ve yine peri kızı gelmiş.

i. Balıkçı bu kez o ülkenin hâkimi olmayı islediğini söylemiş.

j. Peri kızı adamın bencilliği karşısında artık dayanamayıp verdiği her şeyi geri almış,

k. Balıkçı yaptığı halayı anlamış ama iş işten geçmiş.

OTUZ BİRİNCİ MASAL

1. Hırsız Kadı

2. EB:-, AaTh:-

3. Nihayet Eker, Tarsus-Kaburgediği Köyü

4. Masalın Özeti

a. Para kazanmak İçin gurbete çıkan bir adam gittiği ülkede çalışıp çabalayıp para biriktirmiş.

b. Biriktirdiği paraları güvende olsun diye kadıya emanet etmiş.

c. Aradan aylar geçince adam ülkesine dönmek istemiş ve biriktirdiği parayı kadıdan almaya gitmiş.

d. Ancak kadı, kendisine böyle bir para verilmediğini söyleyip inkar etmiş.

e. Adam ne dediyse parasını alamamış.

f. Kadının evinden çıkarken bir kadınla karşılaşmış ve olanları anlatmış.

g. Kadın içeri girip kadıya bir şeyler söylemiş ve adamın parasını geri almış.

OTUZ İKİNCİ MASAL

1. Boncuk Padişahı

2. EB:-, AaTh:-

3. Emine Küpeli, Tarsus-Sandal Köyü

4. Masalın Özeli

- a. Birbirini seven iki genç ailelerinin rızasıyla evlenmişler.
- b. Bir gün karısını yanlış anlayan adam onu dövmüş.
- c. Ülkenin başka bir yerinde yıllarca çocuğu olmayan bir kan koca varmış.
- d. Bu çiftin bir oğulları olmuş ancak bir gün ava giden adam yanlışlıkla kendi oğlunu öldürmüş.
- e. Bu kadınlar emmi kızarmış ve bir gün, tencere istemek için vardığında kadının nasıl dayak yediğini görmüş.
- f. Emmi kızı, zavallı kadına bir dahaki sefer kocasına "Sen Boncuk padişahı'nın ayağının tozu bile olamazsın de." diye öğüt vermiş.
- g. Kadın, akşam yine döven kocasına bunları söylemiş.
- h. Adam, bu padişahı merak edip aramaya çıkmış.
- i. Bulmuş ve onun misafiri olmuş.
- j. Dönüşle padişahın karısına gönderdiği hediyeleri vermiş.
- k. Padişahın hediye olarak gönderdiği terlikleri giyen kadın kendini sarada bulmuş ve mutlu bir hayal sürmüştü.
- l. Kötü koca da yaptığına pişman olmuş ama iş işten geçmiş.

OTUZ ÜÇÜNCÜ MASAL

- 1. Kaf Dağının Allını
- 2. EB:-, AaTh:-
- 3. Özlem Yavaş, Tarsus-Dörtler Köyü
- 4. Masallın Özeli
 - a. Dört arkadaş ormanda ilerlerken önlerine ak sakallı bir ihtiyar çıkmış.
 - b. Onlara birer tüy vererek Kaf Dağı'na çıkmalarını söylemiş ve tüylerin düştüğü yerdeki alımları bulmalarını söylemiş.

- e. Ak sakallının dediğini yapan gençler birer küp allın bulmuşlar.
- d. İçlerinden biri geri köyüne dönmüş. Diğerleri şehirde kalıp parayı çoğaltmak için kumara başlamışlar ancak eldekini de kaybetmişler.
- e. Köye donan genç ise, güzel bir kızla evlenip zenginlik içinde çalışarak hayatına devam etmiş.

OTUZ DÖRDÜNCÜ MASAL

1. Gençlikle mi İhtiyarlıkta mı?
2. EB: 136, AaTh : 398, 398 B
3. Mehmet Bulut, Tarsus-Reşadiye Köyü
4. Masalın Özeli
 - a. Varlıklı bir adam rüyasında ak sakallı bir ihtiyar görür. İhtiyar, adama basma bir bela geleceğini bunu ihtiyarlıkla mı gençlikte mi istediğini sorar.
 - b. Adam rüyasını karısına anlatır ve onun tavsiyesiyle belanın gençlik yıllarında gelmesini istemeye karar verir.
 - c. O gece tekrar rüyasına gelen ihtiyara belayı gençlik yıllarında istediğini söyler.
 - d. Hemen ertesi sabah uyandığında ise adamın başına olmadık işler gelmeye başlar. Bütün servetini birkaç gün içinde kaybeder. Bunun üzerine ailesiyle birlikte yeni bir hayal kurmak için gurbete çıkar ve gittiği yerde çobanlığa başlar.
 - e. Aynı köye gelen bir bezirgan çobanın hanımına çamaşırlarını yıkatır.
 - f. Çobanın karısını görünce âşık olup ona göz diken bezirgan, hile ile kadını kaçıtır ve şehirden uzaklaşır.
 - g. Akşam olup da karısının kaçırıldığını anlayan çoban iki oğlunu da alarak karısını bulmak için bezirganın peşine düşer.

h. Yolda oğlunun birini kurda kaptırır, diğerini de ırmağa düşürür ve yalnız kalır.

i. İki kardeş tesadüf eseri bir avcı ve bir değirmenci tarafından kurtarılır ve büyütülür.

j. Karısını aramaya devam eden çoban, geldiği bir ülkede yapılan padişahlık seçiminde talih kuşunun başına konmasıyla o ülkenin padişahı olur.

k. Çobanın padişah olduğu ülkeye satış yapmak için gelen bezirgan, kaçırıldığı kadını kendisiyle evlenmeyi kabul etmediği için bir sandığa kilitleyip başına iki asker koyarak yanında gezdirmektedir.

l. Sandığın başında nöbet tutan iki asker, sohbet ederken çocukken başlarından geçen olayları anlatınca kardeş olduklarını anlarlar. Onların sohbetini dinleyen kadın sandıklan onlara başından geçenleri ve anneleri olduğunu anlatır. İki kardeş annelerini sandıktan kurtarırlar.

m. Olanları öğrenen bezirganın şikâyet etmesiyle padişahın huzuruna çıkarılan askerler, olanları anlatınca, padişah karısına ve çocuklarına kavuşur ve bezirgân da yaptığı kötülüklerden dolayı cezalandırılır.

OTUZ BEŞİNCİ MASAL

1. Tuz Hakkı

2. KB: 256, AaTh: 923–923 B–986

3. Şükriye Metin Kara, Tarsus-Merkez

4. Masalın Özeti

a. Bir padişahın üç kızı vardır.

b. Padişah, bir gün kızlarının kendisini ne kadar sevdiğini merak eder ve sorar:

ba. Büyük kız elmas kadar,

bb. Onanca kız altın kadar,

- be. Küçük kız ise tuz kadar sevdiğini söyler.
- c. Küçük kızın cevabına çok kızan padişah, ona ceza vermek için fakir bir gençle evlendirir.
- d. Küçük kızın kocası çalışarak zamanla zengin olur ve karısını rahat içinde yaşatır.
- e. Ülkenin en zengin ve tanınmış ailesi olduklarında, padişahı konaklarına yemek için davet ederler. Küçük kız, babasına olan sevgisini ispat etmek için onun bütün yemeklerini tuzsuz yapar.
- f. Padişah tuzsuz yemeği yiyince tuzun ne kadar önemli olduğunu anlar ve küçük kızına haksızlık ettiğini düşünür.
- g. Küçük kız, ortaya çıkıp kendisini babasına tanıtır ve hep birlikte mutlu bir hayat sürerler

OTUZ ALTINCI MASAL

1. Devle Evlenen Kız
2. EB:77, AaTh: 301 B, 5I3A
3. Emine Şimşek, Tarsus-Sağlıklı Köyü
4. Masalın Özeti
 - a. Çok zengin bir adamın güzel bir kızı varmış;
 - b. Evlenme çağı geldiğinde bütün ülkeye haber salmışlar.
 - c. Evlenmek için gelen delikanlılara kız birkaç soru soruyormuş. Ancak hiçbirisi islediği cevabı veremiyormuş.
 - d. Gelenlerin arasında bir de dev varmış ve kız, onun verdiği cevapları beğenerek evlenmeye karar vermiş.
 - e. Yolda acıkan dev bütün yiyecekleri bilirmiş ve kızı bir kuyuya hapsedmiş.

f. Üç gün sonra kuyunun yanından geçen biri kızı fark etmiş ve kızın babasına gidip olanları anlatmış.

g. Ancak kimse devle dövüşmeyi göze alamamış. Bu sırada bir kadın yedi oğlu olduğunu ve onların kızı kurtarabileceğini söylemiş.

h. Yedi genç kendi özelliklerini birleştirerek kızı kurtarmayı başarmışlar.

i. Baba, delikanlıları tek tek ödüllendirmiş.

j. Kız da yaptığı hatayı anlamış ve bundan sonraki kararlarında daha dikkatli davranmaya başlamış.

OTUZ YKDİNCİ MASAL

1. Bugünün İşini Yarma Bırakma

2. EB:-, AaTh:-

3. Emine Tezer, Tarsus-Yanıkışla Köyü

4. Masalın Özeli

a. Şehirde çalışıp para biriktiren adam köyüne gitmek için yola düşmüş.

b. Dinlenmek için bir handa durduğunda hanın seyisi adamın atından bir nalın düştüğünü ve çaktırmasını söyler.

c. Adam, acelesi olduğu için ve bir şey olmaz, düşüncesiyle yoluna devam eder.

d. Yolda atın nalı çıkmış ve hareket edeme olmuş. Adanı bütün yükü kendi omzuna alarak yol yayan devam etmek zorunda kalmış.

e. Eve vardığında yorgunluktan kımıldayamaz hale gelmiş.

f. Eğer naldan düşen çiviye zamanında çaktırsaydı başına bunların gelmeyeceğini anlamış ama iş işten geçmiş.

OTUZ SEKİZİNCİ MASAL

1. Saraydaki Eksiklik

2. EB:-, AaTH:-

3. Fatma Özgen. Tarsus-Gülek

4. Masalın Özeti

a. Bir padişahın dillere destan bir sarayı varmış.

b. Padişah, sarayında eksik olup olmadığını öğrenmek için büyük bir ziyafet vermiş ve gelenlere tek tek eksik bulup bulmadıklarını sormuş. Yaşlı bir kadın; tam üç yüz yıllık yolda, tüylerinin her biri ayrı bir ses veren bir kuş okluğunu ve bunun sarayda bulunmadığını söylemiş.

c. Padişah, o kuşu getirmesi için büyük oğlunu ve ortanca oğlunu çağırmış ama onlar gitmek istememiş. Sadece en küçük oğlan bu görevi kabul etmiş ve yola çıkmış.

d. Delikanlı kuşu bulmak için yola düşmüş. Uzun aramalardan sonra, bir gölün kenarında durup son ekmeğini yerken bir balık çıkmış. Oğlan ekmeğini balığa atmış ve kara kara düşünmeye başlamış.

e. Burada karşısına bir Arap çıkmış ve kuşu bulmasına yardım etmiş.

f. Kuşu aramak için çıkan büyük ağabeyini bir terzide, ortancayı da bir handa aşçı olarak bulmuş. Onları da yanına alarak saraya dönerken onu kıskanan ağabeyleri, delikanlıyı bir kuyuya atmışlar.

g. Kuyudan Arap'ın yardımıyla kurtulup ağabeylerini yakalayıp ala bağlamış.

h. Kuşu ve güzeller güzeli kızı alıp babasının sarayına dönen oğlan, başından geçenleri babasına anlatmış.

ı. Padişah iki oğlunu cezalandırırken en küçük oğluna dillere destan bir düğün yapar.

OTUZ DOKUZUNCU MASAL

1. On Parmağında On Marifet

2. HB:-, AaTh:-

3. Nadire Kara, Tarsus

4. Masalın Özeti

a. Çok zengin bir adamın güzel ve nazlı bir kızı varmış.

b. Bir gün ailesi ölen güzel kız, yapayalnız kalmış.

c. Aradan zaman geçince bir delikanlıyla evlenmiş ve yalnızlıktan kurtulmuş.

d. Delikanlı çok iyi biriymiş ama kız hiç bir iş yapmayı bilmiyormuş. Bir süre sonra evin pisliğinden, karınlarının açlıktan şikâyet eder olmuş.

e. Kız çok üzülüyormuş ama elinden bir şey gelmiyormuş. Her gün kendisine yardım etmesi için Allah'a yalvarıyormuş.

f. Bir gün duaları kabul olmuş bembeyaz bir kadın gelip sihir ile kızın on parmağına birer peri yerleştirmiş.

g. Kızın işlerini artık bu periler yapıyormuş. Kimi su getiriyormuş, kimi yemek yapıyor, kimi ev temizliyor.

ğ. Kadının kocası bu değişime inanamıyorum ş ama aynı zamanda çok da mutlu oluyormuş. Bundan sonraki ömürleri mutluluk içinde geçmiş.

KIRKINCI MASAL

1. Yazgıya Bozgu Olmaz

2. EB: 124, AaTh: 930A

3. Şükriye Metin Kara, Tarsus-Merkez

4. Masalın Özeti

a. Bir gün ormanda dolaşan padişah, suyun başında bir şeyler yazan bir adam görür ve ne yazdığını merak edip sorar.

b. Adam da dünyada birbiriyle evlenecek olan çiftlerin isimlerini yazdığını söyler.

c. Padişahın da evlenecek yaşta genç bir kızı vardır. Bu nedenle onun kiminle evleneceğini merak edip adama sorar.

d. Yazgıcı adam, padişaha, kızının sarayda çalışan zenci bir hizmetçi kızla evleneceğini söyler.

e. Bu duyduğuna inanamayan ve kızının bir uşakla evlenmesini istemeyen padişah, hemen saraya gidip zenci hizmetkârına bir kese allın verip saraydan ve ülkeden uzaklaştırır.

f. Padişahın neden böyle yaptığını anlamayan uşak, altınları da alarak ülkeden uzaklaşır. Yolda giderken bir göle görür. Bu gölede giren hastalıklı hayvanların sağlıklı bir şekilde çıktıklarını görür. Bunun üzerine hemen gölede girip çıkar. Çıktığında da ellerinin bembeyaz olduğunu görür. Hemen suyun başına gidip yüzüne bakar ve artık beyaz bir insan olduğunu görür.

g. Sevinç içinde yoluna devam eder ve komşu ülkeye yerleşip çok çalışarak zengin olur.

ğ. Üç yıl içinde de o ülkenin padişahı olur ve kendisini kovan ülkeye giderek kızını kendisine isler.

h. Yıllar önce kovduğu uşağı tanımayarak kızını veren padişah kırk gün kırk gece düğün yaparak kızını evlendirir, h. Üç zaman sonra bir zamanlar uşak olan sultan gerçeği anlatınca haşmetli padişah, Allah'ın yazdığını kulun değiştiremeyeceğini, yazgıya bozgu olmayacağını anlar.

KIRK BİRİNCİ MASAL

1. Şemsem Güzeli

2. EB:89, AaTh: 408

3. Hatice Temizer, Tarsus-Merkez

4. Masalın Özeti

a. Çocuğu olmayan bir padişah, eğer Allah bir evlat nasip ederse kırk gün kırk gece şehirdeki bütün çeşmelerden yağ ile bal akıtacağım söyler.

b. Allah'ın izniyle bir gün çocuğu olan padişah hemen ülkenin dört bir yanına tellallarla çeşmelerden yağ ile bal akıtacağını duyurur.

c. Ülkede yaşayan yaşlı bir kadın tellalın söylediklerini ters anlar ve kırk gün kırk gece evinden dışarı çıkmaz.

d Kırk gün sonra dışarı çıkıp olan bilen öğrenen yaşlı kadın, saraya hakkına düşen yağ ile balı almaya gider.

e. Ancak sarayın çeşmesinde karşılaştığı şehzade ona inanmaz ve kadının ceresini kırar.

f Bunun üzerine yaşlı kadın şehzadeye, şemsem güzelinin aşkından yanıp kavrulsun diye beddua eder.

g Şehzade o an aşkın narına düşer ve dayanamayıp annesini şemsem güzelini bulması için yola çıkarır.

ğ Şehzadenin annesi bir devin yardımıyla şemsem güzelini bulur.

h. Şemsem güzeline kavuşan oğlan, kırk gün kırk gece dillere destan bir düğün yapar ve muradına nail olur.

ı. Kendisine bu intizarı yapan kocakarıya da her gün bir ibrik bal ve yağ gönderir.

KIRK İKİNCİ MASAL

1. İki kardeş

2. EB: 168, AaTh: 450

3. Şükriye Metin Kara, Tarsus-Merkez

4. Masalın Özeti

- a. Karısı ölen bir adam iki çocuğuyla yalnız kalır ve tekrar evlenir.
- b. Üvey anne çok kötü kalplidir ve çocukları istemez. Her gün adama bu konuda baskı yapar.
- c. Çocuklar üvey annenin eziyetlerine dayanamayıp evden kaçarlar.
- d. Yorulup bir ırmağın başında dinlenmek için durup su içmek istemişler.
- e. Irmağın uyarısıyla kız sudan içmez ama oğlan susuzluğa dayanamayıp içer ve bir geyiğe dönüşür.
- f. İki kardeş, ormanda küçük bir kulübe yapıp burada yaşamaya başlarlar.
- g. Bir gün, ormanda ava çıkan padişah, kızla evlenmek ister.
- h. Kız da geyik kardeşini de götürmek şartıyla bunu kabul eder.
- i. Kardeşiyle beraber mutluluk içinde yaşarken bir de çocuğu olur.
- j. Bir gün hamamda yıkanırken, olanları izleyen kötü kalpli üvey anne hizmetçi kılığına girip hamamı kilitler.
- k. İçeride kalan kadın sıcaktan haşlanır ve kendinden geçer.
- l. Padişahın yalağına kendi kızını oturtur.
- m. Avdan dönen padişah, oğlunu severken, bütün bu olanları izleyen bir hizmetçi gelip padişaha olanları anlatmış.
- n. Padişah hemen karısını kurtarıp üvey anne ve kötü kalpli kızı cezalandırır.

KIRK ÜÇÜNCÜ MASAL

1. Padişahın Oğlu
2. EB: ad-, e-g: 247, ğ-ö-, AaTh: a-d , -e-g: -ğ-ö
3. Selver Kocabaş Tarsus-Sarı Veli Köyü
4. Masalın Özeli

a. Ülkesinden ayrılan padişah, karısına hiçbir köseyle konuşmamasını ve alışveriş yapmamasını tembih eder.

b. Padişah gittikten dokuz ay sonra bir oğlu olur. Oğul büyüdüğünde babasını aramak için gurbete çıkar.

c. Yolda bir köse ile ahbaplık eder. Ancak kötü kalpli köse çocuğun elbiselerini giyerek onun yerine geçer.

d. Padişahın yanına vardıklarında şehzade ve köse hiçbir şey anlatmazlar,

e. Bir gün hizmetçi olan padişahın oğlu onu traş ederken gökten geçen bir kuşa bakar. Bu sırada köse eline vurur ve kazayla padişahın yanağını keser.

f. Çocuk ela gökten geçen kuşun ağzında dünya güzelinin saçı olduğunu ve ona bakmaktan kendini alamadığını söyler.

g. Padişah da delikanlıdan gidip dünya güzelini kendisine getirmesini ister.

ğ. Yola çıkan delikanlı yolda bir karıncaya yardım eder. Bunun karşılığında karınca ona topal bir karınca verir.

h. Daha sonra bir balığa yardım eder. Balık da bu yardımın karşılığında ona sırtındaki bir pulu verir.

ı. Bir süre sonra da bir kuşa yardım eder. Kuş da ona bir tüyünü verir.

i. Sonunda dünya güzelini bulur. Ancak dünya güzelinin onunla gitmesi karşılığında ondan istediği üç zor şartı vardır:

ia. Birinci şartı; bir oda dolusu buğday ve arpa karışımı bir yığını bir gecede ayırmayımış.

ib. İkinci şartı; ninesinin uzun yıllar önce kuyuya düşürdüğü küpelerini bulmayımış.

ic. Üçüncü şartı ise; göğün yedinci katındaki hayat suyunun getirilmesiymiş.

j. Delikanlı, dünyalar güzelinin birinci isteğini karıncalar: ikincisini balık ve üçüncüsünü de kuşun sayesinde yerine getirmiş.

k. Bütün istekleri yerine getirilen dünyalar güzeli, delikanlıyla birlikte yola düşmüş.

l. Saraya vardıklarında ise kötü kalpli kösenin adanılan delikanlıyı öldürmüşler. Bunu gören dünya güzeli hemen delikanlının üzerine bir damla hayat suyu dökmüş ve çocuk, Allah'ın izniyle tekrar hayata dönmüş.

m. Ertesi gün, delikanlıyla dünyalar güzelinin düğünü varmış. Kız, düğünden önce padişaha bütün gerçekleri anlatmış ve gerçek oğlunun köse olmadığını söylemiş.

n. Padişah hemen köseyi yakalatıp kırk katırın kuyruğuna bağlayarak yaptığı kötülüklerin cezasını ödetmiş.

o. Delikanlı ile dünya güzeli de evlenip annelerini de yanlarına alarak mutluluk içinde yaşarlar.

KIRK DÖRDÜNCÜ MASAL

1. Helvacı Güzeli

2. F.B:245, AaTh: 883 A

3. Hasan Kara, Tarsus-Çöplü Köyü

4. Masalın Özeti

a. Hac vazifesini yerine getirmek için yola çıkan bir adam, kızını köyün imamına emanet eder.

b. İmamın uzun zamandır kızda gözü vardır. Kıza sahip olmak isler. Kız razı olmayınca da hacdaki babasına bir mektup yazar ve kızının kötü yol da olduğunu belirten bir iftira atar.

c. Baba, bu haberi alınca hemen oğlunu göndererek kız kardeşini öldürüp kanlı gömleğini kendisine getirmesi ni tembih eder.

d. Kız kardeşini bulup onu öldürmek için bir dağa götüren oğlan, orada ona acıyarak serbest bırakır. Kızın gömleğini alıp avladığı bir tavşanın kanma bular ve babasına götürür.

e. Kız ormanda bir yerde saklanırken o sıralarda ava çıkan padişahın oğlu kızı görür ve âşık olup hemen evlenir.

f. Padişahın oğluyla evlenen kızın üç çocuğu olur ancak ailesinin ve memleketinin hasreti dayanılmaz hâle gelir ve kocasının izniyle köyüne gidip ailesini görmek üzere vezir ile birlikte yola çıkar.

g. Vezirin niyeti kötüdür. Yolda kadına sahip olmak ister. Kadın razı olmayınca üç çocuğunu da öldürmekle tehdit eder.

h. Vezirin elinden hile ile kurtulan kadın, yolda bir çobandan aldığı kıyafetle kendini gizleyerek köyüne gider.

i. Köye ulaşan kadın, kendini gizleyerek bir helvacının yanına çırak olarak girer. Çok güzel helvalar yaptığı için bütün köyde "Helvacı Güzeli" adıyla meşhur olur.

j. Bir gün padişahın o köye misafir geleceğini duyan Helvacı Güzeli, en güzel helvaları yaparak; kendi babasının evine misafir olan padişahın huzuruna çıkar.

k. Helvacı Güzeli, herkesin önünde başından geçenleri masal gibi anlatıp kim olduğunu açıklar.

l. Padişahın emri ile vezir ve hoca cezalandırılır. Helvacı Güzeli de tekrar eşine ve ailesine kavuşup mutlu bir hayat sürer.

KIRK DOKUZUNCU MASAL

1. Ayağına Diken Batan Horoz

2. EB: 19, AaTh: 1655

3. Ayşe Akbaş. Tarsus-Taşobası Köyü

4. Masalın Özeli

a. Bir horozun ayağına diken batar.

b. Götürüp fırıncıya emanet alır ama fırıncı dikenini yakar.

c. Horoz da dikenine karşılık bir ekmek alır.

- d. Ormanda dolaşırken bir çobana rastlar ve ekmeğini ona emanet eder.
- e. Çoban acıkıp ekmeği yer.
- f. Horoz, çobandan ekmeğine karşılık bir koyun alır
- g. Koyunu bir düğün sahibine para karşılığında satar. Ancak düğün sahibi parasını vermeyince, koyununa karşılık gelini alır.
- h. Gelini rastladığı bir âşığa vererek karşılığında sazını alır.
- i. Başına gelenleri türkü yapıp sazla dile getirir.

ELLİNCİ MASAL

- 1. Sihirli Çakmak
- 2. EB:-, AaTh:-
- 3. Azmi Kara, Tarsus-Çöplü Köyü
- 4. Masalın Özeti
 - a. Bir gün yolda giden bir askerin karşısına bir Arap çıkar ve ondan ağacın kovuğundaki bir çakmağı çıkarmasını ister. Bunun karşılığında da oradaki hazineyi alabileceğini söyler.
 - b. Hazineyi ve çakmağı alıp yukarı çıkan asker, Arap'ın çakmağı neden istediğini merak eder.
 - c. Arap'ın söylememesi üzerine sinirlenip onu öldürür.
 - d. Karanlık bir han odasındaiken çakmağı çakmış ve içinden gümüş bir kız çıkıp dileğini sorar.
 - e. Asker bir kese gümüş para dilemiş ve bir süre bu parayla geçinir.
 - f. Para bitince çakmağı tekrar çakmış ve tunç bir kız çıkar. Ondan da tunç para diler.

g. O günlerde ülkede padişahın güzelliğiyle dillere destan olan kızının evleneceği konuşulur.

h. O gece padişahın kızını görmeyi diler ve ona âşık olur. Ertesi gün de aynı dileği diler.

ı. Kızının kaybolduğunu anlayan padişah askeri yakalatmış ve idam edileceği sırada son işleğini sorar. Asker de bir sigara içmek ister ve çakmağını çakar çakmaz çıkan kızıdan canavar olmasını ve ülkeyi yıkmasını emreder.

i. Padişah, bu durum karşısında ülkesine ve insanlara zarar vermeme çatıyla kızını askere verir.

j. Asker ve kız evlenip mutlu bir hayat sürer.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TARSUS MASALLARININ FORMEL YAPISI

Formel; " Masalın bünyesinde muayyen vazifelere ve muayyen bir şekle sahip olan ifadelerdir." şeklinde tanımlanmaktadır. (Sakaoğlu, 2002) Formoller, masal denince aklımıza ilk gelen unsurlardır. Bunlar, hem masalların bölümleri anısında bağlantı kurulmasını sağlamaktadır hem de masala akıcılık kazandırmaktadır.

Masalların değişik yerlerinde, farklı amaçlar için kullanılan formollerin belirli vazifeleri vardır. Bu nedenle, bunların yeri değiştirildiğinde masalda anlam bozukluğuna neden olabilir. Formoller, aynı zamanda anlatıcının ustalığını ve becerisini ortaya koyması bakımından da çok önemlidir. Bazı formüllerin kullanılması şart değildir ancak bazıları da anlatıcının ustalığını göstermek ve bölümler arasında bağlantı kurmak için kesinlikle söylenmek zorundadır.

Formollerin kullanılması, anlatıcının masalı uzatıp kısaltmak istemesi ile de doğru orantılıdır. Anlatıcı, eğer masalı uzatmak istiyor ise; konuyu iyice uzatarak, formellere daha çok yer verir. Ancak, bir an önce bitirmek istiyorsa, bazı temel formellerin dışında formol kullanmaz.

Tarsus Masallarında tespit edilen formoller beş bölümde toplanmıştır:

1. Başlangıç. (Giriş) formolleri
2. Bağlayış (Geçiş) formelleri
3. Aynı olayın tekrarında kullanılan formoller
4. Bitiş formelleri
5. Çeşitli formol unsurları

Bu formellerin masallarımızda görülen örnekleri aşağıda sırasıyla verilmektedir:

1. Başlangıç (Giriş) Formolleri

Anlatıcının masala başlamadan önce, dinleyicileri masala hazırlamak için başvurduğu formollere "Başlangıç formolleri" adı verilir (Sakaoğlu, 2002: 250).Bu formeller dinleyicinin dikkatini çekmek ve onun daha kolay etkileyebilmek için

kullanılır. Başlangıç formollerini sade ve tekerlemeli olmak üzere iki gruba ayırarak inceleyebiliriz.

Tarsus Masallarında genel olarak sade giriş temelleri kullanılmış olmakla beraber tekerlemeli giriş formolleri de bulunmaktadır.

a. Sade Başlangıç (Giriş) Formelleri

Tarsus Masallarında bulunan sade giriş formelleri "Bir varmış" diye başlamıştır. Ancak bunun yanında " Evvel zaman içinde" diye başlayan masallar da bulunmaktadır. Bazı masallarda da bu iki sade başlangıç formeli birleşerek tek formel hâlini alır.

aa. Bir varmış'lı başlangıç formelleri

Bir varmış bir yokmuş, hem de Allah'ın kulu çokmuş: 4.

Bir varmış nır yokmuş, uzun zaman önce: 18.

Bir varmış bir yokmuş: 26.

Bir varmış bir yokmuş. Çok eski: 10.

Bir varmış bir yokmuş, çok çok eski zamanlarda: 16.

Bir varmış bir yokmuş. Bir zamanlar: 27.

Bir varmış bir yokmuş, Allah'tan büyük hiç kimse yokmuş. Zamanın birinde: 29.

Bir varmış bir yokmuş:34.

Bir varmış bir yokmuş: 41.

Bir varmış bir yokmuş. Allah'ın kulu çokmuş: 39.

Bir varmış bir yokmuş: 37.

Bir varmış bir yokmuş: 42.

Bir varmış bir yokmuş. Güneş doğudan doğar, batıdan batarmış: 38.

Bir varmış bir yokmuş. Eski zamanların birinde: 43.

Bir varmış bir yokmuş. Allah'ın kulu çokmuş. İşle bu kulların içinde: 22.

Bir varmış bir yokmuş, nevrin birinde: 48.

ab. Evvel (Eski) zaman'lı başlangıç formelleri

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken ülkenin: 44.

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde, ülkenin birinde:

b. Tekerlemeli Başlangıç (Giriş) Formelleri

Bunlar, sade girişin bir tekerleme ile genişletilmiş şekilleridir. Tekerleme bölümünde söylenen gerçek olmayan, hayal ürünü şeylerle dinleyicinin dikkati masala çekilmekte ve dinleyiciye anlatılanların gerçek olmadığı iletisi verilmektedir.

aa. Tekerlemenin sona getirildiği başlangıç formelleri

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde; deve tellal iken, pire berber iken ülkenin birinde: 17.

Bir varmış bir yokmuş, develer tellal iken, pireler berber iken, ben anamın beşiğini, ananı ninemin beşiğini tıngır mıngır sallar iken, var varandan sür sürenden, destursuz bağı girenden, az gittim uz gittim, altı ay bir güz gittim. Vara vara: 26.

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, deve tellal, eşek hamal, pire berber, karınca dülger iken; eski hamamın taşı, peştamalin ortası yokmuş ama: I.

Bir varmış bir yokmuş, Allah'ın kulu çokmuş. Zaman zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde: 2.

Bir varmış bir yokmuş, Allah'ın kulu çokmuş. Çok demesi de çok yemesi de günahmış. Develer tellal iken, pireler berber iken, ben anamın beşiğini tıngır mıngır sallar iken; usturayla odun kırar, baltayla baş yararken, şu yalan, bu yalan hadi söyleyin bu da mı yalan? : 5.

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, ben anamın beşiğini tıngır mıngır salları iken: 8.

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde, ülkenin birinde: 9.

Bir varmış bir yokmuş, Allah'ın kulu çokmuş, çok demesi de çok yemesi de günahmış. Zaman zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde, uzak diyarlardan: 11.

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, karınca dölger iken ülkenin birinde: 13.

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde, ülkenin birinde: 14.

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, zamanın eskisinde, ülkenin birisinde: 15.

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; develer tellal iken, pireler berber iken, bir gün: 28.

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; develer tellal iken, pireler berber iken ben anamın beşiğini tıngır mıngır salları iken, ülkenin birinde: 30.

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde, günlerden bir gün: 32.

Bir varmış bir yokmuş, Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde, vaktin birinde: 33.

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken. pireler berber iken: 35.

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde: 36.

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, cinler cirit oynar iken, ben anamın beşiğini tıngır mıngır salları iken: 40.

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, ben anamın beşiğini tıngır mıngır salları iken: 29.

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, ben anamın beşiğini tıngır mıngır salları iken; o yalan, bu yalan, fili yuttu bir yılan, karıncanın beline vurdum palan. Söyle bakalım bu da mı alan? Bir varmış bir yokmuş. Allah'ın günü darıdan çokmuş. Masal anlatan kıtmış ama dinleyen çokmuş: 45.

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; develer tellal, pireler berber, karınca dölger iken; eski hamamın tası yok, peştamalin ortası yok. Falan filan karıncayı nallayıp sırtına palan vuran, duydun mu sen hiç böyle yalan? O yalan, bu yalan, fili yuttu bir yılan. Heybenin gözünden camız yavrusu düştü. Eşeğe binip deveyi kucağına alan ağalar, söyleyin bakalım bu damı yalan? Yalanı yuhalayalım hadi bakalım masala başlayalım: 46.

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; develer tellal iken, pireler berber iken, cinler cirit oynar iken eski hamam içinde, ben anamın beşiğini tıngır mıngır salları iken. ev aldım çalısı yok, uzun ok, kısa ok, masalımızı dinleyen pek çok: 49.

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, uzak ülkenin birinde: 47.

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, var varanın sür sürenin, destursuz bağa girenin dayak yemesi çok olurmuş. Eski zamanlarda: 50.

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, ben anamın beşiğini tıngır mıngır salları iken: 51.

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde, develer tellal iken. pireler berber iken, ben anamın beşiğini tıngır mıngır salları iken: 20.

Bir varmış bir yokmuş. Develer tellal iken, pireler berber iken, ben anamın beşiğini tıngır mıngır sallar iken. Allah'ın kulu çokmuş, çok demesi, çok yemesi çok günahmış: 21.

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, ben anamın beşiğini tıngır mıngır sallar iken, ülkenin birinde: 25.

Bir varmış bir yokmuş, Allah'ın kulu çokmuş, Zaman zaman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde: 3.

ab. Tekerlemenin başa getirildiği başlangıç formelleri

Var varandan, sür sürenden, destursuz bağa girenden sopa yemesi çok olurmuş. Karıncaya vurdum palan, yedi yerinden vurdum kolan, fili yuttu bir yılan. O yalan, şu yalan, hadi bakalım bu da mı yalan? Bir varmış bir yokmuş: 19.

Zaman zaman içinde, kalbur saman içinde, var varanın sür sürenin, destursuz bağa girenin sopa yemesi çok olurmuş: 6.

Var varanın sür sürenin, destursuz bağa girenin sopa yemesi çok olurmuş. Karıncaya vurdum palan, yedi yerinden vurdum kolan, fili de yuttu bir yılan. O da mı yalan bu da mı yalan? Zamanın bekrinde: 12.

Masaldır bunun adı, dinlemekle çıkar tadı, dinlemezse gece rüyasına girsin kara kedi. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, günün birinde: 24.

2. Bağlayış (Geçiş) Formelleri

Masallarda bir olaydan başka bir olaya geçişi sağlayan bu formeller anlatıcının dinleyenler Üzerindeki tesirini her an canlı tutmaya yararlar. (Sakaoğlu, 2002: 252) Bu formellerin masalların akıcılığında önemli bir yeri bulunmaktadır.

a. Masaldaki olayın geçtiği yeri ve kahramanı değiştirmek İçin kullanılan bağlayış formelleri: Burada; bağlanılan şahıs ya hemen söylenir veya bir soru ile yeni bir şahsa, yani bir yere geçileceği haber verilir.

ab. Bağlanılan şahsın hemen söylendiği formeller

Onları bırakalım, biz bakalım küçük oğlanın haline: 38.

Onlar mutluluk içinde yaşıırken biz gelelim şehzadeye: 19.

Biz dönelim saraydakilerin yanına Derken biz verelim haberi çocuklardan: 22.

Biz, bakalım Hıdır'ın başına gelenlere: 28.

ab. Bağlantıları şahsın bir soru ile haber verildiği formeller

Peki, küçük kurbağaya ne mi olmuş: 221

b. Dinleyicinin dikkatini arttırmak için söylenen formeller: Burada; dinleyici beklemediği bir olayla yüz yüze getirilir ve masala yoğunlaşması sağlanır.

Birde ne görsün: 41. Birde ne görsün: 11.

Leğeni kaldırmış ki, bir de ne görsün: 14.

Bir de ne görsün: 6.

Şehzade ve adamları bir de ne görsün: 44.

Şeytan bu hiç durur mu: 44,

Sultan yıkanmaya başladığında bir de ne görsün: 42.

Oradaki göle varınca bir de ne görsün: 40.

Zenci gölden çıkınca bir de ne görsün: 40.

Bu kadar kirin pasın içine eve misafir gelir mi: 39.

Tabii hay ıra dağ dayanır mı: 38.

Bunu duyan padişah durur mu: 38.

Ancak bir de ne görsün: 35.

Ne yapsın adam? Kime el açsın: 34.

Talih ya bu; kime küseceği, kime güleceği belli olur mu: 34.

Evine varınca birde ne görsün: 30.

Oltayı çekip çıkardığında bir de ne görsün: 30.

Eşkîya bu hiç inanır mı: 28.

Odanın penceresinden bakarken bir de ne görsün: 24.

Avanta tarlayı kim almak istemez ki: 21.

Olacak bu ya: 19.

Şüphelenip başım kaldırıncâ bir de ne görsün: 19.

Sandığı açmış ki, Bir de ne görsün: 16.

Tilki anlar mı merhametten: 11.

Tilki bu, hiç utanma nedir bilir mi: 11.

Anırıp yardım çağırsa bu dağ başında kim duyacak, kim yetişecek: 10.

Dolaşmaya başlamış ki birde ne görsün: 8.

Hiç gidenden dönen olmuş mu ki, bizim keçi dönsün: 8.

Kurt da ne kurtmuş: 8.

Ormanda dolaşırken bir de ne görsün: 6.

Zavallı tilki ne yapsın, eli mahkûm krala: 5.

c. Uzun zamanı kısaca ifade etmek için kullanılan formeller: Bazı olayların ilerlemesi uzun zaman aldığı için masalcı bu zamanı kısaltmak için bazı formeller kullanarak olayın hızlı ilerlemesini sağlar.

Günler haftaları, haftalar aylar, aylar yılları kovalamış: 28.

Günler haftaları, haftalar ayları kovalamış ve aradan uzun zaman geçmiş: 18.
Günler, haftalar geçmiş ve vara vara evine varmış: 18.

Altı ay bir güz geçtikten sonra: 32.

Günler, aylar, yıllar geçmiş: 44.

Derken gün geçmiş, ay geçmiş: 41.

Günler geçmiş, aylar geçmiş; yıllar su gibi akıp geçmiş: 19.

Günler haftaları, çoban kurtları kovalamış.

Günler, haftalar, aylar geçmiş: 4.

Günler haftaları, haftalar ayları kovalarken: 43.

Günler, haftalar, aylar geçmiş: 43.

Derken aradan günler, aylar, yıllar geçmiş: 35.

Günler haftaları, haftalar ayları, aylar yılları kovalarken: 33.

Aradan günler, aylar, yıllar geçmiş: 40.

ç. Masal ortasında geçişi sağlayan tekerlemeler: Masalın bazı bölümlerinde kullanılan tekerlemelerle, bir yerden başka bir yere geçişi sağlar hızlı bir şekilde geçiş yapılır.

ça. Az gitmekle başlayan tekerlemeler:

Az gitmiş, uz gitmiş; dere, tepe düz gitmiş: 37.

Az gitmiş, uz gitmiş: 37.

Az gitmiş, uz gitmiş; dere, tepe düz gitmiş: 40.

Az gitmişler, uz gitmişler: 33.

Az gitmişler, uz gitmişler; dere, tepe düz «itmişler: 33.

Az gidip uz gidip dere, tepe düz gittikten sonra: 27.

Az gitmiş, uz gitmiş; dere, tepe düz gitmiş: 27.

Az gitmiş, uz gitmiş; dere, tepe düz gitmişler. Üç, dağ ile üç deniz aşmışlar: 38.

Az gitmişler, uz gitmişler: 43.

Az gitmişler, uz gitmişler; dere, tepe düz gitmişler 43.

Az gitmiş, uz gitmiş; dere, tepe düz gitmiş: 43.

Az gitmiş, uz gitmiş; dere, tepe düz gitmiş: 26.

Az gitmişler, uz gitmişler; gide gide bir kasabaya inmişler: 25.

Az gidip, uz gidip dere, tepe düz gittikten sonra: 3.

Az gitmişler, uz gitmişler; dere, tepe düz gitmişler: 4.

Az gitmişler, uz gitmişler; dere, lepo düz gitmişler: 12.

Az gitmiş, uz gitmiş; dere, tepe düz gitmiş, altı ay bir güz gitmiş: 19.

Az gidip uz gittikten sonra: 19.

Az gitmiş, uz gitmiş; dere, tepe düz gitmiş: 19.

çb. Az gelmekle başlayan tekerlemeler:

Gel zaman git zaman: 39.

Gel zaman, git zaman sonra:

çc. Az zaman ile başlayan formeller:

Az zaman geçmiş, uz zaman geçmiş:

çd. Diğerleri:

Yüce dağlan aşmış, engin ovalan geçmiş: 19.

Oldu olacak, kırıldı nacak, yağdı yağacak bir havada:

Giderken giderken bir göle varmış: 40.

Dağ, dere, tepe aşıp bir kasabaya gitmişler 28.

3. Benzer Durumlarda Kullanılan Formeller

Bu formollerde aynı masalda veya farklı masallarda benzer şekilde meydana gelen olaylar ve konuşmalar anlatılır. Kalıp aynen korunmakla birlikte anlatıcıdan anlatıcıya değişimler olabilir. (Sakaoğlu, 1999:61.)

a. Karşılıklı iki varlığın konuşması:

aa. Soru cevap şeklinde olanlar:

Kırk katır mı kırk satır mı istersin? Kırk katır isliyorum: 43.

Kırk katır mı kırk satır mı istersin?

Kırk katır istiyoruz: 38.

İn misin, cin misin?

Ne inim ne de cinim. Senin gibi bir âdemoğluyum: 24.

İn misin, cin misin?

Ne inim ne cinim hanımanne. Ben de senin gibi bir âdemoğluyum: 19.

ab. Normal konuşma şeklinde olanlar:

Dile benden ne dilerse, Bir kese altın: 5

Başına bir bela gelecek, er mi bulsun geç mi bulsun?

Er bulsun: 34.

Dile benden ne dilerse Hem bana hem de aileme yetecek güzel bir yemek: 30.

Dile benden ne dilerse. Ne dilerse veririm hemen. Yeryüzüne geri dönmek:17

b. Bir varlığın tasviri ile ilgili formeller:

Saçları olmadığı için ona Keloğlan diyorlarmış.

e. Masalın kahramanlarından birinin konuşması:

Yoğurdu ye, dolu getir; Ekmeği ye tüm getir; Ala keçiyi eve kaçırma;

San öküzü dağa kaçırma: 26.

4. Bitiş Formelleri

Olayların belli bir noktada birleştirilmesinden sonra anlatıcı şahıs, masalı uygun bir şekilde bitirir. Bu biliş formelleri bazen kısa ve öz, bazen de başlangıç formelinde olduğu gibi uzun olabilir. Burada hüner anlatıcının ustalığındadır. Masal anlatmada usla kişiler, bu tip formelleri bildikleri için o anki masala en uygun olanı seçip masalı o formelle bitirirler. Tarsus Masallarının beşinde bitiş formeli

bulunmamaktadır. Robert Pelsch bitiş formellerini beş gruba ayırmaktadır (Sakaoğlu, 2002: 257).

B. Çıplak Bitiş

Masaldaki olaylar basit bir şekilde bitirilir. İyiler mükâfatlandırılırken kötüler de cezalandırılır.

ba. Yiyip içmekte ilgili bitiş formelleri

Uç hayvan da 0 günden sonra çayırda, ormanda mutluluk içinde otlayıp, korkmadan karınlarını doyurmuşlar: (8) Zeynep kırk gün, kırk gece sarayda yemek vererek açları doyurmuş: (44)

bb. Yiyip İçip murada ermekle ilgili bitiş formelleri

Tarsus Masallarında örneğini göremedik.

bc. Murada ermek

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine: 17.

Onlar ermiş muradına, biz yıkalım kereveti ne: 22.

Onlar ermiş muradına, darısı garibanların başına: 21.

Onlar ermiş muradına, bi/ çıkalım kerevetine: 41.

Onlar erinip muradına, darısı muradı olanların başına: 19.

Onlar ermiş muradına, darısı bu masalı dinleyenlerin başına: 24. Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine: 15.

Böylece, Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine: 29.

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine: 43.

Onlar ermiş muradına, darısı bekârların başına: 38.

bd. Kırk gün kırk gece düğün yapmakla ilgili bitiş formelleri

Kırk gün kırk gece boyunca düğün yapmışlar: 24.

Kırk gün kırk gece süren dillere destan bir düğün yapmışlar: 15.

Kırk gün kırk gece süren dillere destan bir düğünle evlenmişler: 29.

Gerçek oğlu ile dünya güzeline Kırk gün kırk gece süren bir düğün yapmış:
43.

Kırk gün kırk gece düğün yaparak evlenmiş: 38.

be. Kırk katır-satır seçimi ile ilgili bitiş formelleri

Padişah üvey anne ve kızını kırk katıra bağlatıp dağlara salmış: 39.

Köseyi kırk azgın katırın kuyruğuna bağlayıp; dağ taş, dere tepe sürüterek
öldürmüştü: 43.

Onlar kırk katırın tekmeleriyle yaptıklarını çekerken...: 38.

bf. Ani bitiş formelleri

Masal da burada bitmiş: 16.

Masal da burada bitmiş: 32.

Masal da burada bitmiş: 23

Masal da burada bitmiş: 2.

Masal da burada bitmiş: 4.

Masal da burada bilmiş: 11.

Masal da burada bitmiş: 7.

Masal da burada bitmiş: 6.

Masalımız da burada bitmiş: 3.

Masal da burada bitmiş: 8.

Masal da burada bilmiş: 26.

Masal da burada bitmiş: 20.

Masalımız da burada bitmiş: 33.

c. Özetleyen 'terkip eden' bitiş formolleri

Ha demek ki, ne yaparsan yap, yazgıya bozgu olmazmış: 40.

Alalarımızın dediği gibi: "Bir mılh bir nal, bir nal bir at, bir at bir yiğit kurtarır.": 37.

ç. Şahsî bitiş formelleri

ça. Anlatıcının kendisine veya dinleyicilere iyi dilekte bulunması

Böylece masalımız kalmasın havada Bizi dinleyenlerin anasına babasına rahmet ola: 1.

çb. Gökten elma düşmesi

Gökten iç elma düştü: Biri Gül kızla kocasına, bari masalı anlatana, biri de dinleyenlere: 39.

çc. Diğerleri

Masalı anlatması bizden, dinleyip ders alması sizden: 18.

Kadı yaptığı ihanetin cezasını bulmuş: 31.

Hep birlikte daha mutlu ve huzurlu bir hayata başlamışlar: 42.

Onlar, orada kavuşup selamete ermişler: 13.

Tilki, kendi kazdığı kuyuya kendi düşmüş: 12.

5. Çeşitli Formel Unsurları: Masal anlatıcısı, yukarıda belirtilen formellerin dışında masalın çeşidi yerlerinde sayı ve renk bildiren, zaman ve yerle ilgili formelleri kullanarak anlatımı güçlendirmeye çalışır. Belirli konular için kullanılması gereken kalıplaşmış ifadeler masalın daha dikkat çekici bir hâl almasını sağlar.

a. Sayılar: Türk masallarında üç, yedi ve kırk sayılan oldukça önemlidir.

aa. üç sayısı:

Üç kardeş:

Kız, kardeşler: 13. 14, 16. 17, 23, 26.

Erkek kardeşler 15, 17, 18, 26, 21, 44.

Cinsiydi belli değildir: 38.

Zamanla ilgili olanlar:

Üç gün: 16, 23, 24, 32, 36.

Üç ay: 31

Üç günlük yol: 21.

Üç yüz yıllık yol: 38.

Hayvanlarla ilgili olanlar: Üç deve: 21, 25.

İnsanla İlgili Olanlar:

Üç köse: 26. Üç kadın: 23.

İş yapma:

Üç şart: 15,43.

Diğerleri:

Üç taş: 19.

Üç kez: 31.

Üç para: 18.

Üç dilek: 16.

Üç oda: 23.

Üç kaili konak: 21.

Üç yol aynını: 38.

Üç kez tıkladma: 42.

Üç turunç: 19.

I ç gümüş saç: 19.

ab. Yedi sayısı:

Zamanla İlgili olanlar: Yedi yıl: 32.

Yedi gün: 14

Hayvanla ilgili olanlar: Yedi deve: 21.

İnsanla ilgili olanlar: Yedi oğul: 36.

Yedi düvel: 39.

Göğün yedi kati: 43.

ac. Kırk sayısı:

Zamanla ilgili olan/ar:

Kırk gün kırk gece: 15. 19, 22, 24, 34, 38, 40, 41, 42, 44.

Kırkinci gün: 26.

Kırk gün: 24.

Hayvanlarla ilgili olanlar:

Kırk tavuk: 2.

Kırk tazi: 2.

Kırk katır: 19.

Mekânla ilgili olanlar:

Kırk köy: 21.

Diğerleri::

Kırk sopa: 32.

aç. Kırk bir sayısı:

Kırk bir adam: 21. Kırk bir bin koyun: 21.

ad. Altı sayısı:

Allı yıl: 32. Altı ay: 32.

b. Renkler: Bu formoller, genellikle bir eşyanın, hayvanın rengi olarak karşımıza çıkıyor.

ba. Kırmızı-al:

Ala dağ: 19.

Ala keçi: 26.

bb. Beyaz-ak:

Ak saçlı, aksakallı ihtiyar: 15.

bç. Sarı:

Sarı öküz: 2.

Hastalıktan sararıp solmak: 19.

be. Siyah-kara:

Kara dilek taşı: 16.

Kara kara düşünmek: 16.

c. Yer Formolleri: Tarsus masallarında olayın geçtiği yer sayısı oldukça azdır. Genellikle masalın nerede geçtiği belli değildir.

Mısır: 44. İran: 32.

ç. Zaman Formelleri: Masallarımızda zaman bildiren formel sayısı da oldukça azdır.

Gün:

Üç gün: 16, 23, 24, 32, 36.

Yedi gün: 14

Kırk gün: 24.

Kırk gün kırk gece: 15, 19, 22, 24, 34, 38, 40, 41, 42, 44.

Ay:

Üç ay: 31 Altı ay: 32.

Yıl:

Altı yıl: 32. Yedi yıl: 32.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARSUS MASALLARINDAN ÖRNEKLER

1. KEÇİ İLE KURT

Bir varmış bir yokmuş. Allah'tan büyük hiç kimse yokmuş, zamanın birinde bir keçi ile iki oğlağı varmış. Anne keçi her gün otlayıp süt yapmak için çayırlara gitmeden önce yavrularına şu öğüdü veriyormuş:

"Ben gidip otlayarak size süt getireceğim. Sakın kapıyı benden başkasına açmayın. Ben geldiğimde kapıyı üç kez çalarım ve size şöyle derim:

Ananız gitti yaylaya

Memeleri süt dola

Ananız size kurban ola

Açın kapıyı ananıza, derim siz de benim geldiğimi anlayıp kapıyı açarsınız." demiş. Günlerden bir gün keçi yine otlamaya gideceği zaman yavrularına bu öğüdü vermiş. Ancak ağaçların arkasında saklanan aç kurt keçinin bütün söylediklerini duymuş. Keçi otlamaya gittikten birkaç saat sonra gelip oğlakların kapısını çalarak:

"Ananız, gitti yaylaya

Memeleri süt dola

Ananız size kurban ola

Açın kapıyı ananıza." demiş.

Bunu duyan oğlaklardan biri:

"Yaşasın annemiz geldi." diyerek kapıya koşmuş. Ablası ise onu durdurarak:

"Kardeşim, bu ses annemizin sesine hiç benzemiyor. Hem daha çok erken annemiz niye bu saatte dönsün? Sakın kapıyı açma!" demiş.

Ancak, küçük oğlak çok acıktığı için:

"Hayır, işte, annemiz güzel bir otlak bulmuş ve sütü çabuk doldurmuş." diyerek kapıyı açmış. Kapı açılır açılmaz ikisini birden yakalayan kurt, oğlakları çiğnemedi yutmuş. Karnı doyan kurt, türkü söyleye söyleye evine gitmiş ve yatmış uyumuş.

Akşama evine dönen keçi kapıyı üç kez çalarak parolayı söylemiş. Söylemiş ama içeriden hiç ses gelmemiş. Bir kez daha kapıyı çalan keçi ses gelmeyince kapıyı kırıp içeri girmiş. Ancak yavrularından eser yokmuş. Yavrularını göremeyince deliye dönen keçi dövüne dövüne ağlamaya başlamış. Çocuklarını kimin yediğini düşünürken önce ayıdan şüphelenmiş. Ayının evine varıp damına çıkarak tepinmeye başlamış. Ayı:

"Evimin damında tepinip gürültü yaparak çocuklarımı uyandıran münasebetsiz de kim?" diye bağırılmış.

Keçi:

"Benim oğlaklarımı niçin yedin?"

Ayı:

"Oğlaklarını ben yemedim git tilkiye sor, o yemiş olabilir." demiş.

Keçi bu kez de tilkinin damına gidip tepinmeye başlamış. Tilki ne olduğunu anlamadan içerden bağırılmış:

"Benim damımda tepinip gürültü yaparak yavrularımı uyandıran da kim?"

Keçi ona da:

"Benim oğlaklarımı niçin yedin?" demiş.

Tilki:

"Tövbeler olsun. Ben senin oğlaklarını yemedim. Sen git kurdu bul." demiş.

Keçi oradan da ayrılıp yuvasına gitmiş. Damında tepinirken gürültüden uyanan kurt:

"Kimdir beni uykumdan uyandıran, rahatsız eden münasebetsiz?" diye bağırılmış.

Keçi kızgın kızgın şöyle demiş: "Gürültü yapan benim. Oğlaklarımı niçin yedin?" Çabuk çık ortaya." deyince kurt da iyice sinirlenip:

"Elbette ki yerim sana hesap mı vereceğim, şimdi gelip seni de yiyeceğim." demiş.

Yavrularını kurtarmayı kafasına koyan keçi hemen ormana doğru koşmaya başlamış. Kurt da peşinden onu kovalıyormuş. Ormanın ortasına geldiklerinde başlamışlar dövüşe. Bıçak gibi sivri boynuzlarıyla kurda bir tos vuran keçi onun karnını delmiş. Kurt keçinin boynunu yakalayıp onu boğmak islemiş ama dişleri olmadığı yapamamış. Bunu fırsat hilen keçi ikinci darbeyi de vurmuş ve kurdun karnı baştanbaşa yarılmış. Kurdun yırtılan karnından oğlaklar zıplayıp çıkmış. Yaptığı kötülüğün cezasını bulan kurt oracıkla ölmüş.

Artık iyi bir ders alan yavrular bir daha annelerinin sözünden hiç çıkmamışlar. Keçi ve oğlakları bir ömür boyu mutlu mesut yaşamışlar.

Böylece masalımız kalmasın havada Bizi dinleyenlerin anasına babasına rahmet ola...

Şükriye Metin KARA

2. YILAN İLE ADAM

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde kalbur saman içinde; develer tellal iken, pireler berber iken, bir gün adamın biri nedendir bilinmez düşmüş yollara. Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. O sanmış ki çok gitmiş, meğer bir arpa boyu yol gitmiş. Yürümekten yorulunca bir incir ağacının allına oturmuş. Epey de acıkmış. Hemen bir ateş yakıp karnım doyurmuş. Karnı da doyunca artık yorgunluktan gözlerini açamaz olmuş. Derin bir uykuya dalmış. Bu arada yaktığı ateş ağacın kuruyan gövdesini sarmaya başlamış. Meğer ağacın dallarının birinde bir de yılan varmış. Zavallı yılan ateşin ortasında kalmış. Tıslamış mıslamış derken adam uyanmış. Bakmış ki, ağacın dalında bir yılan var. Kendi kendine:

"Bir iyilik yapayım da şu zavallı hayvanı canlı canlı yanmaktan kurtarayım." demiş ve bir değnekle yılanı yanan daldan yere indirmiş.

Ee yılan bu canını kurtardı diye adama minnet duyacak değil. Yapmış yine yılanlıyım, biraz kendine gelir gelmez tıslamış:

"Yaktım senin çıranı insanoğlu. Şimdi seni sokayım da zevkle ölümünü seyredeyim." demiş ve yolcuya saldırmış.

Neye uğradığını şaşırان adamcağız şaşkınlıkla:

"Ne yapıyorsun yılan kardeş? Ben senin hayatını kurtardım bana teşekkür edeceğin yerde öldürmek isliyorsun." demiş.

Yılan tekrar tıslamış:

"Bana ne kardeşim, kurtarmasaydın. Sana kurtar diyen mi oldu? Ben şimdi seni sokayım da aklın başına gelsin."

Adam bakmış ki, yılanın laftan anladığı yok. Başka bir çare düşünmüş. Demiş ki: "Bak yılan kardeş, yılanlar kimseye haksızlık yapmaz, insanoğlu onları böyle bilir. Gel üç kişiye soralım eğer seni haklı bulurlarsa beni sokarsın."

Bu sözlerle kendini bir oldum sanan yılan tıslayarak:

"Olur, kabul ediyorum." demiş. Böylece ikisi beraber düşmüşler yola. Derken çayırdı otlayan bir öküzle karşılaşmışlar. Yılan öküze seslenmiş;

"Öküz kardeş- İşle durum böyle böyle. Söyle bakalım ben bu adamı sokayım mı?" Öküz acı acı böğürmüş: "İnsanoğluna iyilik yapılmaz yılan kardeş. Ben senin yerinde olsaydım şimdiye çoktan sokardım."

Yılan sevinçten dört köşe olmuş ve tekrar yola koyulmuşlar. Bir zaman daha gittikten sonra, bir su başında sulanan bir çakalla karşılaşmışlar. Yılan tıslamış:

"Çakal kardeş, durumumuz böyleyken böyle. Şu adam beni yanmaktan kurtardı. Söyle bakalım ben bu adamı sokabilir miyim?"

Çakalın ağzı sulanmış: "Ne demek yılan kardeş, tabi ki sokabilirsin. Benim gibi bir garibin de akşam yemeği çıkmış olur. Hemen sok bence." demiş.

Yılan çakala teşekkür etmiş. Adama dönüp:

"Eğer bir kişi daha bana hak verirse oracıkla sokacağım seni." demiş.

Adam çaresiz boynunu bükmüş, tekrar yola düşmüşler. Az gitmişler uz gitmişler, dereler tepeler aşmışlar ama bir tek kişiye bile rastlamamışlar. Yılan dii sürünmekten sıkılmış. Adama demiş ki:

"Dua el insanoğlu, bu işten sıkıldım artık. Karşımıza çıkan ne derse hemen onu yapacağın". Evetse evet, hayırsa hayır. Yeter artık bu işi bitirelim. Zaten herkes bana hak veriyor.

Neyse yola devam etmişler. Derken ansızın bir tilki çıkmış karşılarına. Yılan pek sevinmiş bu işe. Adamcağızın ise beti benzi atmış.

Yılan tilkiye de durumu bir bir anlatmış. Adamcağız korkudan titremeye başlamış. Kurnaz tilki hemen durumu anlamış. Yılana demiş ki:

"Karar vermeden önce şu insanoğluna bir cilt laf etmek istiyorum ama özel."

Tilki adama yaklaşıp sessizce sormuş:

"Bak ortada hayatın söz konusu gel bu işi bağlayalım. Çok şey istemem merak etme. Hayatına karşılık kırk tavuk yeter. Anlaştık mı?"

Ne desin adamcağız mecburen: "Olur. İstediklerini vereceğim." demiş. Tilki sanki olayı bir de adamdan dinlemiş gibi yaparak: "İkiniz de olayı anlattınız. Bana kalırsa burada sen haksızsın yılan kardeş. Adam senin hayatını kurtarmış sen ona ne yapıyorsun! O olmasaydı ateşin içinde yanıp gidecektin. Bence insanoğlunu sokmaya hiç hakkın yok." demiş.

Yılan tilkinin bu cevabı üzerine: "Madem öyle, ben de bu insanı sokmam. Böylece ödeşmiş oluruz. Haydi, şimdi hoş çakalın." demiş.

Yılan kıvrıla kıvrıla akıp giderken tilki adama şöyle demiş:

"Ben görevimi yaptım. Hayatını kurtardım. Haydi, şimdi sen de sözünü tut ve benim kırk tavuğumu getir."

Adam kurtulduğuna sevinerek tutmuş köyün yolunu. Sağ salım varmış evine. Verdiği sözü hatırlayarak doğru kümese yürümüş. Kümese varınca:

"Adam sen de... İşim yok da kendi elimle kırk tavuğu tilkiye mi götüreceğim? Sanki senet mi yaptık? Ben kurtuldum ya tilkinin canı cehenneme. Onunla mı uğraşacağım." demiş.

Geçmiş evine olurmuş. Ama içi bir türlü rahat etmiyormuş. İçinden:

"Ya bu tilki gelip herkese benim sözümü tutmadığımı anlatırsa ne yaparım ben?" Diye geçirip huzursuz oluyormuş. Sonunda büyük bir çuval alıp köyden kırk tazi yakalamış. Hemen düşmüş yola ve nefes nefese varmış tilkinin yanına.

Tilki:

"Geldin demek benim de gözüm yollarda kalmıştı." diye sırtmış.

Adam:

"Geldim geldim tilki kardeş söyle bakalım tavukları tek tek mi istersin yoksa hepsini birden mi salayım?" demiş.

Aç gözlü tilki:

"Hepsini salıver gitsin. Onları kaçarken yakalayıp yemek daha zevkli olur." demiş.

Adanı kıs kıs gülererek çuvalı açmış ve kırk tazıyı birden salmış tilkinin üstüne.

Tilki, tavuk beklerken tazıları karşısında görünce:

"Yazıklar olsun senin insanlığına." demiş ve kaçmaya başlamış.

Tilki önde tazılar arkada başlamış bir kovalamaca. Onlar gözden kaybolunca adam da sevinçle evine dönmüş.

Tilki de dağdan geçmiş bayırdan geçmiş, yardan atlamış uçurumdan uçmuş, can havliyle izini kaybettirmiş. Canını kurtaran tilki içinden:

"Alacağın olsun, ben de tilkiysem bunu senin yanına bırakır mıyım? Demek ki, sözünde durmazsın bak ben o tavuklarına ne yapacağını." demiş.

O günden sonra tilki adamın kümesine bir dadanmış pir dadanmış. Kümeden götürdüğü tavuğun haddi hesabı yokmuş. Ama hala o kırk tavuğun acısını unutamamış.

Masal da burada bitmiş.

Fatma BELEN

3. YILAN İLE TİLKİ

Bir varmış bir yokmuş. Ormanın birinde bir yılanla bir de tilki varmış. Bir gün bu yılanla ilki nasıl olmuşsa olmuş arkadaş olmuşlar. Beraberce düşmüşler bir yola.

Yılan kıvrım kıvrım, büklüm büklüm, sallana saltana y r yormu . Tilki bu y r y  e ifrit oluyormuş ya yılan arkadaşı olduğu için hiçbir şey diyemiyormu . Çaresiz yavaş yavaş onu takip ediyormuş. Az gidip uz gidip dere tepe düz gittikten sonra karşılarına bir ırmak çıkmış.

Sudan korkan yılan demiş ki:

"Ben bu ırma ı ge emem arkadaş ya beni boynuna dolarsın ya da ben burada kalırım."

Tilki akıl erdirememi  yılanla üstelik de gelip boynuna dolana. Ama ne yapsın zavallı tilki arkadaşlar ya mecbur kabul etmiş.

"Amma da yaptın ha arkadaşlar ne günler içindir? Madem ki, dereyi ge emiyorsun, boynuma dolan da geçelim beraber." demiş.

Tilki boynunu uzatmı  yılanla. Yılan boynuna dolandıktan sonra atlamı  ırma a tilki, ba lamı  yüzmeye. Tilki var gücüyle ırma ı geçmeye u ra ırken ırma ın tam orta yerinde yılan ba lamı  tilkinin boynunu sıkmaya. Zavallı tilki neredeyse bo ulacakmı , zar zor konu mu :

"Yılan kardeş sanırım korkudan olacak bo azımı fazla sıkmaya ba ladın. Eğer böyle sıkmaya devam edersen karşıya yaramadan ikimiz birden  lece iz.

Yılan sinsi sinsi konu mu : "Korktu umu da ilerden çıkardın tilkici im? Sadece birden yılan olduğumu hatırladım. Benim dostlu uma güven olur mu hiç? Ben yüzmeyi çok iyi bilirim seni kandırdım ama korkma arkadaşlı ımızın hatırına seni zehirleyerek değil bo arak  ld recekim. Şimdi  lmeye hazır ol çünkü ben yılanım, yılan." demiş.

Tilki içinden şöyle geçirmiş: "Ben de tilkiysem sana dersini vermez miyim?"

Tilki:

"Ah kardeşim istediğin canım olsun. Bir canın lalı mı olur? Sen benim tek arkadaşımdın canım sana feda olsun. Beni öldürmeye öldüreceksin de bari izin ver de o güzel boynunu son kez öpeyim.  peyim de mutlu bir şekilde  leyim. Bunca zamandır arkadaşız bu son dile imi kırma/sın herhalde."

Arkadaşının bu acıklı haline dayanamayan yılan onun son dileğini yerine getirmekle bir sakınca görmemiş. Gevşemiş ve boynunu tilkinin ağzına uza vermiş. Kırsalı kaçırmayan tilki bu aptal yılanın boğazından ısırılmış. Öyle güçlü sıkılmış ki yılan tilkinin boynundan yavaş yavaş çözölmüş. Yılan sonunda nefessiz kalıp oracıkta can vermiş.

Tilki yüzerek karşı kıyıya ulaşmış. Ağzındaki yılanı cansız olarak kumlara bırakmış. Yılan dümdüz bir halde bir değnek gibi kumların üstünde yatıyormuş. Tilki üzgün üzgün yılanı bakmış. Sonra da:

"Arkadaşına ihanetin bedelini ödedin işte. Senin gibi eğri büğrü dostum olacağına böyle dümdüz düşmanım olsun daha iyi." demiş ve tilki yoluna devam etmiş.

Masalımız da burada bitmiş.

Ümmü Gülsüm KARABACAK

4. AYI İLE TİLKİ

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde, günlerden bir gün, ayı ile tilki nasıl olmuşsa olmuş, arkadaş olmuşlar. Gece gündüz beraber gezerlermiş. Öyle iyi arkadaş olmuşlar ki, yedikleri içtikleri ayrı gitmez olmuş. Birinin başı ağrısa diğeri koşar, birinin canı yansa öbürü hemen varıyormuş.

Bir gün, tilki ayıya:

"Aman ayı kardeş! Gel birlikte üzüm yemeye varalım. Salkım salkım üzümleri söküp, iane iane mideye alalım." demiş.

Ayı da: "Olur tilki kardeş." diye cevap veriyor.

Beraber yola çıkmışlar. Az gitmişler, uz git misler, dere tepe düz gitmişler. Dağ bayır aşınca, vara vara Deli Avcı'nın bağına varıyorlar. Bu avcı öyle böyle biri değilmiş. Elinden bir kaçanla, bir uçan kurtulurmuş. Gözünü yumar, havadaki sineği kanadından vururmuş.

Ayı ile tilki dalmışlar avcının bağına. Üzümleri iane tane seçip mideye indirmeye başlamışlar.

Derken biraz yedikten sonra tilki, daha fazla yemesinin dokunacağını anlamış. Hemen bir köşeye sırt üstü uzanmış. Ayı tilkinin uzandığını görünce:

Ne oldu tilki kardeş? Üzümlerde pek yok gözün. Ne istersin ki?

Tilki:

"Bir şey istediğim yok ayı kardeş. Midem tıka basa doydu benim." demiş.

Ayı da:

"Peki, sen bilirsin. Ben Ömrümde böyle güzel üzüm görmedim. O yüzden biraz daha yiyeceğim." demiş.

Sora da önüne gelen bağdan salkım salkım yemeye koyulmuş. Öyle çok yemiş ki, şişmiş. Artık adım alacak gücü kalmamış.

Tilki:

"Ayı kardeş, doyduysan gidelim artık." demiş.

Derken tilki önde, ayı arkada bağdan çıkmışlar. Ancak, Deli Avcı da bağının biraz ilerisinde bir tuzak kurmuş. Yollarına çıkan bu tuzağı bizimkiler hemen fark etmiş. Tilki atlayıp tuzağı geçmiş. Ayı ise o kadar çok üzüm yemiş ki, değil tuzaktan atlamak adımı zor alıyormuş. Sıçramak istemiş ama kendini tuzağın iplerinde bulmuş. Tilki de bakmış olacak gibi değil çekip gitmiş.

Ayı:

"Kurtar beni tilki kardeş. Nereye gidiyorsun?" demiş.

Ama tilki bu, dinler mi? Ayıyı oracıkta kaderiyle baş başa bırakıp ormana dalmış. Ayı bağırdıkça ortalık çınlamış. Sesini Deli Avcı duymuş. Kaptığı gibi koca bir sopayı koşmuş bağa. Avcının her vuruşunda ayı anlamış dünyanın kaç bucak olduğunu. Yediği sopaların acısıyla öyle bir sıçramış ki, kurtarmış kendini tuzaktan. Arkasına bile bakmadan, soluk soluğa ormana dalmış. Koşa koşa tilkinin yanına gelmiş.

"Sen ne utanmaz bir tilkiymişsin! Yaptığın kalleşlikti bilesin. Ne dostluğa sığar bu, ne de arkadaşlığa. Nasıl bırakım beni kötü durumda? Hiç üzülmedin mi?" demiş.

Tilki, hiçbir şey olmamış gibi arsız arsız:

"Ne yapaydım ayı kardeş, ben de mi sopa yiyeydim? Sen düşünce tuzağa bari ben kendimi kurtarayım dedim."

Ayı ile tilki birkaç gün kūs kalmışlar ama sonunda barışmışlar. Yine eski günlerdeki gibi beraber gezip tozmaya başlamışlar.

Bir gün, yürüye yürüye düz bir alana varmışlar. Burada duvar boyu ekin görmüşler.

Tilki:

"Bak ayı kardeş. Burası dünyanın en verimli toprağı. Bir ekersin bin alırsın." demiş.

Ayı, biz ekine bir de toprağa bakmış ama hiçbir şey anlamamış. Dönüp tilkiye:

"Ne yapalım yani?" demiş.

Tilki:

"Gel seninle ortak olup çiftçilik yapalım. Buğdayı beraber eker, sonra da bölüşürüz." demiş.

Bizim ayı razı olmuş. Önlükleri bağlayıp başlamışlar çift **çubuk** işlerine. Günlerden bir gün, ayı tarlayı sürüp bitirmiş. Tilki de tohumu ekip çekilmiş bir kenara.

Günler, haftalar, aylar geçmiş; ekin büyüyüp gelişmiş. Hasat zamanı gelip çalmış.

Tilki:

"Gel kardeşim, biz ekinleri kardeş kardeş paylaşalım. Diptekiler senin olsun, tepelerini ben alayım." demiş.

Ayı, hiçbir şeyden şüphelenmeyerek: " Olur." demiş.

Böylece başaklar tilkinin olmuş, saplar samanlar ayının olmuş. Herkes payına düşeni alıp gitmiş. Ancak birkaç gün geçince ayının aklı başına gelmiş.

Ayı:

"Tilki kardeş, sen beni kandırdın. Samanı bana kaldı, başağı sen aldın." demiş.

Tilki gülmüş:

"Biz seninle öyle anlaşmadık mı ayı kardeş? Birlikte çalıştık sonra da anlaştığımız gibi paylaştık. İslersen bu kez soğan ekelim. Bu sefer de kökünü ben alırım, üstü senin olsun." demiş.

Ayı iyi bir anlaşma yaptığını zannederek kabul etmiş. Hemen kolları sıvamışlar. Biri küreğe sarılmış, diğerı tohum almış. Tilki tohumu atıp yan gelip yatmış. Ayı her işi birer birer yapmış. Derken yağmur yağmış, güneş açmış, soğanlar olmuş. Ardından anlaştıkları gibi paylaşmışlar soğanları.

Tilki:

"Bak ayı kardeş, öteki işle bana kızmıştın. Bu kez de senin istediğin gibi olsun. Kk bana üstü sana kalsın." demiş.

Herkes almış alacağını dönmüş evine. Aradan zaman geçmiş, soğan yapraklan kurumaya başlayınca ayı yine kandırıldığını anlamış.

Varmış tilkiye:

"Yetti artık tilki kardeş, sen böyle yapmaktan hiç utanmıyor musun?" demiş.

Tilki:

"Kabul etmeseydin arkadaş. Her şeyi konuşarak anlaşarak, üstelik senin istediğin gibi yaptık. şimdi niye kıızıyorsun?" diye çıkışmış.

Ayıyla tilki başlamışlar kavgaya. Tilki u/un hır sırık almış, ayıya kısa bir odun vermiş, başlamışlar vuruşmaya.

Ayı elini kaldıraşıya kalmıyor, tilki sırkla vuruyormuş. Vura vura ayının her yerini çürük içinde bırakmış.

Vuruşa vuruşa varmışlar bir mağaranın önüne. Ayı yine:

"Kandırdın beni tilki, yaptığın kalleşlikti." demiş.

Tilki yine gülmüş. Memen elindeki uzun sırığı ayıya vermiş:

"Al ayı kardeş, senin olsun bu sırık. Sopayı bana ver." demiş.

Ayı sevinçle sırtı almış, sopayı vermiş. Ama mağara çok darmış sırtı bir türlü hareket edemiyormuş. Tilki kısacık odunla ayıyı mağarada bir güzel dövmüş.

Sonunda ayı dayanamayarak, çılgık çılgığa mağaradan kaçmış. Kaçarken de tilkiye:

"Vazgeçtim ben ekinden, soğandan. Al, hepsi senin olsun. Yeter ki, bırak artık beni, her şey senin olsun, vazgeçtim ben ortaklıktan kârdan." demiş. Masal da burada bitmiş...

Funda Özge ŞAHİN

5. GEYİK İLK TILKI

Bir varmış, bir yokmuş. Derler ki, vaktin birinde ormanlar kralı aslana vekillik yapan bir tilki varmış. Bir gün ormanlar kralı aslan tilkiyi yanına çağırmış ve şöyle demiş:

"Bana bak tilki, benim canım bugün geyik beyni yemek istiyor. Ne dersin iyi olmaz mı?"

Tilkinin itiraz ne haddine! Boynunu bükmüş:

"Çok yerinde bir karar kralım. Bütün orman sizin istediğinizi yersiniz. Karışmak kimin haddine? Hemen bir geyik yakalayın ve parçalayıp yiyin." demiş.

Bu sözleri duyan aslan sinirden köpürerek kükremit:

"Bre densiz! Bre ahmak! Sen nasıl bir vekilsin? Sen dururken ben niye yakalayayım geyiği?" Tilki başlamış sızlanmaya:

"Haşmetli kralım, koskoca geyiği ben nasıl yakalayayım? Bir tos asa canımı alır, işimi bitirir, leşimi seri verir."

Aslan bu sözleri duyunca kasım kasım kasılmış.

Peki. peki kes sızlanmayı. Beni ikna etlin, geyiği ben parçalarım ama onu kandırıp tuzağa düşürmesi senden. Ben bu ormanın kralıyım kalkıp bir geyiğin ayağına gidemem. Sen tilkiysen kurnazlığını kullanıp getirirsin buraya." demiş.

Tilki çaresiz düşmüş yollara. Varmış ormanın kuytu derinliklerine. Arayıp tarayıp semiz bir geyik bulmuş. Saygıyla yaklaşmış yanına.

"Geyik bey, sizi tebrik etmek ilk bana kısmet olduğu için kendimi gerçekten çok şanslı hissediyorum." demiş.

Geyik tilkinin sözlerinden hiçbir şey anlamamış ama doğrusu pek hoşuna gitmiş.

"Hayırdır tilki kardeş, neden beni tebrik ediyorsun? Ne yaptım ki?" demiş. Tilki daha da yılışarak: "Aa bunu bilmeyecek ne var? Bu saatten itibaren ormanın kralı artık sizsiniz de ondan tebrik ediyorum. Sizin de bildiği gibi ben aslanın vekiliyim. Buraya beni o gönderdi. Hemen seni bulup götürmemi istedi. Anık krallık mührünü sana teslim edecekmiş. Çok hasta yarına çıkmayabilir. Yalnız kimsenin haberi olmaması için sıkı sıkı tembih elti. Bu işin çok talibi varmış. İşte bu yüzden ben sizi almaya geldim."

Bunu duyan geyik keyiften mest olmuş. Utanmasa koşup tepinecekmiş ama birden ormanın yeni kralı olduğunu hatırlamış. Takılmış tilkinin peşine düşmüş yollara. Derken aslanın gizlendiği mağaranın önüne gelmişler.

Tilki:

"Buyurun efendim. Kralımız aslan mührü vermek için sizi bekliyor. Buradan sonrasına benim sizinle birlikte girmem uygun olmaz." demiş.

Geyik mutluluktan uçarak varmış içeriye. Girer girmez acı bir feryat kopmuş içeriden. Geyik fırlamış kaçmış, kendini zor atmış ormana. Kulağının birini aslanın ininde bıraksa da canını kurtarmış.

Tilki mağaraya girdiğinde aslan şaşkın ona bakıyormuş. Aslan üzgün ve mahcup:

"Bre tilki neydi o? Yaşlandım mı yoksa çok mu acele ettim anlayamadım. Geyik kaçtı gitti elimizden ama ben bugün geyik beyni yemezsem ölürüm. Sen git bir yolunu bul da geyiği tekrar getir." demiş.

Zavallı tilki ne yapsın eli mahkûm krala. Çaresiz toplamış kuyruğunu, düşmüş geyiğin peşine. Geyiği bir suyun başında kopan kulağının kanını yıkarken bulmuş. Güya sitem etmeye başlamış:

"Eh yani geyik efendi, senin bu yaptığını Çorumlu yapmaz. Kralımız çok üzüldü. Sana öyle kızdı ki neredeyse mührü kurda verecekti. Aslan, kulağına gizli bir devlet sırrını söyleyecekmiş. Daha söze başlayamadan kapıdan fırlamışsın. Kulağın da kralın elinde kalakalmış. Haydi, kral yatışmışken gidelim de artık emanetini al." demiş.

Aptal geyik yine kanmış tilkiye ve düşmüşler yola.

Mağaraya gelmişler. Tilki geyiği göndermiş içeriye. Tabii, girmesiyle aslanın atılması bir olmuş. Pençesiyle sermiş geyiği yere. Öyle sert vurmuş ki, geyiğin kafası patlamış, beyni dışarıya fırlamış.

İyice acıkan aslan, geyiğin ciğerinden başlamış yemeye. Tilki bakmış ki geyiğin beyni ayaklarının önünde. Durur mu hiç aç aç? Geyiğin beynini yalamadan yutmuş. Kamı doymaya başlayan aslanın aklına geyiğin beyni gelmiş. Tilkiye sormuş:

"Yahu hani bu hayvanın beyni? Aradım aradım bulamadım." Tilki:

"Kudretli kralım, boşuna aramayın. Hu geyiğin beyni olsaydı hiç iki kere aldatılır mıydı? " demiş.

Masal da burada bitmiş.

Malice TEMİ/KR

6. TİLKİNİN OKI'CI:

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde; ormanın derinliklerinde bir tilki yaşarmış.

Bir gün tilki yiyecek bir şeyler bulmak için ormanda dolaşırken bir de ne görsün? Kocaman bir geyik budu ağacın dalında sallanıp duruyormuş. Açtır aç olmasına ama budun öylece dalda asılı durmasından da şüphelenmiş ve dalı bira/ kontrol edince oradaki tuzağı hemen fark etmiş. Biraz ilerdeki bir ağacın allına uzanmış ve kuyruğuna sarılıp uykuya dalmış. Bu sırada, oradan geçen kurt da geyiğin budunu ve ilerisinde yatan tilkiyi görmüş. Bu işe bir anlam verememiş ve tilkiye sormuş:

"Hey tilki, ne yapıyorsun orada?"

Tilki miskin miskin cevap vermiş:

"Hiç yatıyorum işte." Kurt iyice sinirlenerek:

"Yahu burada bir but var sen de tilkisin neden yemedin bu butu?"

Tilki yine sakın sakın cevap vermiş: "Evcı var. Ne olmuş? Ben oruçluyum bugün." Kurt kentlinden emin;

"Eh, ben yiyeyim o zaman da arıya gitmesin." "Afiyet olsun, buyur ye." demiş tilki ve kurdu seyretmeye başlamış.

Kurt, ağzının suyu aka aka buta uzanmış. Tam yakaladığında bir patlama ile ortalık toz duman olmuş. Kurt yara bere içinde, perişan halde yatarken, tilki daldan düşen butu yemeye başlamış.

Zar zor gözlerini aralayıp tilkiyi gören kurt: "Hey tilki, hani sen oruçluydun?" demiş. Tilki yemeye devam ederek: "Yahu duymadın mı, biraz önce top patladı." diye cevap vermiş.

Akılsız kurdun butunu tilki yemiş.

Maşide OĞUZ

7. TİLKİNİN KUYRUĞU

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, küçük bir köyde yaşayan yaşlı bir kadın varmış. Kendi işini kendi yapar, kimseye muhtaç olmadan yaşarmış. Köyün yakınındaki ormanda da, tilkiliğe yakışacak kadar kurnaz bir tilki varmış.

Nine her gün, tek geçim kaynağı olan keçilerini sağıp, sütünü bir cereye koyar sonra da satarak geçinip gidermiş. Bir gün, kurnaz tilki ninenin sütleri koyduğu cereyi görmüş. O günden sonra her gün, gelip bu sütleri içmeye başlamış. Sütünün çalındığını fark eden nine, bir gün dayanamayıp, hırsız bulmak için eline bir balla alarak cerenin yanına saklanmış. Havanın kararmasıyla tilkinin cerenin yanına gelmesi bir olmuş. Tilki gelmiş gelmesine ama bu sefer baltayı taşa vurmuş. Tam sütü içeceği sırada, yaşlı kadının baltayı indirmesiyle tilkinin kuyruğu kopuvermiş. Tilki, kuyruğunun acısıyla feryat figan etmiş. Kuyruğunu geri vermesi için de saatlerce yalvarmış. Ancak nine hiç de affetmek niyetinde değilmiş ve ona:

"Tamam, kuyruğunu veririm ama içliğin stillerimi getirirsen." demiş.

Süt aramak için yollara düşen tilki, dere tepe düz gitmiş ama bir türlü süt bulamamış. Tam umudu kesmişken bir keçiye rastlamış ve ondan biraz süt istemiş. Keçi de ondan süt karşılığında biraz yaprak istemiş. Hemen yaprak armaya başlayan tilki, biraz ilerde ağaç budayan bir adama rastlamış ve adamdan biraz dal istemiş. Adam da dal karşılığında yumurta getirmesini söylemiş. Çaresiz kalan tilki, tavuk kümesine gidip yumurta istemiş. Karşılıksız olmaz tabi, tavuklar da yumurta karşılığında darı istemişler. Koşturmaktan yorgun ve bitkin düşen tilki, kan ter içinde darı ekili bir tarlanın başına varmış. Tarladan biraz darı isteyince, tarla da ondan gübre istemiş. Tilki gübre almak için ineğe gidince de inek ondan biraz ol istemiş.

Koşturmaktan bıkan tilki, bakmış ki, bu işi dürüst yollardan halledemeyecek, bir samanlıktan biraz ot çalmış. Bunu gören köpekler ardından koşmuşsa da tilki onlardan kurtulmayı başarmış. Kuyruğu kurtarmak için uğraşırken neredeyse canından olacakmış. Hemen onu götürüp ineğe vermiş ve ondan biraz gübre almış. Gübreyi alıp tarlaya varmış. Tarladan darıyı almış, götürüp tavuklara vermiş. Tavuklardan yumurtayı almış. Yumurtayı adama verip biraz yaprak almış ve götürüp keçilere vermiş. Keçilerden yaprak karşılığında aldığı sütü getirip nineye vermiş. Nine de gelin eliyle süslediği kuyruğu tilkiye geri vermiş.

Tilki, kuyruğunu takıp bir sevinçle arkadaşlarının yanına varmış. Onun kuyruğunu gören herkes hayran hayran bu kadar güzel bir kuyruğu nereden bulduğunu sormuş. Tilki onlara:

"Kuyruğumu gece yatarken ırmağa sarkıttım ve uyandığımda böyle buldum." demiş.

O gece bütün tilkiler kuyruğunu buz gibi akan ırmağa sarkılmış. Su çok soğuk olduğundan sabah olunca kimi kuyruğundan kimi de canından olmuş. Tilki de ölenlerin mallarına el koyarak ömrünün sonuna kadar sefa içinde bir hayat sürmüştür.

Masal da burada bitmiş.

Durmuş Ali KÜPELİ

8. KURT İLE AT

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, cinler cirit oynar iken, ben anamın beşiğini tıngır mıngır sallar iken, bir keçi ile bir koyun arkadaş olmuşlar. Günlerden bir gün, karınlarını doyurmak için biraz, otlamaya çıkmışlar. Başlamışlar tepsi yaprağı, kuzukulağı, çalı çırpı yemeye. Bu sırada yavaş yavaş birbirlerinden uzaklaşmışlar. Koyun bir başına otlarken yanına bir kurt gelmiş. Koyun kurdu görür görmez başlamışlar korkudan tir tir titremeye. Kurt da ne kurtmuş? Semiz mi semiz, güçlü kuvvetli, tuttuğunu koparır cinsten. Keçi ile koyuna da öyle bir iştahla bakıyormuş ki, ağzının sulan akmaya başlamış. İler halinden onları yemek niyetinde olduğu belli olan kurt:

"Sevgili koyun kardeş, ne kadar da güzel beslenmişsin. Kim bilir tazecik etin ne kadar da lezzetlidir. Bu yüzden ben seni yiyeceğim." demiş.

Koyun boynunu bükmüş ve şu karşılığı vermiş:

"Eline düşmüşüm bir kere. İstersen tabi ki beni yiyebilirsin. Yalnız senden son bir şey isleyeceğim. Ne olur beni yemeden Önce birazcık oynamama izin ver. Hana sana pehlivanlık yapayım. Bu son isteğimdir, kırma beni- Ondan sonra islediğin gibi, islediğin zaman beni yersin."

Aç kurt, zavallı koyunun son işleğini kabul etmiş ve:

"Haydi, o zaman şu gösteriye başla da marifetini görelim." demiş.

Kuman istediği izni alan koyun, başlamış hoplayıp zıplamaya; bir sağa bir sola koşmaya, yerlerde yuvarlanmaya.

Kurt ise yorgunluğunu biraz almak için, çayırın kenarındaki çam ağacının dibine uzanmış, büyük bir keyifle tombul koyunun oyunlarını seyrediyormuş. Bu sırada göz kapakları yavaş yavaş kapanmaya başlamış. Bir vakit sonra başlamış uyuklamaya. Bunu fırsat bilen koyun durur mu? Hemen kaçıp gitmiş, gözden kaybolmuş.

Aptal kurt, bir vakit sonra gözlerini açtığı anda, ortalıkta ne koyun varmış, ne de kuzu. Kurt beklemiş beklemiş ama koyun bir türlü gelmemiş. Bu kez kurt başlamış koyunu aramaya. Aramış taramış ama bulamamış. Yaptığı bu aptallığa pek fena canı

sıkılmış. Söylene söylene tekrar çayırdı dolaşmaya başlamış. Bir de ne görsün? Az ilerde bir başına otlayan bir keçi varmış. Hemen koşmuş, varmış keçinin yanına:

"Bana bak keçi kardeş, ben açlıktan Ölüyorum. Arkadaşın elimden kaçıp gitti. Ben de şimdi seni yiyeceğim." demiş.

Zavallı keçi, koca kurdun karşısında ne yapacağını şaşırmış. Son bir çare başlamış kurda yalvarmaya:

"Aman kurt kardeş, etme eyleme. Benim etim ne, bulum ne? Beni yesen eline ne geçecek? Hem benim küçük bir yavrum var. Her gün akşam benden süt bekler. Ben olmazsam onun karnım kim doyurur?"

Keçinin söyledikleri bir kulağından girip diğerinden çıkan kurt, oralı bile olmamış:

"Orası beni hiç ilgilendirmez. Ben seni yemesem benim karnımı kim doyuracak? Şimdi şuracıkta yiyeceğim seni." demiş.

Zavallı keçi, bakmış ki, acımasız kurttan kurtuluş yok.

Keçi:

"O zaman bana azıcık izin ver de gidip yavrumu son bir kez göreyim. Karnı güzelce doyurayım. Malla onu da getireyim ve ikimizi birlikte ye. Yavrum bensiz yaşayamaz" demiş.

Bu teklif kurdun pek hoşuna gitmiş ve büyük bir iştahla son sözünü söylemiş:

"Haydi, o zaman bir an önce git de yavrunun karnını doyur. Sonra onu da gelir, ikinizi birlikte yiyeceğim."

Keçi kurdun izin vermesiyle ormana doğru yürümeye başlamış. Az sonra ormanın içlerinde gözden kaybolmuş. Gidiş o gidiş. Hiç gidenden dönen olmuş mu ki, bizim keçi dönsün."

Kurt, beklemiş beklemiş ama ne gelen var ne giden. Hemen keçinin peşine düşmüş. Bu seferde onu aramış taramış ama bulamamış. Sağa bakmış yok, sola bakmış yok. Bir kez daha aldatıldığını anlayan kurdun canı fena halde sıkılmış.

Ormanın içinde öfkeli öfkeli dolaşırken, bir ala rastlamış. Alın boyu poşu yerinde, oldukça da semiz görünüyormuş. İyice acıkmaya başlayan kurt, atı gözüne kestirmiş. Doğruca atın yanına varmış:

"Al kardeş, al kardeş, ben seni yamak isliyorum."" demiş.

Sakin sakın otlayan al:

Hadi oradan sende! Sen kim oluyorsun da beni yemeye kalkışıyorsun? Bir kendi boyuna poşuna bak bir de benim. Sen küçük bir kurtsun ben ise kocaman bir alım." diyerek kurdu başından savmak istemiş.

Kurt, atın söylediklerine aldırmamış ve:

Ben kararımı verdim. Boşuna söylenme seni yiyeceğim." demiş.

At, bakmış ki, kurt ısrar ediyor:

"Madem bu kadar çok istiyorsun, o zaman beni yiyebilirsin. Ancak, ben padişaha ait bir alım ve beni yersen ona göre de cezana katlanırsın." diyerek izin vermiş.

Kurt İse, atın padişaha ait olduğuna inanmamış ve:

"Hadi oradan uyuz al, sen kim, padişah kim?" diyerek onunla alay etmiş.

At:

"İnanmazsan gel de nalıma bak. Nalımda padişaha ait olduğuma dair bir yazı vardır. Eğer okuman yazman varsa görebilirsin." demiş.

Kurt:

"Hadi o zaman nalını göster de göreyim şu yazıyı." demiş.

At da kurdun yazıyı görebilmesi için arka sağ ayağını hafifçe kaldırmış. Kurt yazıyı görebilmek için, gözlerini iyice atın ayağına yaklaştırmış. İşte, tam bu sırada olanlar olmuş.

At, kendisini yemek isteyen aç gözlü kurdun kafasına öyle bir tekme vurmuş ki, aç kurt nereden geldiğini şaşırmış. Ağzı, burnu dağılmış bir şekilde yere yığılmış. Can çekişen kurdun ağzından son olarak şu sözler dökülmüş: "Be akılsız kurt.

Gittin buldun bir koyun

Ye, kalsın kuru boyun.

Neyine gerek senin oyun.

Pehlivan mı olacaksın?

Gittin buldun bir keçi.

Ye, kalsın kemikler.

Ne yapacaksın oğlağını.

Çoban mı olacaksın?

Geldin buldun bir at,

Ye de yanında yal

Neyine gerek naldaki yazı.

Padişaha vezir mi olacaksın?

Aç kurt, sözlerini tamamlar tamamlamaz, can verip güzlerini kapatmış.

Böylece koyun, keçi ve at sırayla kurda iyi bir ders vermiş, aç gözlülüğünün cezasını bulmuş.

Üç hayvan da o günden sonra çayırdaki, ormanda mutluluk içinde otlayıp, korkmadan karınlarını doyurmuş.

Masal da burada bitmiş.

Hayriye PINAR

9. APTAL KURDUN BACAĞI

Bir varmış bir yokmuş. Devrin birinde ormanlar kralı aslan hastalanmış. Öyle böyle bir hastalık değilmiş bu koskoca kral serilmiş yerlere. Canının acısından öyle bir kükrüyormuş ki, bulun orman aslanının hastalığını duymuş.

Dağdan bayırdan, kırdan çayırdan birer ikişer gelmişler ziyarete. Ancak kimse aslanın derdine derman olamıyormuş. Gelenler aslanın elini eteğini öpüp acil şifalar dileyerek bir kenara geçip oturuyormuş. Aslan bir yandan acısından inlerken diğer taraftan konuşulanları dinliyormuş. Ne de olsa düşenin dostu olmazmış. Gelenleri süzerek kimin kendine gerçekten bağlı olduğunu öğrenmeye çalışıyormuş.

Aslanın bu niyetini anlayan çakal başlamış yağ çekmeye:

"Yeryüzü böyle bir kral daha görmemiştir. Şuna hakin hele hastayken bile ne kadar ihtişamlı duruyor." demiş.

Akbaba atlamış hemen:

"Ha ya çok doğru söylersin. Allah kralımızı başımızdan eksik etmesin. Biz onsuz bu koca ormanda ne yaparız." demiş.

Söz alan İÜ:

"Kralımıza bir şey olacak olursa, valla ben de kıyarım canıma." demiş.

Aslan bu söylenenleri duydukça keyfinden dört köşe oluyormuş. Bu arada kimin gelip kimin gelmediğine iyice bakıyormuş. Gelenleri kaydeden sekreterine herkesin gelip gelmediğini sormuş.

Sekreteri biraz çekinerek cevap vermiş:

"Tilki ile kurdun dışında herkes geldi kralım."

Tam bu sırada kurt ormandan çıkagelmiş.

Saygıyla ormanlar kralını selamlamış. Elini öpüp acil şualar dilemiş. Aslan kurdun geç gelmesine sinirlenip çıkmış:

"Gelmeseydin bari... Bak tilki hariç herkes burada kaplumbağa bite senden önce geldi. Kralınızın hastalandığını duymadın mı?"

Kurt yapmacık bir üzüntüyle: "Aman kralım, ben sırf o tilki olacak mende-burun yüzünden geciktim. Bir türlü hazırlanamadı, orada burada oyalanıp durdu. Ben de en sonunda onu bırakıp yalnız geldim." demiş.

Bunu duyan aslan öfkeden kıpkırmızı olmuş.

"Demek öyle, bilirim ben o tilkiye yapacaklarımı." demiş.

Tam bu sırada tilki görünmüş. Tam kralın elini Öpecekken aslan kükremit:

"Bre zındık! Bre edepsiz! Kralın hasla sen şu suale kadar oyalanıyorsun. Koskoca fil, deve, zürafa, kaplan geliyor da sen kim oluyorsun. Üslüne üstlük birde kurdun gecikmesine neden oluyorsun. Neredeyse zavallı kurdu senin yüzünden paramparça edecektim."

Durumu fark eden tilki, kurdun bu yalanını hazmedememiş. İçinden:

"Eğer ben de tilkiysem bunu senin yanına bırakmam." diye geçirmiş.

Tilki:

"Pek muhterem pek kuvvetli kralım, marifet buraya gelmekteyse bakın hepimiz, buradayız. Diğer hayvanlar buraya koşarak gelirken ben acaba size bir dermen bulabilir miyim diye uğraşıyordum. Öyle kuru bir geçmiş olsun gelmedim ben." demiş.

Bu sözleri duyan aslan biraz yatışmış. Heyecanla tilkiye sormuş:

"Bari derdimin dermanını bulabildin mi?"

Tilki eline geçen fırsatı kullanıp aslanın kulağına bir şeyler söyleyerek kenara çekilmiş.

Kral, hemen kurdun yakalanıp sağ bacağının kesilmesini emretmiş. Aslanın emrini anında yerine getirmişler. Kurt ne kadar yalvardıysa da fayda etmemiş, bacağını kurtarılmamış.

Kesilen bacağı afiyetle yiyen kral kısa bir zaman sonra iyileşmiş. Artık eskisi gibi kükreyip ormana korku salabiliyormuş. Gözlerine fer, dizlerine derman gelmiş. Hayvanlar da birer ikişer dağılmış.

Ormanda topallaya topallaya gezen kurt bir gün tilkiyle karşılaşmış. Tilki sinsi sinsi gülerek sormuş:

"Ne o tilki kardeş sağ bacağını nerede kaybettin?"

Kurt tilkinin intikamından habersiz inlemiş:

"Aslanın hastalığının dermanı benim sağ bacağımış. Kralımıza loda olsun. O iyileşti ya ne mutlu bana." demiş.

Tilki anlamlı anlamlı gülmüş:

"Aslında bacadan ilaç milaç olmaz kurt kardeş. Ama her kim ki, tilkiyle uğraşırsa bacağı aslanın dermanı olur." "

Ayşegül BAŞOL

10. CANAVARIN OĞLU BAYTAR OLUR MU?

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde, vakiin birinde ava çıkan bir kurt varmış. Derken, önüne yolda yayılan bir eşek çıkınca, iştahdan ağzının suyu akmış.

"Şans dediğin böyle olur! Hay maşallah, eşekteki şu semizliğe, şu körpeliğe bak. Yaşadık bu Öğün." demiş ve eşeğe sinsi sinsi sokulmuş.

Kurdun çıkageldiğini gören eşekte şimşekler çakmış ama artık çok geç kalmış. Fırlayıp kaçsa, kurdun bacakları yay gibi, yetişip ensesine biniverir. Amrıp yardım çağırsa, bu dağ başında kim duyacak, kim yetişecek?

Aklına bir kurnazlık gelmiş. Hemen başlamış topallamaya. Kurt eşeğin topalladığını görünce:

"Ne oldu eşek kardeş, hayrola?" diye sormuş.

"Sorma sorma, şu hendeği geçeyim derken kaydım, düşünce de her yerime diken batlı. Ne kadar uğraşıtsam çıkartamadım. Biliyorum, nasıl olsa beni yiyeceksin, ama bari son anda bana bir iyilik et. Şu dikenli ayağımdan çıkar da, bana bir yararın dokunsun. Sen de dikenli el yememiş olursun" Kurt:

"Dikenli et yiyip boğazımı yırtacağıma şunu dikenden kurtarayım da öyle yiyeyim en iyisi." demiş ve eğilip başlamış diken aramaya.

Bu fırsatı kollayan eşek, kurda bir cifte atmış ki, aman Allah! Kurdun oluz iki dişi birden sökölümüş. Uluya uluya kaçarken:

"Cezam bu benim! Benim babam canavardı, can alırdı. Ben onun yolundan gideceğime, kalkıp baytarlığa soyundum. Onu da ağzıma yüzüme bulaştırdım." demiş.

Şerife DOCU

11. KUYRUK ACISI

Bir varmış bir yokmuş. Bizim yayla köylerinin birinde, yaşlı başlı bir nine yaşarmış. Allah'tan başka da kimsesi yokmuş. Öyle bağı bahçesi de yokmuş. Şu üç günlük dünyada bir küçük evi ile bahçesindeki iğde ağacından başka bir şeyi yokmuş.

İğde ağacının tek olduğuna bakmayın öyle çok verirmiş ki, on ağaca bedelmış. Nine de bu iğdeleri salarak geçinilmiş. O yüzden de gözü gibi bakarmış ağaca. Ninenin emeğini hiçbir zaman karşılıksız bırakmamış iğde ağacı. Onun iğdeleri sayesinde ihtiyar kadın kimseye muhtaç olmadan geçinip gidermiş.

Derken, bir gün tilkinin biri bu zavallı kadının ağacına musallat olmuş. Zavallı kadıncağız ne zaman ağacın yanından ayrılacak olsa, tilki hemen gelip enginlerde iğde koynuzmuş. Yediği kadarını da döküp saçıp ziyan edermiş.

Nine iğdelere bir hal olduğunu anlıyormuş ama etraflarda kimseyi görmediğinden bir şey yapamıyormuş. Kendi kendine:

"Rüzgâr döküyor herhalde." diye düşünüyormuş.

Bir gün iki gün derken bakmış ki, bu iş rüzgâr işi değil. Zarar her gün biraz daha arıyormuş. Sonunda beklemeye karar vermiş. Bakmış ki, elli butlu bir tilki sine sine geliyor. Tilki gelmiş gelmiş ve iğdelere dayanmış. Bir yemişse on dökmüş.

Nine sinirden deliye dönmüş. Çıkmış yerinden tilkiye bağırmış:

"Yahu sende hiç mi utanma yok? Haydi, yediğine bir şey demiyorum de ne diye bu kadar ziyan edersin? Hem hırsızlık yapacağına adam gibi isteseydin, ben sana vermez miydin? Senin olmayan bir şeyi çalmaya utanmıyor musun?"

Tilki bu, hiç utanma nedir bilir mi? Nine konuşa dursun tilki karşı yamacı bulmuş. Tilki arkasına bakmadan gidince nine de:

"Herhalde çok utandı, artık geri gelmez." diye düşünmüş.

Ancak ertesi gün bakmış ki yine aynı. Daha sonraki günler yine aynı.

Nine bakmış ki, değişen bir şey yok, başka bir çare düşünmüş. Bir gün, ağacın yakınına saklanmış. Tilki gelip arsız arsız ağaca çıkınca, önceden hazırladığı çalı çırpıyı tutuşturmuş. Ateşi fark etmeyen tilki, ağacın dallarım duman basınca uyanmış. Şaşkınlıktan ne yapacağını bilemeyen tilki, o daldan o dala atlarken inmeye karar vermiş. O telaşla ineyim derken kuyruğu kızgın ateşe deymiş. Kuyruğunun acısıyla öyle bir feryat figan etmiş ki, dağlar taşlar yankılanmış. Kuyruğunda ateşle oradan oraya koşarken sonunda bir dereye gelmiş. Atmış kendini buz gibi sulara.

Bundan sonra iğde ağacı da nine de rahat etmişler. Aradan aylar geçmiş. Yaz bitmiş kış gelmiş. Tekrar bahar olmuş yaz gelmiş. Nine her zamanki gibi iğdeleri toplayıp pazara götürmek için erkenden kalkmış. Bir de ne görsün? Arsız tilki, karşı yamaçtan kalasını kaldırıp kaldırıp bakıyormuş.

Nine acımış tilkinin bu haline. Seslenip çağırmış tilkiyi:

"Tilki kardeş! Gel, gel gel de iğdelerden ye biraz.^{1*} demiş.

Tilki anlar mı merhametten? Yine hayvanlığını yapmış. Ters ters konuşmuş:

"Zalim kadın sen de, görmez misin kuyruğumun nasıl yandığını?"

Nine de:

"Sen başkasının canını yakarsan Allah da senin canını yakar." demiş.

Tilki hayatının sonuna kadar kuyruğunun acısını unutamamış.

Masal da burada bitmiş.

Cengiz KARA

12. YENGEÇ, KAPLUMBAĞA VE TİLKİ

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, ben ananım beşiğini tıngır mıngır salları iken ülkenin birinde yengeç, kaplumbağa ve tilki yola koyulmuşlar. Az gitmişler, uz gitmişler dere tepe düz gitmişler. Derken karınlarını doyurup biraz dinlenmeye karar vermişler.

Bu sırada, kaplumbağanın aklına kışın soğuk günlerinde ne yapacakları, ne yiyip ne içecekleri gelmiş. Bu konu açılınca tilki atlamış:

"Arkadaşlar biz kaç zamandır beraber gezip tozuyoruz. Arlık birbirimizi iyice tamdık. Gelin beraber olup şu tarlaya buğday ekelim. El ele verip hasat edelim ve kışı rahat içinde geçirelim." demiş.

Bu tilki, yengeç ve kaplumbağanın da hoşuna gitmiş ve ortak olup buğday ekmeğe karar vermişler. Hemen işe koyulmuşlar.

Bizim tilki kurnaz ya, kamım ağrıyor diyerek bir ağacın gölgesine oturup harıl harıl çalışan yengeç ve kaplumbağayı izlemeye başlamış.

Zavallı kaplumbağa, kan ter içinde çalışıp bir günde tarlayı sürüp ekime hazır hale getirmiş. Ertesi gün de yengeç buğday tohumlarını tarlaya ekmiş. Aradan günler, aylar geçmiş ve ekinler arlık olgunlaşmış. Hasat vakti gelip çatmış.

Bu sırada tilki şöyle bir fikir vermiş:

"Arkadaşlar, biz buğdayı ektik büyüttük. Sıra paylaşmaya geldi. Ben derim ki, herkes aynı anda tarlaya koşmaya başlasın ve kim ne kadar yere konarsa o kadarı onu olsun."

Tilkinin bu fikrini herkes çok beğenmiş ve başlamışlar yarışı.

Tilki biraz koştuktan sonra bakmış ki, diğer rakipleri çok geride kalmış, alaylı alaylı gülererek bir ağacın gölgesine uzanmış:

"Ben bunları havada karada yenerim. Buğdayın çoğuna da konarım. O yüzden öyle acele edip de kendimi boşu boşuna yormayayım. Şuracıkta biraz uzanıp dinleneyim." demiş ve başlamış uyumaya.

Derken kaplumbağa yavaş yavaş yürüye yürü-ye tarlanın kenarına varmış ve:

"Topraklısı benim, topraklısı benim." diyerek ekinlere doğru koşmaya başlamış. Onun sesine uyanan (ilki, kaplumbağanın bu kadar yaklaşmasına çok şaşırılmış ve hemen ekinlere doğru koşmaya başlamış. Ancak tarlanın neresine konacak olsa yengeç:

"Öte git, üstüme olurdun. Buraya önce ben geldim, burası benim." diyormuş.

Bir iki derken, nereye olursa yengeç, bas bas bağıryormuş:

"Öle git, üstüme olurdun. Buraya önce ben geldim hunisi benim."

Meğer bizim akıllı yengeç, kendini kurnaz sanan tilkinin kuyruğuna tutunmuş ve hiç yorulmadan ekinlere konmuş.

Öteden gelip tarlaya dalan kaplumbağa da:

"Topraklısı benim, topraklısı benim." diyerek ekinin geri kalanına sahip çıkmış.

Böylece kurnaz tilkinin eli boş kalmış. Kendi kazdığı tuzağa kendi düşmüş.

Hatice TEMİZER

13. AYAĞINA DİKEN BATAN HOROZ

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde köylerin birinde güzel sesli bir horoz, aşarmış. Her gün vakitti vakitsiz öter, köylüyü canından bezdirmiş. Köyün içinde kabara kabara dolaşır, kendini bütün horozların padişahı sanırmış. Sadece köylüyü değil zavallı tavukları da canından bezdirmiş.

Bir gün fırıncının çöplüğünde eşinirken ayağına bir diken batır. Kendi başına çıkaramayacağını anlayınca yardım için fırıncıya gider. Fırıncı diken çıkardıktan sonra:

"Fırıncı teyze, dikenim sende dursun ben akşama gelip alırım." demiş.

Akşama kadar avare avare dolaştıktan sonra fırına gelir ve dikenini ister.

"Fırıncı teyze benim dikenimi verir misin artık?"

"Kusura bakma horoz kardeş. Ben senin geri geleceğini düşünmedim ve odunum bittiği için de senin dikenini yaktım." diyen kadına horoz çok kızar.

"Dikenime karşılık bir tane ekmeğini alırım." der ve bir ekmeği alıp ormana gider.

Ağzında ekmekle ormanda dolaşırken bir çobana rastlar ve:

"Çoban kardeş ben biraz yoruludum. Şu ekmeğim sen de kalsın, ben biraz sonra gelir senden alırım." demiş.

Irmağa doğru gidip susuzluğunu giderdikten sonra dinlenmek için biraz yalar. Ama zaman su gibi akar ve uyandığında hava neredeyse kararmıştır. Hemen çobanı bulur ve:

"Çoban kardeş, ekmeğimi almaya geldim." der.

"Kusura bakma horoz kardeş, sen gittin akşama kadar gelmedin. Ben de acıkmıştım ve artık gelmezsin diye ekmeğini yedim." diyen çobana çok kızan horoz:

"Peki, o zaman ekmeğime karşılık bir koyunu alıp kaçarım." der ve bir koyunu da yanma katıp oradan uzaklaşır.

Az gitmiş, uz itmiş; dere, tepe düz gitmiş. Gide gide bir arpa boyu yol gitmiş. Derken bir köye varmış. O köyde de büyük bir düğün varmış. Ancak düğün sahihi büyük bir telaş içindedir. Çünkü yaptırdığı yemek davetlilere yetmemektedir. Ne yapacağını kara kara düşünürken horozun yanındaki koyunu görür ve ondan rica eder:

"Horoz kardeş, bana koyunu satarsan düğünden sonra sana bedelini öderim."

Horoz, adamın teklifini kabul eder ve koyunu adama verir. Yemekler yapıp ikram edildikten sonra büyük bir neşeyle düğün devam eder. Gece ilerleyip artık düğün bitince, horoz varır adamdan koyununun bedelini ister.

"Sözünde dur koyunumun parasını ver."

"Horoz kardeş, biraz insaf et. Daha yeni düğün yaptım biç param kalmadı. Birkaç gün bana süre ver." diyen düğün sahibine horoz, çok kızar ve:

"Ben anlamam sen sözünde durmadın. Ben de al duvaklı gelinini alıp kaçarım." der ve gelini alıp dağlara kaçır. Yorulup dinlenmek için bir ırmak başında durduklarında saz çalıp, türkü söyleyen bir âşığa rastlarlar. Türküsünü bitiren âşık horozu yanındaki gelinin kim olduğunu sorar. Horoz da başından geçenleri bir bir anlatır. Horozun ne kadar aptal olduğunu anlayan delikanlı:

"Bu gelini bana verir misin?" diye sorar.

Horoz da geline karşılık âşığın sazını ister. Sazı horoza verip gelini alan âşık, oradan uzaklaşır. Eline hayatında ilk defa bir saz alan horoz başlar çalmaya:

"Bir dikene ekmek aldım, bir ekmeğe koyun aldım, bir koyuna gelin aldım, bir geline saz aldım, anlamadım ben ne yaptım."

Horoz dertli dertli türküsüne devam ederken masalımız a burada bitmiş.

Ayşe AKBAŞ

14. SİHİRLİ ÇAKMAK

Bir varmış, bir yokmuş. Devrin birinde savaştan dönen bir askerin yoluna yaşlı bir Arap çıkmış. Askerin yorgun ve bitkin halinden faydalanabileceğini anlayan büyücü:

"Çantan ve kılıcın çok ağır olmalı. Yorulmuşsundur otur da biraz dinlen. Hem sana bir teklifim var. Sen güzel şeylere layık birisin, istersen seni zengin yapabilirim." demiş.

Asker, büyük bir sevinçle kabul etmiş.

Arap:

"Karşıdaki şu ağacı görüyor musun? Onun içinde bir hazine var. Ben sana onu almana yardım edeceğim sen de bana oradaki bir çakmağı getireceksin." demiş.

Asker hiç düşünmeden bu teklifi kabul etmiş. Ağaç sihirli bir ağaçmış ve içine girmek çok kolaymış ama çıkmak öyle kolay değilmiş. Bunun için bir kişi daha gerekiyormuş. Arap askeri aşağıya indirmiş. Ağacın içindeki altınları neşeyle ceplerine dolduran asker, çakmağı da alınca, kadına çekmesini söylemiş. Asker dışarı çıkar çıkmaz kadın çakmağı istemiş. Asker, kadının çakmayı neden bu kadar çok islediğini merak etmiş ve sormuş.

Arap, birdenbire Öfkelenmiş ve askere bağırp çağırmaya başlamış. Buna çok kızan asker, kılıcıyla kadını oracıkta öldürmüş. Sonra da altınları ve çakmağı alarak yoluna devam etmiş.

Bir süre zenginlerin kaldığı yerlerde kalmış pahalı yemekler yemiş ama hazır para çabuk bitmiş. Parasız kalınca bir hanın karanlık bir odasına yerleşmiş. Oda çok karanlıkmış birden aklına çakmak gelmiş ve çakmağı yakmış. Çakmak yanınca bir ışık belirmiş ve ışığın ortasında da gümüş bir kız çıkarak:

"Dile benden ne dilersen." demiş.

Asker de bir kese gümüş para istemiş ve bu parayla bir süre daha rahat yaşamış ama yine parası bilmiş. Çakmağı tekrar çakmış ve bu sefer de altın bir kız belirmiş. Bu kızı da altın para istemiş. Bu parayla rahat yaşamına tekrar dönmüş. Bu sefası da fazla sürmemiş ve para bitince rahat yaşamı da bitmiş.

Para bitince çakmağı tekrar çakmış. Bu sefer de tunç bir kız belirmiş. Ondan da tunç para istemiş ve zengin bayatına tekrar donmuş. Ülkenin zengin tüccarlarından birinin evinde sohbet ediyorlarken, padişahın güzelliği dillere destan kızı Dilber'in evleneceği konuşulmuş. Asker bu kadar çok konuşulan kızı merak etmiş. Çakmağı çakıp beliren ışık kızıdan, güzelliğiyle meşhur Dilber'i istemiş.

Işık kız, göz açıp kapayıncaya kadar kısa bir sürede kızı sarayından alıp askerin yanına getirmiş. Asker gördüğü güzellik karşısında dili tutulmuş ve hiçbir şey söylemeden uzunca bir süre Dilber'i seyretmiş. Sabah olmaya yakın bir vakit, kızı tekrar sarayına göndermiş.

Asker, artık dünya güzeli Dilber'i görmeden yaşayamayacağını anlamış. Bu yüzden ertesi gün çakmaktan çıkan kızıdan yine padişahın kızını görmeyi istemiş. Ancak, bu defa Dilber'in annesi, olanları fark etmiş ve padişaha haber vermiş.

Kızlarım kimin götürdüğünü öğrenmek için padişah ve karısı ertesi gün, kızın odasına un dökmüşler. Üçüncü gece, Işık kız gelip Dilber'i götürürken arkalarında ayak izlerini bırakmışlar. Padişah, adamlarına bu izleri takip ettirmiş. Ayak izleri, askerin evinde sona eriyormuş. Adamlar askeri yakalayıp padişaha götürmüşler. Padişah kızını kaçıran bu askeri hemen zindana attırmış ve idam edileceğini duyurmuş. Askerin artık kaçacak yeri yokmuş çünkü çakmağını evden alamamış. Üç gün sonra asker idam edilmek için alana çıkarılmış. Bu sırada, küçük bir çocuk yanına yaklaşmış. Asker de ondan evindeki çakmağı alıp getirmesini istemiş. Çocuk ölmek üzere olan bu askerin son isteğini hemen yerine getirmiş ve çakmağı getirip adama vermiş.

Cellât idam etmek için geldiğinde son isteğini sormuş. Asker de bir sigara içmek istemiş ve çakmağı çakar çakmaz Işık Kız belirmiş. Asker ondan bir canavar olmasını ve ülkenin her yerini yerle bir etmesini söylemiş. Kız, hemen bir canavara dönüşmüş ve padişahın ülkesini yakıp yıkmaya başlamış. Kimse onu durduramıyormuş. Padişah, bu canavarla başa çıkamayacağını anlayınca, askerden af dilemiş ve:

"Eğer benim ülkeme ve insanlarıma artık zarar vermezsen kızım ile evlenebilirsin." demiş.

Aksar padişahın bu sözlerine çok sevinmiş ve hemen canavarı durdurmuş. Çok sevdiği Dilber'le evlenip uzun ve mutlu bir hayat sürmüş.

Azmi KARA

15. ODUNCU VE KIZLARI

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde, ülkenin birinde üç kızı ve karısıyla yaşayan fakir bir oduncu varmış. Bir gün, oduncunun karısı hastalanmış ve aniden ölmüş. Oduncu ve kızları günlerce ağlayıp yas tutmuşlar. Ancak zaman bu, her derdin dermanıymış. Gel zaman git zaman, oduncu ve kızlarının acısı hafiflemeye başlamış. Ölenle ölmeyeceğinden, onlar da günlük hayatlarına dönmüşler.

Ancak, gel zaman git zaman sonra kadınsız evin tadının tuzunun olmadığını gören adam, bir sabah kalkıp dağın ardındaki köyün birinden genç bir kadın getirmiş. Kızlarına da:

"İşte bu kadın artık sizin yeni anneniz." demiş.

Oduncu, her sabah erkenden evden çıkıp, akşam geç vakte kadar çalışmış. O gelene kadar, üvey ana evin her işini kızlara yaptırmış üstelik hiç yemek vermeden. Ayrıca akşam olup da kocası dönünce, kızların hiçbir işi yapmadıklarını ve kendine çok kötü davrandıklarını söyleyerek babalarını kızlarına karşı düşman edermiş.

Gel Zaman git zaman, köyü yürekli kadın bu şikâyetlerden bıkan adamı, kızları ormana bırakmaya razı etmiş. Oduncu bir gün ormana giderken, üç kızını da yanında

götürmüş. Kızlara birer delik çuval vererek kozalak doldurmalarını ve çuvallar dolunca kendisini çağırıklarını söyleyip gözden kaybolmuş. Eve varıp durumu karısına söylemiş.

Zavallı kızlar, durmadan kozalak topladıkları halde, çuval bir türlü dolmuyormuş. Öyle ki, artık karanlık basmış ve kurt ulumaları duyulmaya başlamış. Korkuyla boşu boşuna babalarını çağırılmışlar ama ne gelen olmuş ne de ses veren. Büyük kız başlarına geleni anlayıp babalarının kendilerini kandırdığını görerek, ağlayan kardeşlerini bir ağacın dalına çıkarıp geceyi orada geçirmişler. Sabah olunca da ormanın içinde nereye gittiklerini bilmeden yürümeye başlamışlar.

Biraz ilerledikten sonra karşlarına bir ev çıkmış. Evde yaşayan yaşlı kadına başlarına gelenleri bir bir anlatmışlar. Yaşlı kadın, onlara çok iyi davranıp bir güzel karınlarını doyurmuş ve serdiği yatağa yatırmış. O gece, korkmadan uyuyan kardeşler, ertesi sabah ocakları küllerin içinde kemik parçaları görüp, yaşlı kadına bunların ne olduğunu sormuşlar. Kadın, oğlunun kasap olduğunu ve kemikleri getirip bu küllüğe döktüğünü söylemiş. Sonra da kızları banyoya çağırıp yıkamak istemiş. Kızları banyodayken kaynak suyla haşlayıp öldürmeyi düşünüyormuş. Kadının bu niyetini anlayan büyük kız:

"Önce sen yıkan, ben de kardeşlerimi hazırlayayım." demiş.

Kadın da onları şüphelendirmemek için önce kendi girmiş banyoya. Kadın soyunup banyoya girince, büyük kız kaynamış suyu kadının üstüne dökerek, onu haşlamış. Canı çok yanan ve çok kızan kadın yine de niyetini saklayarak, akşam olunca küçük kızı diğerlerinden ayrı bir odaya yatırmış. Öteki kızlar, artık kadına güvenmedikleri için uyur gibi yaparak, kadını gözetlemeye başlamışlar. Herkesin uykuya daldığını sanan yaşlı kadın, küçük kızı alıp evin arkasına götürmek istemiş. Öteki kızlar hemen kalkıp kardeşlerini kadının elinden almışlar. Hep beraber kaçarak evden uzaklaşmışlar. Koşa koşa bir ırmağın kıyısına varmışlar ve el ele tutuşup karşıya geçince biraz dinlenmeye başlamışlar.

Aradan birkaç gün geçince, yaptıklarına çok pişman olan babaları da kızlarını aramaya başlamış. Bunu gören üvey ana bir gün, kocasından önce çıkıp kızların izini

sürmüş ve gide gide ırmağın kıyısına varmış. Karşı kıyıda oturan kızları görünce tatlı bir dille:

"Ah güzel kızlarım, günlerdir sizi arıyoruz. Niye yerinizde durmadınız, nasıl oldu da kayboldunuz? Karşıya nasıl geçtiniz hadi bana da söyleyin de yanınıza gelip, sizi kucaklayayım ve beraber evimize dönelim." demiş.

Üvey analarının niyetini anlayan kızlar: "İşte şu sabuna basa basa geçtik." diyerek ona bir sabun almışlar.

Kadının sabuna basmasıyla beraber, ayağının kayıp sulara kapılması bir olmuş. Bir zaman sonra ırmağa varan babalan, kızlarının sağ olduklarını görünce çok sevinmiş. Kendini nasıl affettireceğini bilerek hepsinden özür dilemiş.

Babalarıyla beraber evlerine dönen kızlar, kötü yürekli üvey analarından kurtulmanın sevinciyle, daha mutlu ve daha huzurlu bir hayat sürmüşler. Babaları da yaptığı halayı anlayarak bir daha hiç böyle bir işe kalkışmamış.

Arife ÇINAR

16. PADİŞAHIN ÜÇ KIZI

Bir varmış bir yokmuş. Çok çok eski zamanlarda ülkenin birinde bir padişah varmış. Bu padişahın güzellikleriyle meşhur üç kızı varmış.

Padişah, bir gün kızlarım başına toplayarak onlara şöyle demiş:

"Kızlarım, ben arlık çok yaşlandım ve ölmeden önce sizlere birer ev yaptırmak istiyorum. Şimdi söyleyin bakalım evlerinizi neyden yapayım? Nasıl ev istersiniz?"

Padişahın en büyük kızı Emine:

"Babacığım, benim evim kepeklen olsun. Ben kepeği çok severim." demiş.

Ortanca kızı Ayşe:

"Babacığım, benim evim tahtadan olsun. Ben tahtanın kokusunu çok severim." demiş.

Padişahın en küçük kızı Fatma da:

"Babacığım, benim evim demirden olsun. O zaman kimse bana kötülük yapamaz." demiş.

Padişah hemen adamlarına emirler vermiş ve yedi gün içinde kızlarının istediği evleri yaptırmış.

Kızlar evlerini çok beğenmişler ve mutlu mutlu yaşamaya başlamışlar.

Ancak, padişahın ülkesindeki dağlarda yaşayan çok kötü kalpli bir dev varmış. Bir gün bu dev ormanda dolaşırken üç kız kardeşin evlerini görmüş ve iştahtan ağ/ı sulanmaya başlamış. Padişahın en büyük kızı Emine'nin kapısını çalarak:

"Kızım Emine, aç kapıyı baban olayım." demiş.

Emine kapıdakinin dev olduğunu görünce korkudan tir tir titremeye başlamış.

"Hayır, açmam, açarsam sen beni yersin." demiş.

Bunu duyunca dev çok sinirlenmiş ve derin bir nefes alıp eve doğru liflemiş. Emine'nin kepekten evi yerle bir olmuş. Dev de Hinine' yi yakalayıp bir güzel yemiş. Yemiş ama dev kendini hala aç hissediyormuş. Hemen padişahın ortanca kızı Ayşe'nin evine gelmiş ve kapıyı çalmış. Dev:

"Kızım Ayşe, aç kapıyı baban olayımı." demiş.

Ayşe pencereden bakınca gelenin dev olduğunu görmüş ve şöyle demiş:

"Yok, açmam; açarsam sen beni yersin"

Dev buna çok kızmış ve derin bir nefes çekerek eve doğru liflemiş. Ayşe'nin evi sallanmış sallanmış ama yıkılmamış. Bunun üzerine dev daha derin bir nefes çekerek tekrar üflemiş. Ayşe'nin evi çatırdaya çuturdaya yıkılmış. Dev güzeller güzeli Ayşe'yi de bir lokmada yemiş. Yedikleri sonra bir ağacın allına uzanıp şöyle bir uyumak istemiş. Ama karnını bir yoklamış ki, hala karnının açlıktan guruldadığını duymuş. Hemen kalkıp Fatma'nın kapısını çalmış.

Dev:

"Kızım Fatma, aç kapıyı baban olayım." demiş.

"Yok" demiş Falına.

"Açmam, sen kız kardeşlerimi yedin beni de yersin."

Bunun üzerine dev çok sinirlenip derin bir nefes almış ve evin üstüne üflemiş. Ama Ayşe'nin evine hiçbir şey olmamış. Dev bir daha üflemiş ancak yine bir şey olmamış. Dev yorulana kadar üflemiş ama evi bir türlü yıkamamış. Sonunda vazgeçip evinin yolunu »utmuş. İkinci gün tekrar gelip üflemiş takat ev hala yerinde duruyormuş. Artık evin yıkılmayacağını anlayınca Fatma'yı izleyip dışarıda yakalamaya kara vermiş.

Bir gün Fatma odun toplamak için ormana gitmiş. Onu izleyen dev ormana gelince Fatma'yı yakalamış. Ellerini ayaklarını bağlayıp evine götürmüş. Fatma'yı kızına vererek şöyle demiş:

"Ben dişlerimi yüğletmeye gidiyorum. Akşama Fatma'dan güzel bir yemek yap."

Dev gidince, kızı yemek yapmak için odun getirmiş ama ateşi bir türlü yakamamış. Bunu gören Fatma:

"Benim ellerimi çöz ben ateşi hemen yakarım sonra da sen ellerimi tekrar bağlarsın." demiş.

Devin kızı Fatma'ya inanmış ve onun ellerini çözmüş. Fatma elleri çözülür çözülmez kızın üstüne atlayıp devin kızını yakalamış. Ateşi yakıp devin kızını pişirmiş. Kızın kınalı ellerini de dev görmesin diye bir leğenin altına koymuş. Sonra da kaçıp evine gitmiş.

Akşama evine dönen dev mis gibi kokan yemeği oturup bir güzel yemiş. Yedikten sonra kızını çağırılmış ancak kızı gelmemiş. Aramış taramış kızını bulamamış. Bahçeye bakmış ormana bakmış ama kızını bulamamış elleri boş evine geri dönmüş. Evde içecek bir su ararken leğeni kaldırmış ki bir de ne görsün? Kızının kınalı elleri oracıkta duruyormuş. Dev kendi kızını yediğini anlayınca ne kadar büyük bir kötülük yaptığının farkına varmış ve yaptıklarından çok pişman olmuş.

Şükriye Metin KARA

17. PADİŞAHIN ÜÇ OĞLU

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde kalbur saman içinde; develer tellal iken, pireler berber iken, /amanın eskisinde, ülkenin birisinde bir padişahla Uç oğlu varmış. Az zaman geçmiş uz /aman geçmiş, padişahın oğulları evlenme çağına gelmişler ve artık evlenmek islediklerini bahalarına söylemişler. Oğullarının artık evlenmek istediklerini öğrenen padişah, büyük oğlunu çağırması ve yayını alıp okunu istediği yöne atmasını söylemiş. Büyük oğlanın attığı ok gidip komşu ülkedeki sarayın bahçesine düşmüş. Padişah da gidip o sarayda yaşayan kızı oğluna istemiş. Kırk gün kırk gece düğün yaparak büyük oğlunu evlendirmiş.

Düğünden sonra da onanca oğlunu yanına çağırması ve ondan da okunu almasını istemiş. Ortanca oğlanın oku da bir başka sarayın bahçesine düşmüş. Padişah ortanca oğlunu da o saraydaki padişahın kızıyla evlendirmiş.

Sonunda sıra küçük oğlana gelmiş. Düğünden sonra babası küçük oğlunu da çağırarak okunu almasını istemiş. Oğlan okunu atmış atmasına ama ok varıp bir gölün ortasına düşmüş. Bunu gören küçük oğlan çok üzülmüş ama yapacak bir şey olmadığı için üzüntü içinde sarayına doğru yürürken, karşısına ak saçlı, ak sakallı bir ihtiyar çıkmış.

İhtiyar:

"Oğlum biraz ilerde iki harabe var. Oraya var, birine atını bağla diğerine de kendin girip otur. Bir zaman sonra atım görmeye git. Geri döndüğünde hazır bir sofrayla karşılaşacaksın. Karnını bir güzel doyur ve tekrar dışarı çıkıp bekle. Sen beklerken sofrayı kaldırmak için bir kız gelecek. Sen kız gitmeden bir kibrit yakıp hemen onun üstüne al. Onu yakalayıp sarayına götür." demiş.

Oğlan ihtiyarın söylediklerini tek tek yapmış ve sonunda kızı da alıp saraya dönmüş. Padişah, oğlunun getirdiği bu güzel kızı görür görmez, âşık olmuş ve karısına:

"Oğlumun getirdiği kız çok güzel, onu kendime alacağım. Gerekirse onu almak için oğlumu bile öldürürüm." demiş.

Kötü kalpli karısı da padişaha:

"Şimdi durup dururken oğlunu öldürmen hoş karşılanmaz. Önce oğluna bazı şartlar koy, eğer islediklerini yerini getiremezse onu öldürürsün." demiş.

Buna akıllı yalan padişah, hemen oğlunu çağırıp ilk şart olarak, kendisi için bir halem yüzüğü getirmesini islemiştir.

Babasının bu şartına çok şaşırarak delikanlı, hemen gidip babasının şartını kızı söylemiştir. Kız da ona:

"Sana şimdi bir kâğıt vereceğim. Bu kâğıdı götürüp göle al. Gölde sana bir kitap gelecek. O kitabı al, atına bin ve hızla geri dön. Sonra kitap yere düşecek ve yürümeye başlayacak. Sen de onu takip et kitap gidip bir adamın kucağında durur. İşle sana hatem yüzüğünü verecek olan adam o adamdır. Adamı da alıp gelersin." demiştir.

Bunları dinleyen oğlan, kızın her dediğini yapmış ve yüzüğü alıp babasına getirmiştir.

Fakat bunu beklemeyen padişah hiç memnun olmamıştır. Çünkü onun amacı yüzüğü bulamayacağını zannettiği oğlunu öldürmekmiş. Bunun üzerine padişah oğluna bir şart daha koymuş ve:

"Bana bir salkım üzüm getir ama bu öyle bir salkım olsun ki, kırk asker yese de bilmesin." demiştir.

Ne yapacağını bilemeyen delikanlı, yine kızı gidip babasının şartını söylemiştir. Kız da delikanlıya yeni bir kâğıt vermiştir. Oda gidip kâğıdı göle atmış ve bir salkım üzüm gelmiştir. Delikanlı salkımı alıp babasına götürmüştür. Kırk asker gelip bu üzümde yemişler ama salkımdan bir tek üzüm bile eksilmemiştir. Oğlunun bu şartı da yerine getirdiğini gören padişah çok sinirlenmiştir. Üçüncü şart olarak da oğlundan, bütün askerler yediği halde, hiç bilmeyecek bir kazan pilav islemiştir.

Oğlan, kızın yardım etmesiyle yine aynı şeyleri yaparak, babasının bu şartını da yerine getirmiştir. Getirdiği kazandan bütün askerler pilav yediği halde hiç eksilme olmamıştır. Bunu görünce de iyiden iyiye çileden çıkan padişah, son olarak oğlundan, kendisi dört ama sakallı beş yaşında olan bir çocuk bulup getirmesini istemiştir.

Oğlan yine kızın verdiği kâğıdı göle atmış ve gölden bir sandık gelmiştir. Sandığın içindeki çocuğu alıp hemen babasına götürmüştür. Çocuğu babasına götürünce padişah şaşakalmıştır. Tam bu sırada çocuk orada duran kopuzu padişahın kafasına vurmuştur. Padişah oracıkla ölmüştür. Delikanlı da tahta çıkarak padişah olmuştur. Sonra da

kırk gün kırk gece süren dillere destan bir düğün yaparak kızla evlenmiş. Ömürlerinin sonuna kadar mutlu yaşamış ve yaşatmışlar.

Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine...

Özlem YÜKSEL

18. ÜÇ DİLEK

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde; deve tellal iken, pire berber iken ülkenin birinde karın tokluğuna koyunları güden bir çoban varmış. Bir gün ak saçlı, ak sakallı bir ihtiyar bizim çobanın yoluna çıkarak, yanındaki eşeğini ve sandığını çobana emanet edip üç güne kadar geleceğini söylemiş. Demiş demesine ama bir daha ne gören olmuş ne duyan. İhtiyarın gelmeyeceğini anlayan çoban, artık merakına yenik düşüp sandığı açmış. Bir de ne görsün? Sandığın içinden güzeller güzeli bir peri kızı çıkmış. Üstelik bizim çobana, kendisinin kısmeti olduğunu söylemiş. Bu duluma hem çok şaşırın hem de çok sevinen çoban, kızla evlenip mutlu mesul yaşamaya başlamış.

Günler haftaları, haftalar ayları, aylar yılları kovalamış. Derken bir gün, o memleketin padişahı ormanda av avlanırken, çobanın güzel karısını görmüş ve hemen oracıkta kıza âşık olmuş. Kızın kimin nesi okluğunu öğrendikten sonra sarayına dönüp çobanı huzuruna çağırarak ona:

"Senden üç dilekte bulunacağım. Dileklerimi yerine getirirsen canını bağışlarını ama getiremezsen de kalanı cellâdın ellerine bırakırım." demiş ve ilk dileğini söylemiş:

"Bana bir salkım üzüm getireceksin ama bu öyle bir salkım olacak ki. tüm balkım ondan yiyecek ama yine de bir tana bile eksilmeyecek." demiş.

Büyük bir umutsuzluk içinde evine dönüp olanları karısına anlatınca, karısı ona:

"Sıkma canını hemen kutlu dağa git. Oradaki kara dilek taşının yanında gözünü sıkı sıkı kapatıp kırka kadar say. Açtığında karşımla üç dünya güzeli kız göreceksin. Onlar benim bacılarımdır. Onlara ablanızın canı sizin bağdan bir salkım üzüm çekti de. Sonra da onların vereceği salkımı alıp padişaha ver." demiş.

Çoban, karısının dediklerini bir bir yapmış ve salkımı padişaha götürmüş. Saraydaki herkes bu üzümden doyasıya yediği halde yine de bitmemiş.

Çobanın hu dileğini yerine getirdiğine canı çok sıkılan padişah, hemen ikinci dileğini söylemiş:

"Bana öyle bir yumurta gelir ki içinden doru bir at çıksın." demiş.

Evine dönerken kara kara düşünen çoban, olanları karısına anlatınca; kadın ona:

"Yahu ne üzülyorsun, hiç böyle şeye üzülsün mü? Sen hemen yine kutlu dağın yolunu tut. Orada bacılarımı bul. Ablanız sizin tavuğun yumurtasından bir tane istiyor de ve verecekleri yumurtayı alıp getir." demiş.

Adam karısının söylediklerini yapıp yumurtayı padişaha götürmüş. Yumurtayı sarayın bahçesinde kırmışlar ve içinden doru bir at çıkmış. Bahçeden biriken kalabalığın içinde dolanıp gitmiş.

Bu gördükleri karşısında dili tutulan padişah, hu defa çok zor bir dilek dilemiş ve çobana:

"Üç gün içinde bana, anamla babamın mekânlarının cennette mi yoksa cehennemde mi olduğunu haber edeceksin." demiş.

Adanı artık ümidini kesmiş bir şekilde padişahın dileğini karısına anlatmış. Kadın kocasını yine kullu dağa çıkıp üçüncü kardeşine bu soruyu sormasını söylemiş. Adam da gidip bu soruyu sorunca, kız ona:

"Var git geçitsiz dağa. Orada bir mağara göreceksin. İçine girmeden önce cebine kırk çakıl taşı koy ve gözünü hiç açmadan yürü. Giderken geçtiğin yere her adımda bir taş at. Ne zaman ki, cebindeki taşlar biter o zaman aç gözlerini. İşte tanı orada bu sorunun cevabını bulacaksın." demiş.

Çoban kızın dediklerini yapmış ve taşların bittiği yerde gözlerini açmış. Açınca hemen karşısında, süt sağıp sağdığı sütü bir oğlağın boğazına döken bir kadın görmüş. Çoban bunun nedenini sorunca, kadın ona:

"Bizim fani dünyada sürüyle malımız vardı. Onların sütünden yağ çıkardıktan sonra, kalan ayrıni fakirlere dağıtmaz, kapının kenarındaki bir çatlaktan dökerdik. İşte şimdi gördüğün bu oğlak o çatlaktır ve de doymak nedir bilmiyor." demiş

Biraz daha yürüyünce koyun sağan başka bir kadına rastlamış. Bu kadının iki koyunu varmış ama sütü hiç bilmiyormuş. Çoban bunun nedenini sorunca kadın şöyle deyivermiş:

"Bizim Cani dünyada az bir hayvanımız vardı ama her süt sağdığımızda fakirlere de bir tas verirdim. Bu yüzden bu tarafta hiç darlık çekmiyoruz, her şeyimiz *bol* bol oluyor." demiş.

Yine yoluna düşen çoban, bu kez de önünde bir sürü hamuru olup da tahtasında hiç ekmeği olmayan bir kadın görmüş. Kadın hemen bunun nedenini söylemiş:

"Ben fani dünyada çok ekmek yapardım ama yoldan geçenlere İliç vermezdim. İşte bunun için bu dünyada hiç ekmeğim yok." demiş.

Çoban biraz ötede bir kadın daha görmüş ve bu kadının önünde çok az hamur olmasına rağmen tahtasında dağ gibi ekmek yığılıymış. Çobana bunun nedenini anlatan kadın şöyle demiş:

"Ben fani dünyada da çok fakirdim ama iki ekmeğim olsa birini daha düşkünlerle paylaşırdım. İşte bu yüzden Allah bana bu dünyada bol bol veriyor." demiş.

Çoban hayretler içinde gördüklerini düşünürken bir köşkün önünde bağlı havlayan bir köpek görmüş. Tam o sırada bir kadın çıkıp köpeğe bağırır:

"Hoşt köpek, ne orda ne de burada insanlara rahat vermiyorsun, bağırıp durma."

Sonra da aval aval kendisine bakan adama, kim okluğunu ve ne aradığını sormuş. Çoban başından geçenleri kadına anlatınca, ona:

"Ben, o padişahın anasıyım, kapıda bağlı gördüğün köpek de babasıdır. O fani dünyada insanlara çok eziyet eder, adaletli davranmaz, onlara gün yüzü göstermezdi. İşte bu yüzden bu dünyada da bu hale geldi. Var git oğlumu bu gördüklerini anlat. Eğer

sana inanmazsa, annen kapının eşiğine bir küp allın gömmüş de. Kazıp haksin, altınları görünce suna inanacaktır." demiş.

Aradığı cevabı bulan çoban, gelirken altığı taşlardan yolunu bulup mağaradan çıkmış ve doğru padişahın sarayına varmış. Olanları ve babasının durumunu anlatmış. Padişah inanmayınca da annesinin dediği küpün yerini söylemiş ve padişah eşiği kazdırıp alımları görünce, çobana dönüp:

"Ben senin karına göz dikmişim ve bütün bunları seni öldürmek için yaptırmıştım. Ama şimdi çok pişmanını hakkım helal el, beni affet." demiş.

Bütün hu olup bitenler padişahın aklını başına getirmiş ve bir daha kimseye kötülük yapmamış. Halkını daha adaletli ve düzgün yönetmiş. Herkes huzur içinde yaşamaya devam etmiş.

Masal da burada bitmiş.

Emine KÜPELİ

19. ÜÇ KARDEŞ

Var varandan, sür sürenden, destursuz, bağa girenden, sopa yemesi çok olurmuş. Karıncaya vurdum palan, yedi yerinden vurdum kolan, fili yuttu bir yılan o da yalan, şu da yalan, hadi bakalım bu da mı yalan? Bir varmış bir yokmuş. Bir adamın üç Oğlu, geçimini sağladığı bir de elma bahçesi varmış. Elmalar olunca devin biri bu bahçeye musallat olmuş. Adam oğullarını yanma alarak:

"Bu devi öldürüp elmalarımızı kurtarın. Yoksa hepimiz sersefil oluruz, aç kalırız." demiş.

Oğlanlar bahçenin ortasına bir bayma yaparak nöbet tutmaya başlamışlar. İlk gece büyük oğlan beklemiş. Gecenin bir yansı, ağzından sular akan, kulakları yere değen, gözleri ışık saçan bir dev gelmiş. Oğlan korkusundan titreye titreye görünmeden evin yolunu tutmuş ve gördüklerini babasına anlatmış. Ertesi gece sıra ortanca oğlandaymış. O da devi görünce korkuyla babasını bulmuş. Sıra küçük oğlana gelmiş ama bunun uykusu çok ağırmış. Uyumamak için parmağını kesip yarasına tuz basmış.

Gece yarısı gelip ağaçlara saldıran devi görünce, hemen okunu çıkarıp onu vurmuş. Neye uğradığını şaşırın dev, o acıyla kaçarken kör bir kuyuya düşmüş. Oğlan da babası ve kardeşlerini kaldırıp, devin düştüğü kuyunun başına gitmişler. Önce büyük oğlanın beline bir ip bağlayıp kuyuya sarkıtmışlar ama daha yarıya bile gelmeden oğlan:

"Beni yukarı çekin." diye bağırmaya başlamış. Onu geri çekip ortanca oğlanı sarkıtmışlar. Biniz sonra o da ağabeyi gibi bağırıp çıkmış. Kabak yine küçük oğlanın başına patlamış. Küçük oğlan:

"Ben ne kadar bağırırsam bağırayım sakın beni yukarı çekmeyin." demiş ve kuyuya inmiş.

Kuyunun dibinde çulfalık dokuyan üç kız, kardeş varmış. Oğlanı gören kızlar:

"Buraya niye geldin? Hemen geri git, şimdi dev gelirse seni bir lokmada yular." demişler.

Oğlan kızlardan devin yerini öğrenince yaralı olan deve bir ok daha almış. Bunun üzerine dev:

"Oğlan bana bir ok daha al." diye inlemiş ama oğlan:

"Anamdan er oğlu er doğdum, bir doğdum bir vurdum. Bir daha vurmam." demiş ve dev inleye inleye ölüp gitmiş.

Geri kızların yanma dönen oğlan, kızların avuçlarına tek tek ağabeylerinin ve kendinin adını yazmış. Sonra da Önce büyük kızı sonra ortancayı göndermiş. Sıra küçük kıza gelince kız:

"Önce sen çık sonra beni çek. Eğer ben önce çıkarsam kardeşlerin seni burada koyup gider." demiş ama oğlan:

"Benim kardeşlerim öyle kahpelik yapmaz." diyerek kızı dinlememiş ve önce onu göndermiş. Sıra kendisine gelince de kardeşleri kızın dediği gibi ipi kesip onu kuyuda bırakmışlar ve kızları alıp gitmişler. Eve gelince babalarına:

"Kardeşimiz bizimle dönmek islemediği için kuyuda kaldı." demişler ancak babaları bu işte bir bit yeniği olduğunu düşünerek

"Kardeşiniz gelmeden sizin evlenmenize izin vermem." demiş.

Kuyunun dibinde kalan oğlan ile gidip beri giderken bir eve rastlamış ve evde oturanlara yeryüzüne nasıl çıkabileceğini sormuş. Onlar da:

"Burada ulu bir ağaç var. Onun başında da bir kuş yuvası var. Bir yılan gelerek bu yuvadaki yavruları yiyor. Eğer sen bu yavruları o yilandan kurtarırsan anaları da kanatlarıyla seni islediğin yere götürür." diye cevap vermişler.

Oğlan hemen gidip ağacı bulmuş ve dibinde pusu kurmuş. Biraz sonra yavruları yemek için gelen yılanı da okuyla vurup öldürmüş. Bunu gören ana kuş, oğlana:

"Dile benden ne dilersen. Ne dilersen veririm hemen." demiş.

Oğlan yeryüzüne geri dönmeyi isteyince de:

"Yanına on okka elle on okka süt al da gelip sırtıma bin. Ben "gak" deyince et ver, "guk" deyince süt ver." demiş.

Kuşun dediklerini tamı tamına yapan oğlan yeryüzüne çıkar çıkmaz evin yolunu tutmuş. Kızların evlenmediğini görünce çok sevinmiş. Babasına olanlardan hiç bahsetmemiş ve yaptıklarından çok pişman olan kardeşlerini de affetmiş.

O cuma düğün dernek kurulmuş, davullar çalmış türküler söylenmiş ve üç erkek kardeş üç kız kardeşle evlenip hayatlarının Sonuna kadar mutlu mesut yaşamışlar.

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine...

Hamide ERGÜ

20. ÜÇ NASİHAT

Bir varmış, bir yokmuş. Uzun yıllar önce iklimi, suyu, insanları çok güzel, toprakları çok bereketli, herkesin huzur içinde yaşadığı bir ülkede, çok yaşlı bir adam varmış. Bu yaşlı adamın canından çok sevdiği üç oğlu varmış. Bütün ömrü boyunca üç oğlunun rahatı ve mutluluğu için çalışmış. Hep beraber huzur içinde yaşayıp gidiyorlarmış.

Günlerden bir gün, hep beraber yemek yerken, yaşlı adam oğullarıyla konuşmaya başlamış:

"Çocuklarım, ben anık çok yaşandım ve işlerimi yapamaz oldum. Hayatımın son günlerini yaşıyorum ve ben bu günleri ırmak kenarındaki kulübede yalnız geçirmek istiyorum. Benim olan her şey bundan sonra sizindir. Fakat ben mallarımı aranızda paylaşmalıyım çünkü üçünüzü de çok seviyorum ve kime ne vereceğimi bilemiyorum. Bunu şöyle çözmeye karar verdim: Şimdi, her birinize eşit sayıda allın ve gümüş paralar vereceğim. Bu paralan en iyi, en akıllı şekilde kim kullanırsa, her şeyi ona vereceğim." demiş.

Yemekten sonra da oğullarını içi allın ve gümüş para dolu bir odaya götürmüş. Burada çuvallar dolusu para varmış. Bunlar o kadar çokmuş ki, çocuklar, parayı sayarak paylaşmaktan vazgeçip, derin bir tasla ölçerek paylaşmışlar.

Birkaç gün sonra yaşlı adam, küçük kulübesine çekilip oğullarını kendi başlarına bırakmış. Bu sırada en büyük oğul babasını işlerine el atarak onun kaldığı yerden devam ettirmeye başlamış. Babasının kendi payına ayırdığı paranın tek kuruşuna bile dokunmadan bir kenara ayırıp koymuş. Ortanca oğul ile en küçük oğul ise eşleriyle vedalaşıp yola düşmüşler. Onlar, işe başlamadan önce biraz gezip tozup dünyayı dolaşmayı istiyorlarmış.

Küçük oğlan doğuya, ortanca oğlan ise batıya doğru yola çıkmış. Günler haftaları, haftalar ayları kovalamış ve aradan uzun zaman geçmiş. Derken bir gün, ortanca oğul çıkagelmiş. Gittiği yerlerde değişik insanlarla tanışıp farklı işlerde çalışmış ve bir sürü eşya alıp satmış. Bunların bir kısmını da yanında getirmiş. Kendi parasıyla bir dükkân açıp getirdiği eşyaları burada satmaya başlamış.

Küçük oğlan da değişik ülkeler gezip yeni insanlarla tanışmış, yemiş, içmiş, dolaşmış. Derken bir gün, bir de bakmış ki, iki gümüş ve bir allın parası kalmış. Artık eve dönmeye karar vermiş ve cebindeki parayla yola koyulmuş.

Az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Gide gide bir ırmak kenarına varmış ve burada biraz dinlenmeye karar vermiş. Tam bu sırada yanında ak sakallı bir derviş belirmiş. Başlamış küçük oğlanla sohbet etmeye. Biraz dinlenip yola beraber devam etmişler. Hem sohbet edip hem de yola devam ediyorlarmış. Bir ara derviş:

"Eğer bana bir gümüş para verirsen sana bir nasihat veririm." demiş.

Küçük oğlan:

"Zaten üç paran kaldı. Şimdi birini de dervişe veririm param iyice azalacak ama vereceği nasihati da çok merak ediyorum." diye geçirmiş içinden.

Ancak dayanamayıp gümüş parasının birini vermiş ve:

"Hadi söyle bakalım derviş, neymiş şu nasihatın?"

"Eğer ecelin gelmediyse ölmezsin." demiş derviş.

"Ama bunu ben de biliyorum, sen kandırdın beni." diyerek çıkışmış küçük oğlan.

İçinden de kendi kendine kızıyormuş. Uzunca bir süre hiç konuşmadan yola devam etmişler. Bir süre sonra derviş:

"Bana bir gümüş para daha verirsen sana bir nasihat daha veririm." demiş.

Küçük oğlan parasını kaybetmek istememesine rağmen, dervişin söyleyeceğini de çok merak ediyormuş. Daha fazla dayanamayıp vermiş son kalan gümüş parasını da.

Gümüş parayı aldıktan sonra derviş:

"Gönül kimi seviyorsa, en güzel odur." demiş.

Küçük oğul:

"Yahu ne var bunu bilmeyecek şimdi. Ben bunu da biliyordum. Kandırıp kandırıp alıyorsun paramı." diyerek kızmış iyice.

Bu sefer aralarındaki soğukluk iyice artmış. Yine konuşmadan uzunca bir süre yollarına devam etmişler. Bir zaman sonra derviş:

"Bak bu sefer sana vereceğim nasihat altın kadar değerli ve senin hayatını kurtaracak. Eğer bana bir altın verirsen bu nasihati sana söylerim." demiş

"Küçük oğul bu sefer, kaybedeceğim kadar kaybettim. Bir altın da kaybetsem ne olur sanki." diye düşünmüş ve çıkarıp vermiş son parasını da.

Parayı alan derviş:

"Öfkeyle kalkan zararlar oturur." demiş.

Artık iyice kızan oğul:

"Bu kadar yüzüzlük de olmaz. Ben bunu da biliyordum." demiş ve içinden dervişi öldürmeyi geçirmiş. Bunu anlayan derviş hemen ortadan kaldırmış. Küçük oğlan, yol arkadaşının kaybolmasına sevinmiş. Onun yüzünden kaybettiği paralara üzülererek yoluna devam etmiş.

Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Vara var bir kasabaya varmış. Buradaki insanların hepsi çok üzgün görünüyormuş. Bunun nedenini merak eden küçük oğlan bir kasabalıya neden Üzgün olduklarını sormuş.

"Ah ah! Sorma delikanlı, biz eskiden çok mutluyduk. Kasabanın ortasından geçen ırmağı görüyor musun? Eskiden herkes bu ırmaktan suyunu alırdı. Ama şimdi bu ırmağın ortasına bir dev oturdu ve kimseyi suya yaklaştırmıyor. Biz de her hafta bir genç kızı ve delikanlıyı deve gönderiyoruz. Dev, onları yemek için oyalanırken biz de sularımızı alıyoruz. Fakat aralık kasabada hiç genç kalmadı. Genç olarak sadece padişahımızın kızı kaldı. Şimdi onunla gidecek bir delikanlı arıyoruz. Tüm halk, prensesi çok seviyor ve ölmesini istemiyor. Artık kimse ne yapacağım bilmiyor ve böyle üzgün üzgün dolaşıyoruz." diye cevap vermiş adam.

Adamın anlattıklarını dinleyen delikanlının aklına bir gümüş paraya aklığı ilk nasihat gelmiş:

"Eğer ecelin gelmediyse ölmezsin."

Kendi kendine:

"Eğer ecelim gelmediyse Ölmem ve prensesi eve ben götürürüm." diye düşünmüş ve prensesi yanına alarak deve doğru yürümeye başlamış.

Küçük oğul prensesle beraber deve yaklaştıkça, devin bir dizinde çirkin bir kız, diğerinde güzeller güzeli bir kızın oturduğunu görmüş. Dev, delikanlı ile prensesi hemen yememiş ve:

"Size bir soru soracağımı. Söyleyin bakalım, şu dizlerimdeki kızlardan hangisi daha güzel?" demiş.

Delikanlının aklına hemen dervişten aldığı ikinci nasihat gelmiş:

"Gönül kimi seviyorsa, en güzel odur."

Sorunun cevabı olarak da bunu deve söyleyivermiş. Dev, duyduğu bu cevaba inanamamış:

"İşte! Benim de yıllardır duymak istediğim cevap buydu. Artık buradan huzur içinde ayrılabilirim." demiş ve o anda suların içinde kaybolmuş.

Padişah ve halk bu duruma bir sevinmiş, bir sevinmiş. Kendilerini kurtaran delikanlıya bir servet değerinde hediyeler vermişler. Bunlar öyle çokmuş ki, tam tamına otuz deveye yüklenmiş. Delikanlı develeri de peşine takarak, evinin yolunu tutmuş. Günler haftalar geçmiş ve vara vara evine varmış. Eve geldiğinde gece olmuş ve kimseyi uyandırmamak için sessizce içeri girmiş. Girmiş ama bir de ne görsün? Karısı genç bir delikanlıya sarılmış uyuyor. O anda bir bıçak alıp ikisini de öldürmek istemiş ama hemen aklına dervişten aldığı üçüncü nasihat gelmiş:

"Öfkeyle kalkan zararlar Oturur." Bir an durup düşünürken karısı uyanmış. Hemen yanında yatan delikanlıya dönüp:

"Kalk oğlum, kalk. Bak baban gelmiş. Ben sana dememiş miydin? Eğer başına bir hal gelmediyse baban mutlaka döner diye." demiş.

Adam, karısıyla yatanın oğlu olduğunu öğrenmiş ve dervişten aldığı nasihatın ne kadar değerli okluğunu anlamış. Bir anlık öfkeyle neredeyse karısını ve kendi oğlunu öldürecekmiş ve ömür boyu bundan pişmanlık duyacakmış. Kendi kendine:

" İyi ki, bu nasihatleri almışım. Yoksa halim ne olurdu?" diye düşünmüş.

Ailesiyle beraber sonsuza dek bolluk bereket içinde mutlu bir ömür sürmüştü.

Masalı anlatması benden, dinleyip ders alması sizden...

Ayşe DEMİR

21. ÜÇ TURUNÇLAR

Bir varmış bir yokmuş. Allah'ın kulu çokmuş, çok demesi günahmış. Zaman /aman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde, uzak diyarlarda bir padişah yaşarmış. Bu padişahın tahtına varis bir oğlu varmış.

Günlerden bir gün bu küçük şehzade, sarayın çevresinde oynarken, yakınlardaki bir çeşmenin başına kadar gitmiş. Bu sırada ihtiyar bir kadın da su doldurmaya gelmiş. Kadının testisine su doldurduğunu gören şehzade bir taş atıp kadının su kabını kırmış. Tek su kabının kırıldığını gören kadın çok kızmış ve o öfkeyle:

" İnşallah seni Üç Turunçların derdi tutar da sararıp solarsın." diye söylenerek çeşmeden ayrılmış.

Günler geçmiş, aylar geçmiş, yıllar su gibi akıp geçmiş ve çocuk yaştaki şehzade büyüüp serpilerek yiğit bir delikanlı olmuş.

Günlerden bir gün, genç şehzade birden hastalanıp yataklara düşmüş. Gece gündüz, yarı uykulu yarı uyanık Üç Turunçlar diye sayıklayıp dururmuş.

Sarayın bütün hekimleri seferber olmuş ama şehzadenin derdine bir derman bulamamış.

Padişah ve sultan, oğullarının bu hastalığına çok üzölmüşler. Bilerinden bir şey gelmediğı için onlar da oğullan gibi günden günden eriyip gitmeye başlamışlar. Bir gün, sultan biricik evladına:

"Benim biricik oğlum, kıymetli evladım, ne oklu sana ki, bu hallere düştün. Hem kendini hem bizi dertlere saldın. Eğer seni bu hallere düşüren bir kız ise, söyle hemen gidip onu sana alayım." demiş.

Şehzade, ancak duyulur bir sesle:

"Anneciğim, bana dünyanın en güzel kızını getirseniz bile ben Üç Turunçları İsterim. En kısa zamanda yola çıkıp onları bulacağım. Bulamasam da onların yolunda bu dertten öleceğim." demiş.

Hastalıktan sararıp solan, tanınmaz hale gelen şehzade, ertesi gün, atını hazırlayıp yolluğunu alıp, silahlarını kuşanmış ve Uç Turunçları bulmak için yola koyulmuş.

Şehzade, az gitmiş, uz gitmiş. Dere tepe düz gitmiş. Yüce dağları aşmış, engin ovalan geçmiş. Büyük ve ulu bir ormanın kenarına varmış.

Ormanın bu ucunda bir kurdun ini varmış ve inde de iki yavru kurt varmış. Anneleri avlanmaya giden iki yavru kurda hain bir yılan musallat olmuş. Onları yemek için kıvranıp duruyormuş. Kurt yavrularının bu durumunu gören şehzade, hemen okunu çıkarıp yılanı vurmuş. Böylece yavru kurtları kurtarmış.

Tanı bu sırada, anne kurt inine dönmüş ve şehzadeyi görünce yavrularına zarar vereceğini sanarak saldırmak istemiş ancak yavru kurtlar yerde cansız uzanan yıkını göstererek annelerini durdurmuşlar.

Anne kurt, şehzadenin yavrularını kurtardığını anlayınca, dost olduklarını göstermek için onun yanına varmış ve ellerini yalamış. Anne kurt yanına gelince, şehzade onun ayağına bir diken battığını ve bu yüzden zavallı kurdun ayağının şiştiğini görmüş.

Ona yardım etmek isteyen şehzade:

"Ey kurt ana, görüyorum ki, ayağına kocaman bir diken batmış. Bu yüzden yürümekte zorlanıyorsun. Bana izin ver de dikenini çıkarıp yarayı sarayım." demiş.

Acılar içinde kıvranan kurt, ayağını uzatmış. Şehzade dikenini çıkarıp yarayı bir güzel temizlemiş ve gömleğinden yırttığı bir parçayla yaranın üstünü sarmış.

Acısından kurtulan anne kurt, şehzadeye:

"Ey insanoğlu hem bana hem de yavrularıma Öde silemez iyiliklerde bulundun. Yaptıklarına karşılık sana bir yardımım dokunursa sevinirim." demiş. Şehzade:

"Yaptıklarım için bir karşılık beklemiyorum. Ancak, ben amansız bir derde düştüm ve Üç Turunçları arıyorum. Eğer bana bu konuda yardım edebilirse!» çok sevinirim. Çünkü karşılaştığım hiçbir insanoğlu onların yerini bilmiyor." diye karşılık vermiş.

Şehzadenin sözlerini dinleyen anne kurt çok sevinmiş:

"Sen hiç merak etme yiğidim. Ben Üç Turunçların yerini biliyorum. Hemen şu karşıda görünen Ala Dağı aşacaksın. O dağın ardında her biri birbirinden büyük yedi kutlu dağ vardır. Onları da tek tok aşacaksın. Yedinci dağın tepesine varınca orada bir saray göreceksin. O sarayda acımasız bir dev yaşar. İşte bu sarayın iki kapısı vardır.

Kapıkırdan biri açık durur, diğeri kapalı durur. Kapıların önünde ise, bir köpek ve bir de koyun bağlıdır. Köpeğin önünde ol, koyunun önünde el var. O kapılara vardığında köpeğin önündeki otu koyunun önüne, koyunun önündeki eli köpeğin önüne koy. Açık kapıyı kapat, kapalı kapıyı aç. Açılığın kapıdan içeri gir. Girdiğin yolun iki yanında da dikenler var. Dikenler senin yolda yürümeni engelleyecek. O zaman onları, " Şu güllerin güzelliğine bak" diyerek sevgiyle okşa. Bunu söyleyince dikenler açılıp sana yol verecektir. Yolun sonuna vardığında, büyük bir ağaçla karşılaşacaksın. Sarayın sahibi dev, o ağacın allında olur. Eğer devin gözleri açıksa uyuyor, kapalıysa uyanık demektir. Ağacın sadece bir dalında üç tane turunç var. Yerden üç taş al ve "Bismillah" diyerek turunçlara al. Üç taşı da attığın halde turunçlar düşmezse, oracıkta taş kesilirsin. Turunçları düşürebilirsen, onları kaptığın gibi oradan kaçmaya başla. Eğer turunçları kesmek istersen mutlaka bir su başında kesmeyi unutma." demiş.

Şehzade, anne kurda teşekkür edip Ala Dağın yolunu tutmuş. Az gitmiş, uz. gitmiş. Altı ay, bir güz gitmiş.

Anne kurdun söylediklerini tek tek yaparak, dikenli yolun sonuna ulaşmış ve burada ulu ağacı görmüş. Ağacın yanma varınca birde ne görsün? Dev de ağacın allında yatıyormuş. Devin gözleri acıkmış. Kurdun dediklerine göre devin uyuduğunu anlamış.

Hemen yerden aldığı üç taşı turunçlara almaya başlamış. "Bismillah" diyerek birinci taşı almış ama turunçlara değmemiş. Şehzade, dizlerine kadar laş kesilivermiş. Tekrar "Bismillah" diyerek ikinci taşı almış ama bu da değmemiş. Şehzade bu sefer beline kadar taş kesilmiş.

Her yanını taş olmasından korkmaya başlayan şehzade, bildiği bütün duaları okuyup "Bismillah" diyerek var gücüyle üçüncü taşı almış. Olacak bu ya! Taş vara vara turunçlara varmış. Üçü birden yere düşmüş. Şehzade de hemen eski haline dönmüş. Turunçları yerden alıp cebine koyan şehzade, hemen kaçmaya başlamış. Bu sırada çıkan gürültüye dev uyanmış ve dikenlere seslenmiş:

"Yakalayın şu insanoğlunu."

Dikenler devin söylediklerini duymazdan gelmişler ve şöyle karşılık vermişler:

"Niye yakalayalım. O bize bir kötülük yapmadı halta dikenlerimize rağmen bizi okşadı, sevdi." Dev bu sefer kapılara seslenmiş: "Yakalayın su insanoğlunu!" Kapılar da devin söylediğini yapmamışlar. Kapalı olan kapı:

"Niye yakalayacakmışım ki? Yıllardır kapalı duruyordum. O insanoğlu geldi ve beni açtı." demiş. Açık olan kapı da:

"Ben de yıllardır açık duruyordum. İnsanoğlu geldi de kapandım." diye karşılık vermiş.

Dev, ümitsizlik içinde, son çare olarak koyuna ve köpeğe seslenmiş:

"Köpeğim, koyunum, yakalayın şu insanoğlunun kaçmasına izin vermeyin."

Devin söylediklerine aldırmayan köpek cevap vermiş:

"Boşuna uğraşma, yakalayamam. Çünkü insanoğlu bana et verdi." Koyun:

"Ben de yakalayamam. Çünkü bana da ot verdi ile karnımı doyurabildim." demiş.

Böylece şehzade kurdun gösterdiği yoldan gidip yaptığı iyiliklerin karşılığını görmüş ve devin elinden kaçıp kurtulabilmiş. Turunçları da yanma alarak saraya dönmek üzere binmiş atına, düşmüş evinin yoluna.

Az gidip uz gittikten sonra çok susadığını fark eden şehzade, bir süre su aramış ama bulamamış. Anne kurdun "Turunçları su başında kes" uyarısını unutmuş ve susuzluğunu bastırmak için bir ağacın gölgesine oturup en büyük turuncu bıçağı ile kesmiş. Şehzade turuncu keser kesmez içinden dünyalar güzeli bir kız çıkmış ve "Su, su, su..." diyerek inlemeye başlamış.

Birden kurdun söylediklerini hatırlayan şehzade, çaresizlik içinde kızın can verişine seyirci kalmış. Kızın ölümüne sebep olduğu için çok üzülen şehzade, çaresiz yoluna devam etmiş. Yolda susuzluğu iyice artmış. Ancak yine bir yudum su bulamamış ve çaresiz kalıp turuncun birini daha kesmeye karar vermiş.

Bu sefer de ortanca turuncu çıkarıp altın saplı bıçağı ile kesmiş. Bunun içinden de dünyalar güzeli bir kız çıkmış hatta öncekinden daha güzelmiş. Zavallı kızcağız, "Su, su, su..." diyerek can vermiş.

Yaşadığı iki olay da şehzadeyi çok üzmüş ve artık son turuncu kesmemeye karar vermiş. Gide gide ülkesine varmış. Buz gibi suları akan bir ırmağın kenarına Oturmuş. Önce kana kana bir su içmiş ve biraz dinlendikten sonra, üçüncü turuncu merak edip kesmeye karar vermiş. Bu turunçtan da çok güzel bir kız çıkmış. Bu kız, öncekilerden çok daha güzelmış. O da turunçtan çıkar çıkmaz, "Su, su, su..." diye inlemeye başlamış. Şehzade, kızı kucağına aldığı gibi ırmağın serin sularına bırakmış. Kız, kana kana su içmiş ve elini yüzünü yıkayıp biraz kendine gelince şehzadenin yanına varmış.

"Beni kurtardığın için teşekkür ederim ama benim iki ablam olacaktı. Onlar nerede?" diye sormuş kız.

Şehzade turunçlardan çıkan kızların kardeş olduklarını öğrenince daha da üzülmüş ve kızların başına gelenleri anlatmış.

Dünyalar güzeli kız:

"Kaderimize bak! İnsan şu dünyada ne oldum dememeli, ne olacağım demeli. Ablalarım ve ben bir padişahın kızlarıydık. Bizi elinden kurtardığın o dev, sarayımızı basıp herkesi öldürerek bize büyü yaptı ve turunca çevirdi. O gün bu gündür onun bahçesinde üç turunç olarak yaşıyorduk. Sen geldin ve bizi kullardın. Ama tek dayanağım ablalarım da öldü. Ben şimdi kimsesiz ne yapacağım? Nereye gideceğim? Ne bir ailem var ne de bir evim." demiş ve ağlamaya başlamış.

Şehzade:

"Dünyalar güzeli sultanım, ben Üç Turunçların yani sizlerin yüzünden amansız delilere düştüm, sararıp soldum. Çaresiz, sizleri bulmak için yollara düştüm. Dağlar aştım, ovalar geçtim, çok sıkıntılar çektim. Eğer derdime derman olmak istersen seninle evlenmek isterim. Seni görür görmez sevdim." demiş.

Şehzadeyi görür görmez seven genç kız, bu teklifi kabul etmiş. Şehzade, parmağındaki yüzüğü çıkarıp kıza takmış. Yola çıkacak dermanı olmayan kızı alacak birilerini göndermek ve düğün hazırlıklarının başlatmak için kızı orada bırakıp hızla saraya doğru gitmeye başlamış.

Şehzadenin uzaklaşmasıyla korkmaya başlayan kız, bir ağaca tırmanıp dalın birine olarmış ve şehzadeyi beklemeye başlamış.

Biraz sonra, çirkin mi çirkin bir kız söylene söylene su doldurmak için ırmağın başına gelmiş. Teslisini doldurmak için suya eğildiğinde, turunç güzelinin suya düşen aksini görmüş ve kendisi sanarak:

"Aaa! Meğer ben ne kadar da güzelmişim" deyip elini saçma götürmüş ama sudaki güzelde bir hareket olmamış. Hemen şüphelenip başını kaldırınca bir de ne görsün? Dünyalar güzeli bir kız ağacın tepesine oturmuş.

"Güzeller güzeli, sen orada ne arıyorsun? Aşağı in de bir çift laf edelim." demiş çirkin kız.

Turunç şehzade gelene kadar kendine yoldaşlık edecek birini bulduğuna çok sevinerek ağaçlan inmiş. Başlamışlar çirkin kızla oradan buradan sohbet etmeye.

Turunç güzelinin anlattıklarını dinleyen kötü kalpli çirkin kız, onu çok kıskanmış ve onun için bir kötülük düşünmüş:

' Madem ki, şehzade seni almaya gelecek, o zaman seni bir güzel yıkayalım, saçlarını tarayalım. Böylece padişah ve sultan da seni beğenir.

Güzel kız kötü kalpli kızın gerçek niyetini anlamadan onun sözlerine kanmış ve kabul etmiş. Çirkin kız, hemen onu ırmağın başına oturtup yıkamaya başlamış. Bu sırada güzel kız:

"Aman basımdaki üç gümüş saç telini koparıyım deme." diye tembih etmiş.

Bu tellerde bir iş olduğunu anlayan kötü kalpli çirkin kız. Turunç güzeline zarar vermek için, o üç gümüş saçı koparmış. Turunç güzeli birden ak bir güvercin oluvermiş. Uçarak ağacın dalına konmuş.

Bunu fırsat bilen kötü kalpli, çirkin kız, turunç güzelinin elbiselerini giyerek beklemeye başlamış. Bu sırada saraydan adamlar gelmiş. Kızı alıp saraya götürmüşler. Şehzade, ırmağın başında bıraktığı, ay parçası, güneş damlası, güzeller güzeli kızın yerine çirkin mi çirkin bir kız görünce çok şaşırılmış:

"Ne oldu sana böyle dünya güzeli?" diye sormuş.

Çirkin kız:

"Seni bekleye bekleye yoruldum, güneşten tenim yandı, açlıktan bir deri bir kemik kaldım. O yüzden bu hale düştüm." demiş.

Şehzade ne yapacağını şaşırdığı bir sırada, pencerenin önündeki ağaca ak bir güvercin konmuş ve:

"Ben turunç güzeliyim,

Kötü kalpli çirkin kız bana oyun elli

Hile ile hurda ile beni şehzademden elli.

Rüzgâr esli, yel savurdu

Şehzadem kötü kıza kaldı." diye yanık yanık ötmeye başlayınca, şehzade kulaklarına inanmamış.

Güvercinin sesine hayran kalan şehzade, her gün camın önüne gelip onu dinliyormuş. Sonunda dayanamayıp, adamlarına güvercini yakalatmış ve bir kafese koyup başucuna asmış.

Her gün güvercinin söylediklerini büyük bir zevkle dinleyen şehzade onun başından ayrılıyormuş.

Güvercinden kurtulmak isteyen kötü kalpli kız, bir gün:

"Ben çok hastayım ve iyileşmem için mutlaka güvercin eli yemem gerek." diye söylenmeye başlamış.

Bu durum karşısında ne yapacağını bilemeyen şehzade, kötü kalpli çirkin kıızı bir türlü bu isteğinden vazgeçirememiş. Çaresiz bu isteğini yerine getirmeye karar vermiş.

Güvercin kesilmiş ve hastalanmış gibi yapan çirkin kıza yedirilmiş. Sözde hasta kız, birden bire iyileşivermiş. Zavallı güvercinin kemikleri de bahçenin bir kaşesine gömülmüş. Günler sonra kemiklerin gömüldüğü yerden bir kavak ağacı bitmiş ve büyümüş.

Bu ağaç şehzadenin odasının tam karşısındaymış. Her rüzgâr esişinde kavaktan sesler çıkıyormuş:

"Ben ince uzun bir kavağım

Her gün şehzademe bakarım,

Çirkin kızın yaptığına

İçin için yanarım."

Kavak böyle deyip ağlarken, çirkin kum bir erkek çocuğu olmuş. Çocuk, doğar doğmaz, çirkin kız:

" Şu kavak ağacını kesin de çocuğa beşik yapın." demiş.

Şehzade, bu ağacı ve çıkardığı sesi çok sevi-yormuş ama çaresiz kabul etmiş ve kavak ağacı kesilip beşik yapılmış. Bu seferde beşik sallandıkça:

"Uyu kötü kalpli annenin oğlu uyu

Çirkin annen bana kazdı bir kuyu

Eğer şehzadem bunu öğrenirse

Çok kölü olacak çirkinin sonu."

Kötü kalpli, çirkin kız beşiği dışarı attırmış ve bir daha kullanmamış. Şehzade ise başına gelen bu olaylara üzüntüsünden sararıp solmuş. Bir şey yiyip içmez olmuş.

Şehzadeye yine bir hâl olduğunu anlayan padişah ve sultan ne yapacaklarını bilemeden kara kara düşünmeye başlamışlar.

Derken bir gün, şehzadeye, "İnşallah seni Üç Turunçların derdi tular da sararıp solarsın." diye intizar eden kadın çeşmeye yine suya gelmiş. Testisini doldurup evine dönerken, sarayın önünde bir tahta parçası bulmuş. Testisinin ağzına kapak yapmak için onu alıp evine götürmüş.

Meğer bu tahta, kesilen kavak ağacının bir parçasıymış. İhtiyar kadın, tahta parçasından testisine güzel bir kapak yapmış.

İhtiyar kadının iki de ineği varmış. Her sabah, namazdan sonra ineklerini alıp yayılmaya götürmüş. O, evden çıkar çıkmaz, (eslinin kapağı yerinden fırlar ve güzel bir kıza dönüşerek evi derler toplarmış. İhtiyar kadın gelesiye her işi yapıp yemeği hazırlarmış. Bütün işleri yapıp bitirince tekrar bir kapak olup testiye kapatırmış.

İhtiyar kadın bu olup bitenlere bir türlü anlam veremez, şaşır kalırmış. Bir gün dayanamayıp sormuş:

" İn misin cin misin? İler kimsen ortaya çık/" Ancak ne bir ses veren olmuş ne de onaya çıkan. Bunun üzerine neler olup bittiğini anlamak için ertesi gün, evden çıkar gibi yapıp bir köşeden evin içini izlemeye başlamış. Tam o sırada, kapak yerinden fırlamış ve dünya güzeli bir kız olup işleri yapmaya başlamış. Tam bu sırada kadın saklandığı yerden çıkıp kızı yakalamış ve:

" İn misin cin misin? Söyle bakalım sen kimsin?" diye sormuş.

Zavallı kız korku içinde cevap vermiş: " Ne inim ne cinim hanımanne. Ben senin gibi bir âdemoğluyum."

İhtiyar kadın;

" O zaman söyle bakalım bu halin ne?" Güzeller güzeli ki/:

"Ben büyülü bir kızdım. Şimdi büyüm bozuldu artık eskisi gibi lahla olamam, izin ver de senin yanında kalayım, her işini yaparım. Yeter ki, benden kimselere bahsetme." demiş.

İhtiyar kadın, kendisi için bulunma/ bir fırsat olan bu teklifi hemen kabul etmiş. O günden sonra ikisi birlikte mutlu ve hu/urly bir şekilde yaşamaya başlamışlar.

Onlar mutluluk içinde yaşarken biz, gelelim şehzadeye. Zavallı şehzade, güzel kızın hasretinden iyice hastalanıp yataklara düşmüş. Yemeden içmeden kesilmiş ve neredeyse bir deri bir kemik kalmış.

Sarayın hekimleri bir çare bulamayınca, ne yapacağını bilemeyen çaresiz padişah dört bir yana tellallar gönderip, herkesin bir tas yemek yapıp getirmesini emretmiş. Tek umudu oğlunun bunca yemek içinden birini beğenip yemesiymiş.

Ülkedeki herkes çeşit çeşit yemekler yapıp akın akın saraya gelirmiş. Şehzade ise değil yemek yemek yüzlerine bile bakmıyormuş. Bunu duyan güzeller güzeli kız:

Hanımanne, ben de bir çorba yapayım. Sen alıp şehzadeye götür. Belki bir faydası dokunur." Demiş.

Kızcağız özene bezene bir çorba yapmış ve şehzadenin suyun başında verdiği yüzüğü çıkarıp çorbanın içine atmış.

İhtiyar kadın, çorbayı aldığı gibi sarayın kapısına varmış ve şehzadeye çorbayı sunmuş. Ancak şehzade çorbadan da içmemiş. Bunun üzerine ihtiyar kadın:

"Oğlum, Üç Turunçların hatırına birkaç lokma aliver." deyince şehzade güzeller güzeli kızı düşünerek çorbayı içmiş. Bir de ne görsün? Kaşığına güzeller güzeline verdiği yüzük gelmiş. Hemen ihtiyar kadına çorbayı kimin yaptığını sormuş.

O da şehzadenin bu haline bir anlam veremeyerek:

" Kızım yaptı." diye cevap vermiş.

Şehzade, ihtiyar kadına her şeyi bir bir anlattırmış. Kızın başına gelenleri dinleyen şehzade, kötü kalpli ve çirkin kızı yakalatıp kırk katıra bağlamış ve katırları dağlara sürmüştü. Böylece kötü kalpli çirkin kız, yaptığı kötülüklerin cezasını çok feci bir şekilde can vererek ödemiş.

Şehzade hemen gidip güzeller güzeli kızı saraya getirmiş ve kırk gün kırk gece davullu, zurnalı eş benzeri görülmemiş bir düğünle evlenmiş.

Padişah ve sultan şehzadenin yine eski neşesine ve sağlığına kavuşmasına çok sevinmişler ve Turunç güzeline teşekkür etmişler.

Onlar ermiş muradına, darısı muradı olanın başına...

Harun DİLEK

22. İHTİYAR ÇİFTÇİ İLE ÜÇ OĞLU

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, deve tellal, eşek hamal, pire berber, karınca dülger iken, eski hamamın tası yok, peştamalin ortası yok. Falan filan karıncayı nallayıp sırtına palan vurun, duydun mu sen hiç böyle yalan? O yalan bu yalan, fili yuttu

bir yılan. Heybenin gözünden camız yavrusu düştü, eşeğe binip deveyi kucağına alan ağalar söyleyin bakalım bu da mı yalan?

Yalanı yuhalayalım, masalı dinleyelim.

Ülkenin birinde, ihtiyar bir çiftçi yaşarmış. Bu çiftçinin gözü gibi baktığı üç oğlu varmış. Çiftçi ve üç oğlu, yıllarca, küçük tarlalarına ektikleri darıların bir kısmını kışın yiyecek yapmak için kendilerine saklar geri kalanı da satıp başka ihtiyaçlarını karşılar, böylece gelip geçerlermiş.

İhtiyar çiftçi, tarlasında çalışmaktan büyük bir zevk almış. Diğer köylüler, evlerinde yatıp dinlenirken o. durup dinlenmeden tarlasında çalışmış. Onun en büyük zevki, baharda darıların boy verip, püsküllerinin çıkışını seyretmek olurmuş.

O vakit, tarlanın kenarındaki ağacın gölgesine oturur, nazlı nazlı salınan darıların çıkardığı sesi dinlermiş. İhtiyar adanı, darılara bir zarar gelmesin diye Unlanın içindeki bütün otları tek tek temizlermiş.

Yaz geldiğinde, darılar kurutmuş. İhtiyar çiftçi de tek tek, elleri ile koçanları loplar, tanelerini ayıklar. Büyük bir dikkatle ayıkladığı darıları harallara doldurup evine götürürmüş. Bütün kış çalışmasının ödülü de, darı unundan yaptıkları ekmeler olurmuş.

İhtiyar çiftçi böyle çalışıp dururken oğulları ne yaparmış peki? Çocuklarının üçü de birbirinden antikaymış.

Çalışkan çiftçinin en büyük oğlu çok tembelmiş. Hiçbir işe yanaşmaz, bütün gününü miskin miskin yatarak geçirilmiş.

Ortanca oğlu ise, kendini çok beğenir, kimseyi kendine denk tutmaz, herkese tepeden bakar ve hiçbir işin ucundan tutmazmış.

Küçük oğlu ise, çok utangaçmış. Kimseyle konuşamaz, biriyle göz göze geleceğim diye ödü koparmış.

Ama bu tembel delikanlıların ortak bir özellikleri varmış: Üçü de darı unundan yapılan ekmeğe baydormuş.

İhtiyar adam, ne birbirine ne de kendisine hiç benzemeyen ve suya sabuna dokunmayan üç oğlundan hiç memnun değilmış. Oğullarının böyle tembel olmalarına çok ama çok üzölüyormuş.

Zavallı adamı üzen bir şey daha varmış. O da kaç zamandır tarlasına dadanan hırsızmış. Bu hırsız kimse, tarladaki en taze darıları seçip yiyip gidiyormuş.

Günlerden bir gün, üç oğlunu da yanına çağırırnış ve onlara şöyle demiş:

"Benim canım ciğerim oğullarım, bunca yıldır tarlamızı eklim, kaldırdım. Bütün işleri bir başıma yaptım. Ben tarlayı ekip biçerken bana hiç yardım etmediniz. Ben çalışırken sizler yattınız. Bugüne kadar da size tek bir laf etmedim. Ancak, gördüğünüz gibi artık ben çok yaşlandım. Değil tarlada çalışmak, nefes almak bile beni yoruyor. Çalışacak gücüm kalmadı. Artık işlerin ucundan tutup babanıza yardım etmeniz gerekiyor. Sizin haberiniz yok ama darılara bir hırsız dadandı. El emeği, alın terim ile yetiştirdiğim darıların en tazelerini seçip yiyor. Bu da beni çok üzüyor. İcini/den hanginiz tarlaya dadanan bu hırsızı yakalarsa bütün tarlayı ona bırakacağım."

Yaşlı adamın bu sözlerini duyan delikanlıların gözlerinin içi parlamış. Eee... Avanta tarlayı kim almak istemez ki?

Büyük oğlu tembelliğini unutarak: "Sen hiç merak etme, babacığım. Tarlaya dadanan hırsızı kendi ellerimle tutup sana getireceğim." demiş.

O güne kadar, kendinden başkasını beğenip de kolay kolay konuşmayan ortanca oğlu hemen söze girmiş:

"Hiç merak edip de kendini üzme babacığım. O hırsızın cezasını kendi ellerimle vereceğim." demiş. Küçük oğlu da başını önüne eğmiş, utana sıkıla birkaç kelime konuşmuş;

"Hırsızı onlar değil, ancak ben yakalayabilirim, babacığım."

Darılar geceleri yok olduğu için gece olunca tarlayı beklemeye karar vermişler. Hırsızı yakalama işini önce büyük oğul almış.

Akşam karanlığı basınca giyinmiş, kuşanmış, tüfeğini de om/una asmış doğruca tarlanın yolunu tutmuş. Büyük oğlan tarlanın yolunu tutmuş tutmasına ama

uykusundan ne yaptığını, nereye gittiğini de pek bilmiyormuş. İyi kötü sonunda darı tarlasının yanındaki su kuyusunun başına varmış. Kendi kendine:

"Aman Allah'ım çok yoruldum. Şurada birazcık kestirip dinleneyim." demiş ve çayırıların üzerine yatıp uyumuş.

Bir vakit sonra, varaklayan bir kurbağa sesiyle uyanmış. Gözlerini açtığında kocaman bir kurbağa başucunda duruyormuş ve ihtiyar adamın büyük oğluna şöyle demiş:

"Biliyorum, sen darılara dadanan hırsızı yakalamaya gidiyorsun. Ne olursun beni de yanında götür. Hırsızı yakalamana yardım ederim."

Delikanlı kurbağanın bu sözlerine gülerek karşılık vermiş:

"Yahu, kimse değil de sen mi bana yardım edeceksin? Şu halinle senin kendine faydan yok ki, bana olsun. Hem çirkin hem de küçücüksün. En iyisi seni olman gereken yere göndereyim." demiş ve elindeki değnekle kurbağayı kuyuya almış. Sonra da güle güle tarlaya doğru yürümeye başlamış.

Tarlaya vardığında çoktan gece yansı olmuş. Hemen kuytu bir yere saklanarak başlamış hırsızı beklemeye. Ama bir vakit sonra yine uykusu gelmiş. Delikanlı uyumamak için ne kadar direndiyse de başaramamış ve tekrar uykuya dalmış.

Delikanlı uyandığında gözlerine inanamamış. Çünkü çoktan sabah olmuş, ortalık aydınlanmış. Kalmış ve hemen darıların arasında dolaşmış. Maalesef, hırsız yine gelmiş ve darıları yiyip gitmiş.

Canı sıkılan delikanlı, uyuduğuna uyuyacağına pişman olmuş. Kendi kendine:

"Ben bahama ne diyeceğim şimdi. Hangi yüzle karşısına çıkacağım. " Diye söylenmiş ama eve dönmekten başka çaresi yokmuş.

Eve döndüğü zaman olanı biteni babasına anlatmış ve:

"Babacığın, çok üzgünüm, sana söz vermeme rağmen tarlayı koruyamadım, maalesef hırsızı yakalayamadım." demiş.

Hırsızı büyük oğlan yakalayamayınca sıra da ortanca oğlana gelmiş. Ertesi gece tarlayı o bekleyecekmiş.

Akşam olup yemek yendikten sonra, ortanca oğlan giyinmiş, kuşanmış, tüfeğini eline alıp darı tarlasının yolunu tutmuş. O da ağabeyi gibi tarlanın yakınındaki kuyunun yanında durmuş. Çok susadığı için kuyudan biraz su içmek istemiş. Tanı kuyunun başına vardığında ağabeyinin duyduğu kurbağanın sesini duymuş:

"Biliyorum sen de darılara dadanan hırsızı yakalamaya gidiyorsun. Ne olursun beni de götür. Hırsızı yakalamana yardım ederim." demiş kurbağa.

Kendini beğenmiş delikanlı, kurbağayı küçümsemiş:

" Şu çirkin sesinle, nihai" şeklinle, küçücük boyunla hırsızı yakalamama nasıl yardım edeceksin? Hadi git başımdan. Bir de seninle mi uğraşacağımı?" diyerek kurbağaya basmış tekmeyle.

Kurbağa kuyunun içine düşmüş, delikanlı da yoluna devam etmiş.

İhtiyar çiftçinin ortanca oğlu, tarlaya vardığında kuytu bir yer bulup saklanmış. Tüfeğini doldurmuş ve hırsızı beklemeye başlamış. Bu sırada ayın şavkı her yeri aydınlatıyormuş.

Epey bekleyen delikanlı, bir kuşun kanat sesiyle irkilmiş. Başını kaldırıp baktığında kocaman bir kuşun tarlanın üzerinde uçtuğunu görmüş. Tüfeğini omzuna yerleştirip nişan almış ve tetiğe basmış.

Kuş tarlanın ortasına düşer gibi olunca, delikanlı koşmuş ama birkaç tüyden başka bir şey görememiş. Kuşun kaçıp gittiğini anlamış. Yere saçılan tüyleri toplayıp cebine koymuş ve saklandığı yere geri dönmüş. Sabaha kadar gözünü bile kırpmadan hırsızın gelmesini beklemiş ama ne gelen olmuş ne de giden!

Sabah olunca, tüfeğini omzuna asan delikanlı, evin yolunu tutmuş. Eve vardığında olanları anlatıp cebindeki tüyleri göstermiş. Önce onun hırsızı yakaladığını sanmışlar ancak, kendini beğenmiş delikanlı:

"Maalesef, ben de yakalayamadım. Tarlaya dadanan hırsızın büyük bir kuş olduğunu gördüm ama yakalayamadım. Oysa çok iyi nişan almıştım. Yani onu kesinlikle vurduğum ancak sadece birkaç tüyünü düşürebildim." diyerek boynunu bükmüş.

Böylece tarlaya dadanan hırsız beklemesi sırasında küçük oğlana gelmiş. Ağabeyleri:

"Boşuna heveslenme. Bizim başaramadığımız bir işi sen asla başaramazsın." diyerek onu vazgeçirmeye çalışmışlar.

İhtiyar çiftçinin küçük oğlu utanıp sıkılıyor-muş ama gitmekte de kararlıymış. Küçük oğul:

"Göreceksiniz ki, tarlaya dadanan hırsız ben yakalayacağım." demiş ve tartışmayı bitirmiş.

Akşam olunca, küçük kardeş de giyinmiş, kuşanmış, tüfeğini omzuna vurmuş, tarlanın yolunu tutmuş. O da yol üstündeki kuyunun başına varmış. Kuyunun başına oturup biraz dinlenmek islemiştir. Bu sırada ağabeylerine de görünen kurbağa yine ortaya çıkmıştır:

"Senden öncekiler benimle alay ettiler, bana çok kötü davrandılar. Biliyorum, sen de onlar gibi darılara dadanan hırsız yakalamaya gidiyorsun. Ne olursun beni de götür. Hırsız yakalarken sana yardım ederim." demiş.

İhtiyarın küçük oğlu birden bire çıkan hu kurbağanın teklifini kabul etmiştir:

"Madem çok istiyorsun, öyleyse benimle gelebilirsin. Ne kaybederim ki?" diyerek kurbağanın kendisiyle gelmesine izin vermiştir.

Bu cevaba çok sevinen kurbağa, hoplaya zıplaya kuyunun kenarında oturan delikanlının yanına çıkmıştır. Alçak bir sesle:

"Şimdi şu kuyunun içine hak ve bir dilekte bulun. Kısa zamanda dileğin yerine gelecek." diye fısıldamıştır.

Delikanlı kurbağanın dediği gibi kuyunun içine bakmış ve;

'Darılara dadanan hırsız yakalamayı ve aydınlık, güzel bir eve sahip olmayı dilemiştir.

Sonra da o önde, kurbağa arkada birlikte tarlaya varmışlar.

Tarlaya varınca bir kenara geçip saklanmışlar. Sessizce hırsızın gelmesini beklemeye başlamışlar. Uzunca bir süre geçtikten sonra, onlar da bir kanat sesiyle irkilmiş. Başlarını kaldırıp baktıklarında kocaman bir kuşun darıların üzerinde uçmakta olduğunu görmüşler.

Kuş, tarlanın ü/erinde birkaç tur attıktan sonra, darının birinin ü/erine konmuş. Başlamış, koçandaki darıları didikleyerek mideye indirmeye. Kuşun tüyleri ayın şavkında pırıl pırıl parlıyormuş.

İhtiyarın küçük oğlu tam tüfeği doğrultup ateş edeceği sırada, kurbağa:

"Sakın ateş etme. Sakın ateş etme!" diyerek zıplamaya başlamış.

Bir şey anlamayan delikanlı küçük kurbağaya sormuş:

"Yahu, niye ateş etmeyecekmişim? "

Kurbağa cevap vermiş:

"O gördüğün bir kuş değil, aslında güzeller güzeli bir kızdır."

Kurbağa ile delikanlının konuşmalarını duyan parlak tüylü kuş, birden havalanmış. Bir taraftan uçuyor bir taraftan da şarkılar söylüyormuş.

Çiftçinin küçük oğlu çok şaşırmış:

"Demek bizim darıları yiyen hu sihirli kusmuş şey yani kızmış."

Bu arada kuşun şarkısı bilmiş ve hu seter de kurbağa başlamış şarkı söylemeye. Parlak tüylü kuş, kurbağa şarkı söyledikçe, tüylerini koparıp koparıp atıyormuş.

Tüyler tükenince, güzeller güzeli bir kız olarak kurbağa ile delikanlının ilerisine inmiş. O kadar güzelmiş ki, sanki peri masallarından fırlamış gibi duruyormuş.

İhtiyarın küçük oğlu, kızın bu güzelliği karşısında, küçük dilini yutacaktı. Küçük kurbağanın:

" Vırak... Vırak! Şaşkınlığını bırak. Aklını başına al da şu kızı kaçırma/' demesiyle kendine gelmiş.

Memem kızın yanına gitmiş ve onun ellerinden tutmuş. Bu arada da sabah olmaya başlamış. Delikanlı, güzeller güzeli kızı ve kurbağayı da yanına alarak eve dönmeye başlamış.

Delikanlı eve döndüğünde gözlerine inanmamış. Karşısında kocaman pencereleri olan çok güzel bir ev duruyormuş. Eski küçük kulübenin yerlerinde yeller esiyormuş. Yeni evi çok ama çok güzelmiş, Bahçesinde her türden meyve ağacı varmış.

Heyecandan donup kalan delikanlının imdadına yine küçük kurbağa yetişmiş ve:

"Ne şaşıyorsun? Kuyunun hasında güzel ve aydınlık bir ev dilememiş miydin? İşle dileğin gerçek oldu." demiş.

Delikanlı eve varıp babasını ve kardeşlerini uyandırınca, onlar da gördüklerine inanmamışlar. İhtiyarın küçük oğlu başından geçenleri bir bir anlatmaya başlamış. Küçük kardeşleri anlattıkça ağabeyleri pişmanlıktan ne yapacaklarını şaşırmışlar ama artık iş işten geçmiş ve yapacak hiçbir şey yokmuş. Kaderlerine razı olup bir kenarda miskin miskin oturmuşlar.

İhtiyar çiftçi ise:

"Sevgili oğlum, ben de sözümde durarak tarlayı sana veriyorum, artık senindir." demiş.

Memem ertesi gün düğün hazırlıklarına başlamışlar. Güzeller Rizeli sihirli kızla ihtiyar çiftçinin küçük oğlu dillere destan bir düğünle evlenmişler ve yeni evlerine yerleşmişler.

Peki, küçük kurbağaya ne mi olmuş? O da bahçedeki billur havuzda rahat rahat yaşamına devam etmiş.

İhtiyar çiftçinin küçük oğlu ise, evin yönelimini eline almış. Önce ağabeylerini evlendirip baş göz etmiş. Sonra da tarlayı ekip biçmeye başlamış.

Babası ve karısıyla mutlu ve huzurlu bir ömür sürmüş.

Masal da burada bitmiş.

Hayriye YAMAN

23. HAZİNE GÖLÜ

Bir varmış, bir yokmuş. Allah'ın kulu çokmuş. Zaman zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde..

Üşüdüm üşüdüm

Daldan elma düşürdüm

Elmamı yediler

Bana cüce dediler

Cücelikten çıktım

Ahlama gittim

Çorbası tasla

Püskülü mavi

İnadı kavi

Gel çık, bal çık

Ben çık..

Bir zamanlar, bir köyde, bir bey varmış. Bir köyde yaşarmış ama kırk iane köy onunmuş Zenginliğinin, servetinin sınırı belli değilmiş.

Kırk bir bin küsur koyunu varmış. Çobanlarının sayısı öyle çokmuş ki... U/ak memleketlere et, yün salarmış. Kısacası kral gibi bir beymiş.

Bir zalim, bir zalimmiş ki, en uzak köylerdeki insanlar bile adını sanını işittiklerinde hazır ola geçerlermiş, korkularından. Kocaman bir al çiftliği de varmış.

Zalim Bey, diye ün yapmış. Çocuğu hiç olmazmış. Bir kaç karı ile evlenmiş, yine olmamış. Kızmış ilk karısı hariç, hepsini boşamış.

Deniz, koyun çok aşağılarındaymış. İşte buradan gönderilmiş malları başka memleketlere, yelkenlilerle.

Hazinelere ve alımları için üç katlı bir mermer konak yaptırtmış. Bu konağı, en keskin nişancılardan tam kırk bir adam yerleştirmiş. Nişancılar, hava uçan kuşları, yerde sürünen karıncaları bile bir ok atışıyla öldürürlermiş.

Adam servete doymak bilmezmiş. Dünyaya sahip olsa ayı, güneşi istermiş. On binlerce koyunundan kazanlar dolusu süt sağdırmış ama hiç kimseye, bir damla vermezmiş.

Bu kadar sütü nasıl değerlendireceğini düşünmüş. Bulmuş da biriken sütü denize indirip oradan ihraç edecekmiş.

Köyü ile denizin arasında lam üç günlük yaya yolu varmış. Bu kadar süiti öyle her gün alla, eşekle, denize indirmek pek değil, hiç mümkün değilmiş. Buna da bir çözüm yolu bulmuş.

Köyden denize kadar bir ağaç oluk yapmayı düşünerek hemen işe başlamış. Yüzlerce insana emir vererek, birkaç ormanı kestirmiş. Bu ağaçları birbirine ekleyerek denize kadar döşemiş ve tabii içini de oyarak oluk haline gelirmiş.

Arlık, süt boşa dökülmüyormuş, yabancı memleketlere gönderip çok para kazanıyormuş.

Köylerde insanların elindeki üçer beşer koyunu bile göz dikip el koymuş. Karşı geleni, cellatlarına teslim eder, işini bitirirmiş..

Gel zaman git zaman, yaşı yetmişe vurduğu an, ölüm korkusu doldurmuş içini. Onca servetinden ayrılmak istemiyormuş. Çok zeki ve kurnaz bir akıl hocası varmış. İşte bu adama sormuş:

"Azrail'e bol para versem, mermerden, yakuttan, elmastan saraylar yaptırsam, acaba beni bağışlar mı?"

Danışman:

"İyi ama demiş Azrail'i göremeyiz ki."

Tepesi atmış Zalim Bey'in:

"Ben anlamam, ne yap yap, bir yolunu bul. Kandır, yalvar, aracı koy! Ne bileyim yahu, bir şeyler üret. Eğer, bunu başarırısan, alımlara boğarım seni, ama eğer beceremesen, yılanlı kuyuya atarım seni, unutma!

Korkusundan titremiş Danışman. Mecburen, uydurmada olsa bir şeyler yapmaya karar vermiş.

Gecelerin birinde içini ölüm korkusu saran Zalim Bey, deli tavuk gibi dönüp dururmuş:

"Aaah, ah Ölüm Meleği! Neredesin? Bağışla canımı, ödeyeyim bunun karşılığım."

Tam bu efsane, çok derinden gelen bir insan sesi doldurmuş odayı:

"Ey insanoğlu! Ölüm Meleğiyim ben. Ölmemen için, vermen gerek!"

Hıçkırıklarla yalvarmış Zalim Hey:

"Bunu bana açıklar mısın ey Melek? Bağışla canımı, ödeyeyim fiyatını. Kurtar beni bu beladan! Ah hazinelerim, ah koyunlarını, ah alımlarım! Aaah, ah!.."

Ses:

"Bütün malımı fakir fukaraya dağıtacaksın... Hayatını sürdürmeye yetecek kadar, az bir şey bırakacaksın kendine... Yoksa..'

"Bütün hazinelerimi halka dağıtmamı mı istiyorsun!.' Fakir olarak yaşamak ta, benim için bir çeşit ölümdür."

Ses, yine derinden gelmiş:

"Galiba, anlamak istemiyorsun! Öyleyse, sen bilirsin."

Ses, böyle demiş ve kesilmiş.

Danışman, o esnada Bey'in odasına girmiş:

"Ne oldu beyim galiba hastasın. Memen hekimleri çağırayım mı?"

Zalim Bey'in öfkesi üslündeymiş:

"Ne hekimi, ne tabibi be hey ukala adam!" diye bağırmış. "Melek geldi, melek. Malının hepsini insanlara dağıtacaksın." diye emir verdi.

Zalim Bey'in korkusunu fırsat bilmiş Danışman:

"İyi ya işte, demiş, daha ne istiyorsun? Kurtuluşun için sana yol göstermiş."

Terlere boğulan Bey ürkek ürkek konuşmuş tekrar:

"Ya demiş, canımı alırsa, bütün malımı dağıttım halde ya sözünde durmazsa . Kaldı ki, parasız, malsız yaşamının benim için ölümden farkı ne?"

Danışman, taşı gediğine koymuş:

"Yapacağın başka ne var? Bu, senin için en kestirme yol."

Bu geceden sonra, ölüm korkusu ile yanıp kavrulan Zalim Bey, karısını yanına çağırır:

"Ben yakında Öleceğim. Melek, bütün malımı insanlara dağıtmamı söyledi. Bunu, asla yapamam. Hazinelemlerimi ne yapayım? Nereye saklayayım. Ben Ölünce, hepsi sana kalsın, hiç kimse ulamasın.

Şöyle bir düşünmüş karısı:

"Buldum bile ne yapacağımızı. Tüm altınları. Hizbe Gölü'ne gömelim. Gölün suyunu başka tarafa saptıralım, altınları gömdükten sonra, tekrar bağlayalım suyu."

Karısının bu görüşüne bayılmış adam. O gece, rahat bir uyku uyumuş.

Gölü kurutmak için çok uzaklardan işçiler getirtmiş. Köydü kimsenin bilmemesi için bunu yabancılarla yapmaya kara vermiş. Gölün suyunu, gecenin birinde saptırmış başka yere ve alımlarının tamamını gölün altını kuyu gibi kazdırarak içine gömmüş. Tam on deve yükü altınmış bu. Kendisi, karısı ve Danışmanı bilirmiş bir tek.

O akşam Bey, odasında iken yine bir ses irkilmiş: "Aptal adam! Kimi kandırıyorsun? Hiç ben kanar mıyım? Yakında cezayı çekeceksin. Onca garibin hakkını yedin. Allah'ın gazabım üstüne çektin!" Kesilivermiş bir anda ses.

Bey deli olmuş, hırsından küplere binmiş. Çağırır Danışmanını, anlatmış korkular, hezeyanlar içinde yaşadıklarını.

"Bey, hey elimizden ne gelir? Bu Melek, affetmez. Çünkü O, verilen emre karşı gelmez, gelemmez." demiş danışman.

Yalvarmış Bey:

"Ne yapayım! Bana ondan haber ver."

"Altınların tamamını çıkartıp insanlara dağıtacaksın, başka çaren yok. Sonra bakarız gerisine."

O kadar sinirlenmiş ki Bey:

Eğer demiş bana, bir daha böyle bir şey söylersen, seni cellâtlarıma bırakmam, kendi ellerimle boğarım.

Danışman, "Peki biraz daha düşüneyim" diyerek çıkmış.

O gece, uyumak ne, bir saniye bile duramamış Bey, yerinde. Sersem koyunlar gibi debelenip durmuş odasında.

Sabaha karşı yine aynı sesi duymuş:

"Ey malı ile övünen adam! Bir daha Danışmanıma külü bir şey söylersen, acımam, canını çeker alırım, bilmiş olasin.

Kendi kendine homurdanmış adam yine:

"Ölürüm de kimseye zırnık koklatmam."

Gün doğmadan karısını uyandırmış:

"Ben demiş, akşama, sabaha öleceğim. Ölüm Meleği yine dün gece gelip lehdit elli. Canıma acımıyorum artık, yeter ki, altınlarıma bir şey olmasın!"

Tamam demiş karısı, İçin rahat olsun! Altınların için gözün açık gitmesin!"

Çok geçmemiş ve Zalim Bey ölmüş.

Danışman, yaptığı çok güzel Melek sesi taklitleriyle, canını kurtarmayı bilmiş.

Bey'in karısı sık sık Hizbe Gölü'ne iner, altınların yerinde olup olmadığını kontrol edermiş.

Bir keresinde, yine bu gole inmiş, ama artık oraların tekin olmadığını görmüş. Çünkü oraya indiği sırada, etraftan taş yağmuruna tutulmuş, ama taşın nereden geldiğini ve kimlerin taş attığını asla anlayamamış. Nasıl kaçacağını şaşırmış. Bir daha gitmiş, bu sefer, iki taş sırtına isabet etmiş. Korkarak kaçmış, hiç kimseye, hiçbir şey söylememiş tabii.

Cesaret ya bu. Hizbe Gölü'ne bir kere daha inmiş, inmesiyle birlikte kafasına yediği taşlarla yaralanmış, gözleri kan çanağına dönmüş. O gece hiç uyuyamamış, bakmış ki olmayacak, Danışman'ı çağırıp, olanı biteni anlatmış.

Aslında, hak hukuk tanıyan adamın biriymiş Danışman ama bir kere paçayı kaptırmış Zalim Bey "e ve bir daha kurtaramamış paçasını. Ben ölünce, kurtulmuş işte.

Taşlamayla ilgili olarak kadına şunları söylemiş:

"Sakin ola, bir daha Hizbe Gölü'ne inme! Cinler seni öldürürler. Çünkü orası arlık sahipli. Yani cinlerin elinde. Yoksa ölün çıkar.

Kadın korkmasına korkmuş ama dinlememiş bu sözleri:

"Hadi oradan demiş, çocuk muyum ben? Ne cini, perisi? Masal bu dediklerin masal!" diyerek Danışmanı kovmuş.

Kadın, işinin ehli on nişancı bulmuş:

"Bundan sonra her akşam beşer kişi olarak sırayla Hizbe Gölü'nü bekleyeceksiniz yevmiyeni? beş kat olarak verilecektir." demiş.

Hemen birer kese allını da dağılmış.

Nişancılar, daha göle inmeden taş yağmuruna tutulmuşlar. Hepsi de olmuş.

Kadın, bu seter yirmi kişi tutmuş, onların da sonu aynı olmuş.

Bundan sonra. Hizbe Gölü'nün adını bile anmamış, Beyin karısı.

Danışman, göldeki altınları çıkartıp fakirlere dağıtmak için koyulmuş. Cinlerle bir anlaşma yolu bulmuş. Servetin bir kısmı cinlerin bir kısma danışmanın olacaktı.

On deve yükü allın çıkarılmış. Yedi devesi danışmanın, üç devesi cinlerin olmuş.

Saptırdıkları suyu, tekrar göle bırakmamışlar. Yani kocaman göl çıplak olarak kalmış.

Gel zaman git zaman, Bey'in karısı göle inmiş. Bir de ne görsün?

Göl kurumuş, hazine alınmış. Kadın oracıkla kahrından ölmüş. Altın küplerin daha önceden gömülü olduğu büyük çukura yuvarlanmış cesedi.

Kadını armaya çıkanlar ölüsü ile karşılaşmışlar. Bundan sonra, danışman, bütün altınları, uzak, yakın tüm köylerdeki fakir fukara insanlara dağıtmış. Böylece köylüler, ırgatlıktan ve sömürülmekten kurtulmuşlar...

Onlar ermiş muradına, darısı garibanların başına...

Nevin KADİR

24. İPLİKÇİNİN KIZLARI

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, deve tellal, eşek hamal, pire berber, karınca dülger iken; eski hamamın tası, peştamalin Oltası yokmuş ama bir iplikçi kadının üç kızı varmış. Yaşlı kadın, kızlarıyla beraber iplik eğirip pazarda satarmış ve kazandığı parayla da geçimlerini sağlamış. Yine bir gün pazardayken, tellalın bangır bangır sesi duyulmuş:

"Hakanımızın emridir, bu gece kimse kandillerini yakmayacak." demiş.

İplikçi kadın bunu duyunca çok üzölmüş, çünkü onlar gece ip eğirmezlerse ertesi gün satacak bir şeyleri olmayacağından aç kalırlarmış. Bu yüzden gece kandili yakıp yün eğirmeleri gerekiyormuş.

O gece iplikçi ve kızları yine kandili yakıp yün eğirmeye başlamışlar. Kızlar, bir yandan yün eğilirken bir yandan da sohbet ediyorlarmış. Hepsi sırasıyla hayallerini anlatıyormuş.

En büyük kız:

"Keşke sarayın aşçısıyla evlensem. Ne güzel her gün bin bir çeşit yemek yerdim ve hiç aç kalmazdım." demiş.

Ortanca kız:

"Ben de keşke bir fırıncıyla evlensem. Ne güzel her gün ekmek yapar ve ben de yerdim. Böylece hiç aç kalmazdım." demiş.

En küçük kız:

"Benim en büyük hayalim. Hakanın karısı olup ona alnı yıldızlı bir kız ve bir oğlan çocuk vermek." demiş.

Hakan da o sırada emirlerinin yerine getirilip getirilmediğini öğrenmek için dolaşıyormuş. İplikçi kadının kandilinin yandığını görünce evlerinin yanına gelmiş ve kızların konuşmalarını dinlemiş.

Ertesi gün iplikçi ve kızlarını çağırarak onların dileklerini gerçekleştirmiş. Hn büyük kızı, sarayının aşçısıyla; ortanca kızı da fırıncıyla evlendirmiş ve en küçük kızla da kendisi evlenmiş. Kırk gün kırk gece düğün yapıp fakir fukaraya yemek vermiş. Karısının adı Ece imiş. İplikçi ve kızları arlık çok mutlu bir hayat sürüyorlarmış.

Aradan geçen haftalardan ve aylardan sonra Ece, iki/ çocuğa hamile kalmış. Ancak, Hakanın kz kardeşi Ece'yi hiç sevmiyormuş. Hakanın karısına duyduğu büyük sevgiyi çok kıskanıyormuş. Her fırsatta Ece'yi karalamaya çalışıyormuş. Derken, günler geçmiş ve Ece'nin doğum vakti gelmiş çatmış. Ece nur lopu gibi iki evlat dünyaya getirmiş ama Hakanın kötü kalpli kardeşi çocukları kaçırıp yerlerine iki köpek koymuş. Daha yeni doğmuş bebekler de hiç acımadan bir sepetin içine koyup ırmağa bırakmış. Sonra saraya dönüp, Hakanı karısının iki köpek doğurduğuna inandırmış. Bunun üzerine Hakan bir daha Ece'yi görmek istememiş. Herkes Ece'nin lanetli olduğunu düşünüp onun yüzüne tükürüyorlarmış.

Derken biz verelim haberi çocuklardan. Çocuklar sepetin içinde ırmağın akıntısına kapılmış gidiyorken, bir balıkçı onları fark etmiş. Hemen sandalıyla varıp çocukları kıyıya çıkarmış. İki masum yavrunun alnındaki yıldızı görür görmez bunların ancak Hakanın çocukları olabileceğini anlamış. Ancak, çocukların başına bir iş

gelmesin diye bundan kimseye bahsetmemiş ve çocukları da alıp evine dönmüş. Balıkçı ve karısı bu iki yavruyu çok sevmişler ve onlara çok iyi bakmışlar.

Aradan uzun bir zaman geçmiş ve artık bu olay unutulmaya başlamış. Ortalığın sakinleştiğini güren balıkçı, Hakana gidip bütün olup biteni ve çocukları nasıl bulduğunu anlatmış. Hakan balıkçının söylediklerine pek inanmamış ve bunların doğru olup olmadığını öğrenmek için çocukları getirmesini söylemiş.

Hakan:

"Eğer çocuklar da Ece'nin yüzüne tükürürse söylediklerin doğru değil demektir. Hiçbir çocuk annesinin yüzüne tüküremez. Bana yalan söylediğini gördüğüm an ölümün ellerimden olur." demiş.

Balıkçı gidip çocukları saraya gelirmiş ve çocuklar sarayın kapısından girer girmez başlamışlar ağlamaya. Annelerini görür görmez ise ağlamaları daha da artmış. Zavallı kadın, çocuklarını kucağına alınca iki yavru hemen ağıdı kesmiş. Hakan da onların kendi çocuğu olduğunu ve Ece'nin hiçbir günahı olmadığını anlamış. Kardeşinin yaptıklarını öğrenip onu zindana attırmış. Kendi çocuklarını kurtaran ve bakan balıkçı ile karısını da -sarayına aldırarak rahat bir ömür sürmelerini sağlamış. Suçsuz karısı Ece'den af dileyip uzun ve mutlu bir ömür sürmüşler.

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine...

Hatiee YILDIZ

25. TEMBEL KIZIN ŞANSI

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde, ülkenin birinde, insanlar ketenleri eğirerek iplik haline getirir ve bu iplikleri de dokuyarak giyeceklerini bunlardan yaparlarmış.

İşte bu ülkede, iplikçi bir kadınla üç kızı yaşarmış. Kadın geçimini kızlarıyla beraber dokuyup sattığı ketenlerden sağlarmış, İki kız annesiyle birlikte ip eğirirken küçük kız hiç bu işe yanaşmaz tembel tembel otururmuş. Annesi ne yaptıysa kıza bu işi

öğretememiş. Çünkü küçük kızı iş yapmayı hiç sevmezmiş ve akşama kadar boş boş otururmuş.

En sonunda, zavallı kadın bir gün çileden çıkmış ve kızına bir tokat atmış. Küçük kız, bu acıyla öyle bir ağlamaya başlamış ki, o sırada sokaktan geçmekle olan padişahın kansı duymuş. Sultan hemen sesin geldiği eve giderek iplikçi kadına, kızının neden ağladığını sormuş.

Anne de kızının tembelliğinin ortaya çıkmaması için sultana yalan söylemiş.

"Sultanım, kızıma keten eğirme işini bir türlü bıraktıramıyorum. Sabah akşam keten eğiliyor başka hiçbir iş yapmak istemiyor. Fakat ben gayet fakir bir kadını. Kızıma sürekli keten alamıyorum. O da kelen eğiremediği zaman, böyle hüngür hüngür ağlıyor." demiş.

Sultan, kızın bu durumunu öğrenince çok mutlu olmuş. Çünkü sultam, hiçbir şey bir çıkırık sesi kadar mutlu edemezmiş. Yaşlı kadına dönüp:

"Kızının benimle gelmesine izin verirsen ona eğirmesi için islediği kadar keten veririm. Kızın islediği kadar keten eğirebilir." demiş.

Zavallı kadın bunu duyduğuna çok memnun olmuş ama bir yandan da söylediği yalanın ortaya çıkmasından çok korkuyormuş. Yine de kızının sultanın yanında rahat edeceğini düşünerek gitmesi için izin vermiş.

Hemen hazırlanan genç kız, sultanla beraber saraya gitmiş. Sultan genç kıza içi ketenle dolu üç oda göstermiş ve:

"Bunlar ülkenin en iyi ketenleridir. Eğer bunları üç gün içinde eğirip bitirirsen seni büyük oğlumla evlendireceğim. Fakir bir aile olman benim için Önemli değil. Çünkü senin gibi çalışkan bir kız, alımlardan çok daha değerlidir." demiş ve kızı keten yığınlarıyla yalnız bırakmış.

Genç kız, üç oda dolusu kelenle baş başa kalınca ne yapacağını bilememiş ve:

"Ben her gün gece yansına kadar hiç kalkmadan keten eğirsem bile. bunca keteni, ancak on yılda bitirebilirim." diye düşünüp başlamış ağlamaya. Hiçbir umudu olmadığı için akşama kadar yatıp uyumuş. Üç gün boyunca parmağını bile oynatmamış.

İşlerin nasıl gittiğini merak eden sultan, genç kızın odasına geldiğinde bir de ne görsün? Ketenler hâlâ yığın halinde duruyormuş, Kızın hiç kelen eğirmediğini görünce çok şaşırmış. Genç kız, kendini affettirmek için:

"Sultanım, evimden ayrılmak beni çok üzdü. Daha önce hiç ailemden ayrı kalmamıştım. Bu yüzden canını hiçbir şey yapmak istemiyor." demiş.

Sultan, genç kızın bu haline çok üzölmüş ve gidip ailesini görmesi için izin vermiş. Dönünce de işe başlamasını istemiş.

Sultan gidince kız tekrar yalnız kalmış ve pencerenin önünde kara kara düşünmeye başlamış. Bu sırada dışarıdan geçen üç kadın görmüş. Bu kadınlar çok garip görünüyormuş. Birinin ayağı çok geniş ve yassıymış. Diğer kadının alı dudağı neredeyse alt çenesine degecek kadar sarkıyormuş. Üçüncü kadının ise, başparmağı çok genişmiş.

Kadınlar, pencerenin önünde ağlayıp duran genç kıza bakmışlar ve neden ağladığını sormuşlar. Kız başına gelenleri bir bir anlatmış ve tekrar ağlamaya başlamış. Kadınlar genç kıızı dinledikten sonra:

"Üzöldüğün şey bu muydu? Merak etme biz sana yardım ederiz. Bu iş bizini için hiç de zor değil. Yalnız bir şartımız var. Bizi düğününe çağıracaksın ve seninle aynı masaya oturacağız ama bizden ulanmayacaksın." demişler.

Genç kız, kadınların bu sözlerine çok sevinmiş ve biraz olsun içi rahatlamış. Hemen onları içeriye alarak işe başlatmış.

Birinci kadın, 0 geniş ve yassı dudaklarıyla çarkı çeviriyor, ikinci kadın o sarkmış dudaklarıyla ipi ıslatıyor, üçüncü kadın ise masanın üzerindeki ipin üslüne bastırıp çevirerek ipe şekil veriyormuş.

Genç kız, bu üç kadını sultandan saklamış ve o geldiğinde sadece yapılan ipleri gösteriyormuş.

Kadınlar, üç oda dolusu keteni sırayla eğirip bitirmişler ve:

"İşte, sana verdiğimiz sözü tuttuk ve ipleri tam vaktinde bitirdik. Artık gitme vaktimiz geldi ama sen de bize verdiğin sözü sakın unutma." Demişler.

Genç kız, büyük bir gururla keten iplerini sultana göstermiş. Üç oda dolusu hazır ipi gören sultan, hemen düğün hazırlıklarına başlanması için emir vermiş. Sultanın büyük oğlu da böyle çalışkan ve becerikli bir karısı olacağı için bu habere çok sevinmiş.

Genç kız, üç teyzesi olduğunu ve düğününe onları da çağırmak istediğini söyleyince, sultan:

"Tabii, çağırabilirsin. Onlar senin ailen sayılır." Demiş.

Üç gün sonra düğün başlamış. Yemeğe geçilirken içeri çok tuhaf görünümlü üç kadın girmiş. Bu kadınları gören gelin:

"Hoş geldiniz, sevgili teyzelerim." Diyerek kadınlara sarılmış.

Damat kadınları görünce çok şaşırılmış. Çünkü kadınlar çok garip görünüyorlarmış. Merakına engel olamayıp, birinci kadına ayaklarının nasıl bu dununa geldiğini sormuş. Kadın:

"Çark çevirmekten." Demiş. Damat ikinci kadına dudaklarının neden öyle göründüğünü sorunca, kadın:

"İp ıslatmaktan oldu." Diye cevap vermiş. Damat, üçüncü kadına başparmağının nasıl 0 hale geldiğini sorunca, kadın:

"İpe şekil verirken oldu." Demiş. Kadınların ip eğirmekten bu hale geldiklerini gören damat, birden sevgili karısına bakmış ve:

"Eğer, benim karım da ip eğirmeye devam ederse, onun da parmakları, dudağı ve ayakları bu hale gelir." Diye düşünmüş.

Bunun üzerine düğünden sonra, eşine keten eğirmeyi yasaklamış ve böylece, genç kız nefret ettiği bu işi yapmaktan ömrünün sonuna kadar kurtulmuş.

Genç ki/, ailesini de yanına almış ve hep beraber hayatlarının sonuna kadar sarayda rahat içinde yaşamışlar.

Emine KARA

26. SU GÜZELİ

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, cinler cirit oynarken, eski hamam içinde, ben anamın beşiğini tıngır mıngır salları iken, ev aldım çatısı yok, uzun ok, kısa ok, masalı dinleyen pek çok.

Devrin birinde hanımı ile birlikte yaşayan mutlu bir adam varmış.

Adam işçilik, hanımı ise aşçılık yaparak geçimlerini sağlıyorlarmış. Bu çiftin tek dertleri bir çocuklarının olmamasıymış. Hacıya gitmişler, hocaya gitmişler bir de hekime varmışlar ama ne yapsalar da bir türlü bir evlatları olmamış. Vermeyen Allah vermezmiş.

Neyse, aradan günler geçmiş, haftalar geçmiş, yıllar su gibi akmış. Bizim karı koca artık ümidi kesmiş. Allah'ın işine karışılır mı? Tam onlar artık çocuğumuz olmaz dedikleri vakit, işçi koca ile aşçı karının minik bir kız çocukları olmuş.

Yıllar sonra gelen bu bebek karı kocayı çok mutlu etmiş. Biricik yavrularına gözleri gibi bakmışlar ve çok sevmişler. Vık dediğinde su, gık dediğinde süt içilmişler.

Günler geçmiş, haftalar geçmiş, minik ki/ büyümeye başlamış. Öyle ki, artık arkadaşlarıyla bahçelerde oynamaya başlamış. Başlamış başlamasına ama arkadaşları ona hiç yüz vermiyorlarmış. Anlayacağınız, kimse onunla oyun oynamak istemiyormuş. Her seferinde onunla alay ediyorlarmış:

"Sen bir işçi kızsın, sen bir aşçı kızsın, bizimle oynayamazsın." diyorlarmış.

Bir gün, iki gün derken minik kız artık arkadaşlarının yaptıklarına dayanamayıp bir akşam bütün olup biteni babasına anlatmış:

"Babacığım, günlerdir dışarıya çıkarıyorum ama hiç kimse benimle oynamak istemiyor. Bu yüzden hiç arkadaşım yok. Benini canım çok sıkılıyor, arkadaş bulabileceğim bir yere çekip gidelim."

Kızlarının mutluluğu için her şeyi yapmaya hazır olan anne baba, yatmadan Önce düşünüp taşınmışlar ve başka bir yere göçmeye karar vermişler.

Filesi sabah erkenden kalkıp göç için hazırlığa başlamışlar. Piliyi pırtıyı toplayıp üçü birlikte yola düşmüşler. Az gitmişler uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler. Üç gün sonra ulu bir dağın eteğine varmışlar.

Burası o kadar güzelmiş ki, kendilerinden geçmişler. Az ilerde pırıl pırıl bir dere, derenin kenarlarında söğütler, kavaklar, derenin içinde oynayıp duran balıklar, her yer yemyeşil ve tertemizmiş.

Bu güzelliklere hayran kalan aile, buraya yerleşmeye karar vermişler. Hemen işe koyulup kendilerine küçük bir ev yapmışlar. Getirdikleri eşyalarını yerleştirip bayatlarına kaldıkları yerden devam etmeye başlamışlar.

Küçük kız çiçeklerle, böceklerle oynuyor, dereye yüzüyor, kuzuları otlatıyor, arada sırada da babasına yardım ediyormuş.

Aradan günler geçmiş, aylar geçmiş, yıllar derenin suyu gibi akıp gitmiş. Minik kız büyümüş, güzelleşmiş, dünya güzeli bir genç kız oluvermiş.

Anne babası ve komşuları onu, "Su Güzeli" diye çağırırlarmış. Çünkü tıpkı bir balık gibi gece gündüz dereye yüzer dururmuş.

Hal böyle olunca, günlerden bir gün, ava çıkan padişahın oğlunun yolu bu derenin kıyısına düşüvermesin mi? Dereye yüzen Su Güzeliyle göz göze gelivermesin mi?

Ne dediyse ne yaptıysa Su Güzeli sarayına götürmeye ikna edememiş.

O günden sonra, padişahın oğlunun gözüne uyku girmemiş. Günlerden bir gün, dayanamayıp alını yine o derenin kıyısına sürmüş. Bir de ne görsün? Su Güzeli derenin kenarına oturmuş, saçlarını tarıyor-muş.

Yine güzel kızın yanma yaklaşmış ama ne söylediyse ne yaptıysa güzel kızı ikna edememiş. Su Güzeli padişahın oğluna cevap bile vermeden evinin yolunu tutmuş.

Eli boş saraya dönen padişahın oğlu yemeden içmeden kesilmiş. Artık, rüyalarında, hayallerinde hep Su Güzeli varmış. Bir gün dayanamamış ve derdini annesine açmış ve Su Güzeli kendisine istemelerini söylemiş. Padişahın annesi yanma

aldığı birkaç kadınla beraber Su Güzelinin evine varmışlar. Allah'ın emri. Peygamber'in kavli ile Su Güzelini oğluna istemiş.

İstemiş istemesine ya, bakalım kızın babası verecek mi?

"Aman nasıl olur sultanımı/?. Biz fakir bir aileyiz. Siz ise koskoca padişah soyusunuz. Bir padişahın oğlu ile fakir bir işçi kızının evlenmesi hiç uygun düşer mi? Davul bile dengi dengine çalar. Bu çocuklar mutlu olamaz. Bunun için teklifinizi kabul edemeyiz." demiş Su Güzelinin babası.

Demiş ama Su Güzelinin içi "cız" etmiş. Çünkü onun da padişahın oğlunda gönlü varmış. Ama artık iş işten geçmiş.

Padişahın annesi geldiği gibi gitmiş. Varmış oğluna olan bileni anlatmış ve:

"Üzülme sen evladım. Bizim biricik oğlumuza memlekette kız mı kalmamış? Su Güzelini vermezler-se biz de Ay Güzelini alırız." diye oğlunu teselli etmiş.

Padişah ve hanımı, Su Güzeline gözlerinin rengi hariç her yeri benzeyen Ay Güzelini almışlar. Üç vakitte düğün, dernek kurulmuş. Zurnalar çalınmış, davullar vurulmuş..

Bu arada. Su Güzeli de padişahın oğlunun Ay Güzeli ile evleneceğini duymuş ve üzüntüsünden yataklara düşmüş.

Kendini dünyanın en güzel kızı sanan Ay Güzeli de lam düğün günü, padişahın oğlunun kendinden önce Su güzelini sevdiğini duyunca ağlamış, sızlamış, herkese bağırıp çağırmış. Nişan yüzüğünü attığı gibi gelinliğini çıkarmış ve bir hışımla düğün evini terk etmiş.

Padişah, Ay Güzelinin bu küstahlığı karşısında, onun ülkeden çıkarılmasını emretmiş.

Bu kötü olaydan birkaç gün sonra oğlan padişah babasından izin alarak Su Güzelinin evine gitmiş. Eve yaklaştığında Su Güzelinin bir cereden bal kattığını görmüş ve yanına yaklaşp ona olan sevgisinin ne kadar büyük olduğunu anlatıp kendisiyle evlenmesini islemiştir.

Padişahın oğlunu hiç ummadığı bir anda yine karşısında gören Su Güzeli, bu defa gülümsemiş ve ona bir parça bal vermiş.

Balı ağzına katan delikanlı, üzerindeki sırmalı elbiseleri çıkarıp fakir bir delikanlı gibi giyinmiş.

Su Güzeli padişahın oğluyla birlikte eve varmış. Delikanlının bu halini gören yaşlı karı koca:

"Bak delikanlı, işte şimdi bizim biricik kızımız Su Güzeliyle evlenmen için izin verebiliriz. Çünkü artık aranızdaki fark yok oldu." demişler.

Bu cevabın üzerine delikanlının mutluluğu kelimle anlatılamaz olmuş. Hemen düğün hazırlıklarına başlanmış. Kazanlar kurulmuş, aşlar dağıtılmış. Çalmış sazlar oynamış kızlar, kırk gün kırk gece dillere destan bir düğün yapılmış.

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine...

Gökten üç elmanın biri bana, biri onlara, biri dinleyenlere...

Ayşe DEMİR

27. KELOĞLAN İLE DEVLER

Bir varmış bir yokmuş. Eski zamanların birinde, bir nine ile oğlu varmış. Kafası kel olduğundan, herkes o oğlana Keloğlan dermiş.

Keloğlan, keyfine çok düşkünmüş, sabah erkenden kalkar, akşamlara kadar sinek avlar, fare kovalar, daha güneş batır batmaz, uyuz kediler gibi ocak basma büzülürmüş. İş güç, ne yaparmış, ne de severmiş.

Yaşlı annesi, oğlunun bu miskin, bu tembel huyundan çok deriliymiş. Birçok kereler, yahut sayısız defalar uyarmış ama Keloğlan, hiç aldırış ötmemiş, sinekleri avlamaya, tavukları kışlamaya, dev gibi fareleri de kovalamaya devam etmiş.

O kadar tembellik ediyormuş ki, keçileri ile eşiği bile yayılıma götürmemiş, hayvancıklar açlıktan ölmüş.

Yaşlı annesi, artık daha fazla dayanamamış, oğlum uşağım dememiş, almış eline kocaman bir sopa, düşmüş peşine. Neresine gelirse, pat pat vurmuş. Neredeyse, Keloğlan'ın kafası kırılmış.

Keloğlan, bakmış ki, anasının dayaktan vazgeçeceği yok, acımadan öldürecek, canlı canlı da mezara gömecek. Ardına hile dönüp bakmadan kaçıp gitmiş.

Çok para kazanmadan evine dönmeyecekmış.

Az gitmiş, çok gitmiş, gide gide bir kasabaya inmiş.

Karnı da çok ama çok acıkmış. Parası da ya azmış yahut hiç yokmuş. Bir kocakarının evine varmış, kapısını vurmuş, ekmek istemiş, yemiş.

İş aramış, bulamamış, bir güzel de paylanmış. Geri dönmemeye pek kararlıymış ya, ne olur ne olmaz, dağlarda, ormanlarda lazım olur diye düşünmüş. Bir demirci dükkânına varıp, kendine demir bir kılıç yaptırmış. Takmamış beline, almış eline.

O kadar çok yol gitmiş ki, kaç köy. kaç kasaba geçtiğini unutmuş.

Çok sessiz ve karanlık bir gecede, bir derin vadiye inmiş. Eli kılıcında gözü sesteymiş.

Bir gürültü ile irkilmiş. Kulak kabartmış, çok korkmuş. Bu sesleri daha önce hiç duymamış.

İnmiş daha da aşağılara, gördüğü manzara, az kalsın aklını başından alacakmış. Birçok dev, bir ara-daymışlar. Durmadan konuşuyorlarmış.

Meğer devler düğün yemeği pişirirlermiş. Kocaman kocaman ateş ocakları varmış. Ev büyüklüğündeki kazanların biri indirilip, biri bindiriliyormuş.

O kadar meraklanmış ki Keloğlan, daha yakından görmek için, birkaç adım yürümüş. Her nasılsa devin biri. kendisini görmüş. Demir kılıç yaptırdığına çok sevinmiş. Ama bu kadar dev ile nasıl Baş edeceğini düşündükçe, üzülmüş, korkmuş. Korkmakla olmuyormuş, yiğitliği tutmuş.

Kendisine bakıp duran dev, çok neşeli bir kahkaha patlatmış, bütün dağları dalgalandırmış. Arkadaşlarına donmuş, şöyle seslenmiş:

"Bulduk, bulduk."

Bir dev:

"Ne buldun¹." diye sormuş.

Keloğlanı gören dev, ağzından salyalar akıta akıta:

"Bir insan, bir insan buldum." demiş.

Başka bir dev, pek iştahlı imiş:

"Çoktandır insan eli yememiştik. Ayağımı/a kadar geldi."

Hep birlikte bir 'hey' çekmişler. Keloğlan'ı yemeye karar vermişler.

Keloğlan, bakmış ki durum ciddi. Kaçsa nereye kaçacak? Dövüşmeye kalkışsa beceremeyecek.

"Şunları hele bir korkutayım" diye düşünmüş ve gayet sert bir sesle haykırmış:

"Yüreğiniz varsa, topunu/ birden gelin!"

Devler, yedi dağı titreten bir kahkaha atmışlar:

"Acaba, şu zavallı çocuk neyine güveniyor? diyen bir dev, Keloğlan'ın yanına çıkmış, demir kılıcı görünce irkilmış, arkadaşlarına seslenmiş;

"Hey dikkatli olun. Şah Padişah'ının büyülu kılıcına çok benzeyen bir kılıcı var.

Bu sözler üzerine Keloğlan, bayağı sevinmiş, hem de yalancı pehlivanlar gibi şov yapmaya, el kol salkımaya başlamış.

Bir şeyler daha söylemiş:

"Benden hatırlatması devler, acırım size, yazık olur hepinize!"

Devlerden biri biraz alaycı bir dille:

"Çok kabadayılık yapıyorsun yavru insan. Enikonu bir kılıcın var." demiş.

Kılıcını havaya kaldırıp konuşmuş:

"Şimdi kılıcımı iki kez sallarsam, hepiniz ölürsünüz. Çünkü zehir saçar."

Çok korkmuş devler. Birkaç adım geri çekilmişler. Birkaç tanesi kaçıp gitmiş, birkaç ianesi korkusundan yerlere yığılmış.

Bakmış ki söylediği her söz, devler üzerinde büyük tesir yapıyor, şöyle demiş:

"Korkmayın korkmayın! Eğer dediğimi yaparsanız kılıcımı sallamam."

Bir dev:

"Eniriniz olur Keloğlan. Hemen söyle, ne islediğini? Yapmaya hazırı/. Bize dokunma yeter ki. Ne olursun, yiğit delikanlı!"

O kadar çok şişinmiş ki Keloğlan, aç karnını bastıra basura emir vermiş devlere:

"En güzel yemeklerinizden bana güzel bir sofraya hazırlayın bakalım. Hadi, durmayın daha öyle karşımda pısırik pısırik. Sallarsam kılıcı, sonunuz olur çok acı."

Sevinmişler devler, bir de lakla almışlar kocaman kocaman gövdeleriyle. Titrek titrek konuşmuşlar:

Aman keloğlan, kılıcı zehirli yiğit oğlan, dokunma sen bize, hemen sofranı hazırlıyoruz." demişler.

Göz açıp yummaya kalmadan, mükemmel bir sofraya kurulmuş. Karnı çok aç olan Keloğlan, sofradaki yemeklerin tümünü yemiş. Biraz da yanına almış öteberilerden. Kalkmış, yoluna giderken, devlerden biri şöyle demiş.

"Ey yiğit, seninle bir pazarlık yapalım mı?"

"Ne pazarlığı?" diye sormuş Keloğlan.

Yaşlı dev:

"Şu kılıcını bize satar mısın?" demiş.

Keloğlan, ağırdan almış, işi kıymete bindirmiş:

"Hoppala... Oldu mu ya şimdi? Siz taşıyamazsınız ki onu/"

"Niçin, neden taşıyamayız ki kılıcı? Biz çok güçlüyüz." diyen bir deve şu karşılığı vermiş:

"Üstelik o kadar pahalıdır ki bu, paranız yetiştirmez."

Yaşlı dev:

"İki küp altına dersin Keloğlan?" diye sormuş.

Bu öneri, çok hoşuna gitmiş Keloğlan'ın:

"Nerede alımlar?"

Çok memnun kalan yaşlı dev:

"Biraz Ötede, Çınçın Vadisi'nin düzlük yerinde bir yakut sandık var. Altınlar o sandığın içinde. Bize yasak oralara yaklaşmak. Ama senin için bir sakıncası yok. Git ve al!" demiş.

Buna akıllı yatmış Keloğlan'ın, şöyle karşılık vermiş:

"Kılıcın ağırlığını azalttım. Özel bir duası var, onu okudum. Fakat zehir saçmasını engellemedim. Kılıcı, şuraya bırakıyorum. Ben buradan tamamen uzaklaşınca kadar sakın dokunmayın. Çünkü kokumu alır almaz zehir kusar, benden hatırlatması." Korkuyla karışık bir duyguyla: "Hay hay, emriniz olur Keloğlan, hele yürü git sen." demişler.

Kılıcı yere bırakan Keloğlan, el sallayarak çekip gitmiş.

Çınçın Vadisi'ne varan Keloğlan, yakut sandığı bulmuş. Hemen omzuna **alıp** yola girmiş. Keyfinden de türküler söylemiş.

Biz bakalım devlerin haline.

Bir zaman sonra, kılıcı yerden almışlar, bir de bakmışlar ki. ne zehir saçıyor, ne de kesiyor.

Kandırıldıklarını anlayan devler, bunu hazmedememişler. Bir insan yavrusunun oyununu gelmenin hırsıyla çileden çıkmışlar. Aralarında üç deve görev vermişler. Tutup Keloğlan'ı getirmelerini istemişler.

Büyük bir intikam duygusu ile Keloğlan'ın peşine düşen devler, gitmişler gitmişler, bulamamışlar aradıklarını. Yine devam etmişler, ama biri **uçurumdan**

yuvarlanmış, biri, yorgunlukta düşüp ölmüş; üçüncüsü ise. tek başına aramayı sürdürmüş.

Keloğlan hâlâ gidermiş. Işlığını da hiç kesmezmiş. Bir ormanlıktan geçerken, bir tilki ile karşılaşmış. İkisi de birbirlerini çok sevmişler. Selamlaşmalar, oturup iki laf etmişler.

Tanı bu sırada, oturdukları yer titremeye başlamış.

"Eyvah, neler oluyor?" demiş tilki.

Hemen, durumu anlamış Keloğlan:

"Korkacak bir şey yok, bir dev bize doğru geliyor."

Fakat böyle derken, tilkiye güvenirmiş Keloğlan. Yoksa korkudan az kalsın, düşüp bayılacaktı.

Yer sarsılmaya, havada toz bulutları belirmeye, ağaçlarda sallanmaya başlamış. Dev giderek yaklaşmış, Keloğlanın yüzü gözü sararmış. Tilki, acımış arkadaşına. Biraz önce, erkeklik havaları atmasına inanmamış zaten. Moral vermek istemiş:

"Buraların kralı benim Keloğlan, dev tek başına değil ordusu ile gelse para etmez."

Keloğlan, sevinçten ellerini çırpmış, tilkiyi kulaklarından tutup sevmiş.

Tilki, biç hesapsız yardım eder mi?

Devin sıcak nefesi alev alev yüzlerini yalamaya başlamış ama hala tilkide bir hareket yokmuş.

Keloğlan, türemeye başlamış:

"Etme tilki kardeş, kurban olayım, kurtar beni şu devin elinden." demiş.

"Ben seni kurtaracağım ama sen de bana bir konuda yardımcı olacaksın. Anlaştık mı?" demiş tilki.

Hiçbir şey düşünemiyormuş Keloğlan:

"O iş kolay, badi anık ne yapacaksan yap." diye yalvarmış.

Tilki, havalara bakmış, etrafı dikizlemiş ve öyle bir ulumuş ki, yer gök inlemiş. Bir anda yüzlerce tilki etrafına toplanmış.

Bu kadar tilkiyi bir arada gören dev, korkusundan olduğu yere yıkılıp ölmüş.

Tilki, yeniden ulumuş, yüzlerce tilki kaybolmuş.

Keloğlan'ı bir düşünce almış:

"Acaba tilki, yakut sandığı ister miymiş?"

Tilki, sitem etmiş:

"Hala ne istediğimi sormayacak mısın Keloğlan kardeş?"

Mahcup olan Keloğlan, kuşkulu kuşkulu karşılık vermiş:

"Sıkıntıdan hep unuttum. Buyur, seni dinliyorum."

Tilki, anlatmış meramını:

"Şu ileri de bir ev var. Bu evin havlusunda öyle güzel bir tavuk gördüm ki, hâlâ unutamıyorum."

"Bembeyaz başı, akın gibi tüyleri var. Parıl parıl parlıyor. Kırmızı gagalarıyla rüyalarım giriyor. Kaç defalar denedim, yakalayamadım. Kırk günden beri ortalıkta göremiyorum. Ne yap yap, bu tavuğu bana getir!" demiş.

Tilkinin isteğinin yakut sandık olmamasına çok sevinen Keloğlan:

"İstedğin buysa, olmuş bitmiş bil." demiş ve hemen gitmiş.

Araya sora, tavuğun sahibini bulmuş Keloğlan. Selam vermiş. Yakut sandığı yere bırakmış.

Tavuğun sahibi sormuş:

"Nereden gelip nereye gidersin Keloğlan?"

"Uzaklardan gelip uzaklara gidiyorum." diye cevap vermiş.

Az sonra, çok güzel bir kızın, elindeki ayran tası ile geldiğini görmüş. Çarpılmış, başı dönmüş.

Ayranı dikmiş başına, üstüne başına dökmüş.

"Hah, ben aradığımı buldum. Altın küpü ve şu güzel kız. Daha ne islerim ki." diye düşünmüş, tavuğu söylemeyi unutmuş.

Ev sahipleri:

"Bu sandığın içinde ne var?" demiş.

Keloğlan:

"Altın var." diye cevap vermiş.

Adamın gözleri fal taşı gibi açılmış, bakışları sandıkta kalmış. Mutlaka sahip olmak istermiş.

Keloğlan'ın aklı fikri kızdaymış.

Tilki, bekleye bekleye ağaç olmuş, sinirinden ulumuş.

Bunu işlen tavuğun sahibi:

"Avucunu yala!" diye söylenmiş.

Keloğlan:

"Aaa... Vay bel!" demiş.

"Ne var? Ne Öyle ay vay, deyip durdun." diye sormuş adam.

"Bir ses duydum, tilki sesiydi galiba." demiş Keloğlan.

Asıl niyetini gizlemiş.

Adamın sesi sertleşmiş:

"Bıktım usandım bu pis düşmandan. Akşam sabah vurmak için bekliyorum. Bir türlü denk getiremiyorum." demiş.

"Tavuğun horozun çok mu?" demiş Keloğlan. Hiçbiri umurunda değil, yalnız, beyaz başlı, kırmızı gagalı, altın tüylü bir tavuğum var ki, tilkinin yüzünden kümeste ölecek. Görsen hele bir Keloğlan, dünyada bu kadar güzel tavuk yok."

"Sat bana." diyen Keloğlan'a şöyle demiş adam:

"Olur, ama pazarlıksız yumurta bile satılmaz!"

Keloğlan:

"Ne istersin?"

Adam:

"Sandıkla değişelim."

Keloğlan:

"Çocuk mu kandırıyorsun? Hiç bir sandık altın, bir tavuğa verilir mi be adam?"

Adam:

"Sen özelliklerini biliyor musun tavuğumun? H/.bere konuşma!"

Meraklanmış bizimki:

"Sahi mi? Ne özellikleri varmış tavuğunuzun?"

"Çok güzel gıdaklar" diye cevap vermiş adam.

Bir kahkaha almış Keloğlan:

"Gıdaklamayım tavuk olur mu?"

Adam:

"İyi ama benimki güzel gıdaklama yarışmalarında, hep birinci gelir, çok para kazandım."

"Bak sen, sahiden pek hünarliymiş. Bir gıdakla da göreyim." demiş Keloğlan.

Adam, başını sallamış.

"Şimdi olmaz."

Keloğlan:

"Neden olmazmış?"

Adam:

"Tilki, pusuda bekliyor, duymadın mı?"

"Doğru, peki zaten kmesten ıkaramıyorsun, sat gitsin bana uygun fıyata." diye yeniden stelemiş Keloğlan.

Adam, bu fikre bayılmış:

"yle ya, demiş içinden, kümeste ölüp gidecek."

etin bir pazarlık yapmışlar.

İki kese allına anlaşmışlar.

Tavukla birlikte sandığını da alıp yola koyulan Keloğlan, gidip tilkiyi bulmuş, tavuğu teslim etmiş.

Çok teşekkür eden tilki, sevinçli sevinçli ormanlara doğru giderken, Keloğlan da yakut sandığı omzunda köyünün yolunu tutmuş.

Keloğlan'ın bir sandık dolusu altınla geldiğini gören yaşı anası, çok memnun olmuş, kucaklayıp bağrına basmış. Bir sürü de dualar etmiş.

Keloğlan, sandığı eve bırakmış.

Anasına, demiş ki:

"Ne istersin ana, söyle de ineyim pazara." Birkaç yiyecek almasını söylemiş anası Keloğlan'a. O da inmiş pazara. Doldurmuş uvalları erzakla, yüklemiş eşetine.

Bütün köylüler, şaşırmış bu işe. Artık, herkes kızını vermek için sıraya girmiş.

Anası, buna çok sevinmiş ama Keloğlan:

"Beni dn fakirken hor görenlerin kızlarını almayacağım ama benim gönlüm, kırmızı gagalı, beyaz başı, altın tüylü tavuğun sahibinin kızında, tez hemen işlemeye git"

Anası, giyinmiş kuşanmış, araya sora, kızın babasını bulmuş:

"Keloğlan'ın anasıyım, Allah'ın emri, peygamberin kavli ile kızını istemeye geldim." demiş.

Adam, kızının böyle zengin birisi tarafından islenmesine öyle sevinmiş ki. hiç naz etmemiş, vermiş.

Hemen süslemiş, allamış pullamış, kalmış kızını yaşlı kadına.

Bütün köyde herkese parmak ısırtan bir düğünle dünya evine girmiş Keloğlan.

Çok mutlu bir ömür sürmüş karısı ve anasıyla.

Onlar ermiş muradına, darısı sevenlerin başına...

Kadriye SAĞLAM

28.ÇÖMÜDÜK

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken pireler berber iken, ülkenin birinde av avlamayı çok seven bir kral varmış. Bu padişahın üç oğlu ve bir de kızı varmış. Ülkenin her köşesinde av avlayan bu kral, artık çok yaşlandığı için yatağa düşmüş ve ava gidemez olmuş. Bir gün çocuklarını başına toplayarak, onlara; ülkenin karşısındaki dağa ava gitmemelerini ve asla köse bir kişinin yanına yardımcı olarak girmemelerini vasiyet etmiş.

Padişah öldükten uzunca bir süre sonra, büyük oğul ava çıkmış ama avlayacak hiçbir şey bulamamış. Sonunda babasının gitmeyin dediği dağa gitmeye karar vermiş. Dağa çıkınca ne görsün? Her yer yemyeşil ve her yerde avlanacak hayvan varmış. Bunu gören oğlan kolundaki atmacayı hemen havaya uçurmuş ama atmaca hiçbir av hayvanına saldırmadan karşıdaki bir mağaraya girmiş. Avcı atmacanın niye böyle yaptığını anlayamayan oğlan da atmacanın arkasından mağaraya girmiş. Mağaranın içinde çok garip görünümlü bir Arap'la karşılaşmış. Arap, atmacayı bağlayıp oğlanı da bir vuruşla öldürüvermiş. Alını da dışarıdaki ağaca bağlamış.

Büyük oğlanın diğer kardeşleri, ağabeylerinin dönmediğini görünce, ortanca oğlanı onu bulması için göndermişler. Ağabeyinin izinden giden ortanca oğlan da ağabeyiyle aynı akibete uğramış ve Arap tarafından öldürülmüş. Onun alını da dışarıya bağlamış.

Onanca kardeşin de dönmediğini gören küçük oğlan, onları aramaya kendisi gitmiş. Mağaranın önüne gelince ağabeylerinin alını görmüş ve onların mağarada olduğunu sanarak, içeri girmiş ama tedbiri de elden bırakmamış. Arap'la yaptığı mücadeleyi küçük oğlan kazanmış ve onu öldürmüştü. Bu dağı çok seven küçük oğlan, kız kardeşini de getirip buraya yerleşmeye karar vermişti. Bu güzel dağda yaşamaya başlamışlar. Zavallı kız ölen iki ağabeyinin öcünü almak için her gün bulaşık sularını Arap'ın mezarına dökmüş. Meğersem bu su, Arap'ın tilsimiymiş. Bu yüzden kırkıncı gün Arap tekrar dirilmiş ve kızla zor kullanarak evlenmiş. Az zaman çok zaman geçmiş bunların bir çocuğu olmuş. Bu çocuk, anadan doğma postluymuş. Kızın kardeşi bu çocuğa ne isim koyacağını düşünürken, çocuk dile gelmiş ve:

"Benim adım Çömüdük, dayı herkes beni böyle bile." demiş.

Üç gün sonra Çömüdük dayısıyla av avlamaya başlamış. Bu arada Arap boş durmuyor, Çömüdük'ün çok sevdiği dayısını öldürmek için planlar yapıyormuş ama Çömüdük dayısını bütün tuzaklardan kurtarıyor-muş. Tuzakla işi yapamayacağını anlayan Arap karısını tehdit ederek Çömüdük'le dayısının yemeğine zehir koydurmuş. Çömüdük bu oyunu da anlayıp hem anasını hem de babasını öldürmüştü.

Dayısı, kız kardeşini öldürdüğü için Çömüdük'ü affedememiştir ve ondan uzaklaşmaya karar vermiştir. Çömüdük yalvarmış yakarmış ama dayısını kalması için ikna edememiştir. Ayrılırken Çömüdük saçından bir tutam kesmiş ve dayısına vererek şöyle demiş:

"Eğer başın dara düşerse bu saçları kokla ben hemen yanında biterim."

Çömüdük'ün dayısı ayrılıp az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Uzun bir yoldan sonra bir köye varmış ve burada bir köseyle karşılaşmış. Köse köye yeni gelen bu yabancıya:

"Benim bir yardımcıya ihtiyacım var. Benim yanımda çalışmak ister misin?" demiş.

Küçük kardeşin aklına hemen babasının vasiyeti gelmiş ve:

"Kusura bakma köse, babamın vasiyeti var çalışmam." demiş.

Biraz, sonra karşısına bir köse daha çıkmış ve aynı teklifi yapmış. Oğlan onun teklifini de kabul etmemiş. O sırada yanına bir köse daha gelip aynı teklifi yapınca çevresine bakan oğlan, o köyde herkesin köse olduğunu fark etmiş. Mecburen üçüncü kösenin teklifini kabul etmiş. Köse onu yanına alıp evine getirmiş. Sabah olunca da eline bir tas yoğurtla biraz, gevrek ekmek vermiş.

Köse:

"Yoğurdu ye dolu getir, ekmeği ye tüm getir; ala keçiyi eve kaçırma, sarı öküzü de dağa kaçırma. Eğer kaçırırsan ben çok kızarım ve öfkemden seni öldürürüm." demiş.

Bunları iyice dinleyen oğlan, tarlaya çalışmaya gitmiş ama ala keçiyi de sarı öküzü de bir türlü zapt edememiş ve elinden kaçırmış. Eve dönen köse, ala keçinin de sarı öküzün de kaçtığını görünce, bağırıp çağırarak oğlanın üstüne yürümüş. Ondan çok korkan oğlan, hemen cebinden saç tutamını çıkarıp koklamış ama yeğeni yetişmeden köse onu öldürmüştü. Dayısının ölüsüyle karşılaşan Çömüdü, onun öcünü almaya karar vermiş. Hemen gidip kösenin yanına işçi olarak girmiş. Köse ondan da aynı şeyleri istemiş. Çömüdü ala keçiyi ve sarı öküzü yanına alarak tarlaya gitmiş.

Kaçmaya kalkan keçiyi de öküzü de oracıkta öldürmüştü. Sabanı da yakıp közündeki keçiyi bir güzel pişirip yemiştir. Akşama da öküzü pişirip yemiştir. Bir budunu da alıp köseye getirmiş. Bu olanlara çok kızmasına rağmen, Çömüdü'nün gücü karşısında çok korkan köse sesini çıkaramamış. Ertesi gün, Çömüdü alındaki bütün koyunların başını keserek duvarın dibine dizmiştir. Köse gördükleri karşısında tane bir şey söyleyememiştir. Böylece Çömüdü, kösenin evinde islediği gibi at koşturmaya başlamış, canının istediğini yapar olmuştur.

Kösenin bir de oğlu varmış. Bir gün Çömüdü'e çocuğu helaya götürmesini söylemişler. Çocuğu alan Çömüdü bacaklarından ikiye ayırıp bir parçasını köseye diğerini de karısına vermiş. Çömüdü'nün yaptıklarına dayanamayan köse ve karısı onu eşekle oduna göndertip oradan kaçmaya karar vermişler. Onları niyetini anlayan Çömüdü, bir haralın içine girmiş. Onun oduna gittiğini sanan köseyle karısı da eşyalarıyla birlikte haralı da alarak, kaçıp uzak bir köye varmışlar. Köyün köpekleri bu yabancılara saldırınca köse karısına:

" İŖte Ŗimdi        iŖe yarar d ." demiŖ.

Bunu duyan OĞlan haraldan çıkıp:

"Ben buradayım." demiŖ ve bütün köpekleri kovalam Ŗ. Sonra da hep beraber yollarına devam edip bir  rmak kenarına varm Ŗlar. AkŖam olunca köse       '   rmak kenarına yatırarak karısına:

"Ben iŖaret edince onu  rmağa at." demiŖ.

Bu tuzağı da anlayan        kad m bağlayıp kendi yerine yat rm Ŗ. Kad n n yerine de kendisi yatm Ŗ. Gece olup da köse iŖaret verince, karısını  rmağa at p  ld rm Ŗ.

Olanlardan habersiz köse sevinç   Ğl kları alarak:

"İh n m hanım hak arlık       'ten kurtulduk. Bu defa sonsuza dek kurtulduk " demiŖ.

       de ona dönüp:

'Evet, evet kurtulduk köse kardeŖ ama ne oldu sana sinirlenmiŖ gibisin." demiŖ.

Köse de ona:

"Sinirlenmez miyim? Hem de çok sinirlendim. Beni evimden barkımdan, malımdan m lk mden,  otuğumdan  ocuğumdan Ŗimdi de karımdan ettin." diye baĖırm Ŗ ve çocuğa saldırm Ŗ. Bu f rsat  bekleyen       , k seyi öldürerek dayısının da öcünü alm Ŗ.

Masal da burada bilmiŖ.

Hasan KARA

29. AL  İLE VEL 

Bir varm Ŗ, bir yokmuŖ. Evvel zaman içinde kalbur saman içinde, pireler berber iken, develer tellal iken, ben anam n beŖiĖini t ng r m ng r sall r iken; Allah' n kulu  okmuŖ; çok demesi, çok yemesi çok g nahm Ŗ.

Köyün birinde yoksul bir ana ile oğlu Ali varmış. Ali'nin babası yıllar önce ölmüş. Bunlar öyle fakir öyle zelil bir hayat sürüyorlarmış ki, zavallılar çoğu zaman yiyecek bir ekmek bile bulamıyorlarmış. Bir gün, fakirlik iliğine lak eden Ali iş bulup para kazanmak için yollara düşmüş. Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Giderken yolda kendisi gibi para kazanmaya çıkan Veli ile karşılaşmış.

Ali ile Veli hemen arkadaş olmuşlar. Bir zaman gittikten sonra çok acıktıklarını hissetmişler. İkisi de azıklarını çıkarmış lam yiyecekleri zaman Veli Ali'ye:

"Önce senin azığımı yiyelim sonra da benim azığımı yeriz." demiş.

Böylece önce Ali'nin azığını yemişler.

Bira/- daha yol aklıktan sonra tekrar acıkmışlar ve bir ağacın allına oturmuşlar. Ali'nin yiyeceği bittiği için sıra Veli'ninkine gelmiş ama o, yiyeceğinden Ali'ye vermek istememiş. Çok acıkan Ali ondan tekrar yiyecek isteyince de:

"Eğer sen bir gözünü bana verirsen ben de sana yiyecek veririm." demiş.

Çaresiz kalan Ali, bir gözünü Veli'ye verip biraz yiyecek almış. Karınları doyunca yine yollara düşmüşler. Az gidip uz gidip dere tepe düz gittikten sonra yine acıkmışlar. Veli bu kez de yiyecek karşılığında Ali'nin ikinci gözünü almış. Sonra da aralık ondan hayır gelmeyeceğini düşünerek onu bir ağacın tepesine çıkarıp orada bırakmış ve yola tek başına devam etmiş.

Gece olmuş, Ali ağacın tepesinde uyuyakalmış. Geç vakitlerde ağacın allında birilerinin konuştuğunu duyarak uyanmış. Ağacın altındakiler! dinlemeye başlamış. Adamlar altında bulundukları ağacın sihirli olduğunu anlatıyorlarmış.

"Bu ağacın yapraklarını kör bir insan gözüne sürerse hemen görmeye başlar." demişler. Sonra da az ilerdeki mağaranın önüne varıp;

"Açıl susam açıl!" diye bağırılmışlar ve içerden hir şeyler aldıktan sonra:

"Kapan susam kapan!" demişler ve oradan ayrılmışlar.

Sesler kesilince Ali hemen ağaçtan iki yaprak koparıp gözüne sürmüş ve gerçekten de görmeye başlamış. Sonra da mağaranın önüne gelerek:

"Açıl susam açıl!" demiş.

Mağara açılınca içerinin altınlarla dolu olduğunu gören Ali taşıyabileceği kadar altın almış ve:

"Kapan susanı kapan!" diyerek yoluna devam etmiş.

Arlık zengin olan Ali köyüne dönüp evlenmiş. Karısı, çocukları ve annesiyle mutlu mutlu yaşamaya başlamışlar.

Günlerden bir gün bir dilenci Ali'nin kapısını çalmış ve çok aç olduğunu söylemiş, günlerdir hiçbir şey yemediğini söylemiş ve bir parça ekmek istemiş. İyi yürekli Ali hemen dilenci için solfra serdirip yemek vermiş. Adam bir yandan yemeğini bir yandan da Ali'ye bakıyormuş. Bakarken bakarken bu ev sahibinin yıllar önceki yol arkadaşı Ali olduğunu anlamış. Ona gözlerinin nasıl iyileştiğini ve nasıl bu kadar zengin olabildiğini sormuş. Ali de başından geçenleri bir bir anlatmış.

Bunları duyan Veli, sabah ilk iş olarak Ali'nin bahsettiği mağaraya gitmiş. Altınları görünce aklı başından giden Veli, hepsini birden götürmek islemiştir. O, altınları nasıl götüreceğim diye uğraşırken vakit su gibi akıp gitmiş, ila/inenin asıl sahiplen gelmiş ve Veli'yi hemen oracıkta öldürüvermişler.

Böylece kötü kalpli Veli, açgözlülüğünün cezasını görmüş.

Şükriye Metin KARA

30. KELOĞLAN İLK VEFASIZ ARKADAŞI

Bir varmış, bir yokmuş, hem de Allah'ın kulu çokmuş, bu kullardan biri de herkesin adını sanını işittiği bizim ünlü Keloğlan'mış.

Keloğlan'ın bir arkadaşı varmış. Adı Hıdır'mış. Yedikleri içlikleri bir gidermiş. Çok samimi imişler.

Böyle imiş ama Hıdır aşın derecede kıskanç ruhlu biriymiş, bir gözünü diğer gözünden kıskanırmış ve çok da çekemez bir yapısı varmış.

Keloğlan o kadar masum, o kadar satmış ki, canım ciğerim diyerek sevmekle olduğu Hıdır'ın bu çok çirkin huyunu bilmezmiş. Kendisi gibi bilirmiş.

Anası ile çok fakir bir hayatı varmış. Ama arlık, bu hayatı çekemezmiş.

Gurbet ellerle çıkıp iş bulmakmış amacı bundan böyle fakat tek başına gidemezmiş, çünkü hiç gurbete çıkmamış. Bu yüzden arkadaşı Hıdır'a açmış fikrini. O da münasip bulmuş ve beraberce çıkmaya karar vermişler.

Keloğlan, anasının elini öpmüş, tam evden çıkacakken, anası, kuruş kuruş biriktirdiği bir miktar parayı, oğlunun avucuna sıkıştırmış ve iyice tembih etmiş:

"Ey benim saf oğlum, dünyalar çiçeği oğlum. Bilirim ben seni, birlikte olduğun arkadaşına dikkat et. Herkesi kendin gibi saf ve temiz sanma. Yoksa başın çok ağrır. Gurbete ilk defa çıkıyorsun. Ne hain ol, ne de hainliğe uğra. Hadi uğurlar ola, kara talihin açık ola. Yalnız, çok bekletme beni, gözlerimi yollarda koma emi!"

Hıdır'a köy dışında buluşun Keloğlan, azık torbaları ellerinde kara gurbet yollarına çıkmışlar. Gitmişler gitmişler, bir yere gelip oturmuşlar. Karınları da çok acıkmış.

Oturup a/ıklarını yemişler bir güzel. "Ya bismillah" diyerek, yeniden yollara revan olmuşlar.

Dağ, dere, tepe aşır bir kasabaya girmişler. Karınları yine çok acıkmış, ama azıkları bitmiş.

Hıdır, Keloğlan'ın parası olduğunu bilirmiş, kendisinin de varmış parası elbette ama bunu O'na biç söylememiş

Hıdır, kendisine açındırır bir ruh haliyle şöyle demiş:

"Keloğlan kardeşini, yoktur beş paranı, varsa olsun haram. Açlıktan bir hal olduk, yolumuza yürümekten aciz kaldık. Yap bana bir iyilik. Fırından koca bir somun alalım, açlığımızı bastıralım."

Çok yufka yürekliymiş ya Keloğlan, doğru girmiş fırına iki somun ekmek ve biraz helva alıp çıkmış. Bir çeşme başına varıp, güzelce karınlarını doyurmuşlar.

Az gitmişler, uz gitmişler, altı ay bir güz gitmişler. Karınları öyle acıkmış ki, mideleri gurul gurul edermiş. Ama Keloğlan'ın parası tükenmiş. Arkadaşında da olmadığını sanıyormuş:

"Yahu, kaklık beş parasız, ne olacak bizim halimiz?" demiş.

O kadar aç gözlüymüş ki Hıdır, hâlâ, cebinde parası olmadığını söylemekteymiş, varsa kuşkusunu tamamen yok etmek için arkadaşının.

Karınlarına taş bağlayıp yollarına devanı etmişler. Bir yokuşa yukarı çıkarken, bayılıp düşmüşler açlıktan. Bir süre öylece kalmışlar. Biraz hanı erik yemişler ve tekrar yürümüşler.

Büyük bir ormanlığın yanına gelmişler. Birdenbire etraflarının eşkıyalar tarafından sarılması ile neye uğradıklarını anlayamamışlar. Ama Hıdır çok daha fazla korkmuş, çünkü tüm foyası şimdi ortaya çıkacaktı. Parasını eşkıyalar alacaktı.

Pos bıyıklı eşkıyanın biri, yüksek sesle emir vermiş:

"Hey Keloğlan, önce sen çıkar bakalım altınları, paraları!"

Kendinden emin bir şekilde, söylenmiş Keloğlan:

"Yok param, yalansam ölsün anam, ister inan, ister inanma, yalnız kötülük yapma bana."

Eşkıya, hiç inanır mı?

Tutmuş kulağından, çekiştire çekiştire:

"Ulan, süt çocuğu, kel kafanı koparının bak. Beni zorlama, çıkar dök şuraya, üstündekileri." demiş.

Bizimki pek neşeliymiş. Nasıl olsa bir şey bulamayacaklarmış. Hiç ciddiye almazmış gibi bir eda içindeymiş.

Buna sinirlenen eşkıya, kuşak altlarını, iç ceplerini, çarığının içini bile aramış Keloğlanın, tabii hiçbir şey bulamamış.

Keyifli keyifli gülmüş Keloğlan:

"Demedim mi ben size, anacığımın verdiği üç beş kuruşum vardı. Yolda bitirdim. İnanmazsanız Hıdır' a sorun." demiş.

Harami başı, çirkin bir kahkaha atmış:

"Yok anasının gözü, kim kimin şahidi ulan? Dazlak kafanı yüzerim ha... Peki, şimdi çok sevgili arkadaşını görelim bakalım."

Hemen savunmaya geçmiş Keloğlan:

"O zavallıyı da boşuna aramayın. Yoktur beş parası, gözlerine baksana kör talih kararı."

Hıdır, asıl şimdi çok daha perişan hale düşmüş. Bu çok sevgili arkadaşına yalancı çıkmak, haramilerin yapacağı kötülükten daha fazla üzmüş kendisini.

Buna rağmen, yalan söylemekten geri durmayan Hıdır:

"Ben de Keloğlan'dan nafaka umdum. Yoktur param, varsa olsun haram."

Fakat Harami başı, yutmamış. Çünkü bu oğlan, hiç de Keloğlan gibi saf görünmüyormuş. Var gücüyle bağırmış:

"Ulan ananın sütü daha ağzında kokuyor, bir de bize yalan söylüyorsun. Ben ararsam fena olur. En iyisi mi, dök şuraya paraları."

Hâlâ direnirmiş Hıdır.

"Arayın şu çarpık oğlanın üstünü." diye emir vermiş Harami başı.

Hemen aramışlar ve gömleğinin iç cebinden epey para çıkmış. Tabii yüzü gözü kıpkırmızı olmuş utancından, korkusundan. En çok, arkadaşının yalanını anlamasından, yerin dibine girmiş sanki.

Çok sinirlenen eşkıyalar, öyle bir girişmişler ki Hıdır'a, ağzı burnu kanamış. Yüzü gözü morarmış dayaktan.

"Hadi defol, cehennem ol buradan." diyerek kovmuşlar.

Keloğlan, korkusundan tir tir titirmiş. Acaba, kendisini de dövecekler miymiş?

Yalvaran bir dille şöyle demiş:

"Etmeyin eylemeyin, beni öldürmeyin! Bırakın gideyim yoluma, kavuşayım garip anama."

Fakat Harami başı, hiç de sandığı ve korktuğu gibi konuşmamış. Şöyle demiş:

"Sen, çok temiz ve safsın. Yalan söylemedin bize. Biz senin gibi harbileri severiz be Keloğlan."

Dünyalar Keloğlan'ın olmuş.

EşkİYaların başı:

"Şimdi sana bir yer tarif edeceğim, bak. şu tepeyi görüyor musun; ha işte o tepeye çık, sağ tarafa bakınca, büyük bir mağara göreceksin. Mağaraya in, sağ köşesinden itibaren otuz metre kadar ileride büyük bir taş göreceksin. Üzerinde dev resmi vardır. O taşın altını kaz, altın bulacaksın." diye devam etmiş konuşmasına.

EşkİYalara dünyalar dolusu teşekkür edip hemen yola çıkmış Keloğlan. Tepeye tırmanıp, zirveye ulaşmış. Şöyle bir bakınmış, söylenen mağaraya doğru gitmiş. Kısacası üzerinde dev resmi bulunan taşın yanına varmış. Etrafına bakınmış, kimseler yokmuş.

Sivri bir taşla taşın altını oymaya başlamış. Çok fazla yorulmadan bir testi altın bulmuş.

"Şükür şükür, buldum altını, mutlu edeceğim anamı, doğruluğumun gördüm ödülünü!" diye diye yürümüş gitmiş. Türküler söyleye evine doğru gelirken anası onu görmüş:

"Acaba niye erken döndü" diye geçirmiş içinden.

Keloğlan, çil çil altınları annesinin gözlen önünde dökmüş. Kadıncağzı, o kadar sevinmiş ki düşüp bayılmış.

Biz, bakalım Hıdır'ın başına gelenlere.

İlidir, nice memleketleri dolaşmış, işe girmiş, işten çıkmış ama bir türlü para biriktirememiş. Gurbetlerden dönmüş köyüne.

Köyün girişinde kulaklarına davul zurna sesleri gelmiş. Seslerin geldiği yöne doğru bakmış. Bir kocaman konak ve önünde büyük bir kalabalık varmış. Hızlı hızlı o kalabalığın bulunduğu yere doğru yürümüş. Bir de ne görsün. Keloğlanın eski evinin

yerinde kocaman bir konak. Şaşkınlıktan deliye dönmüş. Bu olacak iş miymiş? Acaba rüyamı mı görmekteymiş?

Varmış, birine şöyle sormuş:

"Ne var bugün burada, bu kalabalık neyin nesi?

Adam:

"Keloğlan, köyün fakir ailelerin çocuklarını sünnet ettiriyor." demiş.

Bu duyduğu haber karşısında, tu/ yemiş keçiler gibi yalanmaya başlamış, inanamamış. Kıskançlık damarları kabarmış ve yine sormaya devam etmiş:

"Yahu, hadi bu şöleni anladık diyelim, peki şu konak da neyin nesi? Benim bildiğim burada zavallı bizim Keloğlan'ın fakir anası ile oturduğu kötü bir ev vardı. Yanılıyor muyum yoksa?"

Adam:

"Yo, hiç de yanılmıyorsun." demiş.

Hayret dolu bakışları, adamın da şaşkınlaşmasına sebep olmuş ve sürdürmüş konuşmasını adam:

"Gördüğün gibi konak üç katlı. Bir katında anasıyla kendisi oturuyor Keloğlan Bey'in. Öteki katla ise köyün hocası oturuyor. Hem de burada çocuklara ders veriyor. Üçüncü kat ise, misafirhane. Köyümüze gelen yabancılar, burada kalıyorlar."

"Bitmedi, daha bilmedi. Az aşağıda yeni bir bina daha yaptırıyor. Orayı da yelim ve sahipsiz hastalara ayıracak. Senin anlayacağın Keloğlan, artık hepimizin beyi, hepimizin babası oldu."

Hıdır'ın kıskançlık damarları çatlamış ve düşüp bayılmış. Herkes koşarak Hıdır'ın olduğu yere gelmiş. Tabii. Keloğlan da gelmiş ama arkadaşını tanıyamamış. Neden mi? Çünkü çok zayıflamış, adeta iskeleti çıkmış.

Üzerine su dökerek Hıdır'ı ayıltmışlar. Fakat sağ tarafına felç vurduğu için yerinden kalkamamış. Kimse sahip çıkmamış Hıdır'a.

Keloğlan:

"Konağın bir odası boş, oraya götürün, bakalız çaresine." demiş.

Kısa zamanda özörlöler evinin inşaatı bitince, Hıdır oranın ilk sakini olmuş. Bu arada epey düzelmiş Hıdır, sadece sağ kolu uzatamazmış.

Keloğlan'ın eline düşmekten dolayı gururu incinmiş ama ekmek elden su gölden kabilinden böyle rahat bir ortamı da terk etmek işlememiş. O nedenle, kendisinin tanınmaması için, her şeyi yapmış. Bir yabancı rolü oynamış. Fakat kendisinin beş parasız olup da, daha düne kadar fakir biri olan bu arkadaşının böyle servete kavuşmasını bir türlü hazmedemiyormuş. Hep bir hainlik düşünörmüş.

Keloğlan görkemli bir düğün yaparak çok önlü bir beyin kızıyla evlenmiş. İsmi Gülşah olan bu hanıma, özörlöler Gül abla derlermiş. Çünkü bir anne gibi onları ziyaret eder, hallerini hatırlarını sorar, ihtiyaçlarını karşılamış.

Hıdır, Keloğlan'a karşı arlık ciddi bir düşmanlık belemeye başlamış. Kendisinin bir çulu hile yokmuş ama arkadaşısı hem zengin olmuş, hem de güzel hir kızla evlenmiş. Bunları düşündükçe erim erim erimiş. Mutlaka, bir kötölük yapmak için, fırsat kollarmış.

Günün birinde Gülşah, özörlöleri ziyarete gelmiş. İler birine güzel hediyeler vermiş, nasıl olduklarını sormuş, morallerini tazelemiş.

Tam kapıdan çıkacakken, ayağı kayıp yere düşmüş ve ayağı kırılmış. Keloğlan hu olaya çok özülmüş, hanımı ile birlikte yatakta yatmış. O kadar severmiş ki Gülşah'ım. Yine böyle bir gecenin birinde, karısının inlemeleri sırasında, canı çok sıkılmış ve öteki odaya geçmiş. Tam bu sırada, nur yüzlü ihtiyar bir zat durmuş karşısına. Ağır ağır şunları söylemiş:

"Hey merhamet abidesi Keloğlan, eski bir arkadaşın hanımına bu kötölüğü yapan." Böyle demiş ve kaybolmuş nur yüzlü adam.

Keloğlan'ı almış bir düşünce. Kim olabilirmiş bu eski arkadaşısı? Gece düşünmüş, gündüz düşünmüş, işin içinden çıkamamış. Oğlunun bu kadar düşünceli olmasından ciddi derecede rahatsız olan anası, şöyle demiş:

"Ah benim fakirken zengin olan oğlum, ah benim kendisi saf, talihi ak oğlum, hanımının düşmesine sebep olan, senin eski arkadaşın Hıdır olsa gerek.

Keloğlan, bu söze gülmüş:

"A benim tatlı anacığım. Hıdır, şimdi kim bilir nerelerdedir. Benimle birlikte gitti ve bir daha dönmedi."

Anası ısrar etmiş:

"Yok, oğlum yok, sen hele şu hastaların, özörlöülerin aslını, esas adlarını, kim olduklarını bir araştı. O zaman gerçeğı görecekşin."

Fakat Keloğlanın akı hâlâ bunu almazmış. Ama anasının dediğini yapmayı kafasına koymuş, gitmiş özörlöülerin bulunduğı binaya.

Gururlarıyla oynamadan tümünü sorguya çekmiş Bey olarak. Sıra gelmiş Hıdır'a.

Hıdır her ne kadar rol yaptıysa bile. Keloğlan tanımış. Ama hiçbir şey dememiş hu konuyla ilgili olarak. Önce gerçeklen emin olmak için Hıdır'a sormuş:

'-Senin adın ne?"

"Kemal." demiş Hıdır.

Kafasını kaşımış Keloğlan:

"Bir yanlışın yok değimli?" demiş tekrar.

"Yo, Kemal'im ben." diye cevaplamış.

"Peki, nereden geldin buraya, o sünnet şöleni günü, ne işin vardı buralarda?" diyerek iyice işin aslını öğrenmek istemiş.

Sesine bir gariplik vererek konuşmuş Hıdır.

"Ben bir garibim. Kimim kimsem kalmadı dünyada. Memleketimde iftiraya uğradım. Canımı zor kurtardım. Böyle diyar diyar dolaşıp dururken, sizin köyünüze uğradım. Gerisini biliyorsunuz."

Sinirlenmiş Keloğlan, o kolay kolay sinirlenmeyen Keloğlan:

"Peki, sen o gün Gülşah'ı düşerken gördün mü?"

"Tövbe tövbeeee! Yine iftiraya uğrayacağım galiba!" diye söylenmiş I tidir.

Bu konuşmaları başından beri dinleyen bir özürü, dayanamamış:

"Beyim, bu gene bal gibi yalan söylüyor. Nereden mi bilmekleyim? Gülşah Abla, buraya her gelişinde bu gence bir şeyler oluyor. Devamlı takip ediyor. Geçen gelişinde de takip etti ve tam kapıdan çıkarken, elindeki sabunu geçeceği yere koydu. Gülşah Abla'da düştü ve ayağı kırıldı. Hem gerçek adının Hıdır olduğunu, burada birine söylemiş. Bu huysuz ve hain oğlan başlan ayağı yalancı beyim."

Keloğlan'ın aklı karışmış.

Bu ihaneti, kendisine nasıl yaparmış? Bir türlü içine sindirememiş. Buna artık dayanma gücü kalmayan Keloğlan, Hıdır'ı kovmuş.

Hıdır, utancından köyünde de duramamış ve almış başını gitmiş. O gün bu gündür hala nerede olduğunu bilen yokmuş.

Masal da burada bitmiş.

Sümeyye KOÇ

31. KÖTÜ KRAL

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; develer tellal iken, pireler berber iken; ben anamın beşiğini tıngır mıngır salları iken, bir ülkenin çok kötü bir kralı varmış. Bu kral kendi halkına hep zulmeder ayrıca komşu ülkelerle de hiç iyi geçinememiş. Kralın çok güzel ve çok İyi kalpli bir kızı varmış. Zavallı kız babasının yaptıklarına çok üzülmüş ama elinden de bir şey gelmezmiş. Bir gün arlık dayanamayıp üzüntüsünden yataklara düşmüş. Biricik kızının hastalığına saray hekimleri deva olamayınca, kral hemen bütün ülkelere tellallar gönderip, kızını kim iyileştirirse onunla evlendireceğini duyurmuş.

Komşu ülkelerin birinde çok iyi kalpli bir kral varmış. Bu ülkenin halkı da bolluk bereket içinde mutlu mutlu yaşamış. Bu kralın bir de kendi gibi çok iyi kalpli bir oğlu varmış. Kızın hastalığını duyan iyi kalpli delikanlı, babasının iznini de alarak, kendi ülkesinden yaşlı bilge bir kişiyi oraya göndermiş. Kızı gören yaşlı adam:

"Bu kızı iyileştirmek için, Kaf Dağı'ndaki devler ülkesindeki ormana gidip yalnızca orada yetişen sihirli otu getirmek gerekir. Bu otu kaynatıp suyunu kızı içirmeniz gerek. Ancak böylece iyileşebilir." demiş.

Ancak kimse bu dağa çıkmaya cesaret edememiş. Çünkü bu dağa çıkan hiç kimse geri dönememiş. Devler giden herkesi yemiş. Bunu duyan komşu ülkedeki kralın iyi kalpli oğlu, hemen kılıcını kuşanıp, uçan atına binerek Kaf Dağı'na gitmiş. Burada bir sürü dev yaşamış ve bunların hiç acıması yokmuş. Devleri gören oğlan korkup hemen bir kayanın arkasına saklanmış. Bir yandan da kızın otunu bulamaya-cağı için üzülmüştü.

Tam otu nasıl bulacağını düşünürken, oğlanın yanında bir iyilik perisi belirivermiş:

"Sen hiç üzülmeyin, iyi kalpli insanoğlu, senin iyi bir niyetle buraya geldiğini ben biliyorum. Onun için de sana yardım etmeye karar verdim ve istediğin otu sana gelirdim." demiş ve otu oğlana verdikten sonra kaybolup gitmiş.

Sevinç içinde ülkesine dönen kralın oğlu, otu hemen yaşlı bilgeye vererek otu kızı götürüp onu hemen iyileştirmesini istemiş. Bilge kişi otu götürüp kaynatarak suyunu kızı içirmiş. Birkaç gün içinde güzel kız iyileşmiş ve hemen kendisi için canım tehlikeye atan delikanlının kim olduğunu öğrenerek onunla evlenmek istemiş.

Öte yandan, kızının başına gelenlerden sonra, yaptığı kötülüklerden çok pişman olan kral da artık çok adaletli ve halkının iyiliği için çalışan bir kral olmaya karar vermiş. Kızını da kırk gün kırk gece süren dillere destan bir düğünle evlendirmiş.

İşlerin yolunda gittiğini uzaktan izleyen iyilik perisi de herkesin mutlu olmasına çok sevinmiş.

Böylece; onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine...

Gökçen DEMİREL

32. İHTİYAR BALIKÇI

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, ben anamın beşiğini tıngır mıngır salları iken, ülkenin birinde iki çocuğı ve karısıyla birlikte yaşayan ihtiyar bir balıkçı varmış. İhtiyar adam akşama kadar kayığına binip denize açılır ve balık tutarak evini geçindirilmiş. Karısı da bağ bahçe olmadığından iki keçisiyle oyalanırmış.

İhtiyar balıkçı bir gün, yine sabahın erken vakti denize açılmış. Ancak, bu sefer kıyıda bir hayli uzaklaşmış. Denizin derinliklerinde oltasını sulara bırakıp kısmetine düşecek olan balıkları beklemeye başlamış. O kadar uzun beklemiş ki, arlık ümidini kestiğı bir vakitle oltanın hafif hafif kıpırdadığını görmüş. Sevinçle ve aceleyle oltayı çekmeye başlamış. Oltayı çekip çıkardığında bir de ne görsün? Oltanın ucunda masmavi gözleri, altın saçları ile kendisine hakan güzeller güzeli bir peri kızı görmüş. Balıkçı öyle şaşırmış öyle şaşırmış ki, bir an donakalmış. Ne bir şey söyleyebilmiş ne de bir şey yapabilmiş. Güzeller güzeli peri kızı balıkçıya seslenerek:

"Sakın benden korkma. Benim gibi güzel bir kızıdan sana zarar gelmez. Aslında ben sana yardım etmek için oltana takıldım." demiş.

Demiş ama balıkçı korkudan mıdır, şaşkınlıktan mıdır bilmem, ne yapacağını bilemeyerek bütün gücüyle küreklere asılıp, hızla oradan uzaklaşmış.

Eve vardığında hâlâ tir tir titriyormuş. Neler olduğunu merak eden karısına, başına gelenleri ve peri kızının dediklerini anlatmış. Karısı büyük bir sevinçle, ona:

"Bu bize Allah'ın bir ödülü, sakın kaçırmayalım. Yarın yine aynı vakitte, aynı yere git ve peri kızının gelmesini bekle." demiş.

Ertesi gün karısının dediklerini yapan ihtiyar balıkçı, aynı yere giderek, peri kızını beklemeye başlamış. Bir vakit sonra peri kızı balıkçının oltasına takılmış ve yine, ne dilerse diler sin yerine getireceğini söylemiş.

İhtiyar balıkçı biraz düşündükten sonra:

"Hem bana hem de aileme yetecek güzel bir yemek isterim." elemiş. Peri kızı da ona:

"Evine döndüğünde yemeği hazır bulacaksın. Dileğini yerine getireceğim." demiş.

Akşam olup da evine dönen balıkçı, gerçekten de çok zengin bir sofrayla karşılaşmış. Öyle zengin bir sofraya ki, kuş sütü bile eksik değilmiş. Karısı ve çocuklarıyla beraber yemeklerini yemişler ve Allah'a şükretmişler. Çaylarını içerken de peri kızından daha başka neler isteyebileceklerini düşünmeye başlamışlar.

Ertesi gün, ihtiyar balıkçı, yine aynı vakitte, aynı yere giderek bir saray islediğini söylemiş. Peri kızı dileğini kabul edeceğini söyleyince de hemen evine dönmüş. Evine varınca birde ne görsün? Evinin yerinde kocaman ve muhteşem bir saray duruyor. Sevinçle içeriye girip karısını kucaklamış. Peri kızının, her istediklerini yerine getirdiğini gören balıkçı ve karısı, daha büyük şeyler istemeye karar vermişler. Bunun üzerine ertesi gün de aynı yere giden ihtiyar balıkçı, peri kızı gelince, artık ti ülkenin hâkimi olmayı ve herkese hükmetmeyi islediğini söylemiş. İşte bu İsteğinden sonra peri kızı, balıkçının sadece kendini düşünen, başkalarını hiç düşünmeyen aç gözlü birisi olduğunu anlamış. Balıkçıya dileğini yapacağını söylemiş ve evine dönmesini söylemiş. Daha sonra bütün verdiklerini geri alarak, balıkçıyı eski fakir hayatına göndermiş. Ne olup bittiğini bir türlü anlamayan balıkçı, ertesi gün aynı yere gidince peri kızı ona şöyle demiş:

"Sen sadece kendini düşünen, başka insanlar için hiçbir şey istemeyen, gözü doymayan aç gözlü birisisin. Ben de bu yüzden, sana verdiklerimi geri aldım ve artık hiçbir şey vermeyeceğim. Şimdi dersini aldın mı? Senin gibi kendinden başkasını düşünmeyen biri, iyilik yapmaya lâyık değildir."

Bunları duyunca çok üzülen balıkçı, yaptığı hatanın farkına varmış ama artık işi geçmiş. Bundan sonra yine fakir biri olarak yaşamaya devam etmiş ama kaçırdığı fırsatı düşündükçe de kahrolmuş.

Esma BALLI

33. HIRSIZ KADI

Zaman zaman içinde, kalbur saman içinde; var varanın, sür sürenin destursuz bağı girenin dayak yemesi çok olurmuş.

Vaktiyle adamın biri, fakirlik çekmekten bıkmış ve çok para kazanabilmek için ülkesinden ayrılıp uzak diyarlara göç etmiş. Gittiği yer, ülkesine çok uzak, çok zengin ve büyük bir ülkeymiş. Ülkedeki insanların zenginliklerini görünce hemen oraya yerleşmeye karar vermiş. Yerleşir yerleşmez, kendine iyi bir iş bulmuş. Bir yıl boyunca gık demeden çalışmış, çabalamış. Bir senenin sonunda bir yığın para biriktirmiş. Adam. gayet iyi kazanmış ama nedense yine de mutlu değilmiş. Şimdi de bu kadar parayı nereye saklayacağını, kime emanet edebileceğini kara kara düşünmeye başlamış.

O zamanlar, adaleti sağlamakla görevli insanlara "Kadı" denirmiş. Sonunda adam da Kadı'yı ülkenin en güvenilir kişisi olarak görüp parasını ona emanet etmeye karar vermiş.

"Nasıl olsa islediğim zaman, ihtiyacım olduğunda gider paramı alırım." diye düşünerek parasını götürüp Kadı'ya vermiş.

Aradan birkaç ay geçince adamın sıla özlemi iyiden iyiye artmış ve memleketine dönmeye karar vermiş. Tabi evine dönmeden önce de kadıya gidip parasını geri alması gerekiyormuş. Evini toparlayıp eşyalarını hazırlamış. En sonunda da Kadı'nın yanına varıp parasını istemiş:

"Kadı Efendi, üç ay önce sana verdiğim bir emanet vardı. Şimdi onu almaya geldim." Kadı:

"Emin misin hana bir emanet bıraktığına? Ben hiç böyle bir şey hatırlamıyorum. Bende sana ait bir emanet yok." demiş.

Adamcağız duydukları karşısında kulaklarına inanamamış. Bir senelik emeğini düşünmüş:

"Nasıl olur. Kadı elendi? Size bir senede kazandığım bütün paramı emanet etmiştim. İhtiyacım olduğunda gelir alırım demiştim." deyince kadı:

"Yahu sen ne laf anlamaz adamışsın! Bende sana ait ne para var ne de pul. Şimdi çek git yoluna, beni uğraştırma." diye cevap vermiş.

Zavallı adam, aldığı cevap karşısında neye uğradığını şaşırmış. Kadı'nın emanete ihanet edebileceğini hiç düşünmemiş. Başım ellerinin arasına alıp kara düşünmeye, acı acı yakınmaya başlamış. Bir yıllık emeğinin yandığına mı, Kadı'nın yaptığı ihanete mi yansın anlayamamış. Bütün bunları düşündükçe üzüntüsünden kahroluyormuş.

"Ben şimdi nereye gider, derdimi kime anlatırım? Ülkenin en güvenilir kişisini kime şikâyet ederim." diye söylenirken genç bir kadın adama doğru yaklaşıp, bu üzüntüsünün nedenini sormuş. Adam da Kadı'nın yaptığı haksızlığı bir bir anlatmış. Bunu duyan kadın:

"Sen hiç endişelenme. Ben sana yardım edeceğim." demiş.

"Ama nasıl yardım edeceksin, ne yapabilirsin ki?" diye sormuş adam.

"Sen sadece beni izle. Kadı'nın yanına beraber gideceğiz. Önce içeriye ben gireceğim. Sana işaret ettiğimde de içeri gireceksin, Kadı'dan para isteyeceksin. O da çıkarıp paranı geri verecek." demiş.

Adam, kadının söylediklerine ve parasını geri alabileceğine pek inanmamış. Kadın, küçük kızını da yanına almış ve hep beraber Kadı'nın evine gitmişler. Adam küçük kızla beraber dışarıda beklerken kadın içeri girmiş.

Kadıya:

"Kadı Efendi, benim bir yığın alımım ve ziynetim var. Eşim uzak ülkelere gittiği için şimdi yapayalnız kaldım. Bu yüzden bu paha biçilmez takılarımı güvenilir birine emanet etmek istiyorum. Düşündüm, düşündüm ve aklıma sizden daha güvenilir biri aklıma gelmedi." dedikten sonra gizlice kapıyı üç kez tıkladı ve dışarıda bekleyen adama işaret vermiş. Adam da hemen içeriye girip kadıya:

"Size bir kese dolusu para vermiştim Kadı Efendi. Onları almaya geldim." demiş.

Kadı hiçbir şey demeden hemen gidip adamın parasını getirmiş. Şaşkınlık içinde kalan adam, sevinçle parasını almış ve dışarı çıkmış. Bu defa anlaştıkları gibi kızı içeriye göndermiş. Küçük kız, içeri girince, annesine:

"Anacığını, babam eve geldi, hemen seni çağırıyor." demiş.

Kadın Kadı'ya dönerek durumu açıklamış ve: "İzninizle Kadı Efendi, gitmek zorundayım. Duyduğunuz gibi eşim eve dönmüş. Altınlarımı size emanet etmeme anık gerek kalmadı." diyerek kapıdan çıkıp gitmiş.

Genç kadının yaptığı işe yaramış ve adamcağız nihayet parasını Kadı'dan alabilmiş. Ama genç kadının bunu nasıl yaptığını bir türlü anlayamamış ve daha fazla dayanamayıp kadına içeride neler söylediğini sormuş. Kadın da Kadı'ya söylediklerini bir bir anlatmış ve başlamışlar Kadı'nın durumuna katıla katıla gülmeye.

Kadı'ya ne mi oldu? Doğrusu Kadriyin yüzü görülmeye değermiş. Yaptığı ihanetin cezasını bulmuş.

Nihayet EKER

34. BONCUK PADİŞAH

Bir varmış bir yokmuş, develer tellal iken, pireler berber iken, anam nenemin beşiğini tıngır mıngır salları iken, var varandan sür sürenden, destursuz bağa girenden, az gittim uz gittim dere tepe düz gittim, altı ay bir güz gittim. Vara vara bir köye vardım. Burada bir emmioğlu ile emmi kızı varmış.

Birbirine âşık olan bu gençler ailelerinin rızasıyla Allah'ın emriyle evlenmişler. Mutlu mesut yaşayıp gidiyorlarmış.

Bir gün karı ile koca evlerinin bahçesinde dolaşırken, kadıncağız elinin kınasını kocasına gösterip şöyle demiş:

"Karayla ak ne de güzel uyuyor."

Tam o sırada oradan geçen bir köleyi gören adam, karısının bu köleye laf attığını sanmış. Çok kızmış ve o kızgınlıkla karısına kırk sopa vurmuş. O günden sonra da her gün karısına kırk sopa vurmaya devam etmiş.

Ülkenin başka bir yerinde de çocukları olmayan bir karı koca varmış. Ormanın içlerinde sessiz sakin bir hayat sürerlermiş. Gel zaman git zaman Allah bunlara bir oğlan vermiş. Kan koca geç de olsa gelen bu evlada çok sevinmişler ve el bebek gül bebek büyötmeye başlamışlar. Aradan yedi yıl geçmiş. Bir gün babası her zamanki gibi ava çıkınca çocuk da evdeki ceylan derilerinden birini sırlına geçirip, dağa gitmiş. Biraz yürüyünce yorulup bir ağacın dibine oturmuş. Oturunca da uyku bastırmış ve ceylan derisini üstüne çekerek uyuyakalmış. Derken uzaktan onu bir ceylan sanan babası, attığı okla bilmeden oğlunu vurmuş. Ceylan diye vurduğunun oğlu olduğunu görünce de acısından öyle bir bağırarak yer yerinden oynamış. Ağlamış sızlamış sonunda ceylan derisine sarılı oğlunun ölüsünü kucaklayıp evine varmış. Olanları karısına bir türlü anlatamamış. En sonunda da:

"Bu ceylanı alıp, hiç derdi tasası olmayan bir evden alacağın tencerede pişir." demiş.

Kadının aklına hemen emmioğlu ile emmi kızının evi gelmiş. Onların hiç derdi tasası yok diye düşünüyormuş. Hemen gidip nedenini anlatarak emmi kızından bir tencere istemiş. Bunları dinleyen emmi kızı:

"Sana tencereyi tabi ki veririm ama bekle de kocam gelsin. O zaman derdimin olup olmadığına sen karar verirsin." demiş ve kadını iç odaya saklamış. Biraz sonra kocası gelip hiç sebep yokken kadına kırk sopa vurup çekip gitmiş. İç odadan olanları şaşkınlıkla seyreden kadın çıkıp yerde yalan emmi kızını kaldırıp bunların nedenini sormuş. Geçmişle başına gelen olayı anlatan kadın, kocasına karşı hiçbir şey yapamayacağını söylemiş. Anlatılanları şaşkınlık ve üzüntüyle dinleyen kadın:

"Kocan geldiğinde ona, sen boncuk padişahın ayağının tozu bile olamazsın de." demiş ve hava kararmadan evine dönmüş. Dönünce de çocuğunun ölüsünü görerek ağlayıp dövünmeye başlamış ama elden ne gelir? Başkalarının da delileri olduğunu, kendinden daha çok acı çeken insanlar olduğunu düşünerek avunmaya çalışmış.

Ertesi gün, emmi kızının kocası eve geldiğinde ona:

"Sen boncuk padişahın ayağının tozu bile olamazsın." demiş. Adam daha önce hiç böyle bir şey duymadığı için çok şaşırmış ve boncuk padişahın kim olduğunu merak etmiş. Durup duramamış içini kemiren hu kurtlan kurtulmak için, boncuk padişahı ara-

maya çıkmış. Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Görmediği şeyler görmüş, duymadığı şeyler duymuş. Bir yerde atın önüne et, itin önüne ot verildiğini görmüş. Başka bir yerde insanlara emirler veren bir karınca görmüş. Gördüklerine hem şaşmış hem de korkmuş. Allı yıl bir güz gemlikten sonra sora sora boncuk padişahın yerini bulmuş. Boncuk padişah ona hiçbir şey sormadan üç gün misafir etmiş. Dördüncü gün adama neden geldiğini sormuş. Adam da olayları bir bir anlatmış. Önce karısının kölesine nasıl aşkını ilan ettiğini, bu yüzden ona her gün kırk sopa attığını, karısının da kendisine böyle böyle boncuk padişahın ayağının tozu bile olamazsın dediğini anlatmış. Adamı dinleyen boncuk padişah:

"Senin derdin de dert mi yani? Sen yat kalk da karına dua el. Benim karım da emmimin kızı birbirimizi çok severek evlendik. Ancak bir öğrendim ki karını beni her gece ilaçla uyutup Anka kuşuyla İran Şahının yanına gidiyormuş ve ondan iki çocuğu olmuş. Ben de gidip İran Şahını ve çocukları öldürdüm anın kanını bağışladım. Ama karım bu yaptıklarım için beni bağışlamadı ve gözlerinden kanlı yaş gelene kadar ağlayıp Allah'a yalvararak kendisini sarı bir inek yapmasını istedi. Sonunda dileği yerine geldi ve Allah onu sarı bir inek yaptı." diyerek yanı başında duran sarı ineği göstermiş.

Bütün hu olanları can kulağıyla dinleyen adam:

"Yine benim karımdan iyisi yokmuş. Kıymetini bilememişim." diyerek kalkmak için izin istemiş.

Boncuk padişah, adama karısına hediye olarak götürmesi için, altın bir tarakla, altın bir terlik vermiş. Hediyeleri alarak evine dönen adanı, yaptıklarına çok pişman olmuş ve karısından kendisini affetmesini istemiş. Padişahın hediyelerini de vererek olanları anlatmış. Padişahın hediyelerine çok sevinen kadın, altın tarağı saçma takıp, altın terlikleri giyerek kocasına göstermek istemiş ama terlikler kadını havalandırdığı gibi boncuk padişahın sarayına getirmiş. Emmioğlundan yıllarca çok çeken zavallı kadın sonumla aradığı mutluluğu bulmuş. Boncuk padişahla emmi kızı evlenip hayatlarının sonuna kadar birlikte mutlu mesut yaşamışlar. Emmioğlu ise ömrünün sonuna kadar yalnız ve mutsuz yaşamış.

Masal ila burada bitmiş...

Emine KÜPELİ

35. KAF DAĞI'NIN ALTINI

Bir varmış, bir yokmuş. Allah'ın kulu çokmuş. Allah'ın kulları içinde dört delikanlı varmış ki, tuttuğunu koparır, kopardığını öğütür, öğüttüğünü yermiş. Bir gün bu dört kafadar para kazanmak için şehre gitmeye karar vermişler. Şehre giden iki yol varmış. İçlerinden biri:

"Ormandaki yoldan gidelim. Orman serindir hem de susadığımızda dereden su içebiliriz." demiş. Dört kafadar türkü çağıra çağıra ormanın yolunun tutmuşlar. Az gitmişler uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler. Derken ak sakallı, ak saçlı, ton ton bir dedeye rastlamışlar.

İhtiyar:

"Nereye gidiyorsunuz gençler? " diye sormuş.

İçlerinden biri:

"Şehre dede, şehre gidiyoruz." demiş.

İhtiyar:

"Şehre niye gidiyorsunuz? Ne yapacaksınız orada?" diye sormuş.

Hepsi birden:

"Para kazanmak için gidiyoruz dede." demişler.

İhtiyar bu dön genci yanına çağırarak onlara birer iane güvercin tüyü vermiş. Bu tüyleri ne yapacaklarını anlamayan gençler sormuşlar:

"Yahu dede biz bu tüyleri ne yapacağız ki! Ne işe yarar bu tüyler?"

İhtiyar gülümseyerek cevap vermiş: "Bu tüyleri kulağınızın arkasına takıp Kal' Dağı'na kadar çıkın. Bu tüyler nerede düşerse orayı kazın ama ne bir adını geri ne bir adım ileri tam düştüğü yeri kazın. Tüylerin düştüğü yerden testi dolusu altın çıkacaktır. Ama siz siz olun; bu alımları haram yollarda harcamayın, bir tanesini bile haram işlerde kullanmayın."

Dört kafadar şaşkınlık içinde tutmuşlar Kat Dağının yolunu. Az gitmişler uz gitmişler. Kaf Dağının eteklerine varmışlar. Biraz ilerledikten soma tüyler birer adım

aralıklarla düşmeye başlamış. Dört arkadaş da tüylerinin düştüğü yerleri kazmaya başlamışlar. Herkesin altını kendineymiş. Kazarken kazarken hepsi de birer testi altını bulmuş. Büyük sevinç içinde testileri yüklendikleri gibi şehrin yolunu tul-muşlar.

Dört arkadaştan üçü şehirde yaşamaya başlamış. İçlerinden sadece biri köyüne geri dönmüş. Şehirde kalan üç arkadaşın gözünü para hırsı iyice bürümüş. Paralarını çoğaltmak ve daha zengin olmak için kumar oynamaya karar vermişler.

Günler haftaları, haftalar ayları, aylar yuları kovalarken üç genç neleri var neleri yok hepsini kumarda kaybetmişler. Artık bir dilim ekmeğe muhtaç hale düşmüşler. Yaptıklarından çok pişman olmuşlar ve dedenin sözlerini hatırlamışlar ama artık iş işten geçmiş ve ellerinde avuçlarında ne varsa hepsini kaybetmişler.

Dördüncü genç ise köyünde güzel bir kızla evlenmiş. Birbirinden güzel ve akıllı çocukları olmuş. Parasını hep hayırlı işlerde kullanmış. Fakir gençlerin düğününü yapmış, bağı bahçesi olmayanlara tarla almış, borcu olanlara yardım etmiş. Ama parası hiç azalmamış aksine her geçen gün daha da artmış. Çünkü delikanlı kendi tarlasında alın teriyle parasını kazanırken muhtaç olanlara da her zaman yardım elim uzatmış.

Masalımız da burada bilmiş.

Özlem YAVAŞ

36. GENÇLİKTE Mİ İHTİYARLIKTA MI ?

Bir varmış bir yokmuş, Allah'ın kulu çokmuş. Zaman zaman içinde, cinler cirit oynarken, eski hamam içinde. Varlıklı bir ailenin güzel bir kızı varmış. Dil ile tarif edilmez ki edeyim; anası, babası gözlerini, gözlerinden ayırmaz, ellerini sıcak sudan, soğuk suya sokturmazlarmış.

Bir gün olmuş, anası ve babası ölmüş kızın.

Kız üzülmüş, dualar etmiş. Allah da sabrını vermiş.

Bir de çok zengin bir adam varmış. Adam, karısı ve iki çocuğu ile mutlu bir hayat yaşarmış. Çünkü çok zenginmiş. Buğdayları varmış ambarlar dolusu. Bağları

varmış dağlarda, üzümleri olurmuş salkım salkım. Bu adam üstelik gençmiş. Karısı da, çocuklarını ölesiye severmiş.

Akıllıymış da karısı üstelik. En içinden çıkamadığı meselelerini genç adam karısına danışmış.

Bir akşam, erkenden yatağa girmiş adam ve birden karşısında nur yüzlü, ak sakallı bir adam belirmiş:

"Bir bela bulacak seni, demiş, er mi bulsun, geç mi bulsun?"

Korkmuş tabii adanı. Kim korkmaz ki, böyle haberden? Şöyle biraz düşünmüş; nur yüzlü adama bakmadan şunu demiş:

"Müsaade edilsin; hanımım ile bir görüşme yapayım..."

Pir gitmiş, adam ne konuştuğunu unutmuş. Şöyle böyle derken aradan bir zaman geçip gitmiş. Adam kendini işlerine vermiş. Bir kere olsun konuştukları aklına gelmiş.

Aynı nur zat, yine görünmüş adama:

"Başına bir bela gelecek, er mi bulsun geç mi bulsun?"

Adam, özür dilemiş, hemen karısı ile görüşeceğini ifade etmiş. O akşam, karısına danışmamış. Çünkü misafirlğe gitmiş. Sabah döner dönmez, buruk bir halde:

"Hanım demiş, bir ak sakallı gelip uyardı beni. Başına bir bela gelecek, er mi bulsun geç mi bulsun? diye sordu. Ne diyeyim?"

Sade evin değil, köyün değil, köyün de akıl ebesi olan kadın, hiç düşünmeden cevap vermiş:

"Bulacak madem, erken bulsun."

"Tamam, demiş adam, öyle olsun."

Gece yarısı yine gelmiş nur yüzlü adam. Cevap beklemiş:

"Tamam diye konuşmuş adam, akşamın sabahın şerri daha iyidir. Erken gelsin, yaşlılıkta katlanamam belki..."

Bir gün bir gece geçmiş, adamın evi yanarak kl olmuş. Yine de çok talihli bir aileymişler ki, kimseye bir zarar olmamış. Daha bu belanın teri soğumadan, başka bir haberle sarılmış adam ve ailesi. şuymuş kötü haber: Ambarlarını srlerce fareler istila etmişler, ne var ne yoksa hepsini yemişler buğdaylarını.

Adam, iyi ki ucuz atlattık demeye kalmamış, hurra, büyük bir bela daha gelip dünyasını karartmış. Dağlardaki bağları, sel önünde yok olmuş gitmiş.

Bu adamın, öyle kimselerin malında mülkünde, hiç gözü yokmuş ve hiç olmamış da. Bu yüzden, uzaktan yakından tüm duyan kişiler, çok zlmşler, kendi malları telef olmuşçasına kederlenmişler.

Bir süre el tutmuşlar, moral vermişler, evlerine misafir etmişler. El atına binen köy ortasında kalırmış. Tıpkı bu aile de sonunda öyle olmuş işte. Daha bir aylık bir zaman olmuş, başından nice belalar geceli. Uzak durmaya başlamışlar.

Ne yapsın adam? Kime el açsın? şu genç yaşında iki çocuğu ve hanımı ile nereye, kime sığınsın? Akıllı karısı ile oturup, bu konuyu, neler yapabileceklerini uzun uzun tartışmış.

"Gidelim buralardan, gayrı yâr olmaz buralar bize, demiş karısı, nere olsa gidelim."

Ellerinde avuçlarında hiç bir şey olmadığı için başları nde çıkıp gitmişler köylerinden.

Ora senin, bura benim, öteki dağ, beriki tepe. dinlemeden yürümüşler. Bilmezlermiş ne kadar gitmişler, muhteşem bir dağın harika yamaçlarına kurulu çok güzel bir köye ulaşmışlar.

Köyün muhtarı pek merhametli adamın biriymiş. Tanrı misafiridir deyip bu dört kişilik aileyi, yatırmış, yedirmış, iirmış ve dahi elbiselerini bile yenilemiş.

Kısa bir zaman sonra, muhtar da kesmiş onların rızıklarını. O köyden gitme hazırlıklarına başlamışlar. Onların bu haline acımış köylünün biri ve adamın köye bekçi yapılmasını istemiş, muhtardan.

Çok sevinmiş adam ve ailesi. Başlamış köyün bekçiliği yapmaya. Her sabah silah elinde, köyün bağlarını, bostanlarını, tarlalarını kurtlardan, hırsızlardan koruyormuş.

Günün biriymiş. Vakitse erkenmiş. Bir kervan geçermiş beklediği bağdan. Tembih etmiş, "sakın zarar vermeyin" demiş. "Yoksa iyi olmaz" diye de hatırlatmış.

Kervancı başı çok yorulduklarını, uzak yollardan geldiklerini, çamaşırlarını kirlendiğini söylemiş.

Çok hayırsever olan Bekçi, çamaşırları alıp gelirmiş evine, karısına bir güzel yıkatmış ve geri gelirmiş. Kervancılar çok memnun kalmışlar, yola revan olmuşlar. Fakat Kervancı başı, bir şeytanlık düşünmüş:

"Bu kadar güzel çamaşır yıkayan bir kadın, çok hünerli ve çok güzel biridir. Hele şunu kaçırayım" diyerek atma atladığı gibi. Bekçinin evini bulmuş.

Evinin önünde yün didiyormuş kadın. Çocukları da az ötede kendi aralarında oyun oynarlarmış.

Kervancı başı, çocukların ellerine birer altın vermiş, eter koklatarak kadını bayıltmış ve kucaklayarak atına atladığı gibi uzaklaşmış köyden.

Bekçi evine dönmüş, bakmış ki çocukları analarının kayboluşuna ağlıyor. Kahrından saçını başını yolmuş. Buralarda duramayacağını anlayarak, almış yavrularını ve savuşup gitmiş bilmediği memleketlere.

Gide gide bir ırmağa varmış. Çocukların ikisini birden derenin karşı tarafına geçiremediği için birini bulunduğu yerde bırakıp ötekini karşı tarafa geçirmek isterken, bir çığlık duyup geri bırakmış. Bir kurt çocuğu kapmış götürmüş. Heyecandan ne yapacağını şaşırmış. Kurtarmak için çocuğunu, düşmüş kurdun peşine, o arada kucağındaki çocuğu suyun alıp götürdüğünü bile fark edememiş.

Kalakalmış bir başına...

"Çaresiz başım, yoktur aşım. kırardı saçım" diye, vurmuş bayırlara, inmiş çayırlara, çıkıp tırmanmış dağlara... Az gitmiş, uz gitmiş, altı ay bir gündüz gitmiş, nihayet büyük bir şehre inmiş.

Bu kocaman kentin ıssız bir yerinde yıkık, virane, terkedilmiş dununda bir ev varmış.

Kendini, oraya atmış. Birkaç zaman geçmiş bu virane evde. Şehrin padişahı, o arada ölmüş. Herkesleri, yas bürümüş... Kırk gün kırk gece yas tutmuş halk.

Ölen padişahın yerine, yeni bir padişah ihtiyacı çıkmış ortaya. O memlekette, adet söyleymiş. Herkesler toplummuş şehrin meydanına, devlet kuşu bırakılırmış ve işte o kuş, her kimin başına varıp konmuşsa, şehre padişah yapılmış.

Talih ya bu, kime güleceği, kime küseceği belli mi olur? Devlet kuşu havalarda, bir dönmüş, iki dönmüş, döne döne varıp, bizim Kır Bekçisinin başına konmuş.

Kırk gün kırk gece süren törenlerle, halaylarla ve ciritlerle tahta oturmuş yeni padişah. Daha düne kadar, fakirlerin fakiri, kırların bekçisi, âlemin garip gezgini iken o artık, ömrünün en şanslı, en güzel günlerini yasaya dursun...

Kurdun kapıp götürdüğü çocuk, bir avcının imdada yetişip kurdu vurmasıyla hayatını kurtarmış. Avcı alıp götürmüş bu çocuğu ve evlatlık edinmiş. Bir güzel bakıp et vermiş, süt vermiş, balla beslemiş çocuğu ve bir gün gelmiş, kocaman, yağız, yakışıklı bir delikanlı olmuş oğlan.

Suyun alıp götürdüğü çocuk ne olmuş? Onun da şansı iyi gitmiş, bir balıkçı tararından kurtarılmış. Yediği balıklarla, alımlı çalımlı bir genç olmuş.

Yeni padişahı kutlayan kutlayanaymış. Uzaklardan yakınlardan, köylülerden beylere, ebelerden çobanlara kadar herkes, saraya koşarmış.

Cümle âlem gelir de balıkçı ile avcı durur mu? Almışlar evlatlıklarını yanlarına ve gelmişler padişahı kul lamaya.

Öyle manzaralı, öyle güzelmış ki sarayın bahçesi, herkes, bir daha, bir daha bakmaktan kendilerini alamazlarmış. Cıvıl cıvıl ötüşen kuşlar, renk renk kokan çiçekler, nağmeli nağmeli akan dereler, asma bahçeler ile benzetmek gibi olmasın cennet kadar güzelmış.

Avcı ile balıkçı, delikanlıları sarayın bahçesinde bırakıp saraya girerlerken, kervancı başı görünmüş bahçe kapısında...

Olacak şeyin önüne geçilemez hesabı, kır bekçisinin, kaçırdığı karısı da yanındaymış. Ne olur ne olmaz diyerek, bahçe kapısının kenarında bulunan küçük bir çadıra bırakmış.

Balıkçı ile avcının evlatlıkları, yani Kır Bekçisinin oğulları, farkında olmadan annelerinin bulunduğu çadıra doğru yavaş yavaş yürümüşler. Tam o esnada kadıncağız, dışarı çıkmış. Başlamış oğlanlarla koyu bir sohbete.

"Kimsiniz, adınız sanınız nedir?"

Oğlanlar deşilmişler:

Ah teyzecik ah! Ne sen sor, ne biz söyleyelim, önce anamızı kayıp ellik, onun acısını unutamadan babamızı da kayıp ettik. Sağlar mı? Ölüler mi? Neredeler? Hiç haber alamadık.

"Daha anlatmışlar, anladıkça ağlamışlar." Anamızı bir kervancı başı alıp götürdü, gözlerimizin ününde. O gün bu gündür, dinmez gözyaşlarımız." der demez, anaları almış kollarının arasına oğullarını, koklaşmışlar, hasret gidermişler.

Onların bu hallerini gözetlemekte olan padişahın görevlilerinden biri, doğru padişaha çıkmış:

"Padişahım, bahçede bir kadın ve iki oğlan habire ağlaşmaklalar. Himayenizi gösterseniz, alıp buraya gelirse, derilerini bir sorsanız..."

Merhametli padişah hiç durmamış, emir verip huzuruna çağırtmış.

Padişahın huzuruna çıkan ana ve çocukları, tir tir titreyerek:

"Ne yaptık ki padişahım! diye ağlaşmışlar, ne ettik ki, bize kıyacaksın?"

"Ağlaşmayın hele, diye konuşmuş padişah, size suçlusunuz diyen mi var?"

Adalet, yavaş yavaş gerçekleşiyormuş.

"Anlatın, anlatın bakayım derdinizi!" demiş padişah. İlkın kadın başlamış konuşmaya. Ne varsa anlatmış bir bir. Padişah eski günlerini hatırlamış.

Kadın, anlatırken çok heyecanlanmış ve kalbi sancıyınca. sağ elini kalbinin üstüne götürmüş. Tam bu esnada, kuş figürlü yüzüğü, padişahın gözüne ilişmiş. Kendisinin karısına hediye ettiği yüzüğü tanımış.

Merhametli padişahın incecik kalbi, sızım sızım sızlamış. Anlamış ki, bu konuşan karısı, delikanlılar da çocukları. Kucaklamış kadını. Çocuklarını da almış kanatlarının allına. Bütün herkes taş kesilmiş orada.

Karısının demesi üzerine kervancı başına yaptıklarının bedelini ağır ödetmiş, kellesini vurdurtmuş. Balıkçı ile avcıya da kese kese altınlar vermiş.

Şölenler kurulmuş, halaylar çekilmiş. Hep birden Allah'a şükretmişler.

Onlar ermiş muratlarına, darısı muratsızlara...

Mehmet BULUT

37. TUZ HAKKI

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde; develer tellal iken, pireler berber iken. ben anamın beşiğini tıngır mıngır salları iken, bir padişahın üç kızı varmış. Padişah kızlarının hepsini çok severmiş.

Bir gün, kızlarının kendisini ne kadar çok sevdiğini merak etmiş. Hangi kızının kendisini daha çok sevdiğini öğrenmek isteyen padişah, onları huzuruna toplayarak, teker teker sormuş. İler biri babalarına olan sevgilerini en değer verdikleri şeylerle anlatmaya çalışmışlar. En büyük kızı:

"Babacığım seni elmas kadar seviyorum." demiş.

Ortanca kızı:

"Babacığım, ben seni altın kadar seviyorum." demiş.

Sıra en küçük kıza gelince:

"Babacığım ben de seni tuz, kadar seviyorum." demiş.

Padişah ilk iki kızının söylediklerine çok memnun olurken, küçük kızının söylediğin çok alınmış ve bunu bir hakaret olarak saymış.

Ertesi gün, padişah küçük kızım fakir bir köylüyle evlendireceğini duyurmuş. Kendi aklınca, küçük kızını cezalandırıyor muş. Babasını çok sevmesine rağmen böyle bir ceza aldığını öğrenen kız, çok zlmş ama babasının isteğine karşı çıkmamış ve fakir köylüyle evlenmiş.

Derken aradan günler, aylar, yıllar geçmiş. Küçük kızın kocası, çok çalışarak çok zengin olmuş ve karısını zenginlik içinde yaşatıp sarayı hiç aratmıyor muş.

Bir gün, babasının kendisine yaptığı haksızlığı düşünen küçük kız, ona bir ders vermek istemiş. Büyük bir ziyafet hazırlatarak ülkenin bütün nde gelenlerini ve padişahı davet etmiş. Ancak, hiçbir davetliye ev sahibinin kim olduğu söylenmemiş. Küçük kız, davet için hazırlanan bütün yemekleri tuzsuz yaptırmış, hiç tuz attırmamış.

Derken ziyafet günü gelmiş ve bütün misafirler ve padişah yemeğe oturmuş. Ancak bir de ne görsünler? Yemeklerde hiç tuz yokmuş ama ayıp olmasın diye, kimse bir şey söylememiş. Bu yemeklerden yiyen padişah, tuzu olmayan yemeklerin hiç tadı da olmadıkını görmüş ve tuzun değerini o zaman anlamış. Tabi, yıllar önce kızına yaptığı haksızlığı da fark etmiş.

Babasının yaptığı halayı fark ettiğini anlayan kız, kim odlunu babasına açıklayarak:

"şimdi seni neden tuz kadar sevdiğimi anladın mı babacığım?" demiş.

Kızının kendisini ne kadar çok sevdiğini anlayan padişah, ondun af dilemiş ve baba kız yıllar sonra birbirlerine sarılmışlar.

Onlar ermiş muradına, darısı bu masaldan hisse alacakların başına...

şükriye Metin KARA

38. DEVLE EVLENEN KIZ

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken. pireler berber iken, uzak ülkelerin birinde çok zengin bir adam yaşarmış. Bu adam, öyle zenginmiş ki, parasının hesabını kendi bile bilmezmiş. Bu adamın bir de güzel mi güzel bir kızı varmış. Kız büyüüp evlenme çağına gelmiş ve babası onun için en uygun eşi bulmaya çalışıyormuş.

Bunun için de bütün ülkeye haber salınmış. Bu haberi duyan ülkenin delikanlıları, genç kızın evine gelmişler. Aralarında bir de dev varmış. Genç kız, hangi delikanlıyı beğenirse onunla evlenecekmış.

Kız, sorduğu birkaç sorundan sonra kararını vermiş ve kendine eş olarak, dev seçmiş. Bunun üzerine hemen düğünleri yapılmış ve birkaç gün sonra dev ile kız, devin evine gitmek için yola çıkmışlar.

Yolda yürürken dev ikide bir açıyormuş. Kız, yanına aldığı bütün yiyeceği deve yedirmiş ama dev yine de doymamış. Yol üzerinde karşılarına çıkan bütün ağaçların meyvelerini yiyormuş.

Bir süre daha yola devam etlikten sonra biraz dinlenmek için bir ağacın altına oturmuşlar. Dev, yiyecek bulmak için etrafı gezmeye başlamış. Dolaşırken ormanın derinliklerinde bir kuyu bulmuş. Karısını getirip bu kuyuya hapsedmiş. Zavallı kız neye uğradığını şaşırmış ama yapacak hiçbir şeyi yokmuş. Çaresiz birilerinin gelip kendisini kurtarmasını beklemeye başlamış.

Nihayet, üç gün sonra kuyunun yanından geçen bir adam kızı fark etmiş. Genç kız, adama başına gelenleri anlatmış ve ondan babasına haber vermesini istemiş:

"Dev, beni burada esir tutuyor. Babam adamlarını gönderip beni kınlarsın." demiş.

Adam, genç kızın durumunu babasına anlatmış. Kızın babası hemen adamlarını gönderip kızını kurtarmak istemiş ama bunları gören dev, adamları kovmuş. Zavallı baba, çaresizlik içinde kara kara düşünmeye başlamış. Aradan günler geçmiş ve bir gün yaşlı bir kadın çıkıp gelmiş.

"Kızının başına gelenleri duydum ve çok üzüldüm. Ben de evlat sahibi olduğum için ne kadar üzüldüğünü anlıyorum. Benim yedi oğlum var ve hepsi birbirinden cesurdur. Üstelik çok da yeteneklidirler. Eğer islersen senin kızını kurtarabilirler." demiş.

Kızın babası, delikanlıların nasıl bir yetenekleri olduğunu sormuş.

Birinci delikanlı:

"Ben koskoca bir ağacı hiç zorlanmadan kökünden sökerim ve bir ceylan kadarda hızlı koşarım." demiş.

İkinci delikanlı:

"Ben aslanın yavrusunu annesinin kucağından alırım da annesinin bundan haberi bile olmaz." demiş.

Üçüncü delikanlı:

"Ben öyle güçlü bir vücuda sahibim ki hiçbir güç beni yere deviremez. Bir çelik kadar kuvvetliyim." diye cevaplamış.

Dördüncü delikanlı:

"Benim gözlerim çok keskindir. Uzağı hiç zorlanmadan görebilirim. Yüzlerce dağ uzaklığındaki bir hedefi kolayca vurabilirim." demiş.

Beşinci delikanlı:

"Benim kulağım çok iyi duyar. Öyle ki, bir sineğin kanal sesini hemen duyarım." diye cevap vermiş.

Altıncı delikanlı:

"Ben de ellerimi çok iyi kullanırım, ellerimi kullanarak yapamayacağım hiçbir şey yoktur." demiş.

Yedinci delikanlı:

"Benim en büyük kuvvetim akimidir. Aklımın gücü sayesinde çözemeyeceğim bir sorun yoktur." diye cevap vermiş.

Genç kızın babası, delikanlıların yeteneklerini duyunca onların kızını kurtarabileceğine karar vermiş ve onların yardımlarını kabul etmiş.

Bunun üzerine delikanlılar hemen kızın bulunduğu ormana gitmişler. Hepsi sahip oldukları yetenekleri birleştirip birlikte hareket ederek genç kızı kurtarmışlar.

Babası çok sevdiği kızına kavuşunca, delikanlıları tek tek ödüllendirmiş. Dev ise ülkeden kovularak hak ettiği cezayı bulmuş.

Genç kız bundan büyük bir ders almış ve artık vereceği kararları daha iyi düşünmeye karar vermiş.

Eskiden olduğu gibi babasıyla mutlu ve huzurlu hayatlarına devam etmişler.

Emine AYGÜL

39. BUGÜNÜN İŞİNİ YARINA BIRAKMA

Masaldır bunun adı, dinlemekle çıkar tadı. Her kim, bu masalı dinlemezse, gece rüyasına girsin kara kedi.

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, günün birinde şehirden köyüne dönen adam, şehirde kazandığı paraları bir çuvala doldurmuş. Çuvalı da alın heybesine alarak, yola düşmüş. Az gitmiş, uz gitmiş, dere depe düz gitmiş. Epey yol aldıktan sonra, bir hana gelmiş ve burada biraz dinlenip yemek yemeğe karar vermiş. Atım hanın seysisine teslim ederek yemeğe oturmuş. Bir zaman sonra seyis içeri girmiş ve adamın yanına gelerek:

"Atınızın arka nalından bir çivi düşmüş, islerseniz biraz bekleyin de çaktıralım." demiş.

Adam:

"Benim acelem var, hemen gidiyorum. Zaten bir adımlık yolum kaldı. Gidene kadar idare eder herhalde." diye cevap vermiş.

Yemeğini de yedikten sonra tekrar yola düşmüş. Az gitmiş, uz gitmiş, akşam olmaya yakın yine bir hana varmış. Kamı da çok açıklığı için burada bira/, dinlenip

karnını doyurmaya karar vermiş. İçeri girip yemeğini yemeğe başlayınca, hancı gelip ona sormuş:

"Alınızın arka nalındım iki çivi düşmüş. İsterseniz çaktıralım mı beyim?"

"Hiç gerek yok. Zaten bir adımlık yolum kaldı. Bir an önce evime varmak istiyorum." diye cevap vermiş.

Yemeğini bitirip yola tekrar koyulmuş. Fakat biraz gittikten sonra al topallamaya başlamış. Derken biraz daha gittikten sonra, at yere yığılmış ve bir daha kal kamamış.

Zavallı adam, hancıların sözünü dinlemediği için çok pişman olmuş. At kalkamaz halde olduğu için yola yürüyerek devam etmek zorunda kalmış. Ama sadece kendini taşımak zorunda olsa yine iyi de akılsız adamın bir de şehirde kazandığı altınları koyduğu çuval varmış ve çok ağırmış. Tabii, çaresiz çuvalı sırtına atmış ve zorlana zorlana yürümeye başlamış. Yürürken sanki yolların kısalma yerine uzadığını hissediyormuş. Karanlık çökmeye başlayınca, içine bir de hırsız korkusu düşmüş.

Derken az gidip uz gittikten sonra, şafak sökerken evine varmış. Varır varmaz kendini yatağa atıp uyumuş. Sabah olunca olanları karısına anlatmış. Zavallı adam atım bırakmak zorunda kaldığına çok üzülüyormuş.

Karısı:

"Eğer naldan düşen çivileri vaktinde çaktırmış olsaydın, başına bunlar gelmezdi. Hem vaktinde eve gelirdin hem de atını kaybetmezdin. Üstelik bu kadar yorulmana ve korkmana da gerek kalmazdı. Şimdi çivileri çaktırmadığın için yaptığın hatanın farkına vardın ve çok pişman oldun ama artık iş işten geçti. Bundan sonra üzülmene bir anlamı yok." demiş.

Masalımızda burada bilmiş. Atalarımızın dediği gibi:

" Bir mih bir nal, bir nal bir at, bir at da bir yiğit kurtarırmış."

Emine ŞİMŞEK

40. SARAYDAKİ EKSİKLİK

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, ben anamın beşiğini tıngır mıngır salları iken, devrin birinde bir padişah varmış.

Bu padişahın bir sarayı varmış ki. O güne kadar bir eşi daha görülmemiş. Bir kuş sütü eksik diyeceğiz ama o bile varmış ama padişah yine de sarayının bir eksigi var mı diye düşünmeden edemezmiş. Bu şüpheye daha fazla dayanamamış ve bunu öğrenebilmek için, bir gün ülkesindeki herkesi saraya çağırması. Gelen misafirlerine tek tek bir eksik görüp görmediklerini sormuş ama kimse bir eksik bulamamış. Aralık misafirler yavaş yavaş giderken, padişah da eksik olmadığına iyice inanıp rahatlamaya başlamış. Tam bu sırada, bir kocakarı padişahın huzuruna gelip şöyle demiş:

"Haşmetli padişahını, tam üç yüz yıllık yolda, tüylerinin her biri ayrı bir ses veren bir kuş var ki görülmüş şey değil. Ben de haktım haklım sizin sarayda bu kuşu göremedim."

Bunu duyan padişah durur mu? Hemen büyük oğlunu yanına çağırıp, bu kuşu bulup sarayına getirmesini istemiş. Bunu nasıl yapacağım bilemeyen delikanlı:

"Etme eyleme babacığım. Ben bu kuşu nasıl bulurum? Bu kuşu bulmak için üç yüz yıl gideceğim, üç yüz yıl da geleceğim. Hiç buna benim ömrüm yeter mi?" demiş.

Oğlunun bu sözlerine sinirlenen padişah, onu huzurundan kovup ortanca oğlunu çağırması. Aynı teklifi ona da yapmış ama onanca oğlu da aynı cevabı vermiş. Daha da kızan padişah, bu kez de en küçük oğlunu çağırması ve diğerlerinden istediği kuşu ondan da istemiş. Küçük oğlan:

"Hemen yola çıkarım baba ve ömrüm yeterse sana bu kuşu getiririm." demiş. Bu cevaba çok sevinen padişah, hemen yol hazırlıklarını yaptırmış ve diğer iki oğlunu da kardeşlerine yardımcı olmaları için beraber göndermiş. Hepsine iyi cins birer at, bir torba altın ve bir sürü yiyecek vermiş.

Yola koyulan oğlanlar, az gitmiş uz gitmiş dere tepe düz gitmişler, üç dağ ile üç deniz aşmışlar. Derken önlerine üçe ayrılan bir yol çıkmış. Bu yolların birinde, "Gider gelir." , birinde "Ya gelir ya gelmez." , diğerinde de "Gider gelmez."

yazıyormuş. Büyük oğlan hemen atılıp kimseye fırsat vermeden, "Gider gelir." yolunu, ortanca da "Ya gelir ya gelmez." yolunu seçmiş. Küçük kardeşe de "Gider gelmez." yolu kalmış. Neyse üç kardeş anlaşarak, yüzüklerini çıkarıp ortadaki bir kayanın altına koymuşlar. Böylece kim önce gelirse kendi yüzüğünü kayanın altından alacak, diğerleri de kimin dönüp dönmediğini anlayabilecek. Bu sözden sonra, her biri kendi yoluna düşmüş. Derken büyük oğlanla ortanca oğlan vara vara bir şehre varmışlar. İkisi de su gibi para yemiş. Tabi hazıra dağ olsa dayanır mı? Bir vakit sonra ekle avuçta ne varsa bitirmişler. Sonra da biri bir terziye diğeri de bir hancıya çıracak olmuşlar.

Onları bırakalım bir de bakalım küçük oğlanın haline. Oda gide gide bir gölün kenarına gelmiş. Heybesindeki kuru ekmeğini çıkarıp gölün suyuyla ıslatıp yiyeceği sırada, gölden bir ağız açılıvermiş. Oğlan da:

"Bu senin kısmetinmiş anık." diyerek ekmeğini açılan ağzın içine atmış. Heybesinden bir ekmek daha çıkarıp ıslatmış ama lam yiyeceği sırada, bir ağız daha açılmış. Oğlan:

"Ne yapalım, bu da senin kısmetinmiş." diyerek elindeki ekmeği gole alarak bir ekmek daha çıkarmış ama bir ağız daha açılmış. Elindeki ekmeği göle atan oğlan:

"Bunda bir iş var ya hadi hayırlısı. Anlaşılan burada buna ekmek yemek haram." diyerek kalkıp yoluna devam etmiş ama bir yandan da aç kanıma üç yüz yıllık yolu nasıl gideceğini düşünüyormuş. Derken karşısına iri yarı bir Arap çıkıp, nereden gelip nereye gittiğini sormuş. Oğlan da babasının isteğini ve başından geçenleri bir bir anlatmış. Oğlanı dinledikten sonra, o lokmaları yiyenin kendisi olduğunu söyleyen Arap, ona yardım etmek için gözlerini eliyle kapatıp biraz sonra açmasını söylemiş. Oğlan gözlerini açtığı anda kendini bilmediği bir şehirde bulmuş. Arap ona, aradığı kuşu burada bulacağını söyleyip iki kıl vermiş ve şöyle demiş:

"Başın dara düşerse bu kılları birbirine sür." diyerek ortadan kaybolmuş. Oğlan sora sora kuşun bulunduğu saraya varmış. Tam kuşu yakalayacakken, nöbetçilere yakalanmış. Hemen onu yakalayıp padişahın huzuruna çıkarmışlar. Oğlanın başından geçenleri dinleyen padişah:

"İki yüz yıllık yolda bir at var. Eğer bana bu atı getirirsen ben de sana kuşu veririm. Yoksa kuşu unut." demiş.

Ne yapacağını bilemeyen oğlan, cebindeki tüyleri birbirine sürterek Arap'tan yardım istemiş. Arap bir anda, oğlanı atın bulunduğu saraya getirmiş ve kaybolup gitmiş. Saraya giren oğlan, tam atı tutacakken yine yakalanmış. Huzuruna çıkarıldığı padişah, onu dinledikten sonra:

"Yüz elli yıllık yolda bir prenses var. Eğer onu bulup bana getirirsen ben de atı sana veririm. Yoksa atı unut." demiş.

Zavallı oğlancık ne yapacağını bilemeyerek yine Arap'tan yardım istemiş. Arap oğlanı alıp prensesin bulunduğu saraya götürmüş ve ikisini de kucağına alarak geri dönmeye başlamış, bu sırada oğlanla prenses birbirine âşık olmuşlar. Kızı padişaha vermek İstemeyen oğlan Arap'tan yardım istemiş. Arap:

"Sen kızı sakla, ben onun kılığına girerim. Sen de beni verir atı alırsın." demiş.

Arap'ın dediğini yapan oğlan, atı alıp kızla beraber yola koyulmuş. Atın nasıl bir cevher olduğunu rüzgârdan bile hızlı gittiğini gören oğlan, şimdi de atı vermek istememiş. Yine imdadına yetişen Arap:

"Ben at kılığına girerim. Sen de beni vererek buradan uzaklaşırsın. Ben size yetiştirim." demiş.

Al kılığındaki Arap'ı verip kuşu alan oğlan, hemen yola düşmüş. At kılığındaki Arap da yalnız kaldığı bir vakit eski kılığına dönüp oğlana yetişmiş

Gide gide üç yol ayrımına varmışlar. Söyleştikleri gibi kayanın altına bakan oğlan, ağabeylerinin yüzüklerinin orada durduğunu görmüş. Oğlan, prensesle Arap'ı oraya kurduğu çadırda bırakıp ağabeylerini aramaya gitmiş. Araya araya büyük ağabeyini bir terzide bulmuş. Ona üç kat elbise ısmarlamış. Onanca kardeşini de bir handa aşçı olarak bulmuş. Ona da üç kişilik yemek ısmarlayıp kendini hiç tanıtmadan çadırına dönmüş. Akşam büyük oğlan elbiselerle, ortanca oğlan da yemeklerle çıkıp gelmiş. Çadırda yüzükleri görünce küçük kardeşlerini tanıyıp hasretle sarılmışlar. Sabah yola koyulmuşlar ama küçük kardeşlerinin yaptıklarını kıskanan ağabeyler onu yol üzerindeki bir kuyuya atmışlar. Kuyudan çıkamayan ve ağabeylerinin yaptıklarına çok üzülen oğlanın aklına cebindeki kıllar gelmiş. Yardımına yetişen Arap'la ağabeylerini yakalamışlar. Onların bu yaptıklarına çok kızan Arap, ikisini de ata bağlayarak yollarına devam etmişler.

Kuşu görünce çok sevinen padişah, iki oğlunun neden atlarına bağlandığını sormuş. Küçük oğlan da başından geçenleri ve ağabeylerinin yaptıklarını bir bir anlatmış. Çocuklarının bu ihanetine çok kızan padişah:

"Kırk katır mı kırk satır mı?" diye oğullarına bağırması.

İki oğlan da kırk katır isteyince, onları kırk azgın katırın bulunduğu bir ahıra hapsedirmiş. Onlar, katırların tekmeleriyle yaptıklarının cezasını çekerken küçük oğlan da güzeller güzeli prensesle kırk gün kırk gece düğün yaparak evlenmiş.

Onlar ermiş muradına darısı bekârların başına...

41. ON PARMAĞINDA ON MARİFET

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, var varanın sür sürenin, destursuz bağa girenin dayak yemesi çok olurmuş. Bir varmış, bir yokmuş. Ülkenin birinde zenginler zengini bir adamın güzeller güzeli bir kızı varmış. Kızın güzelliği yedi düvelde dillere destanmış.

Bu kız, çiçekler içinde güle, dallar içinde serviye benzermiş. Annesi ve babası güzeller güzeli kızlarına gözleri gibi bakar, üzerine titre, bir dediğini iki etmezlermiş. Evde de elini sıcak sudan soğuk suya sokurmazlarmış. Bu kızın adı. güzelliğinden dolayı Gül Kıza çıkmış, dillere destan olmuş.

Gel zaman, git zaman güzel kız önce annesini, sonra da babasını kaybetmiş. Koca dünyada bir başına kalakalmış. Dünyalar başına yıkılmış. Üzüntüden, sıkıntıdan günler geçmek bilmiyormuş.

Gül Kız, karalar bağlayıp üzüntü içinde yaşarken kendisine bir kısmet çıkmış. Allı pullu, telli duvaklı bir gelin olmuş. Böylece yalnızlıktan kurtulmuş.

Kocası da çok iyi biriymiş. Adamcağızın ağzı var dili yokmuş. Gül Kızı çok sevdiği için ona çok iyi davranıyormuş.

Ancak kocası çok çalıştığı için evin bütün işleri Gül Kıza kalıyormuş. Oysa Gül Kız el bebek gül bebek yetiştigi için ev işlerinden hiç anlamıyormuş. Ne ocakta yemek yapmasını, ne tandırda ekmek pişirmesini ne de evi süpürmesini bilmiyormuş.

Hal böyle olunca, ne ocakta ne de tandırda ateş yanmaz olmuş. Ev süpürge yüzü görmemiş, iler taraf toz toprak içinde kalmış. Tavanlara örümcekler ağ yapmış.

Bu kadar kirin pasın içine eve misafir mi gelir? Konu komşu da Gül Kızın evinden elini ayağını çekmiş. Gelip gitmez olmuş.

Peki, Gül Kızın kocası ne yapsın?

Evde dirlik düzenlik bozulmasın diye her şeye katlanmış, güzel hanımına tek bir laf söylememiş. Kum yavan, acı soğan, ne bulduysa karnını doyurmaya çalışmış.

Ana gel zaman, git zaman bu durumdan artık onun da cam sıkılmaya başlamış. O da hanımına yüz karartmaya başlamış.

Gül Kız. kocasının kendisine yüz karartmasına çok üzülmüş ama elinden bir şey gelmiyormuş.

Bir sabah, kocası erkenden işe gidince, açmış ellerini yana yakıla, ağlaya sızlaya, Allah'a yalvarmaya haşlanmış:

" Ey güzel Allah'ım! Güzelim, gücüm kuvvetim yerinde, elim ayağım da tutuyor ama elimden bir iş gelmiyor, beceriksizin tekiyim. Böyle devam edersem yuvam yıkılacak. Yine bir başıma kalacağım. Ne yapacağımı şaşırdım. Bana şu dar zamanımda yardım et."

Tam âmin derken, odanın ortasında nur yüzlü ihtiyar bir kadın belirmiş. Nur yüzlü kadın başlamış konuşmaya:

"Canım güzel kızım, yanağı güllü kızım! Ne diye üzölüp ağlıyorsun? Boş yere güzel gözlerinden inci gibi yaşlar akıtıyorsun? Yüce Allah, seni övmüş, yaratmış, on parmağına on marifet vermiş. Ama bilirsin ki, işlemeyen demir pas tutar. Rahmetli annen seni el bebek, gül bebek büyütmeyp de iş öğretseydi hiç bu kadar sıkıntı çekmeyecektin. Çünkü ellerin her işi yapmaya alışmış olacaktı. Sen de diğer kızlar gibi, ocağında yemek, tandırında ekmek pişirecektin. Evini temizleyip, çamaşırını, bulaşığını yıkayacaktın. Böylece ne kocanın yüzü kararacak, ne de sen üzülecektin. Herkes sizin mutluluğunuza imrenerek bakacaktı. Şükürler olsun ki, anacığın hayattayken, çıplak bulsa giydirir, aç görse doyururdu. İşte, onun bu iyilikleri yüzü suyu hürmetine sana on tane peri gelirdim. Bu gördüğün peri kızları birbirinden beceriklidir. Ancak iş yaparken

başkalarının görmesine dayanamazlar. Bu yüzden ben onların her birini senin bir parmağına saklayacağım. Sen de islediğin zaman istediğin iş yapabileceksin. Hangisine iş yaptırmak istiyorsan o parmağını oynatman yeterlidir.” demiş ve Gül Kızın elini avucuna almış ve:

"Yum gözünü, aç gözünü, yum gözünü, aç gözünü..." diyerek her bir peri kızını Gül Kızın parmaklarına sakalmış.

Gül Kız, son kez gözünü açılığında ortalıkla ne nur yüzlü nine ne de peri kızı kalmamış. Neye uğradığını şaşırان kızcağız, gördükleri, duydukları karşısında şaşkına dönmüş ve bir süre kendine gelememiş. Daha sonra, kendi kendine:

" Niye duruyorum ki, hemen ihtiyar kadının söylediklerini deneyeyim." demiş ve on parmağını birden oynatıvermiş.

Böylece on peri kızı hep birden başlamışlar evin işlerini yapıp yakıştırmaya.

Kimi su getirmiş pınardan, kimi odun getirmiş ormandan, kimi ocakta yemek yapmış, kimi tandırda ekmek pişirmiş, kimi evi silmiş, süpürmüş, kimi çamaşır yıkamış, kimi bulaşık, her bir yan ısıt ısıt, pırıl pırıl olmuş.

Akşam olup da Gül Kızın kocası eve dönünce gözlerine inanamamış. Her taraf tertemiz, yiyecekler, içecekler çeşit çeşit, baktıkça bakmış. Sofrada yedikçe yemiş, karnını tıka basa doyurmuş.

Hanımına defalarca "Eline sağlık" demiş.

İkisinin de mutluluğuna diyecek yokmuş. Gül Kız ve kocası her geçen gün birbirlerine daha çok güler yüz göstermişler. Mutlulukları dillere destan olmuş.

Böylece onlar ermiş, biz çıkalım kerevetine. Gökten üç elma düştü. Biri Gül Kızla kocasına. Biri masalı anlatana, Biri de dinleyene...

Nadire KARA

42. YAZGIYA BOZGU OLMAZ

Bir varmış bir yokmuş. Çok büyük ülkeleri olan bir padişah varmış.

Padişah bir gün ormanda atıyla gezerken gide gide bir su başına gitmiş. Su başında bir adam varmış. Bu adam taşın başına oturmuş yazı yazıyormuş. Padişah, adamın ne yazdığını çok merak etmiş.

"Selamün aleyküm hemşerim, hayırdır ne yazıyorsun? " diye sormuş.

Adam:

"Aleyküm selam, padişahım ben evlilik çağına gelen gençlerin kiminle evleneceğini yazıyorum." diye cevap vermiş.

Padişahın da küçük bir kızı varmış. Kızının büyüyünce kiminle evleneceğini merak eden padişah adama tekrar sormuş:

"Peki benim kızımı kime yazdın? Hele bir söyle de merakımı gidereyim."

Adam:

"Senin kızını kapındaki zenciye yazdım." demiş.

Padişah, kızının fakir bir zenciye yazıldığını duyunca:

"Yapına cime. Ben bir padişahım, benim koca koca ülkelerim var. Nasıl benim kızımı bir hizmetçiye yazarsın? Hemen değiştir yazdığını." demiş.

Yok padişahım değiştiremem. Yazdım artık, yazgiya bozgu olmaz." demiş adam.

Padişah adamın değiştiremeyeceğini anlayınca hemen sarayına gitmiş ve zenci hizmetkârına bir çuval altın vererek saraydan uzaklaştırmış.

Zenci ne olduğunu anlamamış ama altınlara Çok memnun olmuş ve yola koyulmuş.

Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz. Giderken giderken bir göle varmış. Bir de ne görsün? Göle giren hasta insanlar iyileşip çıkıyormuş. Üstü başı çamurlu, pis kadınlar göle girince tertemiz çıkıyorlarmış.

"Bir de ben gireyim Şu göle" diyerek hemen göle girmiş. Zenci gölden çıkınca bir de ne görsün? Her yeri bembeyaz olmuş. Gördüklerine kendi bile inanmamış.

Aradan günler, aylar, yıllar geçmiş. Padişahın kızı artık büyümüş, güzelleşmiş yani evlenme çağına gelmiş. Padişah, kızını evlendirmek için her yere tellallar göndererek komşu ülkelerin padiŐahlarına haber salmış.

Gelen padiŐahlardan birini damat olarak seçmiş ve kızını evlendirmiş. Kırk gün kırk gece düğünleri oluş. Ülkedeki bütün fakirlere yemek dağıtılmış.

Düğünden sonra damadı padişahın huzuruna çıkıp kim olduğunu anlatmış. Kendisinin yıllar önce ülkeden gönderdiği zenci olduğunu söylemiş.

Padişah hemen yıllar önce su başında karşılaştığı yazgı yazan adamı hatırlamış. Kendi kendine Şöyle söylemiş:

"Ha demek ki, ne yaparsan yap, yazgıya bozgu olmazmış."

Şükriye Metin KARA

43. ŞEMSEM GÜZELİ

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde; ülkenin birinde bir padişah varmış. Bu padişahın her Şeyi varmış olmasına da hiç çocuğı olmuyormuş. Bu dununa hem kendi hem de halkı çok üzülyormuş. Bir gün anık çocuk hasreti dayanılmaz olmuş ve:

"Eğer Allah bana bir evlat nasip ederse, kırk gün kırk gece camideki olukların birinden Şerbet birinden de yağla bal akıttıracağım." demiş.

Derken, gün geçmiş ay geçmiş. Bu padişahın nur topu gibi bir oğlu olmuş. Üç beş gün sonra da padişah bir rüya görmüş. Rüyasına giren ak saçlı, ak sakallı bir ihtiyar:

"Allah sana bir evlat verdi. Peki, sen adağıını yerine gelirdin mi? " diye sormuş.

Padişah sabah olur olmaz, ülkenin her yerine bir tellal gönderip, bundan sonra camilerin çeŐmelerinden birinden Şerbet, birinden yağla bal akıtılacağını duyurmuş:

"Duyduk duymadık demeyin. Padişahımız, efendimiz kırk gün, kırk gece boyunca camilerden şerbet ile yağlı bal akıttıracak. Duymadık demeyin."

Kocamış, yaşlanmış, kulağı duymayan, kimi kimsesi olmayan kadının biri de tellalın dediklerini ne anlamış:

"Kimse kırk gün, kırk gece boyunca evinden çıkmayacak. Ona göre herkes, erzakını evine toplansın. Kimse dışarı çıkmasın."

Kocakarı bunu duyar duymaz yiyeceği içeceği ne varsa eve doldurmuş. Kırk gün, kırk gece hiç dışarı çıkmamış. O evinde oturadursun, milleti Müslüman kırk gün, kırk gece yağla bal toplamış, şerbet içmiş. Kocakarı kırkını gün aralık kapısını açmış. Komşularından biri: "Yahu sen kırk gündür nerelerdeydin?" "Nerede olacağım, evimdeydi m." "Padişahın çağırttığı tellalı duymadın mı? Kırk gün kırk gece şerbet içtik, yağla bal aldık."

"Ben de sandım ki, neyse geç olmadan ben de gideyim de bir çere bal ile bir tas şerbet isleyeyim."

Hemen yola çıkıp saraya varmış. Derdini anlatmış. Buna inanmayan padişah:

"Hadi oradan kocakarı, kırk gün, kırk gecedir bala şerbete karnın doymuştur da gözün hâlâ doymamış." diyerek kadını azarlamış.

"Benim gözümün doymayacak neyi kalmış bre oğlum. Bu yaştan sonra neyleyeyim balı şerbeti. Al senin olsun ama sana hakkımı helal etmiyorum. Allah'ım seni Hıyardan Şemsem Güzeli'lin aşkına düşürsün de kavuşturmasın." diye karşılık vermiş.

Kadın evine dönünce, padişahın içine bir ateş düşmüş ve annesini çağırıp:

"Anne ne yap, et bana Hıyardan Şemsem Güzeli'ni bulup getir."

"Oğlum, o kimdir, nedir? Ben şimdiye kadar böyle bir şey duymadım."

"Duymadıysan duy ana ve hemen onu bulup getir bana."

Zavallı ana, çaresiz oğlunun derdine derman bulmak için düşmüş yola. Az gitmiş, uz gitmiş. Derken bir dev ile karşılaşmış. Dev sormuş:

"Böyle kadın başınla nereden gelip nereye gidiyorsun?"

"Hıyardan Şemsem Güzeli'ni bulmaya gidiyorum. Yerini biliyorsan bir söyleyiver."

"Ben bilmem ama birde ağabeyime sor."

Kadın bir arpa boyu daha yol gidince devin ağabeyinin yanına varmış. Karşısına birden bire çıkan dev sormuş:

"Bu kadın başınla nereden gelip nereye gidiyorsun?"

"Ben Hıyardan Şemsem Güzelini aramaya çıktım. Kardeşin bilmiyormuş. Eğer sen yerini biliyorsan bana söyleyiver."

"Bilirim bilmesine de sen oraya nasıl gideceksin? Yine de ben sana söyleyeyim artık gerisi senin derdin. Şimdi buradan çıkıp bir kemer kapıya varana kadar düz gideceksin. Kemer kapıya varınca alını oraya bağlayıp yayan yürürsün. Karşına bir havuz çıkacak. O havuzdaki hıyarlardan birini al." demiş.

Kadın, devin söylediklerini aynen yapmış. Tam hıyarlardan üçünü alıp heybesine atarken devin sesini duymuş:

"Hıyarları bir su başında kesmezsen olmaz. Mutlaka su başında keseceksin."

Kadın, atına atlayıp sarayın yolunu tutmuş. Yolda giderken, merakından duramamış ve hıyarın birini kesmiş. Birde ne görsün? Hıyarın içinden dünyalar güzeli bir kız çıkmış ve:

"Bir yudum su." deyip can vermiş.

Kadın şimdi anlamış, devin niye öyle sıkı sıkı tembih ettiğini. Sonra tekrar koyulmuş yola. Az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Sonunda sarayına varmış. Oğluna müjdeli haberi yollamış. O gelene kadar, yanına bir tas su alarak hıyarları kesmiş. İçlerinden çıkan dünya güzeli kızlar, su der demez boğazlarına suyu dökmüş. Böylece iki tane dünya güzeli kız ortaya çıkmış. Birini büyük oğluyla diğerini de küçük oğluyla evlendirmiş.

Padişah muradına erince, kendine bu intizarı yapan kocakarıya her gün bir ibrik şerbet, bir çere bal göndertip helallik dilemiş. Sonunda kocakarı hakkını helal edince, bundan sonraki hayatını huzur içinde geçirmiş.

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine.

Hatice TEMİZER

44. İKİ KARDEŞ

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, karınca dölger iken ülkenin birinde birbirini çok seven iki kardeş varmış. Annelerini çok küçük yaşla kaybeden iki kardeş, üvey anneleriyle beraber yaşıyorlarmış. Ancak, anneleri öldüğünden beri bu iki kardeşe üvey anneleri hiç gün yüzü göstermemiş. İler türlü eziyeti yapıp bu iki çocuğa çok acı çektirmiş.

Bir gün, bu eziyetlere daha fazla dayanamayan iki kardeş, kaçıp evden uzaklaşmaya karar vermişler.

Kız kardeşinin elinden tutan ağabeyi: "Annemiz öldüğünden beri mutlu bir gün görmedik. Babamızın evlendiği üvey annemiz bizi her gün dövüyor. Bize yemek vermiyor, gece gündüz çalıştırıyor. Artık dayanacak gücümüz kalmadı, gidelim buradan." diyerek yola koyulmuşlar.

İki kardeş az gitmiş uz gitmiş, dere tepe aşarak bir ormana varmış. Bu sırada yağmur yağmaya başlayınca, zaten çok yorulan iki kardeş, bir ağacın kovuğuna girerek biraz dinlenmeye karar vermişler. Ertesi gün uyandıklarında gün öğle olmuş.

Ağabey:

"Çok susadım. Hemen gidip su içebileceğimiz bir ırmak bulalım." demiş ve el ele tutuşup su aramaya başlamışlar.

Onlar su arayadursun, biz dönelim üvey anneye. Çocukların üvey anneleri meğer bir cadıymış. Çocukların bütün yaptıklarını ve nerede olduklarını görüyormuş. Bunun için ormandaki ırmaklara hemen büyü yapmış.

Hiçbir şeyin farkında olmayan iki kardeş, buldukları ırmaktan su içmek için eğildiklerinde:

"Kim benim suyumdan içerse, hemen bir aslana dönüşecektir." diye bir ses duymuşlar.

Duydukları bu sesten korkan kardeşler suyu içmekten vazgeçip başka bir ırmak aramak için yollarına devam etmişler. Derken başka bir suyun başına gelmişler. Ağabey lam su içecekken, küçük kız bu ırmağın:

"Kim benim suyumdan içerse, hemen bir kurda dönecek." dediğini duymuş. Suyu içmemesi için ağabeyine yalvarmış:

"Ağabey, ne olur bu sudan içme. Eğer içersen bir kurt olup beni yiyeceksin."

Bunun üzerine ağabeyi bu sudan da içmemiş ve tekrar su aramaya başlamışlar. Üçüncü ırmağın başına geldiklerinde:

"Kim benim suyumdan içerse hemen bir geyiğe dönecek." diye bir ses duymuşlar ama aralık ağabey o kadar acıkmış ki, dayanamayıp bu sudan içmiş. Bir yudum içer içmez hemen bir geyiğe dönüşmüş.

Zavallı küçük kız, bunu görünce korkudan ağlamaya başlamış ama yapacak hiçbir şey yokmuş. Çaresiz geyik ağabeyinin yanına sokulup olurmuş. Kız kardeş geyik ağabeyine söz vermiş:

"Ağlamayalım kardeşim, ben seni hiçbir zaman yalnız bırakmayacağım."

Sonra da kardeşinin boynuna otlardan ördüğü bir ipi bağlayarak ucundan tutup ormanın derinliklerine doğru ilerlemeye başlamışlar. Az gidip uz gittikten sonra, eski bir eve rastlamışlar. Bakmışlar ki, evde yaşayan kimse yok, buraya yerleşip yaşamaya başlamışlar. Kız kardeş hemen ormandan yaprak toplayıp ağabeyine yumuşak bir yatak yapmış. Her gün, ormana gidip yiyecek bir şeyler getirip ağabeyiyle beraber yiyerek karınlarını doyuruyorlarmış.

Geyik ise, kız kardeşinin etrafında dönerek ona oyunlar yapıp eğlendiriyormuş. Öğlen olunca, kız kardeşi geyiğin kucağına yatarak uyuyormuş. Bütün bu durumlarına karşı yine de çok mutlu bir hayatları varmış.

Günler haftaları kovalarken, bir gün ülkenin padişahı ormanda ava çıkmış. Köpeklerin ve insanların sesini duyan geyik, bunun kendisi için bir fırsat olduğunu düşünüp gitmeye karar vermiş. Giderken kız kardeşine de:

"Ben geldiğimde kapıyı üç kez tıklatırım böylece benim olduğumu anlarsın. Benden başkasına kapıyı açma." diye tembih etmiş. Daha sonra da zıp zıp zıplayarak ormanda kaybolmuş.

Padişah ve avcılar geyiği görüp takip etmeye başlamışlar. Tam yakalayacakları zaman geyik bir hızla kaçıp gözden kaybolmuş.

Hava karardığında evine gelen geyik kapıyı üç kez vurmuş ve kız, kardeşine:

"Kardeşim, ben geldim aç kapıyı." demiş ve kız, kardeşi kapıyı açınca içeri girmiş. Olanları kardeşine de anlatıp yatıp uyumuşlar.

Ertesi gün av yeniden başlamış. Avcıların seslerini duyan geyik yine ormana gitmiş. Çıkmadan önce kız kardeşi geyiğin boynuna altın bir bağ bağlamış.

Geyik, avcılara yine görünmüş ve akşama kadar kovalamaca devam etmiş. Akşam olunca geyik yine evin yolunu tutmuş ama bu sefer bir avcı da onun ayak izlerini takip etmiş. Geyiğin kapıda:

'Kardeşim ben geldim, aç kapıyı." dediğini duymuş.

Hemen gidip bütün gördüklerim ve duyduklarını padişaha anlatmış. Padişah da yarın erkenden geyiği yakalamaya karar vermiş.

Küçük kız kardeş eve gelen ağabeyinin yaralı olduğunu görünce çok korkmuş. Hemen yarayı temizleyip, üzerine sarı çiçek otu koymuş. Sabaha bir şeyi kalmayan geyik kendini çok iyi hissediyormuş.

Derken yine avcılarının ve köpekletin sesini duymuşlar. Geyik kalkıp gitmek istemiş ama kız kardeşi gitmesine izin vermemiş. Geyik, bunun tekrar insan olabilmesi için eline geçen bir fırsat olduğunu anlatınca kız izin vermek zorunda kalmış. O da neşe içinde zıplayarak ormana dalmış.

Padişah, adamlarına geyiğe bir zarar vermeden yakalamalarını emretmiş. Adamlar akşama kadar geyiği kovalamışlar. Akşam olmaya başlayınca, padişah evi gören adamıyla beraber kızı evine giderek kapıyı çalmış ve:

"Kardeşim ben geldim, a kapıyı." demiş.

Kız kardeş ağabeyinin geldiğini sanarak hemen kapıyı açmış ama yabancı bir adamı karşısında görünce çok şaşırmış. Padişah da kızı güzelliği karşısında donakalmış. Çünkü bu kız, padişahın bugüne kadar gördüğü en güzel kızmış.

Padişah, kıza elini uzatmış ve: "Benimle evlenip sarayımı ve gönlümü taçlandırır mısın?" diye sormuş.

Kız şaşkınlık içinde çok sevinerek kabul etmiş ve:

"Kabul ederim ama eğer geyiğim de benimle gelirse." demiş ve padişahın kabul etmesi üzerine hap beraber sarayın yolunu tutmuşlar.

Ülkede kırk gün, kırk gece düğün yapılmış. Ülkedeki tüm alar doyurulmuş. Kız, artık bir sultanmış ve ağabeyi de geyik olarak sarayın muhteşem bahçesinde yaşamına devam ediyormuş. İki de çok rahat ve mutlu günler geçiriyormuş.

Bütün bu olanları izleyen üvey anne, çocukların mutlu olmasından çok rahatsız olmuş ve hemen:

"Onların başına kısa bir zaman içinde büyük bir felaket getirmem gerekiyor ama nasıl? " diye düşünmeye başlamış.

Mutluluk içinde geçen günler, haftalar ve aylardan sonra sultanın bir oğlu olmuş. Ancak doğum, padişahın ava gittiği bir vakitle olmuş. Yeni doğum yapan sultanın odasına bir kadın girip:

"Sultanım, hamam hazır, soğumadan girin de yıkanın. Sıcak su, sizi biraz kendinize getirir, vücudunuzu dinlendirir." demiş.

Meğer bunu söyleyen kadın kızı üvey annesiymiş ve yanında da kötü kalpli kızını getirmiş.

İki kadının yardımıyla sultan hamama girince, kötü kalpli iki kadın kapıyı sıkı sıkı kapatıp hemen oradan uzaklaşmışlar.

Sultan yıkanmaya başladığında bir de ne görsün? Bütün çeşmelerden kaynak su akıyormuş ve hiçbirini kapatamamış. İçeri o kadar çok ısınmış ve buharla dolmuş ki, sultan nefes alamaz olmuş. Bütün vücudu sıcak sudan haşlanmış.

Sultan canının derdine düşmüşken, üvey annesi kendi kızını sultanın yatağına yatırmış. Kız, yüzünü gizleyip yatarak padişahı beklemeye başlamış.

Padişah, avdan dönüp bir oğlu olduğunu duyunca çok sevinmiş. Hemen karısını görmek istemiş ama büyücü kadın, onu durdurup:

"Eşinizin biraz dinlenmesi gerekiyor padişahım. Onu bir süre görmesiniz iyi olur." demiş.

Bunun üzerine padişah da karısını görmekten vazgeçip oğlunu sevmeye gitmiş.

Birkaç gün sonra, büyücü kadının hesaba katmadığı bir olay olmuş. Bütün bu olanları sultanın hizmetçisi gördüğü için, cesaretini toplayıp padişaha bütün olanları anlatmış. Padişah da hemen gidip karısını kurtarmış ve iki kötü kalpli kadını da yakarak öldürtmüş. Üvey annelerinin ölmesiyle yaptığı bütün büyüler bozulmuş ve geyik tekrar insan olmuş. İki kardeş yıllar sonra tekrar hasretle kucaklaşmışlar.

Bütün bu yaşadıkları kötü olayları unutarak, hep birlikte daha mutlu ve huzurlu bir hayata başlamışlar.

Şükriye Metin KARA

45. PADİŞAHIN OĞLU

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken. pireler berber iken, ben anamın beşiğini tıngır mıngır sallar iken; bu yalan şu yalan fili yuttu bir yılan, karıncanın beline vurdum palan. Söyle bakalım bu da mı yalan? Bir varmış bir yokmuş, Allah'ın günü darıdan çokmuş. Masal anlatan kıtmış ama dinleyen çokmuş.

İşle böyle bir vakitte, ülkenin birinde bir vali yaşarmış. Bir gün. Padişah başka bir ülkeye sefere gidecekmiş ama karısı hamile olduğu için bırakmak istemiyormuş. Bizim padişah da karısını çağırıp:

"Hatun, ben savaş için yakında başka bir ülkeye gideceğim. Ben yokken bir oğlum olacak. Oğlum delikanlı olduğu zaman onu benim yanıma g nder ama sıkı sıkı tembih et ki, yolda karşısına çıkan k rlerle ve k selerle arkadaş olup yarenlik etmesin." demiş.

Günler, haftalar, aylar geçmiş ve padişahın dediği gibi bir oğlu olmuş. Gel zaman git zaman, padişahın oğlu büyümüş, güzel bir yiğit olmuş. Babasının yanına gitmek için hazırlanmaya başlamış. Anası, yola çıkmadan önce bir kez daha hatırlatmış, k rlerle ve k selerle arkadaşlık etmemesini. Delikanlı anasının elini öpüp yola düşmüş. Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Derken yolda bir k seye rastlamış. Köse ona:

"Beni yunma aliver. Eşyalarını taşırım, aşını pişiririm, her işini yaparım." demiş.

Oğlan da babasının koyduğu bu yasağı saçma bulduğundan, bundan ne zarar gelecek diye düşünerek, k seyi yanına almış. Delikanlı yeni yardımcısıyla yoluna devam etmiş. Yollanırken de delikanlı k seye yola düşmesinin sebebini anlatmış:

"Ben bir valinin oğluyum ama babamı doğdum doğalı hiç görmedim. şimdi onun yanına gidiyorum." demiş.

Bütün bunları dinleyen köse:

"Sen hele geledur. Ben  nden gidip konaklayacağımız yeri temizleyip d zenleyeyim." Demiş ve  nden giderek ilerde dinlenmeye uygun bir yer bulmuş. Hemen oraya bir çukur kazmış ve üstüne ceketini atarak beklemeye başlamış. Bir vakit sonra gelen delikanlıya ceketinin üstünü göstererek:

"Buyur beyim, sen şöyle otur." demiş.

"Hiçbir şeyden haberi olmayan delikanlı ceketin üslüne ilişir ilişmez kendini çukurda bulmuş. Aşağıya bağıran köse:

"Seni bir şartla kurtarırım delikanlı eğer benim yerime senin, senin yerine de benim ge memi kabul edersen seni çıkarırım. Kabul etmezsen burada kalıp a  susuz ölürsün." demiş.

Çaresiz kalan vali oğlu bu teklifi kabul etmiş ve kendisini çukurdan çıkaran kösenin uşağı olmuş.

Az gitmişler uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler. Derken padişahın sarayına varmışlar, Köse kendini padişaha oğlu diye tanıtmış. Gerçek oğlunu da uşak olarak tanıtır ahıra göndermiş. Günler haftaları, haftalar ayları kovalarken, bir gün valinin tıraş olmak için hazırlandığını gören köse:

"Siz hiç zahmet etmeyin. Benim uşağımı çağırtalım sizi o tıraş etsin." demiş.

Oğlan gelip babasını tıraş ederken gökten bir kuş geçmiş. Oğlan başını kaldırıp kuşa bakınca, köse onun eline vurmuş ve delikanlının elindeki ustura düşüp valinin yanağını kesmiş. Bunun üzerine köse hemen oğlanın asılmasını islemiştir. Zavallı delikanlı da hemen bir açıklama yaparak:

"Padişahım, ben sizi tıraş ederken gökten, gagasında dünya güzelinin saçları olan bir kuş geçti. Ben ona bakarken oğlunuz elime vurdu ve ustura düşüp sizin yanağınızı kesti." deyince köse hemen söze girmiş:

"Madem Öyle o zaman hemen gidip size dünya güzelini getirsin." demiş ve padişah da getirmesini isteyince delikanlı çaresiz yollara düşmüş.

Yolda giderken bir yığın karıncanın küçük bir su birikintisinin yanında beklettiklerini görmüş.

Onların karşıya geçemediklerini anlayınca hemen çakısını çıkarıp suyun üstüne tutmuş. Çakının üstünden geçen karıncalar sağ salım karşıya varınca, karıncaların başları ona:

"Ey insanoğlu, bize yardım ettin sağ ol, Allah da sana yardım elsin. Al şu total karıncayı ve ne zaman başın sıkışırsa onun sigaranın üstüne koy, biz hemen yanında oluruz." Demiştir.

Delikanlı total karıncayı cebine koyup yoluna devam ederken, biraz ilerde camına saplanıp kurtulmak için çırpman bir balık görmüş. Hemen onu kurtarıp tekrar suya atmış. Balık bu iyilik karşısında dile gelip:

Ey âdemoğlu, benim canımı kullardın sağ ol. Sırtımdaki şu pulumu al ve ne zaman başın dara düşerse, sigaranın üstüne koy, ben hemen yanında olurum." demiş.

Pulu alarak yoluna devam eden delikanlı, biraz sonra kanadından vurulmuş bir kuş görmüş ve onun yarasını sararak yardım etmiş. Kuş da ona bir tüy vererek:

"Ne zaman başın sıkışırsa, bu tüyü sigaranın üstüne koy. Ben hemen oracıkta olurum." demiş.

Tekrar yoluna koyulan delikanlı, sora sora dünya güzelinin sarayını bulmuş. Ne yapması gerektiğini önceden bildiği için içeri girip altın sandalyeye oturmuş. Hizmetkârlar gelip, ona gümüş sandalyeye oturmasını söylemişler ama delikanlı:

"Ben oturmam gereken sandalyeye oturdum." demiş.

Bunun üzerine delikanlıyı alıp dünya güzelinin huzuruna çıkarmışlar. Dünya güzeli ona:

"Eğer beni alıp götürmek isliyorsan şu üç şartımı yerine getirmen gerekiyor. Eğer getiremezsen de kafanı vurdururum." demiş oğlan da kabul etmiş.

Dünya güzelinin birinci şartı, bir oda dolusu buğday arpa karışımı bir yığının birbirinden ayrılmasıymış. Oğlan bunu ancak karıncaların yapabileceğini düşünerek hemen cebindeki topal karıncayı sigaranın üstüne koyup onlardan ne istediğini söylemiş. Karıncalar:

"Sen hiç merak etme, biz hemen yaparız bunu." Deyince delikanlı yatıp uyumuş. Uyandığında arpaların bir köşede, buğdayların diğer köşede olduğunu görmüş. Böylece birinci şartı yerine getirmiş.

Dünya güzelinin ikinci şartı ise, ninesinin uzun yıllar önce kaybolan küpesinin bulunmasıymış. Oğlan bu işi balığın yapabileceğini düşünerek cebindeki pulu çıkarıp sigaranın üstüne koymuş. O anda yanında beliren balığa derdini anlatmış. Hemen işe koyulan balık bütün gölü aramış taramış ama küpeleri bulamayarak oğlana:

"Bakmadığım çok derin ve kuytu bir köşe kaldı. Eyer orada da yoksa gölde yok demektir." demiş ve tekrar dalmış.

Kuytu köşeye geldiğinde küpenin kör bir balığın kulağında olduğunu görmüş. Kör balığın çevresinde onun anlattıklarını dinleyenler varmış. Bizim balık da dinleyici gibi kalabalığa karışmış ve bir anda kör balığın kulağındaki küpeyi kapıp oğlana getirmiş. Böylece ikinci şartla yerine getirilmiş.

Dünya güzelinin üçüncü şartı, göğün yedinci katındaki hayal suyunun getirilmesiymiş. Padişahın oğlu bu zor şartı ancak kuşun yapabileceğini düşünerek, cebindeki tüyü çıkarıp sigaranın üstüne koymuş ve süzüle süzüle gelen kuşa isteğini anlatmış. Kuş da ona:

"Sen bir şişeyle biraz pamuk bul ve ayağıma bağla, gerisini merak etme." Demiş.

Delikanlı kuşun dediklerini yapmış ve kuş uçarak gözden kaybolmuş. Üç gün sonra kuş bir şişe hayat suyuyla geri dönmüş ve suyu delikanlıya vermiş. Böylece, delikanlı üçüncü şartı da yerine getirmiş.

Bütün şartlarının yerine getirildiğini gören dünya güzeli, delikanlıyla beraber yola düşmüş. Yolda ilerlerken, delikanlı, başına gelenleri ve kösenin yaptığı hainliği anlatmış.

Az gitmişler uz gitmişler ve sonunda padişahın sarayına varmışlar. Oğlanın sağ olarak ve yanında dünya güzeli bir kızla döndüğünü gören köse, hasedinden çatlamış ve o gece delikanlının öldürülmesi için adamlarına emir vermiş. Adamlar aynı gece delikanlıyı parçalayıp öldürmüştü. Bunu gören dünya güzeli hemen delikanlının parçalarını bir araya toplayarak üstüne hayat suyundan bir damla dökmüş ve delikanlıyı canlandırmış. Ertesi gün valinin oğluyla dünya güzeli evlenecekmiş. Kız padişaha düğünden önce kendisine bir masal anlatacağını ama masal bitene kadar içeridekilerin dışarı çıkmayacağını söylemiş. Sonra da delikanlının kendisine anlattıklarını bir masalmış gibi valiye anlatmış.

Bu sırada valinin gerçeği öğreneceğini anlayan köse, çok sıkıştığını söyleyerek dışarı çıkmak istemiş ama kız buna izin vermemiş.

Kız masalı bitirdiğinde gerçek onaya çıkmış. Padişah hemen köseyi yakalatıp:

"Kırk satır mı yoksa kırk katır mı islersin?" Diye sormuş.

Köse:

"Kırk katır istiyorum." Deyince köseyi kırk azgın katırın kuyruğuna bağlayıp, dağ taş, dere tepe sürüterek öldürmüştü. Böylece köseye, yaptığı kötülükleri canıyla ödetmişti.

Sonra da gerçek oğlu ile dünya güzeline kırk gün kırk gece süren bir düğün yapmış. Karisini de yanına aldırarak mutluluk içinde bir Ömür sürmüşler.

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine...

Selver KOCABAŞ

46. HELVACI GÜZELİ

Bir varmış bir yokmuş, Allah'ın kulu çokmuş. Çok demesi çok günahmış. Develer tellal iken, pireler berber iken, ben ananım beşiğini tıngır mıngır salları iken, usturayla odun kırar, bahayla baş yararken, şu yalan bu yalan, hadi söyle bakalım bu ila mı yalan.

Devrin birinde, Mısır'ın bir köyünde Hasan Emmi derler bir adam varmış. Günlerden bir gün, Hasan Emmi, karısı ve oğlunu da alarak Hacca gitmeye karar vermiş. Kızı Zeynep'i de köyün imamına emanet ederek yola koyulmuş.

Onlar mübarek yollarda gidedursunlar biz kalalım Zeynep kızla. Çok akıllı ve çok güzel bir kız olan Zeynep ailesi gittikten sonra, ne evden çıkmış ne de kimseyle görüşmüş. Dışarıdaki tüm ihtiyaçlarını imam sağlıyormuş. Günler böyle ağır ağır geçerken, şeytan bu, hiç durur mu? Bizim imamın aklına girmiş ve imam, kendisine emanet edilen kıza göz koymuş. Haince bir plan hazırlamış ve yaşlı bir kadına para vererek, hamamın boş olduğu bir gün Zeynep'i oraya getirmesini istemiş.

Bir gün, yaşlı kadın Zeynep in kapısına gelip:

"Kızım bugün bekâr kızlar için hamamda şenlik var. Bütün akranların orada olacak. Haydi, hazırlan da sen de gel." demiş.

Kadının ısrarına dayanamayan kız hazırlanıp hamama gitmiş. Hamama vardığında kimsenin olmadığını gören kız, tuzağa düştüğünü anlamış ancak tam o sırada çarşafa bürünüp gelen imam içeri girmiş. Akıllı kız, kaçacak hiçbir yeri olmadığını anlayınca, imama:

"İmam Efendi, benim gönlümde de zaten sen vardın. Gel önce seni iyice bir yıkayayım, düğüne hazırlayayım." deyip adamın yüzünü gözünü iyice sabunladıktan sonra eline aldığı nalını ile kafasına kalasına vura vura iyice bir dövmüş. Sonra da kaçıp evine dönmüş. Kızın bu yaptıklarına çok kızan ve suçunun ortaya çıkmasından korkan imam, hemen Zeynep'in babasına bir mektup yazarak kızının artık kötü yola düştüğünü söylemiş. Mektubu okuyunca neye uğradığını anlayamayan Hasan Emmi, kızgınlıktan deliye dönmüş. Namusunu ancak kızının kanıyla temizleyebileceğini düşünerek, kızını öldürüp namusunu temizlemesi için oğlunu köye salmış. Bir gece yarısı evin kapısına dayanan oğlan, kız kardeşini alarak Şahmaran Dağı'na götürmüş. Bıçağını çekip kardeşini öldüreceği sırada ona acımış ve:

" En iyisi onu burada tek başına bırakayım, nasıl olsa kında kuşa yem olur, ölüp gider. " demiş ve kızı orada bırakıp çekip gitmiş.

Oğlanın gitmesiyle kızın önüne koca bir yılan çıkmış. Namusu lekelenen ve haksızlığa uğrayan kız da artık yaşamak istemiyormuş ve yılana korkusuzca bakarak, kendini sokup öldürmesini beklemiş. Kızın bu iyiliğine bir anlam veremeyen yılan:

"Haline bakılırsa insanoğlu sana acımamış, huri ben acıyayım." demiş ve kıza dokunmadan akıp gitmiş.

Yalnız kalan kız, bir yandan ağlayıp bir yandan da yürümeye başlamış. Nereye gittiğini bilmeden yürüye yürüye el ayak değmemiş ıssız bir ormana varmış. Meğer o gün, şehzadenin de av günüymüş. Ormanın derinliklerinde bir hıçkırık sesi duyan şehzade ve adamları bir de ne görsün? Dünyalar güzeli bir kız bir ağacın altında oturmuş ağlamaktaymış. Şehzade kızı görür görmez ona vurulmuş ve neden ağladığını sormuş. Kız bir bir başından geçenleri anlatınca çok üzülmüş ve onu da alıp saraya dönmüş. Babasının huzuruna çıkınca:

"Babacığım, eğer güzeller güzeli Zeynep de isterse ve siz razı olursanız, ben bu kızla evlenmek istiyorum." demiş.

Padişah da onlara kırk gün kırk gece düğün yapmış ve güzel Zeynep'le şehzade evlenmiş.

Günler, aylar, yıllar geçmiş ve Zeynep'in    oğlu olmuş. Kız çok mutluymuş, bütün hayalleri gerçek olmuş ama memleket hasreti, ana baba hasreti i ini yakıp kavuruyormuş. Bunu bilen kocası, Zeynep'i köyüne götürmek için bir kervan hazırlatmış ve vezirini de yanına vererek  ğurlamış. Meğ r vezirin güzel Zeynep'te g nl  varmış. Köye varmak üzereyken bir gece bı ağ nı çekip, çocuklarıyla beraber yatan kadının  adırdına girerek:

"Ya benim olursun ya da şu     ocuğ n   ld r veririm." demiş.

Namusunu kirletmemek için her şeyi göze alan kadın, çadırdan dışarı kaçıp kurtulmuş ve köyüne gelmiş. Yoldaki bir çobanın giysilerini alarak erkek kılığına girmiş. Kimseye kendini tanımlayarak bir helvacı ustasının yanında iş bulup çalışmaya başlamış. Zeynep'in yaptığı helvalar o kadar güzel oluyormuş ki, memleketin dört bir yanına nam salmış. Çevredeki herkes ona "Helvacı Güzeli" der olmuş.

Günlerden bir gün, padişahla vezirin o köye gelerek Masan Emmiye misafir olacakları duyulmuş. Ustası da Zeynep'ten helva hazırlayarak oraya götürmesini istemiş. Gelen padişah Zeynep'in kocası konuk olduğu ev de babasının eviymiş. Akşam olup misafirler yemeklerini ve helvalarını yedikten sonra. Helvacı Güzeli:

"Padişahım, ben çok güzel masal anlatırım. Dilerseniz size de birini anlatayım." demiş ve başına gelenleri bir bir masalmış gibi anlatmış. Tam imamla vezirin yaptıklarına sıra gelince, bunlar tuzağ  fark edip dışarı çıkmak istemişler ama kız buna izin vermemiş. Masalını bitirince de şapkasını çıkarmış ve kendisini tanıyan babası ve kocasıyla kucaklaşmış.

 mamla vezir de yakalanarak cell da gönderilmiş ve böylece yaptıkları kötülüğün cezasını bulmuşlar. Hem ana babasına hem de çocuklarına ve kocasına kavuşan Zeynep, kırk gün kırk gece sarayda yemek vererek a ları doyurmuş.

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine...

Hasan KARA

47. EŞEĞİ DE VERSEN OLMAZ MIYDI?

Fakir köylünün biri, köyün ağasına odun çekerek geçiriyormuş. Adanı bir gün hastalanmış ve eşeği de oğluna vererek kendi yerine göndermiş. Köylünün oğlu odunu dağdan getirdikten sonra, ağa pencereden oduncunun oğluna seslenmiş:

"Ağanın oğlu odun mu gelirdin?"

Babasına ağa dendiği için çocuk, odunun parasını almamış. Eve geldiğinde babası sormuş:

"Odunun parası hani?"

"Baba, köyün ağası sana 'ağa' dedi. Ben de bunun için odunun parasını almadım, odunu beleş verdim." demiş.

Babası:

"Ulan eşek oğlu eşek, eşeği de verseydin olmaz mıydı?" demiş.

Halil AKSOY

48. KÖPEĞİN NEYİ OLUYORSUN?

Çobanın biri kadı'nın yanma varmış.

"Benini bir köpeğim vardı. Bu köpeğe bir koyun vermiştim. Bu koyundan on iane kuzu oldu. Fakat bu köpek öldü. Şimdi bu koyunlar kime düşer?" diye sormuş.

Kadı da göğsüne vurarak:

"Memleketin kadısına düşer." demiş.

Çoban aldığı cevapla kadının yanından çıkmış. Konuyu bilen komşuları:

"Durduk yere kadıya koyun vereceksin. Sen de hiç akıl yok mu?" demişler.

Bunun üzerine çoban tekrar içeriye girerek kadıya sormuş:

"Kadı Efendi, sen bizim köpeğin neyi oluyorsun da koyunlar sana düşüyor?" demiş.

Halil AKSOY

49. GÖMMECE İMAMI

Bir imam, Gömmecce' de göreve başlamış. Köylü de birbirinden habersiz her sabah andız çorbası, akşam ise sıkma gönderirmiş. Aylar sonra imam arlık her gün aynı şeyleri yemekten bıkmış ve bir gün sabah:

" Allah u ekber. Allah u ekber. Gömmecce'ye imam durdum, yeni belamı buldum. Sabah andız çorbası, akşam sıkma. Her gün bunlar yenir mi ya Resulallah" demiş.

Halil AKSOY

50. BEN NE YAPAYIM DİNİ İMANI?

Vaktiyle aşiretten birinin çok kıymetli bir devesi varmış. Deve ansızın hastalığa tutulup ölmüş. Sahibi çok üzölmüş. O sırada bir hoca gelmiş. Bu üzüntüsünün sebebini sormuş. Adamcağız da halk arasında çok meşhur olan ve kendince çok kıymetli devesinin öldüğünü yana yakıla anlatmış.

"Mal için ağlanır mı? Mal için ağlayan dinden imandan çıkar." demiş hoca.

Duydukları karşısında daha da sinirlenen deve sahibi:

"Benim kara löküm öldükten sonra ben ne yapayım dini imanı?" demiş.

Halil AKSOY

KAYNAKÇA

- Fuat Akbaş-Sail Uğur, **İçel Rehberi**, Mersin 1944.
- Selma Aklan, **İçel İli Yakın Çevre İncelemeleri İlçeler**, İstanbul 1980.
- Tahir Alangu, **Billur Köşk Masalları**, İstanbul 2006.
- Ali Berat Alptekin, **Hayvan Masalları**, Ankara 1991.
- _____, **Kazak Masallarından Seçmeler**, Ankara 1993.
- _____, **Halk Hikâyelerinin Motif Yapısı**, Ankara 1997.
- _____, **Taşeli Masalları**, Ankara 2002.
- Mehmet Ali Arslan, **Kuzeydoğu Anadolu (Kars) Türk ve Kuzey Britanya Halk Edebiyatında Masallar**, Ankara 2000.
- Nedim Bakırcı, **Niğde Masalları**, Niğde 2006.
- Nihat Sami Banarlı, **Türk Edebiyatı Tarihi**, Ankara 1995.
- Uğuroğ Barlas, **Safranbolu Halk Masalları**, İstanbul 2005.
- Ali Fuat Başgil, **Masal Estetiği**, İstanbul 2001.
- Pertev Naili Boratav, **Az Gittik Uz Gittik**, İstanbul 1969.
- _____, **Zaman Zaman İçinde**, Ankara 1977
- _____, **Tekerleme**, İstanbul 2000.
- Mustafa Necati Çıplak, **İçel Tarihi**, Ankara 1968.
- Ali Demirtaş, **İçel İli Yakın Çevre İncelemeleri**, Ankara 1978.
- Dehri Dilçin, **Çankırı Masalları**, Ankara 2002.
- Hilmi Dulkadir, **İçel İli Halk Kültürü Bibliyografyası**, Ankara 1995.
- Metin Ergun, **Türkmen ve Anadolu Halk Masallarının Yapı ve Motif Açısından Mukayesesi Üzerine Bir Araştırma**, Erzurum 1988. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi)

- Umay Günay, **Elazığ Masalları (İnceleme)**, Erzurum 1975.
- Eflatun Cem Güney, **Masallar**, Ankara 1992.
- İbrahim Kafesoğlu, **Türk Millî Kültürü**, İstanbul 2004.
- Zekeriya Karadavut, **Kırgız Masalları**, Konya 2006.
- Doğan Kaya, **Halkbilimi Araştırmaları**, İstanbul 2002.
- Selma Koçak-Derya Karagöz, **Bin Bir Gece Masalları**, İstanbul 2003.
- Recep Kırıkçı, **Şark Masalları**, İstanbul 1992.
- Alim Şerif Onaran, **Bin Bir Gece Masalları**, IV Cilt İstanbul 2007.
- Mehmet Özçelik, **Afyon Karahisar Masalları Üzerine Bir Araştırma**, Isparta 2004.
- Mustafa Özkan, **Güney'in İncisi: İçel**, Ankara 1965,
- Vladimir Propp, **Masalın Biçimbilimi**, İstanbul 2001.
- Saim Sakaoğlu, **Gümüşhane ve Bayburt Masalları**. Ankara 2002.
- _____, **Türk Çocuklarına Masalar**, Ankara 1977.
- _____, **Kıbrıs Türk Masaları**, Ankara 1989.
- _____, **Türkmen Halk Masalları**, Ankara 1991.
- _____, **Türk Fıkraları ve Nasreddin Hoca**, Ankara 1992.
- _____, **Masal Araştırmaları**, Ankara 1999.
- Sait Sandaş, **Türk Masalları**. İstanbul 1984.
- Bilge Seyidoğlu, **Erzurum Halk Masalları Üzerinde Araştırmalar**, Ankara 1975.
- Esmâ Şimşek, **Yukarı Çukurova Masallarında Motif ve Tip Araştırması**, 11 Cilt, Ankara 2001.
- Fevziye Abdullah Tansel, **Şiirler ve Halk Masalları**, Ankara 1989.

Naki Tezel, **İstanbul Masalları**, İstanbul 1938.

_____, **Türk Masalları**. Mersin 1992.

Sait Uğur, **İçel Folkloru**, I.Cilt Ankara 1947, II. ve III. Ciltler Ankara 1948.

Ali Rıza Yalgın, **Cenupta Türkmen Oymakları 1, II**, Ankara 1977.

Muhsine Helimoğlu Yavuz, **Kim Uyur Kim Uyanık**, Ankara 1992.

_____, **Masallar ve Eğitimsel İşlevleri**. Ankara 1997.

_____, **Şahmeran - Masallar**. Ankara 1994.

Ziya Gökalp, **Altın Işık**, Ankara 1976.

_____, **Kızılma**, Ankara 1976

EKLER

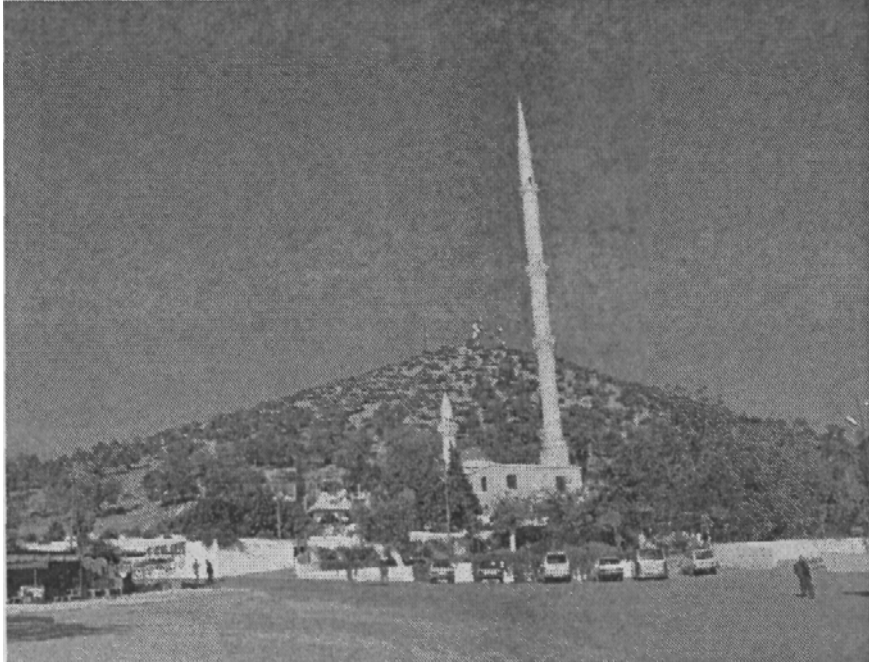
a) Tarsus Fotoğrafları

Antik Yol

Danyal Aleyhisselam

Eshab-ı Kehf

Eshab-ı Kehf Mağarasının İçi

Cleopatra Kapısı

Kırkkasık Bedesteni ve Ulu Cami

Makam Cami

Şahmaran Anıtı

Şelale

Tarihi Tarsus Evleri

Tarihi Tarsus Evleri 2

b) Tarsus Haritası

